

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BREVE

TIL OG FRA

KRISTOFFER GØJE OG BIRGITTE BØLLE

UDGIVNE VED

GUSTAV BANG

AF

SELSKABET

FOR

UDGIVELSE AF KILDER TIL DANSK HISTORIE.

MED UNDERSTØTTELSE AF MINISTERIET
FOR KIRKE- OG UNDERVISNINGSVÆSENET.

KØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS UNIVERSITETSBOGHANDLER G. E. C. GAD.

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE.

1898—99.

Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie har den 14. Maj 1897 besluttet at udgive Breve til og fra Kristoffer Gøje og Birgitte Bølle ved Dr. phil. *Gustav Bang* under Tilsyn af Arkivsekretær *L. Laursen* og Arkivar *A. Thiset*.

William Christensen. Kr. Erslev. J. A. Fridericia.
M. Cl. Gertz. S. Gjellerup. G. La. Grove. Anna Hude.
Fr. Krarup. L. Laursen. W. Møllerup. C. Nyrop. A. Olrik.
H. Olrik. A. Thiset. C. Weeke.

Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie

stiftedes i Januar 1877 med det Formaal at fremme Studiet af Fædrelandets Historie ved Offentliggørelsen af nogle af de mange Aktstykker, Breve, Krøniker og andre Kilder, som endnu henligge utrykte eller ere mindre tilfredsstillende udgivne. Planen for Selskabet er den at betro Udgivelsen af de enkelte Kilder til et eller flere Medlemmer af Selskabet eller til Udenforstaaende, saaledes at de almindelige Regler for Udgivelsesmaaden vedtages af Selskabet, og saaledes at Udgivelsen kontrolleres gennem et af Selskabet nedsat Udvalg.

Selskabet har hidtil udgivet:

- Kong Frederik den Førstes danske Registranter, udgivne ved *Kr. Erslev og W. Møllerup*. 1879.
- Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve, udgivne ved *C. F. Bricka og J. A. Fridericia*. 1—7. Bind. 1878—91.
- Codex Esromensis. Esrom Klosters Brevbog, udgivet ved *O. Nielsen*. 1880—81.
- Danske Kancelliregistranter 1535—1550, udgivne ved *Kr. Erslev og W. Møllerup*. 1881—82.
- Libri memoriales capituli Lundenensis. Lunde Domkapitels Gavebøger, udgivne ved *C. Weeke*. 1884—89.
- Aktstykker og Oplysninger til Rigsraadets og Støndermødernes Historie i Kristian IV.s Tid, udgivne ved *Kr. Erslev*. 1—3. Bind. 1883—90.
- Corpus constitutionum Danicæ. Forordninger, Recesser og andre kongelige Breve, Danmarks Lovgivning vedkommende, 1558—1660, udgivne ved *V. A. Secher*. 1—5. Bind 1—2. Hæfte. 1887—99.
- Aktstykker til Oplysning om Stavnsbaandets Historie, udgivne ved *J. A. Fridericia*. 1888.
- Forarbejderne til Kong Kristian V.s Danske Lov, udgivne ved *V. A. Secher og Chr. Støchel*. 1—2. Bind. 1891—94.
- Repertorium diplomaticum regni Danici mediævalis. Fortegnelse over Danmarks Breve fra Middelalderen med Udtog af de hidtil utrykte, udgivet ved *Kr. Erslev, William Christensen og Anna Hude*. 1—3. Bind 1. Hæfte. 1894—99.
- Danmarks Gilde- og Lavekræer fra Middelalderen, udgivne ved *C. Nyrop*. 1. Bind 1. Hæfte og 2. Bind 1—2. Hæfte. 1895—99.
- Aktstykker vedrørende Erik af Pommerns Afstøtelse som Konge af Danmark, udgivne ved *Anna Hude*. 1897.
- Breve til og fra Kristoffer Gøje og Birgitte Bølle, udgivne ved *Gustav Bang*. 1898—99.

Forretningsudvalgets Medlemmer er for Tiden:

William Christensen. Kr. Erslev. L. Laursen.

Samlingens 246 Breve kan sondres i Grupper efter flere forskellige Synspunkter. 29 af Brevene er skrevne af eller til uadelige Personer, hovedsagelig Fogder eller Kommissionærer for Ægteparret; adskillige af disse Breve giver interessante Billeder af Herregaardenes Drift og hele Tilstand; 4 af Brevene er Kongebreve, de tre Bryllupsindbydelser, det fjerde Befaling til Fru Birgitte om at tage en Jomfru til sig; Kongebreve af rent officiel Karakter er udeladte af Samlingen. De resterende 213 Breve er vekslede med adelige, 38 af dem mellem Kristoffer Gøje og Birgitte Bølle indbyrdes (deraf den store Hovedmasse skrevne af Kristoffer Gøje til hans Hustru under hans Deltagelse i Krigen), 175 med andre. Langt over Halvdelen af disse sidste er skrevne af nære Slægtninge af en af de to Ægtefæller, der begge tilhørte overordentlig medlemsrige Familier. Af mange forskellige Arter er disse med andre adelige Personer vekslede Breve, nogle af en rent formel Karakter, andre indeholdende Hjørteudgydelser eller drøftende Forhold, som i hvert Fald ikke har været beregnede paa at komme til Efterverdenens Kundskab.

Af de 246 Breve findes de 227 i Rigsarkivets personalhistoriske Samling i Pakken »Kristoffer Gøje og Birgitte Bøllers«, de andre 19 dels paa forskellige andre Steder i Rigsarkivet, dels i den Bøllingske Brevsamling paa det kgl. Bibliothek. 26 af Brevene har tidligere været offentliggjorte.

Breve er gengivne i uforkortet Skikkelse med Bi beholdelse af Originalernes Retskrivning. Kun er enkelte Forkortelser opløste, ligesom selvfølgelig Originalernes Interpunktion og Brug af store og smaa Bogstaver har maattet ændres. Hvor enkelte mindre Dele af et Brev er bleve ulæselige, men Hullerne ifølge Sammenhængen med Sikkerhed har kunnet udfyldes, er de manglende Stykker anbragte imellem skarpe Klammer, ligeledes Ord

Blasbjerg 4. August 1560.

Anne Jensdatter til Birgitte Belle.

Hun takker Birgitte og Kristoffer, fordi de har været hendes Bud til Peder Oxen; hun beder dem indvirke paa Oluf Mouridsen, at han bliver mildere imod hende.

Min ydemyglig tjenest med ale ten gode, ieg forma. Kiere frwe Bereti, ten alsommetigest gwd were ederss gode løn far ale ten gode, ii meg fatig kwene gort hawer. Kiere frwe Berete, taker ieg Krestafer Gøe oc eder sa ydemyglig far ederss gode skryfwels, somi skrøf meg til, tedi hawer wert met bod til Per Osse¹. Kiere frw Bereti, ieg er sa sare red, ad ted skal kome oss ssa hart med pa ted seste, wdeni kan fa aner besken af hanem. Min kiere frwe Bereti, ti beder ieg eder far gwske, tediwile were war bod til Krestafer, oc ii wile oc sele hielp til med Per Osse, ti ii wed wel altinest beder, en ieg skryfwe kan. Min kiere frwe, kan ieg eki skryfwe eder til, sa sare ten gode man Olo Mawwrssen farføler oss oc wile lade bryde riggenss breff oer oss bode, sa wi mate lawe hanss fad² fiire daler ner halffiare senss tyfwe, och hawer han fadt tresan oc tyfwe, oc hawer wi eki da³ pa ti aner lener en til sante Mekels dag, oc ter som den gode mand eki komer hiem, ta ma wi gifwe ti aner wd. Min kiere

¹ *Peder Oxen opholdt sig dengang som landflygtig ved det lothringske Hof.*

² *Foged.*

³ *Dag, d. e. Frist, Henstand.*

goude wenn, nest all wennlig tacksiiigiillszee for alltt gott, kierre Christoffiir, giffuir ieg eduir wennigin thilkenndee, att ieg agttiir wdj thee helliige thre foldighetts naffnn att giør mitt brylupp wdj Kioeghe thenn sønndag nest epter sancthj Bertholomej dag nu nest komindis¹ mett erlige oc welbiurdige jomfru Margrette Vgerupp². Saa er minn wenlige bønn thiill edirr, att y wille haffue den wmage oc møde meg wdj Kioeghe om fredaginn thillforinn oc fülle meg om løffuirdagin wdtt modtt minn brudtt och sidin giørre edir glade mett meg oc mett flerre goude wenniirr, som meg forhobbiis paa samme thiidtt forrsammlindis wordiirr. Thett forskiilliir jeg giørne y lige oc andre maade, huor y meg thiillsiiigiindes wordiirr. Her mett edirr gudtt beffalliindis, giørrendis giørne, hues edirr lefft³ er. Skreffuedt aff Thersløse thenn sønndag nest før sanncthe Hannszee dag midszommirr anno Christi mdlxj.

Eriick Bøllerr.

Udskrift: Erlig oc welbiurdige manndt Christoffiir Gøde tiill Gundisløff, kierr sønn oc syndirlige goude wenn, vennligin tilschreffuit⁴.

3.

Färlöfholm 22. Juni 1561.

Erik, Arild og Førgen Urup til Kristoffer Gøje.

Indbydelse til deres Søster Margretes Bryllup.

Venligh, kierligh hilsen nu oc a[ltid forsent] med vor herre. Kiere Cristoffer, syn[derlig gode wenn], nest en

¹ Den 31. August.

² Hun blev Brevskriverens anden Hustru. Denne, den dengang omtrent 65aarige Erik Bølle til Tersløse, var Kristoffer Gøjes Svigerfader: han døde Aaret efter.

³ D. e. kært; smlgn. tysk lieb, plattysk lev.

⁴ Segl bevaret. Af samme Dag et enslydende Brev til Datteren Birgitte. Den eneste Forskel er, at denne tiltales »du«, medens Svigersønnen »I«, og at i Slutningen Sætningen: »gørendes gerne, hvis eder lefft er«, mangler.

thenn taarsdag nest effter paaske dag¹, doch rette dy her jnthet wdt, menn thet bleff, som thet warr tyll fornn². Och hauffde jeg saa strax thenn loordag ther nest effter achttet meg affstedt tyll Seylandt, saa fyck jeg konglyg magyestadtz schryffwelsse, som Otte Brade och meg war tyll schryeffwytt, om nougenn handell, som wy schuulle wdrette paa hans konglyg magyestadtz wengne, och bleff nu konglyg magyestadtz breff lest her paa lantztyng y dag aate dage, adt saamange som kyennedes thennom fry och frelsse, adt dy schall mode y Aars nu paa sonndag aate dage forst kommenndes³, saa tor jeg jcke andyt enn mode ther effter, dy jeg holder mynn rostnyng herr y landytt for alle haannde aarsag schyuldt. Och ner thet er ouffwer staenn, thaa wyll jeg nest gudtt hyelp medt thette alder forste komme hyem, dy tydenn hann er meg mogyt lang, for jeg er saa jenne hyemme, och hauffde thenne aarsag jcke werrytt, thaa schuulle jeg lengge sydenn hauffwet werrytt hyemme. Och kann jeg jcke fuull schryffwe theg tyll, saa jlle som Hanns och Anders hauffwer handlet thennom ymodt oss y wor fraa werelsse. Och schall all adelenn her y landytt hyelppe konglyg magyestadtz medtt fytalle, som er flesck, smor och kyodtt⁴, saa hauffwer jeg bewyllygett xxx syder flesck, j td. smor och ij td. kyodtt. Kyerre Byrrytte, schryeff jeg Geertt Schyuuermandtt⁵ tyll om to bøsser, som Jorrenn Maarsswynn hauffde bestylett meg y Flensborre, adt hann wylle betale thennom och taage thennom medt

¹ Den 6. April.

² *Tratten, der fortsattes i adskillige Aar, drejede sig om en Ford mellem Avnsbjerg, Hørup og Hummel Mark.*

³ Den 23. April; Befalingen udstedtes den 27. Marts; jvfr. Kanc. Brevb. 1561—65, S. 414.

⁴ Brevet herom er af 24. Marts; jvfr. Kanc. Brevb. 1561—65, S. 410.

⁵ En Krammer, der indtog en temmelig fremskudt Plads i Datidens Handelsverden.

seg tyll Rosschyuldt marckyt, adt thuu wylle lade forhorre om [hann] hauffde thennom, adt jeg thaa kunde faa thennom. Och sennder jeg tho wngge karll tyedt tyll gaardenn, som Chrystenn Anderssenn hauffwer flyedt meg, och hauffwer hann saudt meg goedt for, adt hann wyll staa meg for dyrres arbedtt, och schall dy ykunn bode hauffwe sex schyllyng om dagenn. Ther som thuu wyit hauffwe nouget gyortt paa schorsteenn heller andet, thaa kant thuu begyunnde adt lade thennom arbedt, och laedt hauffwe tyll syunn medt thennom, adt dy tager dyrres arbedtt warre. Och thuu wylle hauffwe budtt wdtt tyll Nestwydt, adt dy steenn motte blyffwe brenntt, ther schulle tyll kyrckenn¹, saa jeg kunde faa thennom medt thet forste. Och thenn dreng, ther ber theg thette breff, hauffwer jeg taget y tyennst, adt hann ther for blyffwer paa gaardenn, tyll jeg kommer hyem. Kyerre Byrrytte, weedtt jeg jnthet nyuuet adt schryffwe theg tyll. Jeg wyll nu och altydt hauffwe theg thenn alssommechtygeste guddtt beffalennedes, hann wnnde oss adt fynndes hylbredt och gladdt. Schryeffwytt paa Antzberg lærdagenn nest for myserycordyaa sönndag aar mdlxiij.

Crystoffer Gøye.

Kyerre Byrrytte, laedt thennom se well tyll myne heste och hundde etc.

Kyerre Byrrytte, mottuu wyde, adt wort kwyg er well tyll passe, och hauffwe wy xxj kall, xlvij lam, xvij kydt, och er ther døedt mangge aff kyddenn.

Udskrift: Mynn kyerre hustruu Byrrytte Bølle kommenndes thette breff wdy egenn haandtt².

¹ *Sagtens til en Reparation af Gunderslev Kirke i Ø. Flakkebjerg Herred.*

² *Segl bevaret.*

8.

Gunderslevholm 2. Maj 1564.

Birgitte Bølle til Birgitte Gøje.

Om Kristoffers Sygdom; Kristoffer takker for de tilsendte Lægemidler; Jørgen Marsvin er kommen i Besøg; Helvig er vred paa ham.

Mynn allerkiierste søster, tacker ieg thiig szaa ganndske gierne, for thw forst szaa well¹ med mig ygaard, och for alt huldhed och gott, szom thw mig stesze och och (!) altiud giort och beuist haffuer, huilckit ieg alle mynne dage aff alt myn ringe mact will fynndes ganndske godwiliggenn till at forskille och fortenne hus thiig ygenn med alt, huis gott y mynn ringe mact er, och ieg wed at giøre, ther thw kannd haffue erre, thennste och gott aff och werre thennt med, szom ieg thiig, mynn kiere szøster, well thiist plichtiig er, och thw aldry skaldt haffue thuill opo, mer enn ieg hagde liigit wnder hieront med thiig, szaa sanct hielpe mig gud. Mynn allerkiierste søster, kannd ieg aldry fuld klaage thiig, szaa haart siugenn haffuer holddit thinn broder ydag, och thog hund hannom y mariis mellem klackenn thriød och fire med kuld, och slap hund hannom, thenn thiid klackenn waar siiyff, med kuld och thog hanom med hede och holler honom ennw rettliigen haartt. Mynn allerkiierste søster, laader Christoffer tackee thiig szaa ganndske gierne for thinn ackouit och kanille wannd och pollffuer, thw szenndee honom, och beførchter hannd sziiig, at hannd skaldt icke komme thiig til ors, menn thw erst hiemme, menn bliiffuer thett nagiit beder med hannom, thaa wiill hannd wiist nest guds hiehp komme till Kiøbenhaffnn enn ganngs yngenn sønndag². Gud almehtiiste thaa wnde mig thenn glede, at hannd matte sznart oc wel foruinde thett. Mynn allerkiierste søster, beder ieg thiig gierne, atthw wille byude mig

¹ For saa vel, d. e. behandlede mig saa vel.

² Den 7. Maj.

9.

Gunderslevholm 1. Juni 1564.

Birgitte Bølle til Birgitte Geje.

Hun takker for en Gave og beder hende snart komme til Gunderslevholm; Budet er endnu ikke kommet fra København, men ventes idag; Hertug Adolf er kommet til Sorø.

Mynn allerkierriste søster, kannnd iegh diig aldriig nocksom fuld tacke for allt huldhedt och gott och nu y sønnderliighedt for thynn guode schriiffuelsze och nye thiennde, och for dw forst saa well medt thynn broder och migh, nu wy ware hoess diig, huilckiitt dw alle mynne dage skaltt finde miig for thynn hulle søster aff ald min riingge mact ganndske guodwilliig tiill atth giøre allt, huess iegh wiidt atth giøre, der thw kanndt haffue gott aff och were thienntt medt, som iegh bekiennder, mynn kiere søster, att were diigh diis plictiig, och dw aldriig skaltt haffue thuiffuell paa, saa lennge iegh leffuer, mere ennd iegh haffde liiggiitt wnnder hierttiitt med diigh, saa sanndtt hielpe mig gudt. Mynn allerkierriste søster, betacker ieg diig och saa gannske giernne for thynne rwe forhandt¹, thw szennde migh och gafft migh, och kanndt ieg aldriig fuldschriiffwe diigh thiill, saa retteliig kiertt som thy ere mig kommenn, och saa rett well som mig behager thennom. Gudt almectigste belønne diig thett medt allt anndiitt huldhedt och gott, som thw migh saa manngfolligenn bewiiser, huilckitt iegh well maa bekiennde icke atth wiide att forskylle hoess diigh wdy nogenn maade. Mynn allerkierriste søster, ere baade Christoffers och mynn gannske wennliige bønn tiill diigh, att thw wille well giøre och haffue thenn wmage och komme tiill oss enn gangg ynnden sønndag, ennthenn y

¹ *Rue d. v. s. Knipling; Rue for Haanden altsaa Kniplingsmanchetter.*

morgenn eller paa løffuerdagh, huilckenn dagh thiig sielff er beyleiigist, da skalthw were oss retteliig well kommenn, som thiig bør atth were, och giøre oss enn stor thiennist och welgiernning dermed. Och wille wy enn anddenn thiidt giernne komme tøssuer¹ tiill diig ygienn, dersom du kanndt haffue gott deraff. Mynn allerkieriste søster, wiill iegh nu icke wiider opholde diigh medt thenne mynn ringe schriiffuelse eller forbiude migh emodt thiigh, menn skalthw alle mynne dage finnde migh, som thiig bør atth finnde thynn hulle søster, ther dw icke skaltt haffue thuiffuell paa, der jo guoduilliigenn och giernne althiidt wiill giøre alt, huess ieg wiidt att giøre, der dw kanndt haffue gott aff och were thienntt medt, thett kiennde gudt almectigste, thenn iegh nu oc altiidt wiill haffue diigh beffallindis. Och ønnsker Christoffer och iegh diigh och thynne jomfruer och herremendt mannge thwsindt guode netter. Ex Gundersløff hollm torsdagenn effter trinitatis sønndag anno dominj 1564.

Beritte Bølle.

Myn a. k. h. søster², kom nu uysth, som ieg tror deg tyll, tyll dyn bror och meg, dy du kanth jcke tro, saa fasth meg lenges efter deg. Och er uorth bod jcke endnu komen fra Køun hafn, men uente uy ded jdag. Ded første ded komer, saa uyll yeg sckryu deg tyll. Gud gyu, hand haur gode tyner, ath ded brøllop uar opseth, ath Chrestof uar hyme mag(!) lenger. Och kere søster, gyur jeg deg gansck uenlygen tyll kend, ath hersyg Ollof³ kom aaur jgaar och dro tyll Sor jates, och uar Eskell Gøye met hans naa. Myn a. k. h. s., sender

¹ *D. e. to Gange.*

² *Kun Efterskriften egenhandig.*

³ *Hertug Adolf af Gottorp; det er muligt, at der ved »det Bryllup« skal forstaas hans Bryllup med Kristine af Hessen, som fandt Sted i December 1564. (Wad).*

ieg deg nu den tyr, ieg laaued deg, gud gyue deg behaued den, da uar ded meg reth kerth och deg reth gerne onth.

Udskrift: Erliig och welbiurdiigh frue, frue Beriitte Herluff Trollis thiill Herluffshollm, mynn kiere søster, ganndske welwiilliigenn thiilschreffuitt¹.

10.

Laholm 27. Juni 1564.

Kristoffer Goje til Birgitte Belle.

Efterretninger fra Lejren; om Indkøb af Salt og om et Laan; om Indkøb af Fisk o. desl.

Kyerre Byrrytte, gyffwennedes theg wennlygenn tyll kyennde, adt wy kom hydt tyll byuugenn² y sonndag adt aufftenn, och fortøffwe wy her ennu eenn dag fem heller sex, och er thenn andenn haab jcke ennu komenn tyll oss, som schuulle følle oss, som er thenn Seylandt och Fyuns och Josyas fann Kwalenns faanne, doch er dy forwennttendes y thenne wge. Och hauffwer Danyel Rantzouu slagyt hans leer to myell herr fraa byuugenn medt hans regymentt, och errett ykunn ther fraa och tyll thenn swennske grense ij myell. Och hauffwer wy ennu juggenn sonnderlyg kundschaff kundt faet fraa fynnderenn, anndet enn her forsamles stunnem een loess haab wydt grennsenn, saa drauu dy strax op ygenn. Och weedt jeg jcke ennu tyll wysse, ner wy rocker affstedt, doch troer jeg jcke, adt wy forby³ lenngge, thenn alsommechtygeste gudt hann wnnde oss eenn goedt lucksalyg rese och faa seer wynddyng ouffwer worres fyennder och wwenner, och forhabet meg nest gudt hyelp, adt thet schall gaa

¹ Tidligere trykt i *Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. II. S. 49—51.*

² *Laholm i Sønder Halland.*

³ *Forbie, fortøve.*

well tyll. Och hauffwe wy enu tyll dess hauffdt goedt wnderholdyng, och troster jeg jcke tyll, ner ad faa thet tyngest medt meg, som thuu hauffwer faet meg. Kyerre Byrrytte, hauffwer jeg schryeffwytt Matz tyll, adt ther som hann hauffwer soldt wort kornn, adt hann schuulle senndde theg penggenn, och hauffwer jeg ocsaa schryeffwytt hannom tyll, adt hann medt thet alder forste schall lade gyorre wor schuude ful rede, och ner thet salt er kyofft, thaa schall hann lade thenn lobe henn og henttet. Och ther som thuu kyøffwer xij lester, thaa schall hann beholle vj lester ther tyll gaarss behoff¹, och iij schall hann sendde tyll Gunderslo och iij tyll Antzberg, och kann saame schuude forret dyet. Och ther som thuu kyoffwer x lester, thaa schall hann beholde v och iij tyll Gunderslo och iij tyll Antzberg, och schallet werre store lester, thuu schaltt kyoffw[e]. Och troer jcke andet, enn duu jo faar dy hundrytt daler aff Claus Daa, och ther som thuu kunde faa thennem paa renntte paa ytt aars tydt, thaa war thett best, thy salttet schall wy endelyg hauffwe, och schuulle thuu enn schylle theg wytt nougett aff guldet, om thuu kunde jcke anderstedt bekommet. Och hauffwer jeg schryeffwyt iij breffwe hyem tyll Antzberg, som jeg sender theg, yt tyll Myckell Chrystennsenn och yt tyll Jesper och yt tyll Hans Schryffwer och yt tyll Sørrenn Matzssenn, adt thuu medt thet forste wylle fly drenggenn affstedt, dy jeg hauffwer schryeffwytt Hans tyll, adt hann schall tyll Aars ock kyoffwe meg, hwess tør fysck wy hauffwer behoff, och hauffwer jeg schryeffwytt hannom tyll, wor mogyt hann schall kyoffwe, och hauffwer jeg ocsaa schryeffwyt hannom tyll, wor thet schall gaa tyll medt worre oldenn swynn. Och kannt thuu sy Jorren Fønno, adt hann gyor hans beste, om hann

¹ Paa Orebygaard.

kann fly oss nouget wylbradt, och adt hann schynnder¹ jnggenn stedt, wden ther som jeg hauffwer lodt och deel, och thu wylle sy fogdenn och lyle Jacop, adt dy seer tyll medt jegerdrenggenn, adt hann rochtter meg myne myonnder well. Och kant thuu nu betenck altyngest beder, enn jeg kann schryffwe theg tyll, dy thuu weest, wor myn lelygheedt begyffwer seg. Och beder jeg theg gyerne, ther som thu horrer nougenn, ther wylle y thenne egenn, adt thuu thaa wylle schryffwe meg tyll. Saa wylt jeg her medt hauffwe theg nu och altydt theen alsommechtygeste gudt beffalennedes, hann wnnde oss adt fyndes gladt och hyelbredtt. Och gyor well och sy mynn soster oc Claus Daa och Hylborre² mangge gode netter paa myne wengne. Schryeffwytt y Lauuhalm tysdagenn nest effter sancty Hans dag datum mdlxiij.

Crystoffer Gøye.

Kyerre Byrrytte, schalttuu ydermeer y fremtyden faa mynn schryffwelsse. Gudt beffale jeg theg, och hann werre hoess theg etc.

Udskrift: Mynn kyerre hustruu [Byrrytte] Bølle kommenndes thette breff wdy egenn haandt³.

II.

Laholm 11. Juli 1564.

Kristoffer Gøje til Birgitte Bølle.

Efterretninger fra Lejren; de Kæder og Guldager, hun har villet sende ham med Frans Banner, har han ikke Behov; om Indkøb af Faar, Lam og Væddere; Pernille Oxe har sendt ham og Jesper Krafse Ol; Jørgen Brahe er syg.

Kyerre Byrrytte, gyffwer jeg theg wennlygenn tyll kyennde, adt wy lygge ennu her y Lauuhalm, och achtte

¹ Læs: schynder.

² Hilleborg Tinhus, Klavs Daas Hustru.

³ Segt, tildels bevaret. Brevet noget beskadiget.

wy nest gudt hyelp adt drage her aff y morgenn och paa weenn ynn adt Swerryg, thenn alsommechtygste gudtt hann wnnde oss eenn goedt lucsalyg rese och wnde oss seer wynndyng ouffwer worres fyennder och wwenner, och haabes meg nest gudts hyelp, adt altyngest schall blyffwe godtt. Och er wor faanne well forstercket, sydenn wy droge aff Kyoffwennhaunff, dy alle hoffsnyderenn, som laa y Schaanne, er kommenn wnderenn och thes lygest Jorrenn Rudtt, Eryck Pudbusck, Ole Mørssenn¹, och hauffwer Peer Gyuldennstjernn fact konglyg magyestadtz schryffwelsse, adt hann schall antworde hans faanne fraa seg och schall ocsaa rucke wnderenn. Kyerre Byrrytte, beder jeg theg gyernne, adt ner thuu kunde horre, adt deg kunde steddes nougenn budt hydt, adt thuu thaa wylle schryffwe meg tyll, om wortt saltt er kyofft och wore mangge lest², och wor thet gaar hyemme tyll, och om thuu hauffwer soldt nouget aff wortt kornn. Och hauffwer jeg spurdt, adt thuu schulle hauffwe antwordet Frans Banner nougenn kedder och guld, som hann schulle antworde meg, saa hauffde thuu jnthet hauffdt thet behoff, dy jeg wyll nest gudtt hyelp fry meg yt godt stundt medt thy peng, jeg hauffwer medt meg, och ther som meg fattys nouget, thaa schalttuu well faa mynn schryffwelsse, och beder theg ther for gyernne, adt thuu wylt hauffwe budt tyll Frantz, dy hann er jcke ennu kommenn tyll oss, och lade henntte thet ygenn och beholdet hoess theg syelffwer, dy jeg wylle jcke gyernne, adt hann schulle forret hyedt, och hauffwer jeg ocsaa schryeffwytt Frantz tyll, adt hann wyll antworde Anne³ thet, adt hann kunde fly theg thet ygenn. Och senndder jeg theg nougenn schryffter, som lygger jndenn y thette breff,

¹ *Oluf Mowridson Krognos.*

² *Smlgn. det foregaaende Brev.*

³ *Anne Oxe, Frans Banners Hustru.*

adt thuu wylt forwarre thennom rettelygenn well, saa dy blyffwer jcke henne. Kyerre Byrrytte, adt thuu ocsaa wylle schryffwe ouffwer tyll Julandt¹, hwor mange faar och lam och weer² dy schuulle kyoffwe oss tyll wortt slachtterry tyll gaarss behoff, och wylt jeg oc saa schryffwe hannom tyll, adt hann schall rette seg efter dynn schryffwelsse, och thes lygest paa Gunnsderslo, adt fogdenn kunde oc saa horre seg ther om faar och lam adt slachte, och kann Nyels Olssenn y Nyurup och Toor y Lunstorp och Nyels Olssenn y Schaustrup³ och Hans Laurssenn well fly oss eenn haab ther aff. Kyerre Byrrytte, schryeff Pernylle Oxe meg tyll fraa Kyoffwennhaunff, och schryffwer hunn, adt thuu och Kystenn hauffde bedet hynne ommet, adt ther som hunn kunde horre, adt Jesper⁴ heller meg fattys nouget, adt hunn thaa wylle senndde oss thet, saa sendde hunn oss nu hwer iiij td. øll, och ther som thuu fynder hynne, adt thuu wylt tacke hynne ther for, tyll hunn kann faa beder betalyng, dy thet war rettelygenn well gyortt. Och mottuu wyde, gudt werre louffwytt, adt wy ennu tyll des hauffwer hauffdt goedt wnderholdyng bode tyll oss syelffwer och wore heste, och lyder oss alle well, gudt werre louffwytt, och hauffwer wy ennu tyll des faet altformogytt tyll oss syelffwer. Och beder jeg theg gyernne, adt thuu wylt lade thennom see meg well tyll myne hunnde, och thuu wylt schryffwe meg tyll, ner theg kann steddes budtt, wor om altyngest er. Och mottuu wyde, adt dynn broder

¹ *D. e. til Avnsbjerg.*

² *Vaddere.*

³ *Nystrup og Lundstrup henholdsvis i Fuirendal S., Ø. Flakkebjerg II. og i Tjæreby S., V. Flakkebjerg H. Schaustrup maaske Skamstrup i Tudse H.*

⁴ *Kirsten og Jesper er Birgitte Bølls Søster Kirsten Bølle og hendes Mand, Jesper Krafse til Basnas.*

adttuu hauffwer werrytt nougett ylde tyll pass, saa kyennde gudt, adt thett gyor meg rettelygenn wwndt, thenn alssommechtygeste gudtt hann werre dynn hyelpper och hyelppe theg well, och hannom schee louu och tack forret, adt thuu erst bleffwenn tyll pass ygenn. Kyerre Byrrytte, gyffwennedes theg och wennlygenn tyll kyennde, adt wy wdy tarsdag droo aff Lauuholm, och hauffwer wy slauet wort leer y Swerryg wydt eenn preste gaardt, som heder Wisbeck¹, och er wy ennu alle well tyll passe, hwylicket gudtt werre louffwytt for, och hauffwer wy ennu tyll dess hauffdt goedt wnwnderholdyng, och forseer jeg meg nest gudtt hyelp, adt thett frem y beder² och blyffwer godtt. Och hauffwer wy ennu jnthet sonnderlyg fornommet tyll fynnderenn, andet enn ther lober eenn loess haab tyll och fraa, saa thet hauffwer jcke deertt³ paa seg. Och er thenn greffwe aff Swartzborryg och Jorren fann Holle op dragenn medt dyrres ryuuttter och knechte och lygger oss paa tree myle ner, och ner dy kommer tyll oss, thaa achte wy nest gudt hyelp adt rucke beder ynn y landytt⁴, thenn alssommechtygeste gudtt hann wnwde oss eenn goedt lucsalyg rese och wnwde oss seerwynndyng ouffwer worres fynnder och wwenner, och haabes meg nest gudtts hyelp, adt thet schall gaa well tyll, thy jeg hauffwer jnggenn twyffwell paett, adt gudt er jo hoess oss. Kyerre Byrrytte, som thuu oc saa schryffwer meg tyll, adt ther er ennu jnthet soldt aff wortt kornn, ther som mann kunde bekomme kyoffmendt ther tyll, thaa warrytt well godtt, och mandt kunde sellet lyge som thet gyelder anderstedtt, och adt dy seer well tylllet, adt thy

¹ I Markaryd Sogn, sydvestligst i Kronobergs Len, en Milsvej fra Gransen.

² Bedre d. e. længere, længere hen; frem i bedre d. e. fremdeles.

³ Dert, egtl. digert d. e. stort, meget; det har ikke dert paa sig d. e. det har ikke meget at betyde.

⁴ Toget begyndte den 22. Juli.

och war paa sex myell ner Eennkobyngg¹, saa er her stoer noedt y lerytt for oil och broo, adt wy for thenn aarsag schyuldt motte røcke op moedt landtmercket ygenn, jnntyll wy kunde faa prowyannt ygenn, thy thenn me-nyng mandt hauffwer well drucket wann y aate dage och lengger, och lygge wy nu paa sex myell ner Halmstedt². Och nu wdy fredags syest forganggenn daa droo Danyell Rantzouu medt hans regemenntt knechte och Hack³ och Morytz Pødbusck medt dyrres faaner, och thenn faanne, som laa wdy Lundt, som eenn er rytmaster ouffwer wydt naunff Hennycke Turnauu, wdt aff leret fraa oss och schulle brenne eenn aff her Gusty Olssenns⁴ gaarde, som thy och gyorde, och heedt saamme gaardt Touutholm⁵, och wor ther slet ynthet folck paa saamme gaardt wdenn yt kwynnfolck. Och strax hoess saamme gaardt ther laa eenn broo ouffwer eenn aa⁶, then hauffwe dy swenske kast, och strax paa hynn syde broenn ther laa yt halff tusennt heste aff dy swenske och nouget foetfolck och hauffde knecket schouuenn omkrynggenn thennom. Saa fant Hack medt hans faanne yt wadstedt ouffwer saamme aa, saa thy kam ouffwer tyll thennom, forst medt eenn xx heste och sydenn nougenn fleer, saa thy kunde werre wydt yt halff hundryt heste, dy slo thennom y fluchttenn, och bleff ther slauenn ij^c aff dy swenske, och myste wy jnggenn paa wor syde wdenn eenn sex heller aat lantzknechte, och bleff Holgger Brade schøtt ygemmell laarytt, doch blyffwer hannom nest gudt

¹ Ved »Eennkobyngg« kan ikke forstaas Staden Enköping Syd for Upsala, men, hvad ogsaa Afstandsangivelserne tydelig nok viser, Jönköping.

² Brevet er dateret fra Langerodt, det nuværende Långaryd i Westbo Herred i Smdland, Nordost for Halmstad.

³ Ilak Ulfstand til Hikkeberg.

⁴ Friherre Gustaf Olofsson (Stenbock).

⁵ Toftaholm i Dörarp Sogn, Sunnerbo Herred.

⁶ Aaen Lagan, der udmunder ved Laholm.

thennom, hwadt theg luster, och senndde thennom, hwort duu wylt, heller och lade slaa thennom, thy thuu kant nu syelfwer tencke wortt gaunff her wdy. Och mottuu wyde, adt oss lyder alsammenn well, hwylcket thenn alsommechtygeste gudtt werre louffwytt for, och schalttuu nu ydermeer faa mynn schryffwelsse medt Jep Traanne, saa wyll jeg her medt nu och altydt hauffwe theg thenn alsommechtygeste gudtt befallendes, hann wnnde meg adt fynnde theg snart hylbredt och gladdt. Och lader Ole Morssenn och Peer Gyuldenstyernn syge theg mangge gode netter. Schryeffwyt y Swerryg y leryt wydt Langerodt kyrcke tarsdagenn nest effter sancty Oluff dag datum mdlxiiij.

Crystoffer Gøye.

Kyerre Byrrytte, mottuu wyde, thenn tydt thy wongne bleff blusterett, thaa myste jeg jnthet, och hauffwer ennu thenn wnderholdyng, saa jeg wyll fry meg yt godt stundt medt, hwylcket gudt werre louffwyt for. Oc senndder jeg theg yt breff, som jeg hauffwer schryeffwytt mynn soster tyll, adt thuu wylt fly hynne thett.

14.

Lejren ved Långaryd 4. August 1564.

Kristoffer Gøje til Birgitte Belle.

Om noget Kvæg, han har købt; hun skal sende ham forskellige Beklædningsgenstande.

Kere Birethe, schreff ieg tiig till ygaar med et aff Per Billis bod, och loffuede hannd meg, att hannd schulde ffi tiig breffuit med thid første, och schreff ieg tiig tiill, hwes nii tidynder her er for hennder, wndertaginndes att di swennske træffe¹ thre hundrede wogne fraa wosz nu y løffuerdag syst forgannenn, och war same wogne lassit med øl, brød och haffuer, och desliigest schreff ieg

¹ D. e. overlistede, tog ved Overrumpling.

tiig och tiill, att ieg haffuer køfft nogit fei, som ieg senn-
der tiig med Jep Tranne, och ieg wilde schriiffue tiig tiill,
hwor møgit diid er, saa maattu wiide, att thid er hal-
tridesinstiiffue och siiw støcker bode wnngt och gammilt,
och staar thid meg wid xx ennckind daler, och maattu
sielff raade der for, hwad heller du wilt laade slachte thid,
heller du wilt lade thid leffue, hwilcket tiig siines, best
wort gaffnn kannd were, och haffuer thid hafft saare god
gangg her y lanndit, och er der for beffrøchtindes, att
thid icke schal wil leffue der udi egenenn, heller och du
wilt seele thid och køffue anndit udigenn, der maat du
raade for, di ieg troer icke anndit, ennd du faaer jo iij
daler for hwer aff di kør, der duer nogiitt. Och der
som wy forbyer nogiit lenge her udi landit, da wilde ieg
gerne haffue thid graa groffue klede tiill meg, thid ieg
wilde haffue tiill denn wynnter kiortell, och desligest
thid felfraad¹ foor och denn mantell katte² och diid foor
tiill minn brøstdug och thid foor tiill min bonnitt³, doch
tørst du intid sennde meg thid, indenn du fanger wist att
wide, att wy schal fortøffwe her lennge, doch wed ieg
ennd nu inngen besched derom, menn diid aller første
ieg kannd faa nogit att wide derom, och meg stedes
nogenn bod tiill tiig, da wil ieg schriiffue [tiig] tiill, och
desligest hwes nii tidinder her er for hennder. Saa wyll
ieg nu och altid haffue tiig gud almechtiist beffalynnnes,
hannd wnnde wosz att fynndes snnaart glad och hiielbred.
Schreffuet udi leirit y Sweriig wid Lanngerød kiercke
fredagen nest effter sannte Oluffs dag anno mdlxiiij.

Christoffer Giøe.

*Udskrift: Mynn kyerre hustruu Byrrytte Bølle ganntz
wennlygenn tyll schryeffwytt⁴.*

¹ *D. e. Jærv, Filfras.*

² *Maaske Fejlskrift for Mantel-kappe.*

³ *Bonnet (fransk bonnet) d. e. Hue, Hat.*

⁴ *Kun Udskriften egenhändig. Segl, tildels bevaret.*

saa hauffwer Jesper och Eler Krausse saudt meg, adt thennom er schryeffwytt tyll, adt byuggytt schall werre mogytt tunt y Seylandt, ther som saa er, thaa troer jeg jcke andyt, enn thet jo y fremtydenn schall gylde meer, mann ther som ther stoedt alle wengne godtt kornn, och thuu kunde faa saa mogytt for lestenn y Lalanndt, som thuu hauffwer faet for thet y Seylanndt, thaa troer jeg jcke andyt, enn menn motte sellet. Saa weedt jeg nu jnthet af lelyghedenn, saa kannt thuu nu syelffwer ther for ramme wort gaunff ther wdy, hwylcket theg syunes best kann werre. Saa warryt oc saa godt, adt thuu kunde lade forfaarre wdy Julanndt, hwadt smorret gyelder ther, ther som thet jcke galt synn werth ther, och mann kunde faa forret y Seylandt, som wy fyck y wyntter, heller som ander sellet, adttuu thaa medt thet forste loest henttet dyet tyll landytt. Kyerre Byrrytte, som thuu oc saa schryffwer meg tyll, adt jeg schuulle schryffwe theg tyll, hwadt thuu schuulle gyorre aff somme aff dy peng, thuu hauffwer faet for thet kornn, saa errett best, adt thuu beholder thennom hoess theg, jnntyll thuu kant schryffwe meg tyll, wor mangge dy er, och wor mangge lester thuu hauffwer soldtt, och wor dynn menyng er, hwadt wy wylle gyorre aff thennom, saa wyll jeg schryffwe theg eenn beschedenn tyll ther om, dy jeg weedt jcke ennu, hwor mynn lelyghedt kann begyffwe seg. Kyerre Byrrytte, kann jeg jcke ennu tyll wysse schryffwe theg tyll, hwor wor lelyghedt wyll begyffwe seg, och thort thuu ther for ennu jngenn prowyant sennde meg och schalttuu well ydermer medt thet forste faa mynn schryffwelsse. Saa wyll jeg her medt nu och altydt hauffwe theg thenn alsommechtygste gudtt beffalenndes, hann beware theg fraa alt wnth och gyffwe theg synn hellygantz nade och wnnde oss adt fynndes snart hylbredt och

Aller kiereste søster, ieg wylle nu giernne skreffuett deg mer thiill, nu er thyden so kortt, dy dette bod kom so hastyge aff. Den korffeste gud wyll ieg nu och altiid haffue deg beffalyt mett althett deg kiertt er. Gud wnde meg att ffynde thett (!) glad och helbrede. Lader althett gode sielskaff, som nu er fforsamle her hos meg, syge deg mange m gode nether. Och gjør well och syg Claus Da mange gode nether po alles wore wegne, ner du komer y tall mett deg (!)¹. Skreffuytt y Randersløff² wed Lauholm mett hast thiissdagen nest ffor sante Batelmie dag 1564.

Jesper Krauffze.

Kiere Berete³ och aller kiereste søster, well jeg haffue deg och alle gode wener gud alszommetige befallendes med mōgen tacksygelze, och lader skryffueren syge teg m gode neter.

Hack Wlstand.

*Udskrift:*⁴ Erlyg och welbürdüg ffro ffiru Berette Kristoffer Giøes, myn aller kiereste søster, wenlygen thiilskreffwytt thiill egen hand⁵.

18.

Båstad 28. August 1564.

Kristoffer Gøje til Birgitte Belle.

Hvis hun erfarer, at han skal blive liggende, hvor han er, endnu i nogen Tid, maa hun komme til ham; han skal lade to Karle møde hende i Helsingborg.

Kyerre Byrrytte, gyffwenndes theg wennlygenn tyll kyennde, adt jeg fyck dynn schryffwelsse ydag medt Jorrenn och thenn halle amme wynn⁶, som thou sennde

¹ *Ravnstrup, Klavs Daas Gaard, og Gunderslevholm er Nabogaarde.*

² *Det nuværende Ränneslöf i Höks Herred Syd for Laholm.*

³ *Denne Efterskrift med Hak Ulfstands Haand.*

⁴ *Med Jesper Krafsses Haand.*

⁵ *Segl, tildels bevarat.*

⁶ *En Ame Vin var 150 eller 160 Potter.*

meg. Och som thuu schryffwer meg tyll, adt jeg schuulle schryffwe theg tyll, om jeg hauffde faett thet fytalle och oll, som thuu hauffwer senndt meg, saa mottuu wyde, adt jeg jcke ennu hauffwer faet thet. Och som thuu ocsaa schryffwer, adt Anne Oxe hauffwer schryeffwytt theg tyll, adt hunn hauffwer faet Frantzses¹ schryffwelsse, adt ther som hunn kunde forfaarre, adt wy schulle lygge herr nougenn stundt, adt hunn thaa schuulle komme hyedt tyll hannom, och hunn nu hauffwer schryeffwytt theg tyll, om thuu wylle følles hyedt medt hynnder², och som thuu schryffwer, adt thuu beffrochtter theg, adt thet schall werre faarlycht adt drauu for dy mangge ryutter och knechtte, ther lygger paa weenn, sa torstuu jngenn frocht hauffwe for thennom. Och som thuu schryffwer meg tyll och erst begerrenndes, adt jeg wylle forløffwe theg, adttuu motte komme hyedt tyll meg, saa er jeg well tyll fredtz ther medt, ther som thuu kant forfaare, adt wy schuulle blyffwe her nougenn stundt. Och weedt wy jcke syelfwer ennu andyt, enn wy jo fortoffwer her eenn tydt lang, adt thuu ther for wylle komme medt thet forste, och wyll jeg lade to karlle mode theg i Helssyngborre, som schulle følle theg hyedt. Och sennde jeg Jesper mynn søsters³ breff, som hun hauffde schryeffwytt hannom tyll, och boedt hannom tyll, adt jeg ocsaa wylle hauffwe budt effter theg, adttuu schuulle komme tyll meg, om hann ocsaa wylle hauffwe budt tyll dynn søster, adt y kunde folles adt, saa schryeff hann meg tyll, adt hann wyste jcke, hwor lengge wy schulle forby her, och ther war heller jnggenn werelsse⁴, ther som hann laa, mann

¹ *Frans er Anne Oxes Mand Frans Banner.*

² *Smign. det foregaaende Brev.*

³ *Maa være Kristoffer Gojes Svigerinde, Birgitte Bolles Søster Kirstine, Jesper Krafses Hustru.*

⁴ *Varelse, d. e. Ophold, Plads.*

Schryeffwytt medt hast wdy Herrytzwadt closter søndagen ¹
datum mdlxiiij.

Crystoffer Gøye.

Gyor well och sy dyne søster mangge gode netter
paa myne wengne. Lader Jorrenn ² sy eder mangge gode
netter.

Glem jcke thenn makreell, om thuu kant faenn fall,
ner thu drager tyll Kyoffwennhaunff.

Udskrift: Tyll mynn kyerre høstruu Byrrytte Bølle
kommendes thette breff wdy egenn hanndt ³.

20.

Rinkaby 15. September 1564.

Kristoffer Gøje til Birgitte Bølle.

*Efterretninger fra Krigsskuepladsen; hun skal udrette forskellige
Ærender; om nogle Hunde.*

Kyerre Byrrytte, gyffwennendes theg wennlygenn tyll
kyennde, adt wy lygger her hart wydt Oess ⁴ wdy eenn
byug wydt naunff Rynnckebyuu ⁵, och achtter wy nest
gudts hyelp strax effter sonndag nu forst kommendes adt
rucke op adt Swerryg, thenn alsommechtygeste gudtt
hann wnnde oss eenn goedt lucsalyg rese och wnnde oss
seerwynndyng ouffwer worres fyennder och wwenner, som
jeg jggenn twyffwell hauffwer paa, adtt hann jo wyst
wyll gyorre, dy jeg kann jcke fuull schryffwe theg tyll
thenn wnckelyg mordt, hann gyorde wdy Rundebyuu, nu
hann forøffryt thet, thy ther blyeff jcke spartt hwerckenn
kwynnder heller bornn, saa thy wdy mangge made handdelet

¹ Brevet maa være skrevet imellem den 22. August og den 15. Septem-
ber; smlgn. det følgende Brev.

² Vistnok Jørgen Brahe.

³ Segl, tildels bevaret.

⁴ Det nuværende Åhus i Gärds Herred i Skaane.

⁵ Det nuværende Rinkaby i Villands Herred i Skaane.

thennom saare wchrystelygenn, hwylicket gudt wyll jcke hauffwe wstraffytt¹. Kyerre Byrrytte, tort thuu nu jnthet wydt adt sennde Jep Traanne tyll meg, som jeg syest schryeff theg tyll fraa Herreswadt closter, mann thuu mott lade hannom drage ouffwer tyll Julanndt och forfaare, hwor ther gaar tyll, och adttuu jcke glemmer adt fly thet salt ther ouffwer medt thett forste, och adttuu kunde faa wortt smor tyll theg, adt thet kunde blyffwe soldt medt thet forste, thet stunndt thet gyelder nouget. Och ner thuu faar soldt thet, och thuu kant forfaare, adt wy blyffwe her nougenn stunndt, adt thuu thaa wylle sennde meg yt hundrytt daaler y klyppynng², ner theg steddes budt tyll meg. Och ner theg steddes budt hyedt, adttuu thaa wylt schryffwe meg tyll, hwor theg lyder, och hwor thet gaar hyemme tyll om altyngest. Och sennder jeg theg ytt breff, som jeg hauffwer schryeffwytt Hans Schryffwer tyll paa Antzberg, adt hann jnthet schall lade terske, for hann ydermeer faar wor schryeffwelse, och om alle haannde andet tyngest, och attuu ocsaa wylle schryffwe hannom tyll, hwess hann schuulle rette seg effter, som thuu kunde tencke wortt gaunff kunde werre. Och ner thuu lader wor wynn hentte hyem, ther lygger y Kyoffwennhaunff, adt thuu lader thaa werre yt wylt budt ther hoess, saa thy forplumen³ jcke for oss. Och ther som thu hauffwer faet thet breff om dy øxen, adttuu thaa wylle sennde megget, thaa wyll jeg gyorre mytt beste, om jeg kann bekomme nougenn. Kyerre Byrrytte, weedt jeg nu jnthet andet adt schryffwe theg tyll paa thenne tydt, jeg wyll nu och altydt hauffwe theg thenn alssommechtyggeste gudt beffalennendes, hann wnnde oss

¹ Erik XIV havde indtaget Staden Rønneby i Bleking den 4. September og ladet næsten alle dens Indbyggere nedhugge.

² D. e. i den under Syvaarskrigen slaæde daarlige Mønt.

³ Forplumpe, d. e. forfalske (om flydende Varer).

Guldenstierns datter¹, och hinde hos sig beholde, til hun fanger wiidere beskeed fran ko. matt. Dattum Anduordskouff closther thend 20. dag septembris aar etc. 1564².

22.

Rinkaby 24. September 1564.

Kristoffer Gøje til Birgitte Belle.

Han har ikke faaet det Sengetøj, hun sendte, men derimod Fetaljen fra Malmø; de skal rykke op imorgen; Toget vil vistnok ikke vare længe.

Kyerre Byrrytte, gyffwennedes theg wennlygenn tyll kyende, adt jeg fyck dynn schryffwelse y onsdag, och

¹ Karen Gyldenstjerne var en Datter af den i Aaret 1551 afdøde Otte Gyldenstjerne til Iversnæs og Kristoffer Gøjes Søster Helvig. Hun havde allerede i flere Aar været trolovet med Jørgen Marsvin til Dybæk, men som det synes, er Jomfru Karen blevet ked af sin Faste-mand og har faaet Brylluppet trukket ud. I en Konzept til et Brev fra Mogens Gyldenstjerne til Helvig Gøje (aaendbart fra Foraaret 1562) hedder det om Jørgen Marsvin: »Mærker jeg og, at den gode Mand vilde gerne have hendes hjem, som tilbørligt er. At det nu forlænges for ham, der kan intet godt komme af. Er mig og tilkendegivet, at I era herom tiltalet, og I skulle have svaret, det skal stande til hende selv, hvad hun gøre vil. Det plejer ikke saa at gange til Fader og Moder, men næste Slægt og Venner plejer at raade for Giftermaale. Ihvor de haver selv raadet, der er intet godt fulgt efter. Derfor beder jeg eder, hære Søster, I ville betænke eder og lader gøre en Ende paa Sagen med det første, det vil jeg fuldkommelingen have raadet eder, paa det der ikke skulde komme andet ondt efter i Fremtiden. Jørgen Marsvin er en fin, forsøgt Karl, har en naadig og gunstig Herre og Konge og har [ved] Gud og noget selv, en god Sædegaard i Skaane og en udi Fyn . . .» Fru Helvig holdt med Datteren; hendes Svar til Svogeren Mogens Gyldenstjerne (af 23. Maj 1562) er bestemt afvisende: »Som I skriver mig til og raader mig, at jeg skal gøre en Ende med Jørgen Marsvin og Karine, saa er jeg ikke tilsinds at ville gøre hendes Bryllup, før hun er tyve Aar. Som I og skriver, at I ville raade mig, at jeg skulde gøre en Ende paa Sagen med det første, paa det der ikke skulde komme andet ondt efter i Fremtiden, saa haabes mig, det der kan intet ondt komme efter, for hun er saa god som han.» (De to Breve i Personalhistorisk Samling. Smlgn. ogsaa ovfr. S. 12.) Senere blev de to imidlertid gifte.

² Findes kun i dette Udtog i Tegn. ov. alle Lande VIII. Fol. 131 b.

Laedt drenggenn se meg well tyll myne myonder och stoffwer, och maa hann yblant gyffwe stoffwerenn drauu, som jeg sagde theg syest.

Udskrift: Mynn hyertte kyerre hustruu Byrrytte Bølle gantz wennlygenn tyll schryeffwytt.

23.

27. September 1564.

Oluf Moovridsøn Krognos til Birgitte Bølle.

Han ønsker at komme hende til Ords; han har endnu ikke hort noget fra Købmanden.

Mynn alder kiereste syster, iegh wiill nu lade all mөгenn stor tacksziellsze bestaa, menn du finnder migh alltid wiilliigh diigh wdj alld huldhed att ienne (!) etc. Kiere søster, iegh tacker diigh nu for din schrieffuellsze och for dett register, du nu sennde migh, iegh sennder diigh ett wdjgenn, bedenndis ganske broderlige, att du wiillth giøre dermett, som iegh troer diigh tiill. Iegh formercker, att du wilt aff lanndit, daa maa du wiist tro, att dett schall fortryde migh, om iegh icke schulde kome diigh tiill ords, før iegh droge her aff lanndith¹. Iegh hauer alds ingenn bud fanngit fra denn kiøbmandd, siidenn ieg sennde diig denn sedell, menn dett waar icke før wdj manddags², att hannd først wiillde giue siigh paa reiszenn hiid, som breuett bemelder, tij kann hand enndnu icke were her wdj lanndit, tij jeg wed icke, huaad wei hannd draager, tij jegh enndnu wiist wennter hanum, menn jeg ingenn bud hauer fanngit fraa hanum, och wiill och enn tiid langg bie derepther, tiill iegh fannger bud. Der som

¹ Dateringsstedet er ikke angivet i nærværende Brev; efter de øvrige Breve til Birgitte Bølle at domme, har denne ved nærværende Tid opholdt sig paa Gunderslevholm; Oluf Moovridsøn har vel da været paa Bregentved; den 20. December var han paa Klausholm.

² Den 25. September.

du, min kiere søster, wiillth sch[r]eue noget, om tiidenn forlenngeste, att maannd icke kundd fannge nogenn wiist bud derfraa, att mannd kunde fannge wiist besked att wiide, wiill iegh mett mit bud fell tillbaage och frem, att dett skall were wist nock. Giør nu wdj allth, som du wiillde, att iegh skulde giøre. Iegh wiill nu icke wiier forbye migh mod diigh, menn altid dinn hullde wenn mett alld wilighed, och wiill nu och alltiid haue diigh gud allmectege beffallenndis, hannd wnnde migh altid att finnde diigh helbred och glaad. Datum mett hast denn 27. daag september aar etc. 1564.

O. M.

Iegh fick icke dinn skriiffuelsze før wdj daag. Mett hast, som paa kiennder, for ieg ferde dett bud strax aff wdjenn.

Udskrift: Tiill mynn kere søster Berete Bølle wdj egenn hand¹.

24.

Rinkaby 21. Oktober 1564.

Kristoffer Goje til Birgitte Bølle.

Efterretninger fra Krigsskuepladsen; han haaber at faa Forlov i Vinter; om Indkøb af Fisk; om Tærskningen af Kornet paa Avnsbjerg; om nogle Møllesten.

Kyerre Byrrytte, gyffwennedes theg wennlygenn tyll kyennde, adt wy kam hydt tyll Rynckebyuu y aufftes och dro y lørdag aff Swerryg, och war wy paa iij myell ner Kalmmer, och war some aff wort folck for Kalmer, och rette wy ther jnthet synnderlyg wdt, wdenn adt wy brennde ther wdy landytt². Och hauffwer worre com-

¹ *Segt bevaret.*

² *Om det mislykkede Forsøg paa at overrumple Kalmar se Vaupell: Syvaarskrigens Historie S. 66—67; Beretningen i Rørdams Histor. Kildeskrifter II, S. 300—302 er i kronologisk Henseende særdeles mangelfuld, hvad Forfatteren ogsaa tydelig nok har været sig bevidst.*

mesary schryeffwytt konglyg magyestadtz tyll, om hwadt wyder bescheedtt thy schuulle gyffwe oss, och forseer jeg meg, adt wy schuulle faa forlouw adt komme hyem y wyntter, och hwes thet jcke scheer, ner wy faa swar, hwor effter wy schulle rette oss, thaa schalttuu strax ydermeer faa mynn schryffwelsse, hwor thuu schaltt komme tyll meg. Och fyck jeg dynn schryffwelsse y aufftes, och som thuu schryffwer meg tyll, adt lax och berrefysck erre saare dyurtt, saa wyll jeg gyorre myth beste, om jeg kann bekomme nougenn lax her y landyt. Och schryeff jeg syest hyem tyll Antzberg, adt dy schulle jcke terske, for enn dy fyck ydermeer mynn schryffwelsse, dy jeg hauffde acht och wylle hauffwe hauffdt eenn dreng hyem, ther kunde taget warre paa laaenn, saa hauffwer jeg nu jnggenn, adt jeg kann sennde hyem, adt thuu ther for wylt schryffwe hyem, adt dy begyunnder adt terscke, paa thet adt dy kann faa foer tyll feedt, och adt dy lader kaste hwer ate dage heller hwer xiiij dage, hwylcket theg syunnes best adt werre, och schall dy jnggenn lade terske wdenn ladekarllenn¹, och schall dy heller jnthet andet tage warre enn thet saamme, paa thet wy kunde formercke, om wos scheer ret heller jcke, adt thuu ther for wylt schryffwe thennom tyll, adt dy lader jnggenn andenn terske och jcke heller lader terskemendenn tage andet warre enn thett saamme. Och wylle jeg jdermeer hauffwe schryeffwytt theg tyll och wylle oc saa hauffwe schryeffwytt hyem tyll Julandt, saa fyck jeg jcke adt wyde, adt thette budt schulle aff stedt, for enn een halff tyme for hann dro synn wee. Doch schalttuu medt thet forste faa wyder mynn schryffwelsse, wor om altyngest er, dy tydenn war meg nu saa kort, adt jeg jcke kunde komme tyll och schryffwe theg meer tyll. Jeg wyll nu

¹ *Flertal.*

och altydt hauffwe theg thenn alssommechtygeste gudt beffalenndes, hann wnde oss adt fynndes snartt hylbredtt och gladt. Schryeffwytt y Rynckeby lœrdagenn nest effter sancty Lucas euangelysty dag datum mdlxiiij.

Crystoffer Gøye.

Kyerre Byrrytte, schryff meg tyll medt thette budt, hwor theg lyder, och hwor thet gaar hyemme tyll.

Kyerre Byrrytte, sent meg yt maall paa dy mollesteenn med thet budt, wor høœ och brede dy schulle werre, dy thet andet er blyeffwenn henn for meg.

Udskrift: Mynn kyerre hœstruu Byrrytte Bœlle ganntz wennlygenn tyll schryeffwytt.

25.

Rinkaby 24. Oktober 1564.

Kristoffer Gøje til Birgitte Belle.

Tilstanden i Lejren er slet efter Tilbagetoget fra Kalmar; der skal bestilles nogle Sadler.

Kyerre Byrrytte, gyffwennedes theg wennlygenn tyll kyennde, adt wy ennu lygger her y Rynckebyuu hartt wydt Oess, och hauffwe wy jcke ennu faet swar fraa konglyg magyestadtz, om wy faar forlouu adt komme hyem heller jcke, thet alder forste wy faa swar, thaa schalttuu strax faa mynn schryffweisse medt myth egyt budt. Och kann jeg jcke fuuldt schryffwe theg tyll, hwycket hart afftog wy hauffde, nu wy dro aff Swerryg, dy ther er blyeffwenn mere enn iiij^c heste dode och forderffwytt bode for dy tyuske ryutter och oss, och er ther tagyt mogyt fraa dy danske, dy ther er thenn, ther hauffwer myst meer enn iij^c daler, och somme mynnder, och somme kledder och fytalle, och blyeff ther iiij aff myne wonngne heste slet dode, och er dy ander y wnde made, och hauffwer wy hauffdt meer noedt y dysse aate dage, wy dro nu aff Swerryg, enn wy hauffwer hauffdt

thenn hele sommer. Och troer jeg jcke, adt konglyg magyestadtz kann werre tyennt medt oss paa thenne tydt, for enn wy faar forlouw, adt wy kunde komme hyem och ruste oss paa thet nyuu, thy ther er thenn, ther hauffde v heste wnnder salenn, hann har jkunn eenn wfforderffwytt, och er ther mangge aff thet slauu. Kyerre Byrrytte, adttuu wylle sennde yt budt ouffwer tyll Nyu-borre tyll thenn sadellmager och lade bestylle meg viij saler, sex tyll store heste och doch lempelyg, och ij tyll klypper, och jeg motte faa thennom medt thet forste, och hann wylle gyorre meg thennom paa fordeell, dy ander hann gyorde meg syest, dy dude jcke deertt¹. Och hauffwer jeg beder (!) Eryck Hardenbyerre, adt hann wyll lade Anne² drage tyll theg, nu hunn drager hyem, sa kant thuu fly hynne wongne ther fraa och tyll Korssoer³. Kyerre Byrrytte, wyll jeg nu och altydt hauffwe theg thenn alssommechtyggeste gudt beffalennedes, hann wnnde meg snart adt fynnde theg hylbredt och gladt. Schryeffwytt y Rynnckebyuu tysdagenn nest effter sancty Sørrenns dag datum mdlxiiij.

Crystoffer Gøye.

Udskrift: Mynn aller kyerryste høstruu Byrrytte Bølle ganntz wennlygenn tyll schryeffwytt⁴.

¹ *D. e. ikke synderlig.*

² *Anne Rønnow, gift med Erik Hardenberg til Matrups.*

³ *Gaarden Matrups, hvor Fru Anne vel har skullet drage hen, ligger i Jylland (Tyrsting Herred); Birgitte Bølle har rimeligvis opholdt sig paa Gunderslevholm.*

⁴ *Segl, delvis bevaret.*

dy mann kann jntheit tage seg her tyll, och haabes meg nest gudts hyelp, adt wy jo wyst faar louu, saa jeg achtter medt thet forste adt komme hyem. Saa weedt jeg nu jntheit synnderlychtt adt schryffwe theg tyll paa thenne tydt. Jeg wyll nu och altydt hauffwe theg thenn alssommechtygeste gudt beffalennedes, hann wunde meg snartt adt fynnde theg hylbredt och gladt. Schryeff y Osterstedtt sonndagenn nest effter sancty Maarttens dag datum mdlxiiij.

Crystoffer Gøye.

Kyerre Byrrytte, laedt thennom se meg well tyll myne myonndør och stoffwer och och(!) thes lygest tyll dy myonndes hwalppe etc.

Kyerre Byrrytte, sennder jeg theg to breffwe, yt som jeg hauffwer schryeffwytt dynn broder Jorrenn tyll, och Jngger yt¹, adt ner deg steddes budt y thenn egenn², adt thuu thaa wylle fly thennom saamme breffwe etc.

Udskrift: Mynn aller kyerryste hustruu Byrrytte Bølle gantz wennlygenn tyll schryeffwytt³.

28.

Nykøbing 12. November 1564.

Førgen Brahe til Kristoffer Gøje.

Han opfordrer ham til, hvis han skal opholde sig i Skaane om Vinteren, da at tage Ophold paa Tostrup eller i hvert Fald derfra at lade sig sende, hvad han har Behov.

Wennliig helssenn altiiddt forssenndt met wor herre. Kiere Christoffer, broder och sønnerlige gode wenn, tacker ieg tiig ganndske giernne for allt gott, som thu meg altid giortt och beuist haffuer, huilckit thu skaltt

¹ *Førgen Brahe til Tostrup og hans Hustru Inger Oxe.*

² *Nemlig Nykøbing p. F.*

³ *Segl, tildels bevaret.*

finnde meg gandtske goduilligen att forskylle, medtt huess gode wdj myn mackt kanndt werre. Kiere Christoffer, giiffuer ieg tiig wennligenn tilkennde, att ieg haffuer spurdt, att thu medtt thinne heste och folck skaltt bliffue liggüendes wdj Skaanne wdj winther, saa beder ieg tiig giernne, att thu wiilt drage tiill myn gaardtt Tostrup¹ medt thinne folck och heste och ther wdj winther bliiffue liggindes och tage dett for gott, huad som gaardenn formaa, saa haffuer ieg och schreffuit myn fogiitt tiill, att handtt skall anname tiig indtt paa gaarden och forskaffe tiig tiill rede, huess som thu behøffuer tiill thin, thinne heste och folck wnnderholling. Och der som thu icke wilt drage tiill gaardenn och ther lügge, tha beder ieg tiig giernne, att thu wiilt raade och biude offuer, huess som paa gaardenn ær, och sennde kon thit budt tiill fogden, tha haffuer ieg och da schreffuit hannom tiill, att handtt skall lade tiig faa och sende tiig, huess som thu behøffuer og haffuer budtt epher. Kiere Christoffer, saa beder ieg tiig giernne, att thu nu wdj thette och wdj alt andet, huess som [thu] wedst, thett ieg kanndt were tiig tiill² och gode vdj, wiilt raade och biude offuer meg som offuer thinn egenn broder och thenn, ther thu ingen thuiffuell skaltt haffue paa. Kiere Christoffer, ieg wiill her medtt nu och altiit haffue tiig thenn aller megtiiste, euige gudtt befallit. Och lader Inger³ och thin søster Sittzelle⁴ siige tiig mange gode natther. Schreffuit paa Nykiøpinng thenn 12. dag nouembris aar etc. mdlxiiij.

Jørgenn Brade.

¹ *I Ingelstad Herred i Skaane; Gaarden tilhorte, som angivet i Brevet, Jørgen Brahe, der var Lensmand paa Nykøbing, hvorfra Brevet er dateret.*

² »Ære«, »Vilje«, »Rede«, »Nytte« eller et lignende Ord maa være glemt.

³ *Inger Oxe, Jørgen Brahes Hustru.*

⁴ *Vistnok dennes Søster Sidsel Oxe, der siden blev gift med Erik Pødebusk.*

Udskrift: Erlig och welbyrdig mandt Christoffer Gøye til Auintzbierg, mynn broder och sønnerliige gode wenn, venligen tiill schreffuit.

29.

Vä 23. November 1564.

Jesper Krafse til Birgitte Bølle.

Han har faaet hendes Skrivelse og har givet hendes Brev og Æske til Kristoffers Bud, der idag bragte ham et Brev; han vilde gerne, at hans Kone og Birgitte skulde komme hid, men det er en saare farlig Tid; han har skrevet Kristoffer til derom.

Myn ganske wenlig helszen altiid fforszentt met wor herre. Aller kiereste søster, ieg wyll lade alt thack-szyelse besto, gud skall were mytt wynde, ieg wyll alle myne dage ffyndes ffor dyn hulle broder. Aller kiereste søster, bethacker ieg deg ganske gierne ffor dyn hulle och gode skryffuelse och ffor alt gott, som du meg y mange mode meg (!) giortt och beuytst haffuer, huyckytt ieg hullenligen och gierne wyll fforskylle y alle de mode, y myn mackt kand were. Aller kiereste søster, ffyck ieg dyn skryffuelse ygor, och hues du derhos mett¹, dytt breff och den eske. Y dag kom myn broders² breff thiill meg mett en aff hans suensne (!), huyckytt ieg haffuer foett hans bud same breff och eske, och der som myn broders suend icke hade komett, da skulle mytt bud wyst werytt aff sted ydag. Aller kiereste søster, gud wed, att der som legliigheden kunde begiiffue sig, da wed den al-somechtigeste gud, att ieg soett ganske gierne, atthu och myn kiere konne³ kunde komme hyd thiill landett, dog er her en sore ffarlyg thyd och mer, som ieg icke skryffue kand. Ieg haffuer skreffuett myn broder thiill, ner han-

¹ Et Ord (sendte, skikkede el. lign.) synes at mangle.

² D. e. hans Svoger Kristoffer Gøjes.

³ Kirsten Bølle.

kandtt ieg icke fuuldschriffuue tig tyll, saa rett ffast meg forlengtes epther att wylle were tiig [till] ordz, oc wiid nu icke y lanng tiidtt att forhobes, att thett kandtt skee, oc wylle ieg nu weriitt hois tig, nu jeg drog frae Nyckjøbing¹, saa spurde ieg paa weyenn, atthuu wast paa Bastnnes hois dinn søsther², oc tror duu icke, saa rett onntt thett giorde meg, atthu icke war hiemme, att jeg kunde komme tiig till ordz, for mig forlengtes nu saa rett ffast epther tiig. Oc drog ieg icke lennger thenn dag, ieg drog fra Nyckjøbing, enndtt tyll Lunndbye³, for ieg wylle andden dagen weriitt hois tiig, oc ther jeg hørde, atthuu wylle drage frae Bastnnes oc hiidtt, tha drog jeg saa hastiigt oc menntte, att jeg skuulle funndett tiig her⁴, oc ther jeg kom nu hiidtt, tha wast thu icke her, saa att her war jnngen lycke mett, saa att wy kunde fiindes paa thenne tiidtt, men wyll ynndzcke, att nar gudtt wyll føge tiiden, att wy motte fiindes sunde oc glade. Miin allerckiereste søsther, jeg kandtt nu icke widere schriffuue tiig tiill, for tiidenn er meg nu saa kortt, menn thuu skall alle minne dage finnde meg for diin huulle, tro søsther, ther thuu jnngen tuuill skall haffue paa. Her mett wyll jeg haffuue tig guudtt almectigeste beffallindes mett allt thett tiig kiertt er. Datum Kordzør then 26. dag nouembris anno lxiij.

Innger Oxe.

Kiere søsther, beder ieg tiig giernne, atthu wyll well giøre oc sige thiinne jomfruuer mannge gode netther paa

¹ Hvor hun var hos sin Mand endnu den 12. Oktober; se Brevet fra Jørgen Brahe af denne Dag.

² Kirsten Bølle, gift med Jesper Krafse til Basnæs (i Vester Flakkebjerg Herred).

³ Lundby i Hammer Herred, omtr. 4 Mil Sydøst for Gunderslevholm, hvor Brevskriverinden havde troet at skulle finde Birgitte Bølle.

⁴ Korsør, hvor Brevskriverindens Svoger Otte Rud var Lensmand.

Udskrift: Erlliig och welbuurdiige frwe frw Beriitte Chrestoffer Giødis, mynn kiere søster, ganndzscke wenliigen tyll schreffuitt.

32.

Everlöf 28. November 1564.

Kristoffer Gøje til Birgitte Belle.

Kongen har svaret, at han ikke kan forløve dem; de vil drage til Malmø; hvis Brevskriveren ikke kan faa Forlov paa nogen Tid, skal hun faa Besked derom, at hun kan komme til ham; om Salg af Korn; Birgitte Gøje er vred paa ham, men uden Grund; om nogle Svin, der er drevet ind paa hans Skov; om Tilstanden paa Oreby og Avnsbjerg; Krigsefterretninger.

Kyerre Byrrytte, fyck jeg dynn schryffwelsse ydag och thenn eske, thuu sennde meg. Saa gyffwer jeg theg wennlygenn tyll kyennde, adt wy hauffwer faet swar fraa konglyg magyestadtz, lyuudendes, adt hann jcke ennu for nougenn merclyg aarsag schyuldt kunde forlouffwe oss, doch haabes meg ennu, adt jeg schall faa forloff paa nougen tydt adt komme hyem. Saa lygge wy her paa nougenn lantzbyuer paa fyre myell ner Malmø, och kann wy jcke nu lengger faa her wnderholdynng och nodys ther for adt drauu jnn y Malmø, och achtter wy nu strax effter sonndag forst kommenndes adt drage ther jnn y Jesuu naunff, thy her syges for oss, adt ther schuulle nu jnthet dø. Och ther som saa er, thaa schalttu medt thet alder forste faa mytt budt, ther som jeg jcke kann faa forlouff adt komme hyem¹, och wyll jeg ocsaa schryffwe Jesper tyll, adt hann ocsaa schall schryffwe dynn soster tyll, adt y schuulle komme tyll oss. Och lygger Hack²

¹ *Faa Dage efter kom Kristoffer Gøje uheldig afsted, idet han blev slæbt af en Hest; omkring den 4. December udgik der Kongebrev til Jørgen Marsvin om at forløve ham, da han var ude af Stand til at ride eller føre sin Fane. Se Kanc. Brb. 1561-65. S. 530-31.*

² *Hak Ulfstand til Hikkeberg anførte den skaanske Fane.*

hanom, tj den almetjste here oc gvd skal ha ham j sijn besketelse oc sene deg ham svn oc glad hem tjil deg jgen. M. a. k. s. giver jeg deg oc ganske venljgen tjil kene, ad Jøren acter seg oc nv strax j dene vge op tjil Skone, gvd gj ham en ljcksaljg rese oc sene os ham svn oc glad tjilbage jgen oc alt det gode folk, der skal op, oc fjller mjn søster Inger¹ ham jcke op, tj hvn er sa svag oc har led vel j ate dage slet ved sengen af af(!) den same sje, hvn hade pa Korsør, den almetjste gvd bevare hjne oc helpe hjne snart tjil sijn helbred jgen, tj dv kan jcke tro, sa ret svag hvn er, sa hvn jcke kan fordrage lv(c)ten, men nv tager det tjil ad beres med hjne, gvd vere laved. Mjn kader(!) kereste søster, vel jeg jcke lenger vmage deg med dene mjn scrivelse oc vel jnted forbjde meg jmod deg, men den stvn jeg lever, da skal dv aldrjg ha tvjl pa meg, men altid fjne meg, som jeg vare djn egen søster, oc vel jeg nv oc altid have deg den almetjste here oc gvd befalens, han spare oc bevare deg nadeljge oc vel fra alt det deg kan vere skadeljgt. Oc vjl have deg sa ganske gerne bed, ad dv vjle ha den vmage oc sje djne jomfroer mane gode neter pa mjne vene. Dattom Nykøvjng mandag efter kyner møse anne dom².

S. O.³

¹ *Jørgen og Inger er Jørgen Brahe og hans Hustru, Brevskriverindens Søster Inger Oxe.*

² *Aarstallet er glemt, men skal utvivlsomt være 1565; Jørgen Brahe omtales nemlig som levende, han døde 21. Juni 1565; »den Syge, hun (Inger Oxe) havde paa Korsør«, er vel den, Sidsel Oxe omtaler i Brevet af 26. November 1564; imellem disse to Tidspunkter maa da Brevet være skrevet.*

³ *Brevskriverinden er Sidsel Johansdatter Oxe, gift 9. Februar 1567 med Erik Podebusk; hun har opholdt sig hos sin Svoger Jørgen Brahe, Lensmand paa Nykøbing.*

Udskrift: Erliig och welbyrdiig fruffue fruu Birretthe
Christopher Gøyes, mynn kiere søster, ganndske venligen
tilschreffuit¹.

35.

Vedby 21. Februar 1565.

Førgen Rud til Kristoffer Gøje.

Han beklager hans Sygdom; han vilde gerne følges med ham til Skaane, men paa Grund af Frosten er det umuligt at komme over med Heste, og det er kun med stor Nød, at Fodfolk kan komme over, hvorfor han foreslaar ham foreløbig at vente; meddeler ham Rygter fra Krigsskuepladsen; beder ham skrive Oluf og Erik til om nye Tidender.

Wenlig oc kerlig helszen nu oc altyd tyll skreffwed mett wor herre. Kere Crisstoffer, nerssysken barn och ssynderlig gode wen, nest myn wenlig tack ssyelsse, hues tu kan haffwe god aff, gør jeg altyd gerne aff myn fattig fformue. Kere Crisstoffer, giffwer jeg teg wenlig at wyde, att jeg ffeck tyn skreffwelsse y afften oc tu tery fformeller, at tu esst noged ssuag, huylked gud skal wyded, at thett gør meg ont aff alt myt hertte, oc gud ffor ssyn eweg godhed skyll han beware teg oc spare teg oc wne teg well tyn helbrede ygen, ffor jeg welle sso nødeg ombere teg, ssom jeg haffde liged wner et hyertte mett teg. Kere Crisstoffer, ssom tu oc bemeller y tyn skreffwelsse, at tu will offwer tyll Skonne, thett fførste gud wil, at tu blyffwer sso tyll pas, kere Cristoffer, sso kan jeg aller skreffwe teg tyll, sso ssoag jeg haffwer oc wered oc ennu er, men jeg fforhoffwes tyll thett besste, at thett kan oc blyffwe god ygen mett guds hyelp, sso acter jeg meg oc offwer mett guds hielp, oc sso jeged gerne, at wy kune ffølles at. Kere Crisstoffer, ssom tu oc skreffwer, at k. matt. er offwer dragen oc liger y Byrryng² oc wille gerne haffwe

¹ *Udskriften er skrevet med en fremmed Haand. Segl bevaret.*

² *Børringe i Vemundshøg Herred i Skaane; det overvejende Antal af Kongebrevene mellem den 22. Februar og den 27. Marts er udstedt herfra.*

en stor skam, ten sspod oc skade te haffwe nw giortt k. matt. y Skone har tyll Helssyng borg¹, sso ware te po, at te kune icke ssuared, sso fforlad tem gud. Ker Crisstoffer, jeg wil nu oc altyd haffwe teg gud beffallendes mett alt thett teg kert er, oc beder jeg teg, at tu wille rode offwer meg, ssom ten tu jngen tuyl haffwer ter po, oc helsser jeg teg oc Bererete oc tyn jomffruer oc børn mett c^m gode netter. Ex Vedby ssancte Peder afften² mdlxv.

Jørgen Rudt.

Kere Crisstoffer, jeg beder teg sso gerne, om thett er sso, at tu ffor nogle ny tyner, eller nar tu wille drage terhen, at tu ta wille haffwe ten wmage oc skriffwe meg et or tyll, jeg will y lige mode gøre teg thett ssame ygen. Tu tør icke redes, at te blyffwe sso ssnart fferdig at drage op, wden te skal drage mett skame tyllbage ygen, ffor jeg wed, ter er huerken haffre eller brød y Skonne eller prowant, thett mo wy haffwe, eller wy kune jnthett rette wd, oc ter kan heller jngen skyff løffwe en³. Kere Cristoffer, gør wel oc skreff Olloff oc Erick⁴ tyll, te skriffwe teg well red besked tyll om alt.

Kere Crisstoffer, gør nu well oc skriff meg nu wisst tyll en iiij eller vj dage, ffor en tu drager aff, po thett jeg kan kamme y ffølle mett tig, oc huad ssuar tu ffor ffra Erick och Olloff, oc tu wille oc skriffwe tem tyll, at te wille byde teg tyll, huad weg k. matt. acter sseg op y Ssuerrig y tenne wynter.

¹ *Maaske tænkes der paa et af de i disse Aar meget hyppige Soldatermytterier.*

² *Tekstens Omtale af Frostens og af Kongens Opholdssted viser tydelig nok, at der ved Sankt Peder skal forstaaes Petri ad cathedram, den 22. Februar.*

³ *Det paatankte Vinterfelttog blev ganske rigtig opgivet.*

⁴ *Sandsynligvis Oluf Mouridsen Krognos og Erik Podebusk.*

Udskrift: Erlig oc welbyrdig man Crisstoffer Gøde tyll Gunersløffholm, myn kere nerssøssken barn oc ssynderlig gode wen, ganske wenligen tyll skreffued.

36.

Korsør 9. Marts 1565.

Pernille Oxe til Birgitte Bølle.

Hun udtaler sin Beklagelse over Kristoffers Sygdom; det er hende kært, at han ikke vil drage op saa hastigt; Toget skal iøvrigt være opgivet; en Del Ryttere er dragne fra Kongen af Sverige.

Min aller kereste Berett oc kere søster, jeg vill haffue deg saa gandske høgelig oc gerne bettackett ffor saa megett ære oc gott, som du meg altid j saa mane maade giortt oc beuist haffuer, oc nu besynderlig ffor din gode skriffuelse oc hulde mening, som jeg dervdi fformercker, huilckett du skall alle mine dage ffinde meg gandske goduilig till att fforskyldede oc ffortiene, med hues gott j min magtt kand vere, der du kand haffue ære oc gott aff, saa yderlig oc saa gerne som jeg kunde vere din egen søster. dett maa du vist ttro. Aller kereste Berett oc kere søster, fformercker jeg vdi din skriffuelse, att Krestoffer er endnu megett ilde till pas, huilckett gud ved, att meg gør ontt aff allt mitt hiertte, den almegetteste gud hand vere hans hielper oc beuare hanom ffra allt dett, som ontt er, oc vnde hanom nu vell att kome tiill sin helbred jgen. Oc er dett meg kertt, att jeg fformercker, hand jcke drager saa hastiigtt aff, som hand hade agtted seg, for dett vilde jcke ttientt ham, efftter di att hand er saa skrøuelig, oc som jeg fformercker, daa haffuer hand jcke bhoff att haste saa, ffor vi ffick nu bud j dese dage derffra, da men de, att dett er nu affslagett¹, saa att de nu jngen sted skulde drage jgen saa

¹ D. e. opgivet.

adt uy yk konde fyndes, som uy gerne uylle. Meg haues med guds hell[p], adt det maed nu snart blyue god, du maed uyst¹, adt Krestoerfer sygdom oc dyn sorg har gyurd meg sa troelygh vndt af myd herte, som konde haue uered myne egen broder oc soster, sa sant helpe meg gud. Oc beder ieg dyg sa ganske gerne, m. a. k. Berete oc myn kere soster, adt du uylt syge Krestoer sa mange gude netter oc sa mogen ere oc tack for hans gude skryuels oc holle menyng, jeg dery formerker, adt myn sygdom gør ham sa vndt, gud uere gud foredt oc beuare ham fra alt det, som vndt er. Den almetygest gud befaller ieg dyg, m. a. k. Berette oc m. kere soster, oc hand beuare dyg uel fra alt det, som vndt er. Ieg skryuer dyg yngen gude netter pa Otes² uege, for hand er y Fyen.

P. O.

Udskrift: Erliig oc velbyrdig ffroe ffro Berett Krestoffer Gøs, min kere søster, gandske venlig till skreffuett³.

37.

Stege 29. April 1565.

Førgen Barnekov til Kristoffer Gøje.

Indbydelse til at følge hans Hustrus Lig til Kallundborg.

Mynn ganndtsche wennlig helssenn forsennt met wor herre. Kiere Christoffer, synnderlig guode wenn, nesth min wennlige tacksigelsse for alt got, oc will thett gierne forschylle. Kiierre Kristoffer, giffuer jeg tig sorgligen tilkennde, att gud almechtigste haffuer kallit mynn kierre høstrw fraa thenne forgenglig werdenn oc tiill thett euige

¹ Her synes »tro« eller et lignende Ord at være glemt.

² Otte er Otte Rud, Brevskriverindens Mand.

³ Segl bevaret.

liiff¹, gud almechtigste vnnde hennder enn glederlige opstandelsse, saa agter ieg mett gutz naades hielp att lade begraue hennders salige lig y mynn sognnekiercke wiid Kiellerup². Ther for er min ganndtsche wennligen bønn och begiering tuill dig, atthw wille well gjørre och haue thenn vmag oc møde hennders sallige lig y Nsted thenn onnsdag nesh eptter sønndagen miseericordia, som er thenn 9. dag maeij, oc siidenn framdielis gjøre hennder thenn siste ere oc følge hennders salige liig tuill Kallingborg. Thett wiill jeg giernne mett dig igenn forschylle, i huis maade jeg kann, oc altid giernne gjøre, huis tig kiert er. Her met dig gud almechtigste beffallenndis. Ex Stege thenn 29. dag aprilis anno 1565.

Jørgenn Bernnekow.

Udskrift: Erllige och welbiurdige mannd Christoffer Giøe tuill Awindsbierig, mynn synnderlige gode wen, gandtsche wenligen³.

38.

Vä 28. Maj 1565.

Jesper Krafse til Birgitte Bølle.

Han har erfaret, at hun og Kristoffer opholder sig i København, og beder hende meddele ham, hvorledes de har det, og hvilke nye Tidender der er hos dem.

Myn ganske wenlyg helszen altiid fforszentt mett wor herre. Aller kiereste søster, bethacker ieg dig ganske giernne ffør alt møgett ere och gott, som du meg y mange

¹ *Brevskriveren Jørgen Barnekow til Kellerup var gift med Anne Klavsdatter Ravensberg, som døde i Stege den 19. April 1565. Pontoppidan: Marm. Dan. II, S. 104; Ejler Brokkeshus's Kalenderant. i Fynske Saml. VI, S. 319.*

² *Kellerup ligger i Svenstrup Sogn i Onsild Herred.*

³ *Segl bevaret.*

wnde oss snart adt fyndes hyelbredt och gladt, och hauffwer jeg jnggenn twyffell paet, adt thenn alsommechtygeste gudt schall well snart wnde oss eenn goedt ennde paa thenne kryg, saa jeg wyll nest gudts hyelp snartt komme hyem tyll theg. Och mottuu wyde, adt Anne Oxe och Margrete Eryck Rosennkransses¹ och Marrenn Bylde och Gyesse Eryck Byldes² och Mette Marttenn Krabbes³ lygger her ennu y byugenn och wylle nu drage tyllbage jgenn. Kyerre Byrrytte, adttuu nu wylle schryffwe meg tyll, ner theg steddes budt tyll meg, wor theg lyder, och wor thet begyffwer seg medt wort kornn, och om thu hauffwer faet loff adt lade forre wor haffr wdt⁴, och adttuu nu lader wor wynn komme hyemm medt thet forste och sette mercke paa dysse ammer, saa thuu kant wyde, hwylcke ammer ther er aff thet ene fadt, och hwylcke ther er aff dyt ander, och glem jcke wort salt, och laedt thenn smydt gyorre meg dy stypper(!) tyll myne hyndertyug⁵ och ryngge, och hauffwe Ole thet, hann schall gyorre effter, och laedt hannom ocsaa beslaa myne hyuull, saa jeg kann faa mynn wognn ferdyg, och laedt Ole se meg well tyll myne heste, och laedt drengenn se meg well tyll myne myonnder, och torstuu jnggenn peng senndde meg, wdenn theg steddes yt mogytt wyst budt her op, dy thett wyll werre faarlygt adt komme op tyll oss. Och hwess nyudt jeg kann forfaarre, och hwor wor lelyghedt seg ydermeer begyffwer, schalttuu

¹ *Margrete Ulfstand, gift med Erik Rosenkrans til Langtind.*

² *Gese Brokkenhus, gift med Erik Bille til Lindved.*

³ *Mette Viffert, gift med Morten Krabbe til Bøgested.*

⁴ *Den 7. Oktober 1563 var der udstedt Forbud mod at udføre forskellige Varer, deriblandt Havre; medens Forbudet for flere af Varernes Vedkommende hævedes, beholdtes det for Havre. Nogen Tilladelse til trods Forbudet at udføre Havre vides ikke at være meddelt Kristoffer Gøje; derimod blev en saadan indrømmet flere andre, saavel adelige som borgerlige.*

⁵ *Hindertog, d. e. de paa Hestens Bagtrop anbragte Remme.*

faa mynn schryffwelsse medt thet forste, och ther som wy drager neer jgenn, thaa schall myt egyt budt kome hyem tyll theg, och schryeff hyem tyll Antzberg, ner theg steddes budt dyedt, adt dy medt thet forste kreyffwer wort smor op. Kyerre Byrrytte, jeg weedtt nu jathet andet adtt schryffwe theg tyll paa thenne tydt. Jeg wyll nu och altydt hauffwe theg thenn alsommechtygeste gudt beffalennedes, hann wnnde meg adt fynnde theg snartt hyelbredt och och(!) gladt och bewarre theg fraa allt wnntt. Schryeffwytt y Hallemstedt mandagen nest effter dy hylly treffoldyghedtz sonndag datum mdlxv.

Crystoffer Gøye.

Udskrift: Mynn kyerre høstruu Byrrytte Bølle ganntz wennlygenn tyllschryeffwytt.

40.

Varberg 26. Juni 1565.

Kristoffer Gøje til Birgitte Bølle.

Han ligger i Varberg, men vil søge at komme op til Lejren til Søs; Stillingen ved Elfsborg; hun skal sende ham nogle Penge.

Kyerre Byrrytte, thenn ewyg herre gudt hann werre hoess theg och bewarre theg fraa alt wnndt. Gyffwennedes theg wennlygen tyll kyenndde, adt jeg jcke ennu er kommenn thyl haabenn, mann er herr paa Warbyerg hoess Hanss Holck¹, dy thet er saare wfellytt² adt komme ther op, dy fynnderenn lade thennom see hwer dag ther ymel-lom, och hauffwer Hans raadt meg ther hartt fraa adt drauge tyll lantz ther op, och hauffwer hann flyedt meg eenn schuude, som jeg kann faa myne heste och myt tyngest paa. Ther(!) alder forste gudt wyll foge meg medt wynddenn, thaa achtter jeg meg nest gudt hyelp ther op,

¹ Hans Holk var Lensmand paa Varberg.

² Voveligt.

41.

Varberg 15. Juli 1565.

Kristoffer Gøje til Birgitte Belle.

Han ligger endnu i Varberg og kan ikke komme op til den danske Lejr; om Stillingen ved Elfsborg; hun skal meddele ham, hvilke nye Tidender der er, og udrette forskellige Ærender.

Kyerre Byrrytte, gyffwennedes theg wennlygenn tyll kyennde, adt jeg lygger ennu her y Waarbyerg, och kann jeg jcke kom tyll lantz op tyll lerett, och hauffwer jeg jcke heller hauffdt thenn burr, adt jeg kunde komme ther op, sydenn jeg hauffde faet schuder. Och lygger wort folck ennu y dyrres forste leer hart wydt Elssborg, som heder Gulberg engge¹, och dy swenske lygger thennom paa ij myell ner, och hauffw dy jnggenn synnderlyg affbreg gyortt hynnandenn, och lyder alle worre herremenndt well. Och hauffwer jeg nu to gang schryeffwytt theg tyll forwdenn thette, och weedt jeg jcke, om thuu hauffwer faet mynn schryffwelsse. Kyerre Byrrytte, schryff meg tyll, hwadt for nyuu tyenner ther er y egenen, och schryff meg ocsaa tyll, om wy fyck forloff adt forre worr haffr wdt, och hwor kornnet och enggenn tyer seg ther y landett. Och thet alder forste meg steddes budt ther op jgenn, thaa schalttuu jdermeer faa mynn schryffwelsse. Och weedt jeg nu jnthet andet adt schryffwe theg tyll paa thenne tydt. Jeg wyll nu och altydt hauffwe theg thenn alssommechtygeste gudt beffalenndes, hann wnnde oss adt fynndes snartt hyelbrett och gladt. Lader Hans Holck, Margrete² och Hertzwyg Bylde sy theg mangge gode netter. Schryeffwytt y Waarbyerg sonndagenn nest effter sancty Margrete dag datum mdlxv.

Crystoffer Gøye.

¹ *Gullbergs Enge ligger lidt Nordøst for Elfsborg omkring den gamle Fæstning Gullberg.*

² *Hans Holks Hustru Margrete Rotfeld.*

Lejren for Elfsborg 1. August 1565.

Kristoffer Gøje til Birgitte Belle.

Krigsefterretninger; han har faaet de 200 Daler, hun sendte ham; hun skal skrive ham til, naar der stedes hende Bud, og udrette forskellige Ærender.

Kyerre Byrrytte, gyffwennedes theg wennlygenn tyll kyennde, adt jeg kam hydt tyll lerytt y dag aate dage, och rochte wy op aff thet gammell leer y lørdag och lengger ynnd y Swerryg tyll eenn lydenn kyoffstedt, som beder Lose¹, och brennde thet slet aff. Och stoedt ther yt mechticht schonnt schyff paa braabenckenn², som her Steenn Eryck[s]jenn³ hauffide ladet byuggett, och war thet storre enn Fortuna⁴, doch war thet jcke saa ferdycht, adt wy kunde faa thet henn, saa satte wy yll paet och brenndet. Och dro wy saa auffsyes ynn y Swerryg om andenn dagenn paa eenn andenn syde och brennde ther thenn ganske dag. Y mandag adt mornn thaa loedt thenn swenske seg see medt all synn machtt, saa wy holt y wor slacht ordenn ymoedt hynnandenn well y fyere tymer, och worre schyutter paa begge syder schar-muselet sammenn, och myste folck paa begge syder, doch jcke mange, och bleff thenn her fann Doennss broder⁵ schutt ygennem laret saamme dag, doch holt thenn swenske y hans fordeell och wylle jcke tyll oss, och paa thet syeste thaa wyechte hann wdt aff, saa røchte wy ocsaa

¹ *Lødøse.*

² *Bradebænk, d. e. Bedding.*

³ *Sten Eriksson Lejonhufvud, svensk Friherre; han var i Aaret 1563, da han som Gesandt vilde drage igennem Danmark, blevet fængslet i København, men var i Foraaret 1565 blevet løsladt.*

⁴ *Fortuna var Navnet paa det danske Admiralsskib, som blev ødelagt i Slaget ved Øland 30.—31. Maj 1564.*

⁵ *Kristoffer v. Dohna, en indvændret preussisk Adelsmand, død 1584; hans Broder Frederik var død i Juni 1564.*

henn och neer tyll Elsborryg, och hauffwer nu slauet wortt leer her wnder slottet, doch forseer jeg meg, adt wy toffwe jcke her lengge. Wortt wor tog wyll begyffwe seg, ner wy drager her fraa, weedt jeg ennu jngenn wyss bescheet adt kunde schryffwe theg tyll therom, thuu schalt doch medt thet alder forste faa mynn schryffwelsse ygenn, hwor worres lelyghedt begyffwer seg. Kyerre Byrrytte, hauffwer jeg faet dy to hundryt daler, thuu sennde meg medt Eryck Pudbusck, och schaltuu jcke nu sennde meg flere, for enn thuu faar ydermeer mynn schryffwelsse. Och thuu wylle nu schryffwe meg tyll, ner theg steddes budt hydt, hwor theg lyder, och hwor thet gaar hyemme tyll, och om wy fyck forlouu adt forre wor haffr wdt. Och hor theg om, adt wy kunde yt stedt bekomme eenn goedt bryugger och eenn ladegardt fogytt, och jeg wyll ocsaa horre meg om, om jeg kann bekomme nougenn. Och laedt Ole se meg well tyll myne heste, och laedt thennom och see well tyll myne hunde. Kyerre Byrrytte, weedt jeg nu jnthet andet paa thenne tydt adt kunde schryffwe theg tyll. Jeg wyll nu och altydt hauffwe theg thenn alsommechtygeste gudt beffalennedes, hann wnnde oss adt fynndes snart hyelbredt och gladt. Schryeffwytt y lerytt for Elsborg onsdagenn nest effter sancty Oles dag datum mdlxv.

Crystoffer Gøye.

44.

Halmstad 20. August 1565.

Kristoffer Gøje til Birgitte Belle.

Efterretninger fra Krigsskuepladsen; om en Gald, der skal forrentes; hun skal sende ham forskellige Ting; to Foler skal føres fra Avnsbjerg til Gunderstev.

Kyerre Byrrytte, sydenn thette forste breff¹ war schryeffwenn, thaa rochte wy om mandagenn ther nest

¹ *Brevet af 1. August, som aabenbart er sendt sammen med dette.*

effter¹ tyll Falckennbyerre och om tysdagenn hydt tyll Waarbyerg, och hauffwer wy slauet wort leer alle wengne her wdenn omkryng byugenn, och lygge wy medt wor faanne her y byugenn, och er offwerstenn hoess mynn herre. Hwadt beschedt hann kommer medt, kann jeg jcke ennu wyde, och hwor worres lelyghedt wyll begyffwe seg, schalttuu faa adt wyde medt thet alder forste. Kyerre Byrrytte, erret nu tyll sancty Myckels dag, adt jeg schall fornoge Holger rentten aff dy xvij ^c daler, adttuu therfor wylle werre fortенckт thet wdy, och lober renttenn lxxxv daler². Och ther som thenn bøsse er kommenn fraa Onnss, adttuu thaa sennder meggenn medt thette budt, och om theg kommer eenn tyennstloes karll for, thenn thuu kunde tencke oss kunde tyenne, adt thuu thaa thagerenn tyll theg, och adttuu sendder meg eenn allenn sort engelst saa lempelycht godt, thy jeg wyll ykunn hauffwytt tyll to socker, och thuu wylle lade gyorre meg yt par kneestoell³ ouffwer myne egenn lester, och lygge dy y myt egyt kammer, och kann mann schylle thennom bag adt wydt hellenn, ther paa kanttuu kennde thennom, och kanttuu sendde meg thennom, ner theg steddes budt tyll meg jgenn, och sennder jeg theg yt maall tyll saamme stoell, och schryff meg tyll, om myn rust wognn er ferdyg ygenn. Kyerre Byrrytte, hauffwer jeg ij brunne foler staennedes for Antzberg, som stoedt y sommer y gress, adt thuu lader Nyels Lassenn medt thett forste drauu ouffwer tyll Antzberg och hentte thennom och forre thennom tyll Gunsderslo, och sy saa Ole, adt hann lader schoe thennom och setter thennom paa stallenn hoess dy ander och gyffwer thennom nock adt edde och ryder

¹ Den 6. August.

² Renten var altsaa 5 Procent; 5—6 Procent var i Datiden Rentefodens almindelige Størrelse.

³ Knæstøveler.

thennom, och sy hannom, adt hann faar sagt¹ medt thennom y thet forste, saa hann forderffwer jcke mundenn paa thennom, och laedt hannom forst ryde thennom medt yt munnsterbydt och sydenn medt blode munstocker², och kann dy fly Nyels Lassenn eenn tyll seg paa Antzberg, ther kann hyelppe hannom adt lede thenn ene och folle hannom tyll Gunsderslo med thenn, och schall dy jcke ryde thennom, och drauu jcke lengger medt thennom enn fyre myell om dagenn, och kant thuu strax schyunde hannom affstedtt, saa kann han nu tage dy breffwe ouffwer medt seg tyll Jesper. Kyerre Byrrytte, weedt jeg nu jnthet andet adt schryffwe theg tyll paa thenne tydt. Jeg wyll nu och altydt hauffwe theg thenn alsommechtygeste gudt beffalennedes, hann wnnde meg adt fynnde theg snart hylbredt och gladt och wnnde oss snartt eenn goedt ennde paa thenne kryeg, dy tydenn er meg mogyt lang. Schryeffwytt y Halletstedt mandagenn nest for sancty Bartolomey dag datum mdlxv.

Crystoffer Gøye.

Kyerre Byrrytte, hauffwer jeg schryeffwytt Hans Schryffwer tyll, adt hann schall schryffwe theg tyll, hwor mange guull kornn³ wy hauffwer faet y aar aff hwert slauu, och om homelen er well groet etc.

Kyerre Byrrytte, ther som thuu faar nougenn andenn brugger her⁴ lagardt fogyt, for enn gudt wyll jeg kommer syelffwer hyem, thaa wenn thennom fraa dy store kanner, dy ander hauffwer hauffd. Gudt werre altydt hoess theg etc.

¹ *Farer sagte, rejser langsomt.*

² *Mønsterbid er Prøvebidsler, Bidsler, med hvilke unge Heste tilvannes; Mundstykker er vel almindelige Bidsler.*

³ *Hvor mange Gulve Korn, hvor meget Kornet fylder i Luden. Smlgn. i vore Dage Angivelsen i «Fag Korn».*

⁴ *Heller, eller.*

komme hiem¹, tha wiille ieg møde mett hannom oc the andenn wore mettarffuiinger, paa thett wy kunde giøre samme handdell till ende, the dett er icke gaffnligt, att thett schall staa lennge. Haffuer jeg y liige maade schreffuit mynn søster Kiirstenne till, att hun wiille schriffue Jesper till². Kiire søster, wde hues maade ieg kannd were tig till wiillge och guede, tha raad oc biud øffuer meg, som teg bør att giøre. Her mett teg thennd almettigeste gud befallendes. Ex theyllgaardenn sancte Luce dag aar mdlxv.

Otte Brade.

Udskrift: Erliig oc weelbiurdiig frue Birretthe Christoffer Giøes, mynn kiire søster, weennligeenn tiill schreffuit.

46.

Ravnstrup 1565.

Klavs Daa til Birgitte Bølle.

Han beder hende salge sig noget Hø og Halm.

Mynn hiartte aller kiirriiste søster Berrette Bølle, tacksigelzenn wiill ieg lade bestaa paa denne thiidtt, menn alle de dage ieg leffuer, skalttu finde mig for dynn egenn. Myg trennger nu storlligenn till diig, och beder ieg diig giernne, attu icke tager mig till møstøcke, att ieg byuder saa dristiig offuer dig och offuer dynn kierre høstru (!), och beder ieg diig giernne, attu wyltt vnnde miig iij les hø och iij less halm, och sennder ieg diig x iockomsdaller, och will ieg icke haffue dett, mett mynnder ennd som du wiltt tage penndingenn, och haffuer ieg dett saa

¹ Kristoffer Gøje maa altsaa endnu have været i den danske Lejr, skønt ingen bevarede Breve fra ham til Birgitte Bølle vidner derom. Hæren havde indtil den 17. Oktober belejret det af Svenskerne nylig erobrede Varberghus; 2 Dage efter at nærværende Brev er skrevet, stod som bekendt Slaget ved Falkenberg.

² Kirsten og Jesper er Kirsten Bølle og Jesper Krafse. Kirsten og Birgitte Bølle var Halvsøstre til den afdøde Jørgen Brahe.

kiertt, som du haffde giffued mig dett nu y denne thiid. Mynn aller kierriste søster, ieg wed nu jnthett sønderliggt att skriffue diig thiill paa denne thid. Du skaltt alle tid finde mig for dynn egenn, denn der du aldrig haffuer thuill paa. Her mett dig gud aldmectigste befallindes. Lader Hyllebore¹ och ieg sige dig och dyne jomffruer mange m gode natter. Ex Raffnstrup søndag 1565.

Claus Daa.

Udskrift: Erlliig och welbordiig fruue fru Berrette Crestoffer Giøøis, mynn kierre søsther och besønnderllige goude wenn, sennedes thette breff².

47.

Skersø 10. Marts 1566.

Mogens og Falk Gøje til Birgitte Bølle.

De takker hende for en tilsendt Gave og udtaler Ønsket om at maatte mødes med hende og Kristoffer Gøje, før de forlader Landet.

Wor gandske ydmigeligh helsenn nu och alletiid forsent med wor herre. Allerkierriste maader³, wii betacker eder saa ganske ydmygeligenn och gierne for eders wsigelige welgierninger och maaderligh godhed, y wor forelder, søster⁴ och os altid giort och beuist haffuer, och besønderlige for eders store skenck, y os nu sende, aff huilckit wii befinder eders goduillighed ymod oss tiill att forfremme och hielpe os y alle maade, huilcke eders store welgierninger wij ey heller ingenlunde (!) will forglemme,

¹ Hilleborg Tinhus, Klavs Daas Hustru.

² Segt, tildels bevaret. Paa Bagsiden af Brevet er med Birgitte Bøllers Haand flere Gange skrevet »hyllp gud« samt enkelte løsrevne Ord »maa«, »och« osv.

³ Brevskriverne var Søner af Kristoffer Gøjes i Aaret 1554 afdøde Broder Falk og Ide Ulfstand, der levede indtil omkr. Aar 1600. Falk, den yngste af de to Brødre, var født 1555 efter Faderens Død; Mogens var paa dette Tidspunkt højst 14 Aar gammel.

⁴ Mogens og Falk Gøje havde 2 Søstre, Margrete og Mette, foruden den som lille Barn afdøde Helvig.

mens inderlige y wort hierte och bønner indskriffue och y framtidenn med all tienstactighed och wnderdaninghedt forskille aff wor yderste mackt och formue, om gud will spare os liffruit, och dis imellum betroff den gode gud thill att wederlegge eder ded och alt anditt, huilckenn der engen welgierninger will wbeløntt haffue, mens alle betale rundeligh, først her y werdenn och sidenn effter døden med hillighedens och erens euige glede. Allerkieriste moder, saa kunde wii icke nu andit en skriffue eder till och tacke eder for saadan stor skenck, y nu sende os fra Weile, bedendis eder ydmygeligen, att y will tage denne skriuelse for gott med os och thiill itt tacksigelsis tegen, thiill saa lengi wii y naagen maade kand were eder till willie och tieniste. Och forhobis wii nest guds naadis hielp, att wi och skulle komme eder och wor allerkieriste fader thiill ordtz, førend wii drager aff landitt¹, ellers gjorde thett os ont aff all wor hierte, om wi kom nogenstedtz wd, før wii talitt med eder. Denn euige, almectig gud wnde os att finde eder karsk och sun y guds frøckt, thett skall were wor aller største attraa, løst och begieringh. Her med eder den almectigh, euigh, gode gud befalendis med wor allerkieriste fader, huilckin wii och wille, att y wille helsne och tacke storligenn paa wor wegne, denn mectigh gud were hos hanum och eder och beuare eder y alle eders weie, benedide alt thett, y will well, och wnde eder bode iitt langt, sundigt, karskt och gudfrøctigh leffuitt (!) med os fatige børn, da skulle thett were ded høgeste, wij begerer aff gud. Will y well giøre och helsenn jomfru Mergrete². Och wor skole-

¹ Kort Tid efter begav de sig til Strassburg, hvor de ankom den 7. Juli; se deres Brev af 20. Juli.

² Margrete Justsdatter Høg, Kristoffer Gøjes Søsterdatter; hun var i Huset hos Kristoffer Gøje og Birgitte Bølle, som senere til Birgitte Gøje.

mester¹ lader och helsne eder med mange godenater och lader eder ydmigeligenn betacke for eders skenck, y sende hanum, huickitt han och med all wnderdaninghed och tienstactighed mod eder will aff hans fatigh formue icke forgette, mens were altid redebourn och wndergiuen att giøre ded, eder tiill willie och tienste kand were. Ex Skiersøe med hast dominica reminiscere anno domini 1566.

Maagens Gyøde

med egenn hann.

Falck Gyøde

Udskrift: Thiill wor allerkieriste moder, fru Berete Christoffer Gødis thiill Gundersloffholum ydmigeligh sendendis dette breff.

48.

København 24. Marts 1566.

Kristoffer Goje til Birgitte Belle.

Da Kongen endnu er fraværende, har han ikke kunnet faa Besked, om han kan faa Forlov; om Fru Sidsel Billes Begravelse; Fru Ide Ulfstand vil komme til Sjælland med sine Søner; hun skal besorge nogle Breve; om Salg af noget Korn; Krigsefterretninger; hun skal udføre forskellige Ærender.

Kyerre Byrrytte, gyffwendes theg wennlygenn tyll kyennde, adt konglyg magyestadtz er jcke ennu kommenn hydt tyll byuugenn, och er hann paa Frerychborre och er forwennttyndes hydt nu paa torsdag forst kommennedes², och kann therfor ennu jnggenn bescheedt schryffwe theg tyll, om jeg kann faa forlouff adt komme hyem heller jcke, thet alder forste hans konglyg magyestadtz kommer hyedt tyll byugen, thaa schalttuu faa mynn schryffwelse, adt thuu schalt komme hyedt tyll meg, ther som jeg jcke kann komme hyem. Och kam dynn soster Madeleenn³

¹ Søren Jenson Skot; se senere Breve fra denne.

² Den 28. Marts. Kongebrevene af 24., 25. og 26. Marts er daterede Frederiksborg, et Brev af 28. Marts København.

³ Mulig Birgittes Halvsøster Magdalene Brahe, der var Enke efter Jørgen Urne til Boserup.

y aufftes hydt tyll byuugenn och wyll strax ouffwer tyll Schaanne, och kam Jesper och dynn søster och hydt y aufftes. Och bleff salyg Syssell Nyels Pasbyerg¹ lyg begrauffwenn her y byuugenn y dag och fyck eenn herlyg begrauwelsse, och gyck ther iiij heste for wongnenn, som lygyt stoedt y, och war dy alle fyre brunne, och war hestenn kledt medt sortt engelst hart adt neer tyll jordenn, och gyck ther peblynng, som bar xvij par store lyuuss for lyget, forwdenn dy ander peblynng, ther gyck for thennom. Kyerre Byrrytte, fyck jeg Yde Falckes schryffwelsse, adt Maannss och Falck er jcke ennu aff landytt², och achter hunn seg her ouffwer tyll landyt nu moedt paaske³ och wyll daa thage thennom her ouffwer medt seg. Och kann jeg jcke fuull schryffwe theg tyll, saa hartt syug som Jacop Høg⁴ hauffwer werryt, doch er meg saudt, adt thet schall nu beders nouget medt hannom jgenn. Och sennder jeg theg yt breff, som jeg hauffwer schryeffwytt Jgger Oxe tyll, och sennde dynn soster meg budt y aufftenn, adt hunn er paa Korssoer⁵, saa hauffwer jeg schryeffwytt hynnde tyll, adttuu jcke ennu erst saa tyll passe, adttuu kant drauu nougenn stedt, saa kanttuu sennde breffwytt tyll Nyuukyoffwyng⁶, och laedt theg jnthet mercke, adttuu weest, adt hunn er ther.

¹ *Sidsel Bille, Niels Parsbergs Efterleverske; hun var død den 12. Februar.*

² *Ide Falks er Ide Ulfstand, Falk Gøjes Efterleverske, Moder til Mogens og Falk Gøje.*

³ *Paaskedag var den 14. April.*

⁴ *Brevskriverens Søstersøn Jakob Justsen Høg til Vang og Trudsholm: han maa paa denne Tid have været en ganske ung Mand; Forældrene blev gifte i 1544; han var Broder til den Jomfru Margrete Høg, der var i Huset hos Kristoffer Gøje og Birgitte Belle.*

⁵ *Paa Korsør havde Inger Oxes Svoger Otte Rud været Lensmand; efter hans Død den 11. Oktober 1565 beholdt Enken Lenet indtil 1574.*

⁶ *Efter Mandens Død i Juni 1565 beholdt Inger Oxe Nykøbing til 1. Maj 1566.*

Och hauffwer jeg schryeffwytt Matz yt breff tyll och yt, Lauu Wenstermandt schall hauffwe, adt thou sennder Matz thennom bode to. Och hauffwer Jesper saudt meg, adt hann hauffwer soldt eenn Hollennder all hans røg och maltt, lest røg, xxxvj td. medt strogmaall, for lvj daler, lest maltt, xxxxij td. medt strogmaall, for liij daler¹, doch hauffwer hann jnggenn andenn daler adt gyffwe enn nyuu², saa meenn Jesper, adt han schall beholde wortt medt, saa hauffwer hann schryeffwy[t] hans fogytt tyll paa Bastenes, adt hann schall forhorrer hus hannom och fly theg swar jgenn, adttuu therfor flyer hannom saamme breff, och schall thet leweres wdy Schelsoer, och wyll hann strax gyffwe rede betalyngg. Er her nu jnthet nyuet, jeg kann schryffwe theg tyll, anndet enn ther sygys, adt thenn swenske schall hauffwe belaudt Baghuuess³, och hauffwer mann ennu jnthet hortt tyll hans schyff. Och sennder jeg theg thet froo, jeg schuulle kyoffwe, och sennder theg ocsaa nougett laawenn dell froo och hwess andet, som thou beffoelt, wy schuulle sennde theg. Glem jcke adt laadt gyorre meg thenn flaske, och sy Ole, adt hann seer meg well tyll myne heste. Saa wyll jeg nu och altydt hauffwe theg thenn alssom-mechtygeste gudt befallendes, hann wnnde oss snart adt fynnder (!) hylbredt och gladt. Lader Johann Wenster-

¹ Lasten, der var forskellig for de forskellige Varers Vedkommende, var et til de forskellige Tider og indenfor de forskellige Landsdele stærkt varierende Maal; smlgn. Scharling: Pengenes synkende Værdi S. 79—84.

² Den Mønt, der blev slaat under Syvaarskrigen, var temmelig slet, hvad ogsaa de hyppige Straffebestemmelser mod dem, der vagede sig ved at modtage den, vidner om. I Aaret 1567 regnedes en Daler Mønt for lig med $\frac{3}{4}$ gammel Daler; Scharling, anf. Skr. S. 23; i 1568 regner Kristoffer Goje 1 ny Daler lig $\frac{10}{11}$ gammel Daler; se Brevet af 12. Februar 1568.

³ Båhus's Belejring var begyndt i Midten af Marts.

mandt syge theg och Margrete¹ mangge gode netter. Schryeffwytt y Kyoffwennhaunff mydfast sonndag datum mdlxvj.

Crystoffer Gøye.

Item sennder jeg theg och yt breff, Eryck hauffwer schryeffwytt Jngger² tyll, ther som thuu nu wylt sennde breffwenn tyll Korssoer heller Nyukyoffwyng, tha kant thu syelfwer rade therfor, och ther som ther kommer budt tyll Korssoer, thaa laedt forhorre, om mynn hwyde stoffwer er jcke kommen ther.

Udskrift: Mynn kyerre hustruu Byrrytte Bølle gantz wennygenn tyll schryeffwyt³.

49.

København 2. April 1566.

Kristoffer Gøje til Birgitte Bølle.

Om en Karl, der vil tjene for Foged; han haaber at kunne komme hjem til Søndag; Raadet skal forsamles 14 Dage efter Paaske; om Antagelsen af nogle Folk; om Indkøb af Persillerødder og Salg af noget gammelt Halm. — I en Efterskrift, skrevet den følgende Dag, meddeler han, at han har faaet Forlov og vil være hjemme paa Lørdag.

Kyerre Byrrytte, thenn alssommechtygeste gudt hann werre altydt hoess theg och beware theg fraa all thenn deell, ther wndt er. Som thuu schryffuer meg tyll, adt ther er kommenn eenn karll tyll gaardenn, som wylle tyenne meg for eenn fogytt, som (!) wyll jeg forhørre medt Burry, hwor hann hauffwer tyennt Nyels⁴, adttuu therfor lader hannom blyffwe paa gaardenn, tyll gudt wyll jeg

¹ *Jomfru Margrete Høg.*

² *Ved Inger maa efter det foregaaende utvivlsomt forstås Inger Oxø; Erik er formodentlig Erik Podebusk til Bistrup, der 1567 blev gift med hendes Søster Sidsel.*

³ *Segl, tildels bevaret.*

⁴ *Maaske Børge og Niels Trolle.*

kommer hyem. Kyerre Byryte, som thuu ocsaa schryffwer meg tyll, adt ther som jeg jcke snartt kunde komme hyem, adttuu thaa wylle komme thydt tyll meg, saa achtter jeg nest gudts hyelp adt faa myn bescheedt y morgenn heller ouffwer morgen tyll wysse, saa jeg wyll werre hyemme wydt søndag tydt. Och drager Jesper och dynn søster y morgenn heller ouffwermorgenn tyll wysse aff byug. Och som thuu schryffwer meg tyll, adt jeg schuulle schryffwe theg tyll, om jeg kunde forfaare nouget nyutt, saa er her jnthet andet, enn jeg schryeff theg nu syest tyll, och schall alt radet forsamles her xiiij dage effter paaske¹, och er meg louffwyt eenn schredder, eenn kock och eenn wong dreng, och schall jeg gyor myt beste, om jeg kann fly oss nougenn peersylly roder. Och som thuu syest schryeff meg tyll, om thuu motte selle nouget aff thenn gamell hallom, thaa mottuu selle thenn stack, ther staar nordens y hauffwenn, som her Peer fyck aff. Kyerre Byrrytte, weedt jeg nu jnthet andet adt schryffwe theg tyll paa thenne tydt. Jeg wyll nu och altydt hauffwe theg thenn alsommechtygeste gudt beffalendes, hann wnde oss snartt adt fynndes hyelbredt och glaadtt. Schryeffwytt y Kyøffwennhaunff tysdagenn nest for palmsønddag datum mdlxvj.

Crystoffer Gøye.

Kyerre Byrrytte, laedt thennom se meg well tyll myne heste.

Kyerre Byrrytte, sydenn jeg hauffde schryeffwyt thette breff y aufftes, thaa fyck jeg mynn bescheden y dag, adt jeg paa nougenn tyddt motte drage hyem, och wyll ther for nest gudts hyelp wyst werre hyeme nu paa løørdag først kommendes.

¹ Den 28. April. Brev herom var udgaaet den 24. Martis; Kanc. Brb. 1566—70. S. 30.

Udskrift: Mynn kyerre høstruu Byrrytte Bølle ganntz wenlygenn tyllschryeffwytt¹.

50.

Lejren ved Skara 19. Juli 1566.

Kristoffer Gøje til Birgitte Bølle.

Krigsefterretninger; hun skal skrive ham til, hvordan hun har det; hun skal undskylde ham for Klavs Daa, at han ikke skriver ham til.

Kyerre Byrrytte, thenn alssommechtygeste gudt hann werre altydt hoess theg och beware theg fraa all thenn deell, ther wnnndt er, och hann wnnde oss snartt adt fynndes hyelbredt och gladt, som jeg jnggenn twyffwel hauffwer paa, adt nest gudt hyelp well scheer, och kann jeg jcke fuull schryffwe theg tyll, saa fast som meg lenges effter theg. Kyerre Byrrytt, gyffwendes theg wennlygenn tyll kyennde, adt wy er nu ynn dragenn wdy Swerryg, och hauffwer wy nu slauet wor leer wydt eenn kyoffstedt, som heder Schaare, och hauffwer bonnderenn² jcke ennu wylle ganget oss tyll haande, och hauffwe wy therfor brent och slauet yhyell, hwor wy er frem draugenn, och lygge wy nu paa sex myell ner Hooll wegenn og Ty wegenn³, thenn alssommechtygeste gudt formyddels hanns kyerre sonn Jesum Chrystum hann wnnde oss eenn goedt ennde paa thenne lang warrenndes kryg. Och mottuu wyde, adt meg lyder well och oss alle sammenn, hwylcket thenn alssommechtygeste gudt werre louffwytt for, och hauffwe wy ennu tyll thes hauffdt goedt wnderholdynng, saa wy hauffwer jnggenn noedt hauffdt, och hauffwe wy ennu jnthet sonnderlycht folck fornummet, mann hwess

¹ Brevet er kun bevaret i Klevenfeldts Afskrift.

² Bønderne.

³ Holaveden er den bjærgfulde Skovegn, som danner Grænsen mellem Småland og Östergötland, Øst for Vättern; Trveden er Egnen mellem Vätterns og Vänerns nordlige Hjørner.

folck ther er for haandenn, dy rommer alt for oss henn moedt Hoell wegenn och Ty wegenn. Och hwort wor tog ennu wyder wyll begyffwe seg, weedt jeg jcke ennu nougenn encket¹ bescheedt adt kunde schryffwe theg tyll therom, doch schalttuu jdermeer faa mynn schryffwelsse medt thet forste budt, ther steddes neer jgenn, och er ther jcke kommet budt fraa oss, sydenn wy dro op, och kann ther jcke heller well komme budt fraa oss wdenn stoer lyfffaare, effter dy wy er saa langt jnn y landet. Kyerre Byrrytte, bedenndes theg gyernne, adttuu wylt schryffwe meg tyll, hwor theg lyder, och beder theg gyernne, adttuu jnggenn sorg heller gremmels tager theg tyll, thy jeg hauffwer jnggenn twyffwell paet, adt gudt hann er jo hoess oss, och thet schall gaa well tyll paa wor syde, thenn alssommechtygeste gudt hann wnnde oss adt sporre gode tyner tyll wor schyff. Och schryff meg ocsaa tyll, hwor lelyghedenn begyffwe seg medt thennom. Kyerre Byrrytte, gyor mynn wndschyuldyng for Claus Daa, for jeg jcke nu schryffwer hannom tyll, thy jeg fycket jcke adt wyde for eenn hall tyme, for enn buddet schuulle aff stedt, och kant thuu sy hannom, hwor wor lelyghedt begyffwer seg, och sy hannom, adt hans folck och heste scharr jnthet. Och schryff meg tyll, om thuu kamst wel hyem jgenn, och hwor thet gaar hyemme tyll, och om Jesper hauffwer fort² theg dy peng, och hwor mange dy war, och om ther er solt nouget aff wort kornn och smor. Kyerre Byrrytte, jeg weedt nu jnthet andet adt schryffwe theg tyll paa thenne tydt, mann jeg wyll nu och altydt hauffwe theg thenn alssommechtygeste gudt beffalennendes, hann wnnde oss adt fynndes snart hylbreedt och gladt. Lader Frans Banner, Fryck

¹ *D. e. bestemt, endelig.*

² *Vistnok Fejlskrift for »foet«, d. e. faaet, flyet.*

euigh ære, och er well kommenn hid op thill Strasborrigh och kom hid denn 7. iulii, skade os inthett heller paa weien, gud ske loff, anditt end wii kunde icke soffue nock, och wii icke kom aff wor kleder xiiij dage thiilhobe, mens mad och winn fick wii nock offuer buorde, iegh tror dogh, att wij mote betale thett, de huer moltid kostit os iij¹ hart en daler, alletid en ort for manden. Allerkierriste moder, straxt ephther wii komme hiid thiill byenn, ginge wii henn thiill Sturmium, som er den øffuerste y skolen², och finge hannum kongens och hermendens breff, da suared hann, att hann icke kunde anamme os y kaast med sigh, de han haffde saa mange, mens hand hiulp os dogh hus en andenn lesemester wid naffnn doctor Michael Peuterus, att wii kom thiill hanum, och skall wii iij huer wge giffue hanum 3 kroner, thett er om aaritt 208 daler, huilckenn er enn ganske stor sum penningh, mens wor skolemester wiill icke were der, hann wiill forhøre sigh om, huar hann for ringer penning kand fange wor kost. Och er wii kommen ind y leyer och sidder hort mit y skolenn, wii skall med guds hielp saa legge wind paa os, att wii inden 4 aard mod wiill komme offuerst y skolenn och saa komme hiemm thiill eder igienn, gud almectigh wnde os att finde ether [och] wor kiere fader glad och helbred y guds ere och frycht. Allerkierriste moder, haffuer wii nu slett inthet anditt att skriffue eder thiill paa denne tiid, mens siell och lifff och all eders welfart wiill wii beffale y denn almectigh guds beskermelse, och forlader os, att wii skriffuer eder saa baade thiill y iett breff, de wii kunde icke tale wid kiøbmandenn, att hann wille tage saa mange breue med

¹ De 2 Brødre og deres Skolemester.

² Johan Sturm, berømt Humanist, fra 1538 til 1581 Rektor for Skolen i Strassburg, død 1589. Se *Allg. deutsche Biogr.* XXXVII. S. 21—38.

sigh, derffor kunde wii och icke paa denne tiid skriffue wor kiere fader thiill, mens fra Franchffortt markind skall y fange wor skriffuelse straxt epther s. Michaelis dagh¹, y huilcke, huad wii nu forsømt haffuer, wii daa icke skall forgitte. Wille y well giøre och sige wor kiere fader och eders iomfruer mange godenater paa woris wegne. Lader wor skolemester sige eder och minn kiere fader mange godenater och stor tack for eders welgierningier, y hanum beuist haffuer. Ex Strassborrigh denn 20. iulii anno domini 1566.

Maagens Gyøde
Falck Gyøde ethers kiere sønner.

Udskrift: Erligh och welbiurdiigh frue fru Birgitte Christoffer Gøies thiill Gundersløffholm, wor allerkierreste moder, ganske ydmigeligenn thiillskriffuitt.

52.

Baahus 12. August 1566.

Kristoffer Gøje til Birgitte Bølle.

Efterretninger fra Lejren; om Pesten; om et Overfald af de svenske; hun skal sende ham forskellige Ting; Peder Gyldenstjerne og Pax er blevet saarede.

Kyerre Byrrytte, thenn alssommechtygeste gudt hann werre altydt hoess theg och holde theg altydt wdy hans nadelyg beschuttelse och beschermelse och wnde oss snart adtt fynndes hylbredt och gladt. Kyerre Byrrytte, kann jeg aldryg fuull schryffwe theg tyll, saa rett fast som meg lengges effter theg, och hwor lang tydenn er meg. Och mottuu wyde, adt wy hauffwer slauet wort leer herr hartt wydt Baghuues och lygger doch y Swer-ryg². Och schryeff jeg theg yt breff tyll, thenn tyedt

¹ Om danske Bogføreres Besøg ved Frankfurter Messerne se Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe, II S. 124.

² Lejren var paa Skardal Hede, lidt Øst for Baahus.

wy hauffde worres leer for Schaare¹, thaa wylle offwerstenn och kommesaryenn hauffdt budt neer tyll Kyoffwennhaunff, saa bleff passenn formeen², adt ther jcke kunde komme budt neer, for nu wy er kommenn her op tyll Baghuuess, adt jeg for slyg aarsag schyuldt jcke kunde schryffwe theg tyll, hwor worres leyghed (!) hauffwer begyffwytt seg. Och thenn tydt wy kom for Schaare, thaa hauffde thet doedt ther hartt aff befengelsse³ och all wengne wdy Swerryg, nu errytt kommen y wortt leer, och doer her ther nu ocsaa bode aff befengelsse, blodt-gang og brunnde⁴, saa ther er doedt moget godt folck bode danske och tyuske, doch er ther jggenn doedt aff dy danske herremendt wdenn Maartenn Krabbe, hwess syell gudt werre nadyg och wnnde eenn salyg och gledde-lyg opstannddelsse och huusswale hans armme bedroffwede hustruu⁵. Och er Tommes Kruise, Josep Muuss, Chrystenn Schram her Peer søns (!), Jorrenn Jennssenn y Schanne och her Jorrenn Luckes sonn och y gudt woldt och mangge herremendt wnder dy tyuske faner, hwylicke gudt wnnde alle eenn salyg och gledde-lyg opstandelsse, och er alle worre wener ennu welltyllpasse, hwylicket gudt werre louffwytt for. Och mottuu wyde, adt nu y torsdag och fredag⁶ tha pluterest dy swennske alles worre danske dyrres wongne och tog wongnenn och hestenn alsamenn bort wdenn nougenn faa heste, dy fyck somme jgenn, och fyck jeg jcke meer aff myne sex enn eenn jgenn, och bleff alt myt tyngest ther, saa jeg beholt jcke

¹ *Brevet af 19. Juli.*

² *D. e. Passagen spørret.*

³ *D. e. Smitte.*

⁴ *D. e. Hede. Om Pesten 1566 smlgn. Mansa: Folkesygdommenes Historie i Danmark, S. 201—204.*

⁵ *Mette Viffert.*

⁶ *Den 8. og 9. August; smlgn. angaaende dette Overfald Rordams Histor. Kildeskr. II. S. 349—50.*

meer, enn jeg hauffde paa lyffwytt, som jeg ree y marckenn om dauenn. Myth schrynn, myt telt, mynn seng, mynn kledder och thes lygest myne lyndkledder och all mynn prowyantt och myne wrtter, och alt hwess jeg hauffde medt meg, bleff ther alsammenn och myt søll. Och erret nougen aff dy danske, ther hauffwer faet schade for meer enn tusenn daler, och hauffwer dy tuuske ochsaa faet stoer schaade, doch jcke ner som wy danske. Doch hauffwer jeg ennu jnggenn nøø hauffdt, hwycket gudt werre louffwytt for, dy jeg gaar stundem tyll myne wener, saa jeg bekommer enn daglyge fode. Kyerre Byr-rytte, adttuu therfor wylle fly meg ij schyortter, och er meg gyffwenn iij sydenn, saa jeg wyll sydenn well behyelppe meg henn, och thuu wylle fly meg eenn felt seng ferdyg jgenn, om jeg hauffdenn behoff, och thes lygeste kledder tyll eenn seng jgenn, och thuu wylle bestylle meg meg(l) ij foer flasker jgenn, iij flasker y hwert foer och eenn ryng oenn paa schruenn och hwer flaske jcke storre enn tyll to potter, och thuu wylle lade gyorre thennom, hwor theg syelfwer synnes, adt dy kunde blyffwe smuckest, och lade gyorre thennom slette jnnenn y och huess¹ tyll thennom och laess for. Och schuulle jeg ocsaa hauffwe nougenn prowyant jgenn, ther som togget schuulle warre lengger, och thes lygest nougenn haffr, och weedt jeg jcke enu adt schryffwe theg tyll, hwort thuu schuulle sennde megget. Och schalttuu lade gyorre meg eenn seck tyll mynn seng och eenn tyll mynn felt seng och eenn heller to tyll myne kledde, och nougenn korre, dy jeg beholt slet jnthet aff myth tyngest, och troer jeg jcke, adt wy kann drauu nougenn stetttdt, for enn wy kann komme neer och ruste oss paa thet nyuu jgenn. Och hauffwer thenn swenske jcke ennu laedt seg se medt mo-

¹ Hus, Foderal.

ther schall dø ther flux, mann hwess thuu sennder meg jcke meer enn thet thelt och mynn seng, thaa mottuu schryffwe fruu Elssebe¹ tyll, adt hunn wyll lade forwarre meg thet, och kant thuu lade yt wyst budt føllet, och kann Las sy theg wyder bescheedt, hwor wor lelyghedt begyffwer seg. Och mottuu wyde, adt thenn begyffwer seg selssom, som jeg jcke schryffwe kann, och schalttuu jdermeer faa mynn schryffwelsse, medt thet forste budt meg steddes. Kyerre Byrrytte, saa wyll jeg nu och altydt hauffwe theg thenn alssommechtygeste gudtt beffalennendes, hann wnnde oss snartt adt fynndes hyelbredt och gladt. Schryeffwytt paa Elssborryg fredagenn nest effter sancty Laurs dag datum mdlxvj.

Crystoffer Gøye.

Kyerre Byrrytte, laedt thuu gyorre meg eenn luu, som hun kann behauu theg best, och laedt forenn, sa tort thuu jntheit wydt adt sennde meg theg(!) maarschyns foer, och tort thuu jnggenn tyngest wydt adt sennde meg wdenn thett thelt och seng, om wy d[r]auer op ygen, och schalttuu well faa mynn schryffwelsse medt thet forste, hworeffter thuu schaltt rette theg. Gudt werre altydt hoess theg.

Kyerre Byrrytte, senndt meg lyt tryaculus och preserwentyfa².

Sennd meg myne knuttet socker³, twene par.

Och tort thuu heller jnggenn tyngest wydt adt

¹ *Elsebe Krabbe, gift med Peder Skram til Urup. Hendes Mand var fra 1558 til sin Død 1581 Lensmand paa Laholm, og som det fremgaar af Kristoffer Gøjes næste Brev til Birgitte Bølle, var det til Laholm, hun skulde sende Tøltet og Sengen; Ytringerne desangaaende er i nærværende Brev mærkelig uklare.*

² *Triaculus (Theriak) en Modgift; Præservativ er vel her et Middel til Beskyttelse imod Pest.*

³ *Knyttede Sokker i Modsætning til de strikkede, som netop i denne Tid var i Færd med at komme i Brug i Danmark.*

sendde meg, om wy drauu neer, wdenn thenn thelt och seng, tyll thuu faar wyder mynn schryffwelsse.

Udskrift: Mynn kyerre hustruu Byrrytte Bølle ganntz wennlygenn tyll schryeffwytt.

54.

Elfsborg 20. August 1566.

Kristoffer Gøje til Birgitte Bølle.

Om forskellige Ting, hun skal sende ham; hun skal meddele ham, hvorledes det staar til paa hans Gaarde.

Kyerre Byrrytte, thenn alssommechtygeste gudt hann holde altydt synn nadelyg haanndt ouffwer theg och beware theg fraa alt, theg kann schaade bode tyll lyff och syell. Ther som thuu kunde hauffwe sennndt meg eenn seng met hannom¹, thaa hauffde jeg thenn well behoff, och thet thelt, hwess thuu kant jcke fly megget medt hannom, thaa mottuu sennndet tyll Lauuholm, som jeg hauffwer schryeffwytt theg tyll, och torstuu jnggenn peng wydt adt sendde meg, och jcke heller hafr, och hauffwer jeg schryeffwytt theg bescheedt tyl y thet andet breff, och torstuu jnggen røstwognn wydt adt lade gyorre. Kyerre Byrrytte, schryff meg nu tyll, hwadt for gode tyennder ther er y Seylandt², och hwor thet gaar hyemme tyll, och om kornnet er groedt well y aar, och hwor lelyghedenn begyffwer seg medt altyngest, och hwor theg och dynn søster lyder, och hwor thet begyffwer seg medt worre schyff, och om ther er nougenn oldenn y landet, och hwadt ther er for gode tyennder y Julanndt³, och hwor ther gaar hyemme tyll, och hwor thet gaar tyll y

¹ Tilføjelſe i Randen: »Kyerre Byrrtte, errett Jacop Wulffeldt, thuu schall sendde meg thette tyngest med.«

² D. e. paa Gunderslevholm.
D. e. paa Avnsbjerg.

Lalanndt¹, om thenn grauuff hauffwer forwundet thenn lucht jgenn. Och ther som thuu kant faa budt hyedt medt Jacop, thaa mottuu sennde meg eenn td. brødt iij heller iij och theslygest oll, och hwess thuu kant jcke faet hydt medt hannom, thaa befrochtter jeg meg, adt wy fortoffwe jcke her lengger, och weedt jeg jcke heller ennu adt schryffwe thet(!) tyll, hwort wy drauer. Thuu schalt medt thet forste faa mynn schryffwelsse jgenn, hwo[r] worres lelyghedt wyder wyll begyffwe seg². Kyerre Byrrytte, jeg wyll nu och altydt hauffwe theg thenn alssommechtygeste gudt befallendes, hann wnde oss snart adt fynndes hyelbredt och gladt, hwylcket jeg jggenn twyffwell hauffwer paa, adt well snart scheer nest gudt hyelp. Gyor well och sy dynn søster mange gode netter paa myne wengne. Schryeffwytt paa Elssborryg tysdagenn nest for sancty Bartolomey dag datum mdlxvj. Crystoffer Gøye.

Kyerre Byrrytte, hauffde jeg gyernne eenn lydenn foret luu adt hauffwe wnder mynn hatt. Schryff meg tyll, om thuu kamst well hyem, syest thuu droest fraa meg. Gudt werre altydt hoess theg etc. Senndt meg myne knuttet socker.

Udskrift: Mynn kyerre hustruu Byrrytte Bølle ganntz wennlygenn tyll schryeffwytt.

55.

Marstrand 25. August 1566.

Kristoffer Gøje til Birgitte Bølle.

Hun skal straks drage til København, da han vil begive sig dertil, saa snart Vinden vil føje ham.

Kyerre Byrrytte, gudt werre altydt hoess theg. Gyffwennendes wennlygenn tyll kyennde, adt jeg achter nest

¹ D. e. paa Oreby.

² Som det følgende Brev viser, drog han kort efter til København.

gudts hyelp, medt thet forste wyndenn wyll fo meg, adt werre y Kyoffwennhaunff, adttuu therfor strax wylle drage dyedt, thet forste thuu faar mynn schryffwelsse, dy jeg kann jcke schryffwe theg tyll, hwor lengge mynn lelyghedt kann begyffwe seg, adt jeg kann toffwe ther. Tydenn begyffwer seg jcke nu saa for meg, adt jeg kann schryffwe wyder. Her medt wyll jeg nu och altydt hauffwe theg thenn alsommechtygeste gudt beffalenndes, hann wnnde oss snart adt fynndes hyelbredt och gladt. Schryeffwytt y Maarstrandenn sonndagenn nest effter sancty Bartolomey dag datum mdlxvj.

Crystoffer Gøye.

Udskrift: Mynn kyerre hustruu Byrrytte Bølle gantz wennylygenn tyll schryeffwytt¹.

56.

Vingaarden 3. Oktober 1566.

Oluf Mouridsøn Krognos til Birgitte Bølle.

Han fortæller om sin Sygdom; naar han bliver bedre, vil han til Bregentved; han vilde have skrevet hende til tidligere, men han troede ikke, hun var hjemme.

Mynn alder kiereste syster, iegh wiill nu icke meth lanngh tackszielsze bemøie diigh wdj denne min korthe schriiffuelsze, menn iegh wiill finndis diigh hulld att tienne tiill wdj mynn grau, der du icke schallth finnde tuell hos etc. Min alder kiereste syster, iegh giuer dig gannsche wenligenn atth wiide, att iegh wdj daagh bekom dinn gode schriiffuelsze, for huilckenn iegh tacker diigh gannsche wennligenn och gierne for, att du wiillde wiide, huer atth min sygdom begaue siigh, saa giuer iegh diigh gannsche wenligenn att wiide, atth iegh kom hiid tiill byen wdj

¹ Forseglet med Peder Billes Segl.

du schulde kome diid och schiffthe meth hinnde, elders schulde du tiillfaarne haffue faath min schriffuelsze. Och kannd iegh nu icke mere schriffue diigh diigh(l) tiill, saa reth suaag er iegh som gud, att formuenn er end nu saare ringge hos migh, menn gud schaffet epther hanns gode willi. Iegh haade ennd hoff, att iegh wild bleueth saa tiill paas, att iegh hade kund kometh op tiill hobenn wdjgenn, menn migh tæckis, att wor here icke wiill haffueth paa denne tiid, menn iegh icke er enndnu saa før, att iegh kannd gaa wdenn dørenn etc. Och wiill iegh nu och altid haff diigh, min kiere søster, denn al-mectigeste, euige her och gud troligenn beffalenndis meth alth, du kierth haffuer, saa trolligenn som migh selluff, handd wndj migh att finnde diigh helbred och glaad epther denne leilighedt. Datum meth hast aff Wingaardenn denn 3. daag ochtobris aar etc. 1566.

Oluff Moriiszenn
m. e. h., din hulde broder.

Udskrift: Tiill mynn kiere søster Berithe Bølle gansche wennligenn tiill schreffuith¹.

57.

Radsted 18. Oktober 1566.

Moorids Erikson til Kristoffer Gøje.

Om et Brev til Fru Kirsten; om en Husleje; om noget Rostockerøl; om at sende Korn til Stæderne; han sender et Register paa det Gods, der blev skiftet paa Nykøbing; om noget Salt til Fru Kirsten; en Bonde, der er født paa Oreby, men bor i Aalholm Len, vil gerne købe sig fri.

Kiere Krystoffer, kom edhers breff hydth thyll mygh, dha vor ieg² yke thyl stede, iegh vor myth erynde po

¹ Tidligere trykt i *Bricka: Frederik den Andens Ungdomshjærlighed*. S. 190—192.

² *Brevskriveren er, hvad der tydelig fremgaar af Brevet, Foged paa Oreby.*

Møen, och lyder edhers breff, adh iegh skvle skryffve frv Kysten thyl om thett breff y Københaffn, hvn skvle aname, y rame thett vel thyl hobe, nar y saffvys¹. Om hvssleyn ther haffver ieg retthetth mig effter de ordh, som bodhe frv Kysten och frv Beretthe² sagde thyl mig po Thersløse³ boregordh, ther dhy gyngede bodhe der och snakedh mett meg om same hvssley, dha thror ieg, adh dhem dragiss vell tyl mynne, nar y syge dem thett. Item y skryffve, om ieg kvnne ffly edher i lest rostokz øl, ther gotth vore, ffra Rostok, so kvnne y vel ffio thett, dha vyl ieg sende en aff eders egne bønder offver effter thett och skryffve mett ham, ffior hand vyl theroffver, so blyffver øllidh vforplompedh⁴, om y vyle so haffvidh, dha kan y skryffve mig thyl mett thette bvdh, och vijl tde. koste der i daler, som myg er ffior sagth. Item y skryffve om edhers korn, om ieg thrøster, adh y skvle sendhe edhers korn vdh thyl staderne⁵, dha vedh ieg yke, hvad thett geler y steerne, ther som y vylle lade eders egen skvde løffve derhen mett so megeth, som hvn kan fføre, och edhers egedh bvdh mett, da kvnne thett vel ske, ad han kvnne fforsye, hvess ther vore ad selle hieme ygen, so kvnne thett ske, der kvnne den kobmandh kome so y handel mett edhers bvd. Item sender ieg edher etth registry po hvess godz, som bleff skyfft po Nykøbing⁶. Item och skal Berttel kok fføle same skvde och gvdz hen, och ieg kan yngen

¹ I rammer det vel til Hobe (i Forening), naar I ses.

² Kirsten og Birgitte Bølle.

³ Tersløse i Merløse Herred tilfaldt efter Erik Bøllers Død i 1562 Datteren Kirsten.

⁴ Forplumpe betyder enten at plumre eller at opspæde; uforplumpet altsaa uforfalsket.

⁵ D. e. Hansestæderne.

⁶ Rimeligvis i Skiftet efter Jørgen Brahe; se Brevet af 18. Oktober 1565; smlgn. Brevet af 3. Oktober 1566.

mig gantz godewilligen. Hermett tig gud allmectigeste beffalindis. Datum Brendtued then 12. december anno 66.
Oluft Movriitzenn.

Kiere Christoffer¹, waareth diigh mueligth, daa baad iegh diigh giernne, atth du wülde haffue denn wmaage och kome tiill migh, du schalth were migh saa reth well komenn som wdj nogenns hues, y huer att iegh kannd fare meth diigh. Der som du jo icke wiillth nu paa denne tiid kome, beder iegh diigh giernne, ath du wiillth byde migh tiill, huer snaarth atth du ackther diigh hid tiill lanndith wdjgen. Och beder iegh diigh giernne, att du wilth nu sennde migh søllebreffueth tiill dij to bønnder. Wiill iegh siidenn ingenn modstaannnd giøre diigh, naaer Peder Oxe wiill talle om denn dom². Wiillth du wnnde migh nu enn kopi aff same dom, elder naaer du komer wdj landit, sether iegh deth wdj dinn egenn willi. Iegh wiill laade diigh see detth breff, iegh hafwer wdj same saagh, maaer(!) gud wiill, att wij finndis wdj Kiøbennhafn. Nu denn almectigeste gud beffaler iegh digh altiid, hannd wnnde migh atth finnde diigh helbred och glad. Datum med hast.

Oluff Moriiszenn
m. e. h.

Udskrift: Erlliig, welbørdiig mand Christopher Gøye tiill Gwnndersleffhollm, myn kierre morbroder, ganntz wenligen³.

¹ *Kun Efterskriften egenhändig.*

² *Peder Oxe var i Begyndelsen af Aaret bleven taget til Naade og var vendt hjem til Danmark.*

³ *Segt bevaret. Tidligere trykt i Bricku: Frederik den Andens Ungdomskjærlighed. S. 263—265.*

59.

København 23. Januar 1567.

Frederik II. til Kristoffer Gøje.

Indbydelse til Erik Podebusks og Sidsel Oxes Bryllup.

Frederich thennd andenn med guds naade Danmarckis, Norigis, Wemndis och Gotthis konning etc.

Wor gunst tillforrn. Wiidt, att wij achte wthj the hellige trefoldigheds naffn fastelagens søndag [før]st kommendis¹ her paa wortt slott Kiøpnehaffn [att giøre] oss elskelige Erich Podebuskis, wor mand och [tiener]s brøllup med oss elskelige jomfru [Sit]zle Oxe. Thij bede wij thig och begiere, att [thu] paa forskreffne tiidt med thiin hustru och hinndis jomfruer wiltt retthe thig effther att were her tilstede och tha giøre ether glade medt flere wore kiere tro wndersotthe, som wij och samme tiidtt hiidtt till oss forskreffuitt haffuer. Thermed skeer oss synnderligen till wilge. Schreffuitt [paa] wortt slott Kiøpnehaffn thennd xxij dagh [januar]ij aar etc. mdlxvij. Vnder wortt signett.

Udskrift: Oss elskelige erlig och welbyrdig mand Chri stoffer Gøye] till Aunsbierch²

60.

Oreby 15. Marts 1567.

Mourids Eriksøn til Kristoffer Gøje.

Om et Drab, der har fundet Sted paa Oreby; om Fiskeriet og Markarbejderne; om en Mand, der har beligget en Pige; om Salg af Korn.

Kiere Krystoffer, kom lens kellersvendh hydth thyl mig mett edhers breff, lydyndis, adt ieg skal skryffve edher thyl vyst beschedt, hore thett er ffatth och thyl

¹ Den 9. Februar.

² Brevet er stærkt beskadiget.

denn store bekostning, y legger paa os, skall icke were giortt tiill forgieffs. Allerkieriste maader, saa kunde ieg icke nu forladitt att skriffue ether thiill, epthterde att ieg kunde fange wist bud thiill ether, endog ieg haffuer inthett sønderligt nøit att skriffue ether thiill om, de ieg ofte haffuer y thette aar bemøiet ether med mine breffue, aleniste att y der aff kand sie minn wilge mod ether, epherde ieg icke anderledis kand ether nu tiene, bedendis ether derfor høgeligenn, y icke fortencker mig, for ieg saa ofte med minn skriffuelse er ether wmagelig. Aallerkieriste maader, saa will ieg och haffue ether ydmygelig ombedindis, att y y lige maade wille lade mig skriffue ethers wilge thiil, hurledis ieg skall rete mig, da will ieg aff minn formue følge ethers raad och begiering, epherde ieg wel wed, att y raader mig, thett mig best kand were, och forsier mig thiill, y lader ethers gode, hulde hierte, y her thiill daffs saa rundelig mod mig beuist haffuer, icke y minn frauerelse falde, mens forfremme mig, som y haffuer alletid bode med gierning, att y kostid saa megit paa mig, och sidenn med ethers gode raad haffuer paaminditt min fader, att hann skulle ramme mitt gaffinn, som han loffuitt minn salig fader y hans dødtz stund¹, endog hann haffuer well sielffuer betid sinn godwillighed mod mig, dog ligeuell haffuer ieg bode befundit och hørt, att y ofte haffuer mint hannum der paa, for huilckitt gud skall were mig hielpelig till, att ieg med all sønlig willighed och tienstactighed y framtidenn maad ether forskille, och will haffue ether ombeditt, y her efter will och haffue samme hiertelaff mod mig. Ieg skall med gudtz hielp aff minn formue icke lade mig mod ether befindis wtacnemelig, mens y alle maade, som enn god sønn mod sinn kiere mader bør att giøre, willig och rede-

¹ *Mogens Gøjes Fader Falk Gøje var død i 1554.*

bornligh thiill att tiene ether, saa y skall tacke mig gaatt. Allerkieriste maader, tager mig icke thiill møstøcke, for ieg saa dristelig biuder offuer ether, och tencker icke, ieg gjør thett for denn sag skill, att ieg naagitt will¹ tuiffler paa ethers goduillighed mod migh, huilckenn ieg mangfoldelig haffuer befundit, att ieg icke med rete anditt kand forsie mig thiill ether enn som thiill minn egenn kiødelig maader, de att y nest gud och hinder haffuer beuist mig denn største welgierning, der naagenn haffuer giort, saa att dersom ieg haffde leggit wnder ethers egen hierte, kunde icke naacsommelighere giffue denne ethers affechtt och willighed thiilkende. Allerkiekieriste(!) maader, folader(!) mig, ieg skriffuer saa ilde, de thett er thett første, ieg er kommen naagit thill mig igienn aff en siugdom, som bode minn broder och migh nu paa iiij wgers tid paakom. En andenn tid skall ieg bedre skriffue. Gud beuare bode ether och minn kiere faders karskhed, sundhed, och wnde os fatige børn att sie ether alle y gudfrøctighed och welmod, huilcken ieg bode ether och alle andre godeuenner thiill siell och liff inderlig will haffue befalindis. Giorer well och helsner minn kiere fader paa min broders, mine och min skolemesters wegne. Lader min broder och skolmester sige ether med ethers jomfruer mange godenatter. Ex Strasborig den 24. dag iulij anno 67.

Magnus Gøie
eders kiere søn.

Udskrift: Erligh och welbyrdigh frue frw Birgitte Christoffer Gyødis thiill Gundersløffholum, minn allerkieriste moder, gandske ydmigeligenn thiillskriffuit.

¹ D. e. nogen Stund; smlgn. tysk Weile.

ombedendis, att y wille well giøre och skriffue mig ethers wilge thiill, huor ieg skall skicke mig y mine studijs, da will iegh gierne lyde ether att, som en god sønn bør att lyde sinn kiere fader att. Allerkieriste fader, saa haffuer iegh nu slett inthett andit, att ieg kand skriffue ether thiill paa denne thid, mens ieg will nu och thiill euigtid haffue ether med allt, ether kiertt er, denn almectige, gode gud beffalendis, bode thiill siell och liff, och hann beuar ether och ethers sundhed och giffue ether sinn hellig ands and och naade euindelig. Kiere fader, saa lader minn broder och min skolemester helsne ether med mange godeneter. Ex Strasborrig denn 24. dag iulij anno domini [1567].

Maagens Gyøde
ether kiere sønn, med egenn hand.

Udskrift: Erligh och welbyrdig mand Christoffer Giøde thiill Gundersløffhollum, minn allerkieriste fader, gandske ydmigeligen thiillskriffuitt.

63.

Strassburg 1. September 1567.

Mogens Gøje til Birgitte Bølle.

Han takker for Brevet; han og hans Broder har det godt og har lært meget i dette Aar.

Minn gandske ydmygelig, kierlig helszenn nu och alle-tid forsendt med gud. Allerkieriste maader, betacker ieg ether gandske ydmigeligenn och gierne for all moderlig hulhed och goduillighed, y mod mig giort och beuist haffuer y saa mange wsigeligh maade aff minn første barn-dom, och for ethers gode skriffuelse, y minn broder och mig nw thijlskriff, huilckit alt ether gud rundeligh beløne, och iegh will findis all minn liffstiid redebornligh och plictig thiill att tiene ether thiill willie och gode, som enn god søn bør att giøre mod sinn kiere maader. Allerkieriste

os aff, gudt skie loff forhober, att herrenn skall her ephter och were hos os med sin benedidelse, att lige som wii wocser paa høglighed och alder, wii saa ocsaa y gud-frycktighed och lerdøm skall formeris og forberis. Allerkieriste maader, wedt ieg inthett sønderligh nøitt att skriffue ether thiill, mens wiill haffue ether kierligenn ombedindis, y wille stundum lade skriffue os thiill ethers willie och lade ethers moderlig kierlighed, y alletid haffuer hafftt mod os, bliue bestandigh, gud skall løne ether, och y skall haffue willig sønner y oss, saa lenge wii leffuer. Saa wiill wij nu icke lengre, allerkieriste moder, bemøie ether med denne wor ringe skriffuelse, mens nu och alletid haffue ether den høgiste gud troffligenn beffalendis med wor allerkieriste fader och allt anditt, huad ether kiertt er, den samme gode gud for Christi skyld wnde os att finde ether all glade och hilibredigh y gudtz ere och fryckt. Helsner wor allerkieriste fader och ethers jomffruer med mange gode natter paa wor wegne. Lader wor skolemester sige ether mange godenatter. Ex Strassborrig denn første septembris anno domini 1567.

Eders allerkieriste søn
Maagens Gyøde
egen hand.

Udskrift: Erligh och welbiurdigh frue frw Birgitte Christoffer Gøies thiill Gundersløffholum, minn allerkieriste maader, gandske ydmigeligenn thiillskreffuitt.

64.

Strassburg 1. September 1567.

Falk Gøje til Kristoffer Gøje.

Han og hans Broder har det godt; Opholdet er dyrt, men det gaar fremad med Studierne.

Frundliche leibe wnd alles guttes zuor. Hertz allerliebster vater, wen es euch noch wolginge vnd gesund

weret, wer es vns allen ein hersliche frewde zu hören. Vissett wns sampt vnseren leiben preceptore in gutter gesundheit, gott geb vff heiden parten lange. Deiveil wir, lieber vatter, vff deis mal botschafft hatten, kondten wir nicht vnderlassen an euch zu schreiben, wei vol wir nicht veil erfahren in deutscher sprache, auch vff dies mol von neuen zeiten nichts sonderlichs wiszen, dennoch haben wir an euch als vnseren lieben vatter etuas wollen schreiben, auf das ihr sehen vnd verstein meget, das wir der liebe vnd trew, welche die kinder dem vatter schuldigh sein, noch nicht vergessen haben. Wissen auch, leiber vatter, das wir in vnseren studerenn, so veil vns gott gnade verleihet, fortfaren. Darzu sind wir auch noch bei gutter gesundheit. Wir haben auch vil gelds verzerett wnd nach(!) täglich mehr, so hoffen vir dogh, es sol nicht vmb sönst geschen, den wir gott lob so weit in wnseren studiis kommen seindt, das wns wnserer zerungh gar nichts geweren wert, verhoffen auch vns gegen iderman wndt vnseren preceptoribus(!) also zu halten, das wir allezeit ein ehrlich zeugnis vnd testimonium bekommen werden. Ist derhalben vnser fröndlich bitte, ihr wollen sampt der gantzen freundschaft ein solches vertrauen vnd hofnungh von vns haben, das wir dohin begeren zu kommen, do mitt wir nicht allein vns, sönderen auch der gantzenn freundschaft ein ehr vnd wolgefallen sein verden. Auf deis mal nicht mer, den alleine der gnaden gottes befhelende, der gantzlichen hofnungh, ihr werden euer vaterliches gemütt von vns nitt abwenden vnd solch vnser schreiben mitt wolgefallen annehmen. Ir wollen auch ewer liebes gemahl, wnser hertz leibe mutter, sampt eiren edelen jungfrauen in vnserem namen fründlich grussen. Es grusset euch auch vnser lieber preceptor wnd wunschet euch lange wolfart vnd gesundheit, verheisset auch wo muglich seinen willigen wndt wnter-

thenigen dinst allezeit beuor. Datum Stradtzburgh dem 1. septembris anno domini 1567.

Falcho Gyöe
eders allerlibiste sön, med egen handtt.

Udskrift: Den edelen vnd ehrvesten herren Christoffer Giöd zu Gunderslöffhaalm in Dennemarck, meinen liber herren vnd vatter, freuntlich zu handen.

65.

Strassburg 1. September 1567.

Soren Jensen Sköt til Kristoffer Gøje.

Om Mogens og Falk Gøjes Fremgang i deres Studier; Rygter om de politiske Begivenheder i Evropa.

Minn willige tienist eder ydmigeligheenn met gud sendt. Kiere Christoffer, gunstige herr och fordere, betacker iegh ether saa gandske ydmigeligheenn, kierlighenn och gierne for ethers manghfoldigh welgierningh, y mod migh wuerdigh giort och beuist haffuer, for hwilckiitt denn gode gud ether rigeligh y mynn sted skall beløne, och iegh will findis for enn willigh, tienstactigh och redbornligh fattige tienere mod ether och alle ethers, saa lenge iegh leffuer, gud wnde migh ellers denn naade, mynn tieniste y naagenn maade ether beuilligh kand were. Kiere Christoffer, endogh iegh haffuer fornummitt aff ethers kiere børns och sønners breff, att de haffde nu skriffuitt ether thiill om deris wilkuor, dogh kunde iegh icke forladitt, att iegh bode paa mitt kaldtz wegne och for denn staare welgierningh, y mod migh betied haffuer, att iegh ey skulle skriffue ether korteligh thiill, hwor thett beger siigh mett ethers børnn, eptherde iegh acter nu thiill Franckfordt marckend att kunde fange wist bud ind y Dannemarck, hwilckiitt iegh och tiilforne haffuer giort, endogh iegh icke wed, om samme breffue ær ether thiil-

hande kommendis. Bedindis ether derfor gandske ydmiglighenn, y icke wille fortенcke migh, for iegh saa dristeliigh derffuis att skriffue ether thiill. Saa giffuer iegh ether ydmiglighenn att wiide, att dennum liider well, ær sunde och well thilpas y alle maade, gud beuare naadeligh och her epther deris karskhedt och lade dennum alletiid spørge ethers och andre deris wengers karskhed och welferdt, da forhaabis iegh mett gudtz hielp, thett icke skall ilde bliffue stedt, hward der kostis paa dennum. Haffuer de och her tiill daffs weriit migh well lydactigh, saa att iegh kand icke klage paa dennum y naagenn maade, forsiendes migh mett herrens hielp tiill, de fremdelis och skall findis y lige maade willigh och redebornligh. De haffuer, gud were loffuitt, for deris alder mөгitt forfremiitt denum y deris studiis thette aard, icke aleniste y latine och tiudske spraagh, mens ocsaa y gredsk oc trumpe slett¹. Jegh skall legge mynn fid och winnskiibelighed tiill, att de icke skall forsømmis y naagenn maade y de sager, migh mueligh ær att wdrete, saa att iegh nest gudtz hielp iegh(!) wiill forhaabis att fortiene tacke bode hoss ether, andre deris godewenner och dennum sielffuer y framtiidenn. Dersom de icke wiill were fitigh och lydactigh, wiill iegh icke forglemme att skriffue bode ether och deris andre godewenner tiill. Kiere Christoffer, wed iegh inthett sønderlight nøitt nu att skriffue ether thiill om andiitt, enn att de Hispanier er draghenn her om straxt for Strassburgh mod Nederlandenn paa, gud affuende naadeligh siin wrede fra os, thett ær befrøchtendis, att thett skall icke giffue iitt stort blodtzwødelse och der nedenn. Somme siiger, att de Nederlender och Brabrande er forlicht mett kongenn af Hispanienn, att hann wiill krie mod Engelland,

¹ *Formodentlig en musikalsk Øvelse, Tromme-Slag eller Spil paa Luth.*

Udskrift: Erligh och welbiurdiigh mand Christoffer Gøie thiill Gundersløffhaalmm, mynn gunstige herre och fordere, gandske ydmigeliighenn thillschriffuitt¹.

66.

Ry 30. December 1567.

Folmer Rosenkrans til Kristoffer Gøje.

Ifølge et Kongebrev, hvoraf oversendes Kopi, skal Kristoffer straks begive sig til København.

Wenligh helsenn nu och altid forsent mett w[or herre. Kiere] Christoffer Gøie, synderlige guode wenn, nes{t} tacksigilse giffuer iegh ether wenligen till kende, att ieg [i] dagh, som er thend 5. dagh effther jule dagh², finge her vdy Rye kon. matts. wor nadigste herris strenge breff och befaling, att iegh strax, dagh och nat wspart, skulle forschriffue alle aff adelenn, herremend, som fri och frelse kyndis offuer alt Arhus sticht³, att dy strax, jligenn, dag och natt wspart, skulle begiiffue dennom vdy egen person till Kiøbendhaffn mett dieris suenne, heste och harnske och rette dennom effther att folge hanns kon. matts. vdy Suerighe, effter som y vdy thende mett folgendis copie widre kunde forfare aff kon. matts. breff hans n. wilge, huad stuor macht paa liggendis er⁴. Ty beder ieg eter paa hogbemelte kon. matts. wegne. atty wille wisseligen were vdy Kiøbendhaffn vdy egen person, som forschreffne copie widre for-

¹ Segl bevaret. Brevet findes i den Bøllingske Brevsamling paa det Kongelige Bibliothek. Tidligere trykt i Ny kirkehistor. Saml. V, S. 247—49.

² Denne Tidsberegning er usædvanlig. I Regelen forstod man i Dattiden ved »anden, tredje, fjerde Dagen efter« det, vi kalder »første, anden, tredje Dag efter« og altsaa ved »5. Dag efter Juledag« den 29. December, ikke som her den 30.

³ Folmer Rosenkrans var Lensmand i Aarhus.

⁴ Brevet, hvori det paalægges alle Riddermandsmænd at møde i København den 7. Januar, er af 14. December. Se Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I, S. 305—06, Kanc. Brb. 1566—70, S. 271.

klarer och jndeholder, ther mett skeder kon. matts. wilge. Iegh for myn person *giør altdit gjerne, huis ether kiert er. Her mett eter gud befalendis. Datum Rye 30. decembris anno 1567.

Folmer Rosenkranz.

Udskrift: Erlige och welburdige mand Christoffer Gøie till Aunsbiergh, myn besonderlige guode wenn, ganske wenligen till schreffuit¹.

67.

Ry 30. December 1567.

Holger Rosenkrans til Kristoffer Gøje.

Paa Kristoffers Forespørgsel meddeler han ham, at der er kommet kongelig Befaling, at hele den jyske Adel skal være i København 14 Dage efter Jul.

.....
..... [besyn]derlig gode wenn
giff[u]er ieg deg wennlig atth w[i]ide, att ieg] haffuer be-
kommith dinn schriffuelsse, wdj huilc[ken] du [giff]uer thill
kiennde, attu skuulle haffue spurth atth ko. mattz. [bre]ff
skuulle haffue werriith thill lanndzs thing, saa atth alle
adelenn skuulle werr wdj Kiøbinnghaffnn medt ald huis
røsting, the aff sted kannd komme, och atth du haffuer
ditth folck och heste paa thaagith, och atth ko. matt.
haffuer sielffuer giffuith deg forløff atth werre hiemme,
och begier nogenn forthrøsting aff meg ther wdj. Saa
giffuer ieg deg wennligen atth wide, atth her er her Otthe
Krumpen, ieg, min broder Jørgenn och alle iiij stegth
lennsmennd, och haffuer ko. matz. breffue thill alle ade-

¹ Segl bevaret. Brevet er en Del beskadiget. Paaskrift (ikke med Kristoffer Gøjes Haand): „Item thette breff fick jeg nyw aars dag aar 1568“.

lenn her y lanndith, saa atthj skall werre wdj Kiøbinng-
haffnn fiorthenn dage ephther juuell medt ald thenn røst-
inng, thj aff sted kannnd komme, och følge hanns matt.
jnnd ad Suerig. Saa kand ieg icke anndith forstaa, ennd
attu skall jo were der samme thid, huilcke ieg icke haffue
kund latth atth giff deg thill kiennde. Och wiill her medt
haffue deg gud befallinndis, giørinndis giernne, huis deg
thill thiniste och wilge kannnd were. Giør well och helsse
Byrytj medt mannge gode nather paa min wegne, och
ønsker ieg etther bode ith gantz løcksalighth ny aar. Aff
Ryde thisdag nest for nye aars dag aar mdlxvij.

Holger Rosennkrantzts.

Udskrift: Erliig och welbiurdig mand Christopher Gøye
thiill Affuindsbierig, mynn kiere nestsøskinndbarnn och
sønnderlig gode wenn, wennligenn¹.

68.

Vitskøl Kloster 30. December 1567.

Henrik Gyldenstjerne til Kristoffer Gøje.

*De 100 Daler skal han betale Kristoffers Bud i Viborg ved Snaps-
thing; han tager ikke til København, før han faar Kongens Brev
derom.*

Vennliigh kierliigh hielszenn nu och altiidt forsennddt
medtt w[or] herre. Kiere Christopher och kiere frennde,
betacker ieg diigh gerne for møgett gott, thu mig giortt
och beuist haffuer, huilchett thu schaltt finde migh wel-
uilliige att forskylle medtt huis y mynn magtt ere. Kiere
Christopher och kiere frennde, som du nu schriffuer migh
tiill, att thy hundre daller matte wisseliigh møde diigh y
Wiboriigh nu att snapstingh, saa mattu wiide, att thi

¹ *Brevet er en Del beskadiget.*

broder, thiiss plictiig er. Kierre broder g[iffuer] jeg theg wennligenn tilkiende, att kon. maiettz. sagde meg, att huor handd haffde .werrid pa [thenn] marck emellom fru Karinne¹ och theg, som ieg sennder theg ther om beskeenn her inndenn y, och thu wiille thett mett thett aller første offuer sie och sennde meg beskeenn ther om strax tiilbage igienn, saa wiille wij mett gudtz hielp fange guod rad thiill samme sag, saa att her skall jnthett nød haffue nest gudz hielp, och thu wiille well giøre och giffue Jørgenn Rousennkrandz thett thiill kiende, om thu kommer i thalle mett hannom. Kierre broder, wed ieg nu innthett sønnderlig att schriffue theg tiill om, menn thu skalltt all thiid haffue att rade och biude offuer meg som offuer thinn broder och sønnderlig guode wenn. Och wiill her mett haffue theg gud almectigeste befallinndis, och giør well och sig min søster guod natt paa mynne wegne, och lader Biatte² helsze buode theg och hinnder mett ett løcksaligt nyettaar. Dattum Hellsingborig paa nyett aars affthenn anno 1567³.

Otte Brade.

Seddel til Brevet⁴: Kere broder, lod konleg mat. sseg høre, atth han har lawed firw Karen, ath han wel ssel kome po marken, och sser han, atth hyne sker obenbar wreth, och sseger han, ath hun⁵ wel westh ryde ssame skel ttelbage, och sseger, atth ttw gaffsth meg yen gor,

¹ Karen Krabbe. Niels Skels Efterleverske; smlgn. ovenfor S. 7—8 og flere Steder i det følgende.

² Beate Bille, gift med Brevskriveren, Birgitte Bolles Broder.

³ „Nytaarsaften 1567“ er et tvetydigt Udtryk, idet det baade kan forstaas om 31. December 1566 og 1567; at det her skal tages i den sidste Betydning, er rimeligt, thi Otte Brahe fik først d. 2. April 1567 Helsingborg Slot i Forlening.

⁴ Skrevet med en anden Haand end Brevet og Udskriften; sandsynligvis Otte Brahes egen.

⁵ Formodentlig Fejlskrift for »han«.

Udskrift: Erlig och welbyrdug maand Christoffer Gyøde
till Auffuinndzbierg, mynn kierre broder och sønderlig
guode wenn, wennliigenn till schreffuit¹.

70.

Strassburg 1. Januar 1568.

Falk Gøje til Kristoffer Gøje.

*Han udtaler sin Glæde over, at Kristoffer har Forlov fra Krigen
dette Aar; et Rygte om Forholdene i Sverige; han og hans Broder gør
god Fremgang, men Opholdet er dyrt; han beder Kristoffer se igennem
Fingre med Hr. Niels.*

Mynn ydmigeligh, sønligh, kierligh helszen nu och
alletidt forsendt med gud. Allerkieriste fader, betacker
iegh ether saa gandske storlighenn och gierne for ethers
staare hulhed, y mine foreldre och migh giort och beuist
haffuer, huilke gud kiende, iegh wille gierne med ether
fortiene, om thett ellers war migh y myn effne, mens
eptherde thett ær icke, nødis ieg thill att fulkomme thett
med breffue och aard, thett som røggen icke taler, be-
dindis ether ydmigelighen, y will tage denn løningh thill
tacke, till min wilkuor bliffuer enn gangh saa fremme-
ligh, iegh widere kandt betie min wilge mod ether. Gud
skal bode nu och euindeligh were ethers lønn derfor,
huilckitt iegh beder alle dagh wrosindis, och iegh icke
tuiffler, att epther hans helligh foriettelse tilsiger bøn-
hørelse widuer och faderløs børn, hand thett eder ey rundelig
skal beløne. Allerkieriste fader, saa kand y icke troff,
saa wel thett ær migh, mine broder och skolemester, att
wi hørde aff wor hierte moders schriffuelse ether att haffue
forloff fra krigen thette aard², gud wnde ether altidt att

¹ Segl bevaret. Brevet er en Del beskadiget.

² Som det fremgaar af Peder Oxes Brev til Kristoffer Gøje af 8. Fe-
bruar, erhvervede han sig først da denne Tilladelse; Fru Birgitta har
vel skrevet, at han forventede at blive fritaget.

min broder begiere, y wille sie gienum finger med den fattigh her Niels, wi hører, dett han er kommen y ethers wgunst, och bede och wor moder, hunn wilde och forlade thett, min broder gremmer sikh saa storligh derfor, de han war hans skolemester. Allerkieriste fader, lader hannum nyde wor skriffuelse naagitt gott att, wi skall alletidt findis lydigh, gode børn, saa y skall icke fortride, huad y haffuer giort os¹. Saa wil iegh, allerkieriste fader, nu och thil euigtidt haffue ether denn almectigh gud befaendis med wor kiere moder och jomfruer, hand giffue ether ett licksaligt nøit aard, att bode y fra os och wii fra ether kand alletidt høre dii tiender, wi gierne wilde. Lader min broder sige ether alle godenatter och beder, y icke skal fortенcke, for han icke skriff thil eder, tiden kunde icke recke thil, de budett will strax hem, en anden gangh skal han icke froglemme (!) thett. Min skolemester helsner ether och med mange godenatter, med huad tieniste hann kand ether naagentid beuise. Ex Stradtzborrigh hasteligh ny aardtз dagh anno domini 1568.

Eders kiere søn och tiener altid

Falck Gyøde

med egen handt.

¹ 25. Juli 1567 kendes Niels Ollsønn, Præst, at »jeg haver forset mig af menneskelig Skrøbelighed imod min rette Brød, som er velbyrdige Mand Chrystoffer Giøe til Gundersleffholm og velbyrdige Frue Bergitte Bølle, idet jeg haver beligget en af deres Piger ved Navn Maria Hansdatther, som gik med deres Nøgle, førend hun blev mig til-sagt, eller vi blev givne sammen, og de nu for Guds Skyld og godt Folks Bøns Skyld have benaadet mig udi saa Maade, at jeg skal enten stille dennem tilfreds for samme Sag eller og møde velbyrdige Christoffer Giøe eller hans fuldmyndige udi Rette, naar han paa-askendes vorder, for min tilbørlige Dommer og der at staa hannem til Rette, for hvis Tiltale han kan have til mig for samme Sag med Rette.« Brevet er medbeseglet af hæderlig og højlerd Mand Mester Frantz Ollsøen i Roskild og Hr. Jacob Nielsøen, Sognepræst til Gundersleff Sogn. (Rigsarkivet. Personalhistorisk Samling. Kristoffer Gøje og Birgitte Bølle.)

Udskrift: Erligh och welbiurdigh mand Christoffer Gøie thill Gundersloffhol[m], mynn allerkieriste fader, gandske ydmigelighenn thiilskriffuitt.

71.

Engelholm 16. Januar 1568.

Peder Oxe til Kristoffer Gøje.

Han har endnu ikke kunnet skaffe sig nogen endelig Besked af Kongen.

Wennliig helszenn altiüt forszenndt medt wor herre. Kierre Kriistoffer, morbroder och synderliig gode wenn, nest enn wennliig tacksziigelsze for allt gotth, huilckitt ieg altiüt giernne will forskyldde, wdj hues maade ieg weedt tiig tiill wiillie och gode kanndt werre. Kierre Kriistoffer, giüffwer jeg tiig wennliigenn tiill kiende, att ieg tho eller thre gange haffuer taldt kong. mtt. tiill paa thiine wegne effther thinn schriiffuelsze, att thu wille drage tiill Jullandt och afferde enndt nu tho aff thiinne karlle, szaa haffuer ieg ingen ennkett bescheedt kunddet bekommett af hans kong. mtt. och haffuer nu therforn icke lennger willett ophollet thiitt budt. Hues ieg kunde haffue giortt, ther thu kundt hafftt willij och gode aff, gjorde ieg thett altiüt giernne. Och will her medt haffue tiig gudt almectigste befallendis. Och thu wiltt giörr well och sziige Byrriithe mange gode natther paa miinne wegne. Schriiffuitt y Engellholm thenn 16. januarij aar etc. 1568.

Peder Oxe.

Udskrift: Erliig, welbyrdiig Christoffer Gøye tiill Affuindzbergh, min kierr morbroder, gantske wennliigenn tiillschriiffuitt¹.

¹ *Segl bevaret.*

wegne. Lader Mette¹ sziige etther bade mange gode natther. Ex Walløe thenn 8. februarij aar etc. 1568.

Peder Oxe.

Seddel: Kierr Chriistoffer, sziidenn breffuiit wor tiil-schreffuitt, haffuer iegh wdj dagh taldt kong. mt. tiill end enn gangh paa thinne wegne. Thaa haffuer hans kong. mt. forløffuitt tiigh for thiin egenn personne att maa bliiffue hiemme aff thette thaagh, dog thu retther tiig effther att lade thiine heste komme frem, effther som thu haffuer fadt kong. mts. schriffuelsze tiillforn om etc.

Udskrift: Erliig, welbyrdiig mandt Chriistoffer Gøye tiill Affuiindzbergh, miin kiere morbroder, wennliigenn tiill-schreffuitt².

73.

Gunderslevholm 12. Februar 1568.

Kristoffer Gøje til Henrik Gyldenstjerne.

Han beder om at maatte faa de 100 Daler, Henrik er ham skyldig; hvis han ikke har gamle Daler, kan han betale i nye med 10 Daler i Opgald.

Vennliig, kierlig helszenn nu oc allttidt forszennt medtt gudtt. Kiere Henndrick Gyldennstiernn oc sønnderliige gode wenn, nest enn wennliig tacksziigelsze for allt gott, som diig well forttencker om de hundrede daller, som thu erst meg skiildiig, som jeg schreff diig tiill om y Jullandtt³, att jeg nu motte bekomme thenum, ner du kom tiill Kiøbinghaffnn, saa bedinndis diig nu gierne, att jeg nu motte bekomme samme hundrede daller medtt dette mitt buodtt, oc skall hannd annttuorde diigh dütt

¹ Mette Rosenkrans, Peder Oxes Hustru.

² Segl bevaret.

³ Smilgn. Henrik Gyldenstjernes Brev til Kristoffer Gøje af 30. December 1567.

folck nu ner komenn¹, des denn euige gud loff haue, der denum saa naadelligenn saa lanngh tiid beuaret, hanns hellige enngelle ledsaage denum ennd nu paa alle deriis weie och wos alle, huem der schall tienne riigeth wdj² maade. Och tiill deth første forglem icke att loue och tacke denn allmectigeste gud med allth diith hus, att hannd saa naadeliigh hauer wnnth denum sliigh seger winndingh, och saa faa aff wore er bleue, huilcketh wij kunde see guds wnderliige giernninge. Och er her nu maanng gode raad, der tillforne ick waar eth, huilcketh den almectigeste gud sche loff wdj euighedth. Iegh haade well tiillforne wdj daagh sennd diigh dethe bud, menn iegh hauer haffth denne gannsche daagh saa mөгith att schriiffue och afferde, att iegh icke tiillfaarnn haffuer haffth tiid, och hauer ennd nu saa mөгith atth schriiffue, elders wiillde iegh well nu wiider schriiffue diigh tiill, menns iegh hauer doch icke kund laateth att wiillde jo laade diigh wiide. Iegh forser migh att fangge alld wiider besched med deth først. Her med diigh gud beffalenndis. Datum Brenthwed med hast denn 18. daagh februaarj aar 1568. Iegh ynnscher Berithe och diigh manng gode nnether.

Oluff Moriiszenn.

Kiere Christoffer, reth som deth breff nu waar schreffuen, daa fick iegh Peders Biilldes schriiffuellsze, som wiider bemelder ennd Per Oxes, huilckenn iegh och nu sender diigh, och enn seedell paa, hues död och fanggenn er aff wore och dij suensche. Och sennd migh nu same breue strax wdjgenn och laad diigh icke mercke, atth iegh hauer sennd diigh same breue. Tiidenn faalder

¹ Den 14. Februar havde Daniel Rantsau atter betruadt dansk Grund efter sit berönte Vinterfelttog.

² »Nogen» eller et lignende Ord synes bortfaldet.

migh nu saa korth att schrieffue, att du deth icke well fortенcke mig.

Udskrift: Tiill Christoffer Gøye, mynn kiere morbroder, wdj egenn hand¹.

75.

Ravnstrup 20. Februar 1568.

Klavs Daa til Kristoffer Gøje.

Han meddeler ham Rygter om Begivenheder ved Varberg; klager over Smerter i Ryggen og Skuldrene.

Kiere Crestoffer Giøe, suoger, noboe och sønderllige ganndske guode wenn, bettacker iegh dig ganndtze giernne for alle wellgiernninger. Sennder iegh dig nu de tidiinder, som Hylleborre² haffuer foed fraa Frandtz Brockenhus. Och sagde mynn drengh for migh, atthe haffuer foedtt wesze kundskaff fraa Wardbierre slott, att der skulle werre vforwarinndis kommenn yldttløesz vdij krudett och slagett største partten aff huszenne neder vdij graffuene och aldt dett beffestnyng, de haffde giord der for, och slogh enn hell hob aff folckenn yhiell, som der ynnde worre, och mienne de, for Frandtz Brockenhus drog saa hastigt offuer ygien, att krigsfolckett skulle der for etc.³ Ieg kand icke west skriffue dig dett till for sanndingen, der som dett er sandingenn, da spørrii dett well snart. Jeg wed nu ynntthett andett sønderligt att schrieffue dig tiill paa denne tiid. Jegh haffuer saa suartt vdij mynn røg och skoldere, saa ieg liger slett wedtt sengen, kand ieg icke wide, om dett skall werre

¹ Tidligere trykt i *Bricka: Frederik den Andens Ungdomskjærlighed* S. 192—93.

² Hilleborg Tinnus, Klavs Daas Hustru.

³ Den danske Hær gik ikke imod Varberg; som bekendt begyndte Belæjringen af denne Fæstning først i Efteraaret 1569. Smlgn. det følgende Brev.

icke wiill forholde diigh atth laade diigh wiideth, att der Franns Brockennhus waar ner komenn, som iegh schreff diigh tiill, bleff hannd siidenn strax affered att schulde beuille rytherne och knnecthenne, atth dij schulde draage for Waarberigh och deth bellege, tij denn 12. dagh wdj denne maannith daa kom der jlld wdj krudeth der paa slotheth och hauer sprenngth taarnneth och dij anddere hus der nest wed taarnneth och schulde haue giorth stor schaade paa folcketh. Menn som Franntzs nu med denne besched waar hiem draagenn, kom øuerstenn selluff tiill Kiøbennhaffnn. Siidenn wdj fredags och wdj løuerdages er der wiiste (!) tiidennde komeenne, atth denn suennsche med alld sin maackth schulde liige paa grennszenn och laader reisze alle Smaa lanndenn och will giøre inndfaall wdj Schonne¹. Menn øuerste er nu wdjgenn ouerdragenn, att allth worth kriegsfolck schulle samelis wid Enngellholm och siidenn møde, huor atth denn suennsche wiill innd. Gud denn allmectigeste wnde denum lycke och hiell och seier wiindingh, deth giue gud wdj euighhedth. Elders deth wiill gaa harth till, der szom att hannd finnge ouerhannd, huilcketh denn almectigeste gud naadelligenn affwennde och styre hanns ouermod. Ere woriis denum stercke nock, daa wiill dij røck, menn hannd bringer eth stort tall folck op aff deth here lannd. Iegh hauer wdj dagh afferdeth iij bud, j tiill Kiøbennhaffnn, j tiill Helzsinnør och j tiill Schonne. Deth wdj Kiøbenhaffn er, det schall der bliue belegenndis, och deth schall der bliue belligenndis (!), intill att iegh ennthenn selluff komer der, elder att hannd hører, att worth folck hauer werith wdj handdell med dij suennsche. Iegh hauer bud ephther mine heste, kunde dij kome saa snnaarth, att iegh kunde kome

¹ *Den svenske Hær laa i Skatelöf paa Gransen mellem Sunnerbo og Göinge Herreder; Dagen efter, at nærværende Brev er skrevet, faldt den ind over Gransen.*

tiill hobenn, fore ennd atth dij kome tiill nogenn handdell, daa haade iegh paa min saallighed løst der tiill, och wiill iegh mens med enn iij eller iiij klipere waare paa øuerstenn, tiill dethe fick ennde, menn handd er saa goduiligh och komer selluff ner med alle dij herrer, handd hauer wdj sinn lannd. Nu kiere Christoffer, iegh talle gierne med diigh enn dag nu her wdj wgenn. Naaer du wiillth forschriiffue mig, huor du wiillth paa weienn her wdj mellom, daa wiill ieg wiist møde diigh och daa wüder talle med diigh, end iegh nu kannd schriiffue, om allth deth wos well bode liiger mackth paa. Och wiill nu och altid haue diigh gud allmectigeste beffallenndis. Datum Brenthued denn 24. daagh februarj aar etc. 1568.

Iegh ynnscher Berith och diigh mange godennether och driicker diigh eth krus winn tiill och er wdj denn forhobnningh, att kannd iegh kome tilligh nock tiill hobenn, daa kunde gud ennd giue migh lyckenn, atth iegh kunde ennd faa enn aff dij herer wed houedeth, daa schulde handd giue migh saa møgith som alth deth, iegh hauer forterith wdj denne kri, och siidenn alld min tiid hede her Oluff, som atth i pleie atth kalde migh, och siidenn were enn rider som sancte Jørgen. Nu meth hast.
Oluff Moriiszenn.

Iegh talde giernne med dig indenn sønddag. Huer du wilt, daa will iegh møde diigh och siden laade diigh see alth, hues migh er tiill schreffuenn, siidenn iegh schreff diigh tiill. Wdj des mothe end mine heste kome, saa drager iegh strax ouer till hobenn.

Udskrift: Erligh och welbyrdiigh mannd Krestoffer Gøye tiill Gundersløff, min kiere morbroder, gannsche wennligenn till schreffuith¹.

¹ Tidligere trykt i *Bricka: Frederik den Andens Ungdomskjærlighed* S. 194—96.

77.

*Basnæs 24. Februar (eller 3. August) 1568.**Kirsten Belle til Kristoffer Gøje.**Hun beder ham og Birgitte Belle komme til hende.*

Søsterliig, kiierliig helszenn nu och altiidt forszennndt mett wor herre. Mynn allerkereste bror, jeg tacker deg saa ganndsche wennliigenn och giierne for alt gott, som du megh altiidt y saa mannge maade giiorrt och beuiist haffuer, huiis du skalt alle mynne dage finnde meg gandsche guoduelliigh tiill att forskylle mett alt dett gode, der y mynn riinngge mactt er, der jeg wiid att gøre, der du kanndt haffue gott aff eller were tiienntt mett. Mynn allerkereste bror, kannnd jeg jckj fuldschriiffue deg tiill, saa rett fast som megh lenngiis effter deg, herre gudt giidt dynn leyliighed begaff seg saa, att thu och mynn søster viille haffue denn wmagh och kome hiidt tiill megh enn dag inndenn sønndagh, huiilckenn dagh eder var best tiill mags, thj meg lengiis saa rett fast att talle mett eder. Mynn allerkereste bror, gør nu hery, som mynn gode tro er tiill degh, och kom nu dett allerfførste deg mouligt er, och hat du louett megh, att thu viille kome tiill meg, første du drager aff landenn, och beffrøctter jeg meg, att thu wiilt daa haste saa, att thu tøffue daa saa stackett hus megh, thj wiille jeg giierne, attu wiille nu haffue denn wmag och kome tiill megh, du motte wiiste tro, att thu skalt were megh saa well komenn som y nogenns hus, y huor jeg kannnd ellers fare mett degh. Jeg wiill, mynn aller kiereste bror, nu jckj lenger bemø deg mett denne mynn schriiffuelsze och wiill nu jnntthett forbiuide meg ymod degh, menns jeg wiill alle mynne dage huldeliig och giierne gøre aff mynn riinngge mactt, huiis jeg wiidt, deg kertt er, der forlade deg saa yderliige tiill, som jeg kunndt were dynn egenn søster. Jeg wiill hermett nu och altiidt haffue deg gudt allesommectigeste

komme tiill theg, tha wille wij thett gierne gøre, før jeg drager aff landett, oc foruentter jeg hinde hidt tiill Kiøpnehaffn i tise dage fran Fyen¹, oc forfar jeg thenne herredag att wille lenge her forlengge seg fire eller fem wger. Wij haffue oc jngen anden tidingger her, endt att then svenske hoff er neder dragen emodt Gydingherret, oc er kongen aff Suerge fran thennem wpdragen oc laett hos folckit hertug Jahan, hertug Karll oc hertugh Mogens aff Laffuenborg², oc er wortt folch ther emodt thennem wpdragen, forhoffuendis nest guds hielp, att the ther jngthett baade skulle³. Jeg wiill nu icke wiidere bemøye theg mett thenne myn lange scriffuelsze, men thu skalt altiit haffue att raade oc biude offuer mig som offuer tyn thro broder wdj alle the maade, jeg kandt wiide theg tiill wiillie at were. Bedendis saa ganske giernne, att thu wiilde begrøtte tyn kiere husfru Birritte Boller mett mange c^m godnetther mett møgen tach for alt gott paa mine wegne. Oc wiill her mett befalle etther baade then euige gudt euindeligen. Datum Kiøpnehaffn then 25. februarij 1568.

Axell Wrnne.

Udskrift: Erliig oc welbyrdiig mandt Christoffer Gøye tiill Gundersløff, synn besynderliig gode wenn.

¹ *Hvor Axel Urnes Gaard Søbyøgaard laa (i Aasum Herred).*

² *Hertugerne Johan og Karl var Erik XIV's Brødre, de senere Konger Johan III og Karl IX; Hertug Magnus af Lauenburg blev i Juli 1568 gift med Erik XIV's Søster Sofie.*

³ *„De i den sidste Sætning maa forstaaes om Svenskerne. — Det er ganske rigtigt, at den svenske Hær var paa Vejen imod Gønge Herred (og Bleking); netop samme Dag, som Brevet er skrevet, drog den over Grænsen. Derimod er det urigtigt, naar det hedder, at Kong Erik havde forladt Hæren; det skete først senere hen i Foraaet. Ved Budskabet om, at en dansk Styrke nærmede sig, trak den svenske Hær sig faa Dage efter tilbage over Grænsen. Se Westling i Histor. Bibl. VI. S. 598—93; Vaupell: Den nord. Syvaarskrig S. 165—66.*

j mjn mact kand værre, som jeg deg, mjn h. k. søsster, vel pleteg er, och dv alrj skalt have tvjl po. Aller k. søsster, som deg vel fortenker, ad ieg looved ad talle med fro Anne poo Kraperop¹, soo kam jeg deden² j dag, jeg var der j tre neter och gjorre al mjn største fljt boode med moder och dater, soo sant hjelpe meg gvd, men der var jcke vden slætt neg³, doog jngen anden oorsstage en de {ken}des for ner tj], och hvn hade alrj hat j sjnde ad gifte seg sjden et mennjske d..... dv vest vel hvem, den almjctigste gvd vjse ham gode rood, som hand kand farre vel, det ynsker jeg ham af alt mjt hjerte⁴. Mjn hjerte kerre søsster, dv vjle nv skrjve ham tj] med det første. Mjn hjerte kere søsste, beder jeg deg och soo ganske gerne, ad dv vjlt skrjve meg tj], hvad gode svar dv fjck af mjn broder Cresstofe poo mjne vegne, for jeg forlader meg vest tj] deg, hvad dv hvad dv (!) haver looved meg. A. k. søsster, jeg vel nv jcke lenger opholle deg med denne mjn koorte skrjvelse, men jeg vel nv och altid have deg den almjctigste gvd befallendes, dv skalt alle mjn dage fjnde meg for djn tro och hvlle søsster, som gerne gør, hves deg kert er, den stvnd jeg lever. Beder jeg deg soo gerne, dv vjlt fje (!) mjn kerre broder Cresstofe mange c^m gode neter. Skreved poo Boserop med hast mandag effter sante Moortens dag gvdz oor mdlxviij.

Madelene Brade.

¹ *Krapperrup (i Luggude Herred i Skaane) ejedes af Fru Anne Olufs-datter Krognos, født 1497, siden 1540 Enke efter Klavs Podebusk til Kørup.*

² *D. e. derfra.*

³ *Slet (rent) Nej.*

⁴ *Den eneste Datter af Klavs Podebusk og Fru Anne, som der her kan være Tale om, er Anne, der døde ugift. Hun maa paa dette Tidspunkt antages at være c. 30 Aar eller derover.*

bode beuare ether och os, att wos maa wederfaris denn løcke, wii epther gudtz och wor egenn behagelighed maa sie hinn andenn igienn, att wii maa enn gang y naagenn maade were ether thill wilge och behagelighed for ethers staare moderligh goduillighed, y os alletidt betied haffuer. Allerkieriste moder, kand y icke troff denn glede, wii nw fick, der wii hørde aff de Lybcker, der war fred giort imellum Dannemarck och Suerrigh¹, icke aleniste for wor federne landtz welferdt skill, mens ochsaa for ethers, wor kiere faders och wengers skildt, de bode y er nu aff gudtz naade quitt for denn sorrigh, y haffde, naar hann skulle paa taagitt, och hann sielff fraa denn store fare, der er y saadann spill, och wii ochsaa fraa denn omhøgelighed, wii haffde for hans och ethers welferdt, gud wnde, att dett maa were sandenn, och giffue løcke, att thett maa bliffue enn langwarigh, bestandigh fred, att wii wnder rofflighed maa leffue gudfroctigh med hinn andenn thil wor døde dagh. Allerkieriste moder, haffuer wii skriffuitt wor moder thill, hunn wille thilstede, att wii itt anditt aard, om thett bliffuer fred, maa drage ind y Franckerige², paa thett wii ydermere kand forsøge os och lere och thett sprog, indenn wii kommer hiem, fordi-saa denne skole icke mөгitt tiener os lengere, och frw Mette Oxis børnn³ och Knud skriffuers⁴ will och drage her fra nu med thett snariste, derfor er thett och icke mөгitt paa wor gaffnn, wi skulle tøffue her lengere, wii

¹ Den 18. November 1568 var der ved en Forhandling mellem danske og svenske befuldmægtigele blevet vedtaget Fred; som bekendt nægtede Sverige at ratificere Fredstraktaten.

² Allerede i Efteraaret 1568 var Freden i Longjumeau blevet brudt og den tredje Religionskrig udbrudt; den endte ved Freden i St. Germain 1570. Brevskriverne kom ikke til at drage umiddelbart til Frankrig, men først efter et Ophold i Hjemmet.

³ Frederik og Morten Barnekov, Søner af Johan Barnekov og Mette Oxe.

⁴ Knud Pederson Skriver, Borgmester i København.

skall med gudtz hielp saa tage ware paa wor sagh, huor wii kommer, att thett icke skall fortride, entenn huad gode raadt eller teringh y os meddieler. Allerkieriste moder, haffuer wii nu inthett nøitt att skriffue ether thill om paa denne tidt, anditt enn her [er] enn stor krich forhandenn y Francherige, huilckitt wii well trøster, y haffuer hørt, gud maa wide, huad ende denn will tage. Gud hann kri for sinn ære, att sitt hellige naffnn formedels pauens tyrannie icke skall nederdempis. Wii haffde nu wist actitt os thill juell breffue och penge, thi wii trenger storlighenn, med de Libcker, mens thett feilett oss, wii winter dogh snart hielp med denn andenn skolemester, her kommer wd, gud giffue, hann maa bliffue os gaffnligh. Allerkieriste moder, haffuer wii icke anditt att skriffue om paa denne tidt, will haffue ether wnderdanligh ombedindis, y will tage dette thill tacke, will derfor hermed haffue ether denn almectigh gud befalindis med wor kiere fader och wenner, huilckenn wii och ether thill ny aardtz gaffue med all legomligh och andeligh welferdt will haffue ether ønskitt. Helsner wor kiere fader, ethers jomfruer med mange godenatter paa wore wegne. Lader wor skolemester sige eder alle¹ Ex Stradtzburgh denn 10. januarij anno domini 1569.

Falck Giøde

ethers allerkieriste sønn, med egenn handt.

Maagens Giøde

ethers kiere søn.

Udskrift: Erligh och welbiurdigh frwe frw Birgitte Christoffer Giøes till Gundersloffhaalm, wor allerkieriste moder, gandske sønligenn thilskriffuitt.

¹ *Et Stykke af Papiret afskaaret; de bortfaldne Ord maa være »mange godenatter« el. lign.*

lennge siidenn. Kiere Birgitte oc Kerstiin, som y schriffuer, att ieg viille tage guld for same kiede, saa beger ieg inthed guld, vdenn min kede igenn, ephtherdj myn saleg hosbonnde¹ gaff mig hiinde. Kiere slegtt oc byrd, betencker ether nu her iblannd, att ieg kand become mitt vdenn thrette, thj gud skal vere mith vinde ther thil, att thed skal vere mig høygelig imod, om saa skall ske, oc forser mig, att y icke nu lennger min skade begerrindis for minn gode viillj, oc betencke, huod ether selff gott kunde gøre, om ether hende sligtt. Kiere fruer, i alle the mode ieg kannd vere ether thiill viillj oc gode, skal y altid finde mig for ethers gode slegtt oc byrdtt, ther gierne viil gøre, hues ether thil vilj oc kertt kannd vere. Oc vil her medtt nu oc altid haffue ether gud almegtigste befallindis. Beder ether gerne, y viille siige Chrestopher mange m gode nether paa mine vegene. Ex Hellerup langfredag ano 1569.

Karenn Bøller.

Udskrift: Erlliig oc velbyrdiig fruer fru Birgitte oc frue Kirstiin Bølle, mynn kiere slegtt oc byrdtt, ganske guduiligen thiil schreffuitt.

83.

Bregentved 15. April 1569.

Oluf Movridsøn Krognos til Birgitte Bølle.

Det gør ham ondt, at Kristoffer og Birgitte forlader Sjælland; selv er han paa Grund af Kongens Befaling nødt til at blive; han har søgt at faa Forlov, men forgæves; han beder hende besørge et Bud til hans Købmand.

Mynn gannsche wenliigh hellszenn diigh, min kiere søster, nu och altid forszennth med wor herre. Kiere

¹ Karen Ejlersdatter Bølle (død 1582) havde været to Gange gift, først med Markvard Tidemand til Hellerup, død 1549, senere med Lave Urne til Rygaard, død 1559.

menn beder diigh, att du wiillth hielpe tiill, att Christoffer wiill snnaarth kome tiillbage wdjgenn, tij migh schall som gud lengis epher ether bode, epherdij att iegh nu saa schall liige bundenn mod min wiilli her wdj lanith. M. a. k. s., sennder iegh diigh nu her eth register tiill min kiøbmannd och kannd icke laadith, mens du nu draager aff lanndith, tij tij (!) iegh troer well, att du nu komer hannum tiill ords paa din wei, att du wiillth were wbesuerith att haffue denn wmaage at faa elder forschicke ham det. Du moth wiist tro, att iegh wiill mer enndigierne forschylldeth med alth, hues att iegh wiiste diigh att tienne. Deth fortryder migh, att iegh nu her med schall forhindere ellder wmaage diigh, menn beder, att deth maa were wffortennckth. M. a. k. s., iegh wiill nu icke wiider paa denne tiid wmaage diigh med denne min schriiffuellsze elder høiet forbye migh mod diigh, menn iegh will alle mine daage finndis dig hulld att tienne, som att du kund were min egenn søster, saa sanntli:migh gud hielp, der du icke schaall finnde tuill hos, och wiill nu och altiid haffue haffue (!) diigh gud denn almectigeste euindelligenn befallendis, hannd naadellige beuaare digh, fraa alth dett, du kannth haffue sorigh elder onnth aff, och hannd wnde wos att finndis helbred och glaade altiid. Och tørst du nu inted schriiffue migh nu tiill med dethe bud, tij deth schall strax tiillbaage wdjgenn, men giff hanum denn besched, att du wiill schrifue migh suaar, naaer att diigh stedis bud till migh. Nu gud were altiid hos diigh. M. a. k. s., iegh ynnscher diigh mange gode nether med mer, och beder iegh diigh, att du laader denne min korthe schriiffuellsze were diigh wfortennckth, denn er well menth, deth maa du wiist tro. Ex Brentuedth med hast denn 15. daagh aprillis aar 1569.

Oluff Moriszenn,
d. h. b.

Udskrift: Erligh och welbyrdigh frue fru Berite Christoffer Gøyes, minn sønnderlige gode wen, gannsche wenligen¹.

84.

Preetz 12. Juni 1560.

Anne Sehested til Kristoffer Gøje.

Hun har modtaget hans Brev og giver ham efter hans Ønske Besked angaaende et Skifte.

Mynen frunthlyken gruth myth mer, leuer vnd guder, erntwester, besundere, frunthlyke, leue Schrystoffer, frunthlyke, leue moder broder son² och leue ohom, bodanckhe ych dych hochlych vnd frunthlych wor fele gudes, dath du my gedan vnd bouyseth hefst vnd nu noch tho aller tyt deyst vnd bouyset, vnd yth ys nycht yn vnser macht, dath wy yth wedder wordenen konen, wen wy auer yth (?) wyssten dy deyst edder wyllen tho donde, wylle wy tho aller tyt gerne don, wath dy leff vnd deynlyk (?) ys. Leue broder, dynen breff hebbe ych entfangen, vnd also du wan my begerest, dath ych dy schryuen schal, dath gy yth nycht recht vth mynem breue wornamen hebben, so ys yth de iiij h. march, de schalt du hebben, vnd de eyne h. Yachop vnd de ander Mergrete³ vnd de bedde myth sampt dem husgerade Mergrete, so hef my Abel gesecht, myn suster⁴, de ys noch nycht tho

¹ Tidligere trykt i *Bricka: Frederik den Andens Ungdomskjærlighed* S. 201—04.

² *Brevskriverinden var en Datter af Henneske Sehested til Krummendiek og Drage og Kristoffer Gøjes Faster Ide. Det er aabenbart i Egenskab af Slægtning, hun meddeler Kristoffer de i Teksten indeholdte testamentariske Bestemmelser, men hvem Testatrix er, fremgaar ikke, og Brevet er i det hele mindre tydeligt, ligesom ogsaa Læsningen paa flere Punkter er usikker.*

³ *Jakob og Margrete er sandsynligvis Kristoffers Søsterbørn Jakob og Margrete Høg.*

⁴ *En Søster til Anne Sehested ved Navn Abel nævnes ikke i Stamtaflerne, derimod tre andre Søstre, Dorothea, Mette og Pollitte.*

fange och betale woris creditor, wille wii lidett skriffue ether thill, att wor wilge och wilkuor kand were ether witterligh, bedindis ether ydmigeligh, y wille denne som alle de andre tage thill tacke och forlade os, wii saa hasteligh och wfittigh schriffuer ether till. Wos gud were loffuitt schader inthett, her war well y foraaditt, der de mange krigsfolck laa her y bienn och y landitt, enn staaar siugdum gengse, mens nw er thett alt stille. Magnus¹ med andre her y hwsitt laa och suarlighenn y samme siuge, mens hann ær nw well thill pasze. Tett krigsfolck, her war, er nw slett borte, siidenn mand hørte, thett hertwgen aff Zueibruch² er kommen ind y Francherige. Kongenn³ haffde forlagt hannum alle weienn, saa hand icke kunde komme ind, dogh hialp gud, att hann omsier fand enn stie, paa huilckenn hann kom ind, endog att thett kostit hannum naagenn folck. Denn printz von Condei wille drage hannum imod, paa dett att deris folck kunde komme thilsammens, att de dis lettere maatte gribe kongenn ann, mens kongen, som war mөгitt stercker, lagde sigh for och bagh hannum, att hann icke kunde wige, saa att hann nødis thill att slaa och werde sigh lenge⁴, mens paa dett siste bleff fangenn och siidenn aff kongens befalningh ihielskott. I hans sted er kongenn af Nauarrenn⁵, enn wngh herre, regenter offuer krigenn och amerall, mens thett siigis her, att amerall⁶ och denn vonn Dännclott⁷ er wist dødt aff enn hastigh feber. Hertwgen aff Zueibruch er feltøffuer, printzenn aff Wranienn sinn

¹ Er vel Mogens Gøje, den ene af Brevskriverne.

² Hertug Wolfgang af Pfalz-Zweibrücken, død 11. Juni 1569, Oldesfader til Karl Gustaf af Sverige.

³ D. e. den franske Konge, Karl IX.

⁴ Slaget ved Jarnac 13. Marts 1569.

⁵ Henrik, den senere franske Konge Henrik IV.

⁶ Coligny; Rygtet var for hans Vedkommende falskt; han døde først i 1572, som det første Offer for Bartolomæusnatten.

⁷ D'Andelot, Colignys Broder; han var død den 27. Maj.

ethers sundhed och welferdt er os alletijd gandske kier att høre, gud wnde os denn glede, att wij maa med thett snariste sie ether y welmod igien, huilckitt wij och forhaaber att snartt skall skie, epherde saa att wij haffuer nw fangitt wor kiere maaders skriffuelse, aff huilckenn wij forstod, att thett er hindis och wore weners willie, att wij snart skall komme hiem, saa effterde wij icke wist wed, paa huilckenn thijd thett kand skie, helst forde denn kiøbmand wexierer os saa med wor penninge, wille wij nw icke anditt, endog wij inthett sønderliggt haffuer att skriffue om, enn biude ether wor willie thijll, forsiendis os, thett icke skall were ether kommindis wkiertt, epherdesaa wij fornemmer, att wore andre skriffuelser haffuer weritt ether saa tackelig, bedindis ether, y wijll tagitt thill tacke och forlade os, att wij saa hastelig och wflitigh skriffuer, wij haffde icke lang tid, de Knud skriffuers sønn med hans skolemester wijlle saa hastiggt aff, ephterde de haffde fangitt bud, de skulle komme hiem, nw att Knud skriffuer war død¹, huilcke han ydermere skall med ord sijge ether wor leylighedtt, en wij nw y denne korthedtt skriffue kand, wij haffde gerne føltis att med dennum, mens nw wij fanger penninge, saa snart wij kannnd fange nøtørfftig hiepl, wille wij giffue os neder. Wos skader inthett, gud were loffuit, endog nw y foraarditt war her enn ny siugdum gandske gengse, mens nw er thett allt stille. Wij haffuer icke lenge hørt naagitt fra ether, forhobis dog, ephterde wor kiere maader thijlbiuder os ethers sundhed, att ether inthett ontt wederfaris. Thett sigijs her, att denn danske och suenske krig ganger op igienn, gud straffe de suenske, som er saa menedige och ær orsag thijll saadant, wij forhaabis dog, att wor kiere fader skall bliffue quitt, att hann icke skall komme wd

¹ *Knud Skriver var død den 10. Maj.*

paa toggitt, endog thett er os thijllskriffuitt, att huer tridie mand er opmanit y Dännemarck¹, gud naadelig sie thijll os och giør enn gang enn god ende paa denne languarig wenighedtt. Huad nøitt her er wde om krig, haffuer wij skriffuit wor kiere fader thijll, aff huis breffue y thett altsammens kand forstod. Wij beder ether, y wijll tage os allt thijll thett beste och hielpe Knud skriffuers sønn med wogne, att hann motte komme y sitt behold, de wij haffuer begierit aff dennum, de wille sielffuer drage thijll ether och sige ether wor leylighedt. Huad wij nw icke skriffue kandt, wiill wij med gudtz hielp med thett snariste sielff wdrete, och wijll haffue ether inderlig och storlig betackindis for ethers moderlig huldhed, y haffuer alletid beuist os, och endnw y lige redebornhed betier, kand wore effne engangh bliue, saa wij kand atter y naagenn maade were ether thill tacke, skall y finde os de, somm alletid wiill gierne giøre och lade thett, ether thill wilge och tieniste kand were. Wij haffuer nw y sinde att skicke wor bøgger och huadt anditt wij haffuer neder med Knud skriffuers sønn, paa thett naar wij fanger penninge, wij da kand were dis bequemmere thill regsens, endog wij er icke ennw for denn krich y Hollandtt² well wijs paa, huad wij her y wijll giøre. Allerkieriste moder, haffuer wij nu icke sønderligtt anditt att skriffue ether thijll om paa denne tidt, wijll med gudtz hielp sielffuer, med thett første os mueligt ær, were hos ether, disimellum och alletid will haffue ether inderlig denn almectig gud befalindis bode thiill siell och liff med wor allerkieriste fader och wenner, hann naadelig bode ethers och wor sundhedt och welferdt beuare, ledsage os welmodig y denne farlig tiid thill ether, att wij epher gudtz

¹ *En saadan Befaling kendes ikke.*

² *Albas Blodherredømme i Nederlandene var begyndt i 1567; det egentlige Oprør udbrod imidlertid først i 1572.*

willie och wor begiering maa sie ether snartt igienn. Helsner wor kiere fader, ethers jomfruer och wenner med mange godenatter paa wore wegne. Lader wor skolemester sige ether alle sammens mange gaadenatter. Ex Strassborrigh hasteligenn denn 12. iulij anno domini 1569.

Maagens Giøde

ethers kiere sønn, med egenn handt,

Falcho Giøde

ethers allerkieriste sønn.

Udskrift: Erligh och welbiurdigh frwe frwe Birgitte Christoffer Gøies thijll Gundersløffhaalm, wor allerkieriste maader, gandske sønligenn thijlskriffuitt etc.

88.

København 15. September 1569.

Kristoffer Gøje til Fens Skriver.

Om en Brygger, han har taget i sin Tjeneste; om nogle Hundehvalpe; om Høsten; han skal indkræve nogle Penge; om Salg af Korn og Malt; om Fiskeriet o. desl.

Viide maa du, Iens, att ther er enn wng karll y Halsted closter¹, som er en brøger, som haffuer sagd mig tieniste, att hand will komme till nu till sancte Mihils dag, atthu derfor hører dig saa hiemilig om, atthu kant kome y talle mett hanum, heller och atthu lader Rasmus Hanssen høre szig, om hand kand kome y talle mett hanum, att nor hand drager der fraa, att hand daa will kome der till gaarden till dig och førtøuffue der, till hand fanger myn schriffuilsze, szaa skall hand straxt effther sancte Michils dag fange myn schriffuilsze, huor hand skall kome till migh. Och schriff mig till, [huor] mange hualpe den møndszom fick, och huor mange du haffuer lagd till aff denum, och huor løde dy ere, och schriff

¹ Halstedkloster i Lollands Nørre Herred tilhørte Kronen.

mig och till, om hieß och korn er y husze, och huor mange guolle korn¹ du haffuer fangit aff huert slags, och atthu nu kreffuer Peer Ottzen dy pendinge for den lest malt, atthu kand bekomme denum mett thett første, och szig hanum, att jeg haffuer schreffuit dig, atthu skalt inndt kreffue, huis pendinge mig tillstaar, och flij mig denum mett thett første, dy jeg haffuer denum behoff, och diligeste atthu och sziger Matz Grambo, att hand retther szig effther och flier mig dett hall hundride daler till sancte Mihils dag och tag denum szaa och beholt denum huos dig, till du fanger myn schriffuelsze derom, atthu szaa szender mig bode dy och dy andre, och schriff migh och till, om du haffuer sold nogiit korn, sziden du sist schreff mig till, och om den Flensborger haffuer werit der om thett malt, och schriff mig och till, huor lengj thett er, sziden bundgarnit kom wudt, och huor mögitt du haffuer fangit der y sziden. Och attu nu retther dig effther, y huis du haffuer behouff till bondgarnen, atthu kand faae denum bode ferdig y winther, att du kand faae denum wud paa foraaridt, att thett icke skall gaae till mett denum, som dett gick y aar, och attu alle wegne hør dig om en skipper (?) till skuden till Norge fiskind, och will jeg och alle wegne høre mig om en, och attu nu retther dig effther, huis du haffuer behoff till gaards behoff till slactery, och ther som der er olden paa skouffuen, atthu daa tager gode suin der till och haffue guod tilszion, att mig skieer skiell der aff, och attu nu taller den weffuer till for Byryttis lerit, saa wiet som du kantt giøre mett rette, och tag der ingen forszømlsze for, och skaltu du (!) jntthett wenne dy hunde till anditt end till haffre-mang, och haffue nu guod tilszion, att thett gaaer ligielig till mett thaeringen der paa gaardenn, och

¹ »Hvor mange Gulve Korn«.

vnd, adt ieg hore, hand har hadt sa suare uedage¹ dery, gud for syn kere søens skyl da vnde ham, adt hand mad uel foruyndt oc kome uel tyl syn helbred ygen, dae ued gud, adt det skolle uere meg redtelyg kert. Sa beder ieg dyg sa ganske gerne, m. a. k. Berette oc myn kere soster, adt du uylt nu byde meg tyl, hore snart Krestoefer oc du achtte eder af det land, for ieg ued, adt ieg adt ieg (!) toer nu yk foruente eder hyd tyl meg, for end y draue her af landt, sa ued gud, adt ieg saed redtelyg gerne, adt y uylle blyue y det land, for ieg har dog godt af ede, adt ieg uyd, y ere y det land, dog uy fyndes selen, men ieg hade dog yk troed, den tyd uy skyldes, adt uy skolle uere sa lenge fra huerander, men du madt uyst tro, adt der som myn helbred uar meg sa stoer, det ieg konde feres², dae skolle ieg uyst had uered hos Krestoefer y hans sygdoem, dog hand konde ledt godt haue hadt deraf. M. a. k. Berette oc myn kere soster, sa ued ieg nu ynd sunderlycht adt skryue dyg tyl, men du madt uyst tro, adt ieg uylle redt gerne uere dyg tyl oers, for ieg hade uel adt talle, bade med myn morbroder oc dyg, som ieg yk pa den tyd kand skryue, men ieg uyl nu lade altyngeste opstaed, tyl gud uyl, uy fyndes. Sa uyl ieg nu yndt forbyde meg ymod dyg, men der som ieg uyste y nager made adt gore det, du konde haue ttenste, ere eller godt af, dae skolle du alle myne dage fynde meg sa ganske guduylyg tyl, som ieg war dyn egen søster, sa sant helpe meg gud. Her med uyl ieg haue dyg, m. a. k. Berette oc myn kere soster, den almetygeste here oc gud befalendes, bade med lyff oc sel oc alt, huys dyg kert er, hand spare oc beuare eder lenge oc uel oc vnde wos adt fyndes sund oc helbred y

¹ *D. e. Smertedage.*

² *Færdes, rejse.*

Søegaardt¹, ther giørrinndis etther gladt medt oss oc flere wore godewenner, wii samme tiidt diidt foruenntinndis er. Huore ieg thet wdj sliig eller andre større maade kanndt thett hoss etther forschulde, schulle i altiit finnde mig godtuillighen. Giørrinndis her wdiindenn, som ieg mig wiszeligenn tillforseer, oc will her medt haffue etther gudt allermechtigste euinndeligenn beffalinndis. Schreffuiitt paa Søegaardt thenndt xiiij^o januarij aar mdlxx.

Axiill Vrnne.

Udskrift: Erlig oc welbiurdiige frue frue Berrite Christoffer Gøes, sinn sønnderligen gode wenn, ganntze wennligenn.

91.

Korsør 24. Marts 1570.

Pernille Oxe til Kristoffer Gøje.

Hun sender ham efter hans Begæring Kopi af et Kongebrev, en Bonde har erhvervet, og af Bondens Supplikats.

[Mynn ganntze] wenlig helszen nu och altid forsendt [mett wor her]re. Kiere Chrestopher och kiere morbroder, [will] ieg nu och altiit haffue deg saa gantze høylig och gierne betackett for saa møgenn ere och gott, som thu mig altiit y saa manghe maade giord och beuist haffuer, for huis thw skaltt altiit befinnde migh ganntze goduilighe att forskylle huoss deg, mett allt huis gott y myn ringhe maghtt kand werre, der du kand haffue ere oc gott aff. Kier morbroder, saa giffuer ieg theg wenlighenn thilkiende, att ieg fick thind schriffuelsze rett nu, och formercker ieg der wdij, att thw est begierrindis, att ieg wille sennde dig kon. maytt. breff, som

¹ *Søbysøgaard i Aasum Herred paa Fyen; Gaarden tilhørte Brevskriveren, Rigskansler Axel Urne.*

Och efftherthij hans kon. mait. haffuer befalit mig vuerdig ath were ther hoes tilstede same dag, er till theg min gantz wenlig bøn, ath thu wilt wel giøre och were tilstede wdj Ringstedt thenn xxx dag maij, som er thend tiisdag nest ephther stj. Vrbanj dag, och om morgen møde paa musterplatzenn met thine suendne och heste, effther som thu aff thit arffuegoitzs er taxerit fore, som er vj heste¹. Kiere Christopher, huad ieg for min person nogit kand giøre, thu kand werre thient met, skall thu altid finde mig gantz goeduillig, och will haffue theg gud thend almechtigste euindeligen befalit. Ex Kiøpnehaffnn s]lot anno mdlxx paaske affthenn.

Biørnn Andersen.

Udskrift: Erlig och welbyrdig mannd Christopher Gøye till Gundersleffholm, sin synderlig guode wen, gantz wenligen tilschriffuet².

93.

Kørsør 1. April 1570.

Pernille Oxe til Kristoffer Gøje.

Om en af Kristoffers Bønder, som siger, at han bliver uretfærdig skattet af Pernilles Foged; hun kender intet dertil, men det er en stor Uret, at Bønderne sidder og forholder Kongen Skat; om et Register paa Kristoffers Ugedagsmænd; hun ved ikke, om hendes Foged kan møde paa Flakkebjerg Herredsting.

Mynn [ganntze] wennlig helssenn nu och altiid [for-sendt mett] wor herre. Kier Chrestopher Gøye och kiere morbroder, betacker ieg deg gierne for allt erre och gott, thw miigh altiid y saa manghe maade giordt och beuisth haffuer, for huilcket thw skallt altiid fynnde mig ganntze

¹ Kongebrevet om Mønstring af Adelen i hvert Stift, der forøvrigt fastsætter 31. Maj som Mønstringsdagen, er udstedt 12. Marts (14. JanuarPP). Kanc. Brb. 1566—70. S. 539, 561.

² Segl bevaret.

goduilighe mett deg att forskylle, mett allt huis gott y mynn ringhe magt kand werre, der dw kandt haffue erre och gott aff. Kiere Chrestopher, saa giiffuer ieg deg wenlighenn thilkiennde, att ieg haffuer foth dynn schriffuelsze och formercker der wdij, huorledis en aff thynne thienner haffuer beklagit siigh, att mynn fogit haffuer skatthitt hannom ij ttnr. haure aff for j gaass, hannd stud thill bagge mett aff synn skatt, huis hand skulle haffue wd-giffinne y thett forledenne aar¹. Och som thw schriffuer, att manden siger for deg, att hand bød ett stœck kookiød y stedett for den j gaass, saa wed ieg der jnthett aff ad siighe, icke heller aff thee ij ttnr. haure, saa sandt hielp mig gud, førind nu ieg fick thind schriffuelsze, men tha will ieg giørrit for dienn skyld och werre thill fredtz mett hannom for thee ij ttnr. haure, men thend j mk., hand gaff fogdenn for hans faldtz maall, thend kand jeg jnthett siighe om, och er thett stuer wskiell, thee giør y thette, att thee siider och forholder kon. maytt. skatt och lader dennom saa forfølghe bade thill herritz tingh och landthing derfor, och jcke heller mynn schriffuer kand komme thill att giøre kon. maytt. regenskabb for bode sliig och anditt mier, som thilbagestor aff forskreffne skatt. Kier Chrestopher, saa will ieg nu jcke lenngher wmage theg mett thenne mynn schriffuelsze, menn ther som ieg y [nogen maade wiiste att giøre, der du kunde] haffue erre och gatt [aff, tha skall thu] fynnde mig ganntze goduilighen [der thill. Her mett] thig och allt, huis deg kierdt [er, gud almectigestte befallindis]. Datum Korsør løffuerdagen for quasjm[odogenitj] aar 1570.

Pernelle Oxe.

¹ *Gunderslevholm ligger i (Øster-) Flakkebjerg Herred, som hørte ind under Korsør Len, hvilket Pernille Oxe havde efter sin Mands, Otte Ruds Død i 1565.*

Kier Chrestopher, som thw schriffuer mig thill om thind wgedagtz mend, om ieg will lade dennom schriffue, heller thw maa sielffuer lade thennom schriffwe, saa er jeg well thill fredtz, att thu giiffuer mig enn regiisther paa dennom, ther som thw wiilt sielffuer met thind egne hand wnder schriffue, for der stor y kon. maytts. breff, att huer mand, som plager och saaer, skall giffue ij daller, den enne y mynnt¹, aff adellens wgedagtz mend, och skall were ydtt jndenn søndag misericordya dominj forst kommendis². Thisliigiste som thu schriffuer mig thill, kiere morbroder, om myn fogitt maa møde y torsdag thill Flackebiergs ting, saa wed ieg jcke, om hand kand faae ledighed thill att komme der.

Udskrift: Erliig och welbiurdig mand Christopher Gøye thill Gundersløff, mynn kiere morbroder och besynderlig gode wenn, ganntze wenlighen thill schriffuitt³.

94.

Skodden 26. Maj 1570.

Johan Venstermand til Kristoffer Gøje.

Angaaende hans Frieri til Jomfru Margrete Høg; Kristoffers Skrivelse desangaaende kommer ham underlig for; han erindrer om hans Udtalelser derom i November.

Minn gantzche wenlig hiilszenn nu oc altiidt forszennndt mett wor herre. Kiere Christoffer Giøe, synderlig gode wenn, betacker jeg teg giernne for allt møgett ere oc gott, huilckett att forskylle thu skall altiidt finnde meg wiillig, efftter saa wiit som minn magtt were kannd etc. Kiere Christoffer, giffuer jeg teg gantz wenlighenn til-

¹ »I Mont«, d. e. i Smaamønter efter deres Navnevardi, i Modsatning til »i Dalere«; i Aaret 1570 anslaaes en Dalers Værdi i Mont til omtrent $\frac{3}{4}$ af en hel Daler.

² Den 9. April. Kongebrevet om Skatten — der skulde anvendes til Krigen — er af 12. Marts. Kanc. Brb. 1566—70. S. 559—60.

³ Segt bevaret. Brevet, der ikke er egenhændigt, er noget beskadiget af Fugtighed.

kiende, att thinn schriffuise er meg tilhennde komitt, huilckenn formelder, att thu schreffst meg siste sinde tiill om thend tale, som ieg skulle haffue giffuitt teg tilkiende, nu jeg sist wor wdj Kiøbnehaffnn, om thinn søsterdatter Margrete Høg, oc wor affskeed skulle haffue werritt, att nar thu haffde giffuitt hindis slegtt oc wenner thett tilkiende, wiille thu sidenn ther oppaa schriffue meg beskeed, huor efftter jeg meg retthe skule, oc nu thu haffuer taled mett thennom, haffue the thett icke wiille beuilge etc. Saa kiende gudt, att slig thinn schriffuilsze wor meg saare selsom oc møgett wnnderlig, møgitt minndre wiste thett wdj nogre maade att haffue fortienntt etc. Menn kiere Christoffer, teg dragis well bedre tiill minnde enn thu schriffuer, thij alle helgenn dag sist forledenn wor jeg paa thinn stue hosz teg wdj Kiøbnehaffnn, ther taled jeg mett teg om samme handell oc begieritt, att jeg motte bekomme ett endeliggt suar, før ennd jeg drog tiill Norge¹, tiill huilckett thu suared, att forschreffne thinn søsterdatter haffde enn broder, som wor nu saa stor², att hand kunde were werge, hand wor oppaa thinn gaard Gundersloff, hannem wiille thu schriffue, att hand mett thett første skulle [were] wdj Kiøbnehaffnn, saa wiill thu tale mett hannem hand wille skulle ieg faa w[ist] suar, før ieg drog hiid , loffuitt oc ther hosz, att thu wdj forschreffne handell wiille were meg enn tro, huld wenn, saa jeg skulle tacke teg, huilckett ieg oc giorde, oc bleff wor affskeed saa besluttett samme dag. Neste tisdag ther efftter³, ther jeg fick att wiide, att forschreffne hindis broder Jacob Høg wor kommenn tiill teg, gick jeg strax paa thinn gaard

¹ *Johan Venstermand var Norges Kansler og havde flere Len i Norge.*
² *Jakob Høg har paa dette Tidspunkt været mellem 23 og 25 Aar gammel; hans Forældre blev gifte i 1544, og Moderen døde i 1547.*
³ *Den 8. November.*

tiill teg oc taled mett teg, om thu haffde giffuit Jacob thett tilkiende, tha suared thu, att jeg skulle lade altingest bestaa, tiill thu fick wiidere taled mett hannom ther om, menn om morgenenn, nar vij slaa, som wor om onsdagen ther nest efftther, skulle jeg komme tiidt paa thinn gaard egenn, tha skulle jeg fange endelig beskeed, huor efftter jeg meg kunde wiide att rette. Och ther jeg om morgenen kom, lod thu opkalde Jacob Høg, oc tha samme tiid oc sted gaff meg slig tale tilkiende, att thu haffde taled mett forschreffne thinn søsterdatters broder Jacob Høg oc haffde thett saa hosz gudt oc etther besluttet, att effthertij jeg wor forschreffne jomfru begierenddis, tha forsaa j etther tiill, att jeg jo meg emod hinde oc hindis slegtt oc wenner wiilie schicke oc forhandle, som enn erlig riddermandzmandd bør att giøre, oc som jeg wiille forsuare for gudt oc for huer erlig bekientt were, huilckett jeg etther strax loffuit oc tilsagde, bode mett hannd oc munnd. Ther paa haffuer bode thu oc Jacob Høg wdj gudtz almegtigstes oc alle woris neruerrelse mett hand oc mund giffuitt oc tilsagtt meg forschreffne jomfru Margrette Høg, forhobenndes nest gudtz alsomegtigstes hielp, som her wdj er thett største windn[esbyur]d, attj jo holde meg, hues [j meg wdj] saa maade loffuitt oc tilsagtt haffue, och meg her oppaa et bedre suar metthett første tilskicke, huor icke maa jeg minn sag gudt befalle oc hannom thett tiill sinn tiidt hiemstille, menn jeg forseer meg tiill teg, som tennd jeg mөгitt forteroid haffuer, att thu jo tencker paa, hues ord oc tale wij haffue sammen hafftt. Jeg wiill thett nest gudtz hielp saa giøre, att thu thett wdj framtidenn icke skall fortryde¹. Och her mett wiill haffue teg thennd alsom-

¹ *Johan Venstermand fik ikke Jomfru Margrete Høg; hun blev senere, den 15. September 1580, gift med Kristen Quiltsov til Sandager. Johan Venstermand selv blev i 1584 gift med Kirsten Bek.*

som ieg hobis nest gudz hielp her tha forsamblindis worder, och y wille vell gøre och haffue thenn vmage och k[om]me till mig om fredagenn tilforne [wdj] Raas¹ och om løffuerdagenn følge my[n] dotther hid till Helsenborre. Thett will ieg alt[idt] gierne wdj lige och andre maade igienn forskylle, huor y mig tilsigendis worder. Och will her mett haffue ether gudt almegtigeste befallindis. Schriffuett paa Helsenborre s. Laurentij dag aar 1570.

Otte Brade.

Udskrift: Erlig oc velbyrdig frw Berrette Christoffer Giøis, min kiere søster, gandske wenligen².

97.

Tübingen 1. September 1570.

Mogens og Falk Gøje til Kristoffer Gøje.

De er komne til Tübingen; meddeler ham politiske Begivenheder fra Tyskland og andre Lande.

Wor gandske ydmigeligh, sønligh, kierligh helszenn nu och altidt forsendt med gud wor herre. Allerkieriste faderbroder, betacker wii ether saa gandske ydmigeligenn, sonligenn och gierne for ethers manifoldigh och faderligh welgierninger, y os y saa mange tusinde maade altidt giort och beuist haffuer, huilcke endogh wii aldrih nochsom kandt forgielde ether, dogh skall wii alle wore dage findis for ethers hulde sønner och tiener y alle dii tingester, y os thilsigendis worder. Hierte allerkieriste faderbroder, giffuer wii ether gandske ydmigeligenn thilkiende, att wii, denn alsommechtiste, euige gud were loffuitt, well er kommenn her op thill Tybingenn, denn samme gode gud hann wnde os ochsaa att skicke os saa her, att dett kand

¹ *Rådhus i Luggude Herred.*

² *Segl bevaret. Brevet er en Del beskadiget.*

offuer alting were hannum thill loff, ære och pris och siidenn ether, wor moder och alle wore wener thill glede och welbehaff. Allerkeriste faderbroder, saa haffuer wii inthett nøitt, att wii kandt skriffue ether thill paa denne tidt, anditt enn nu wii drogh her op, war wii thill Spir, och saa wii der keiserenn och enn stor hob ander første. Och er keiserenn y disse richsdagh aff dii tiske første begierindis, att dii wille giffue hannum enn plas thill att bigge itt fast hus her y Tisklandt, och thill att befeste thett aarligenn giffue hannum ij tønner guld, och thill att holde krigsfolck derpaa giffue hannum iij tønner guld, och thett er hann begierindis vj aard epher hinn andenn, paa thett att om nogenn aff førsteenn wilde sette dennum op mod hannum, att hann da kunde twinge dennum, eller om nogenn bleff twedractigt y rigitt, att hann da kunde stille dennum. Huad suar hann haffuer fangitt, kand wii icke endnu wide, om huilcket wii enn andenn tidt skriffue skall¹. Haffuer hann och skickitt sinn elste datter fra Spir thill Andorff och siidenn der fra thill skibs ind y Hispanienn att giffuis konningh Philippo, hindis egegn moderbroder². Dett sigis her, att duce de Alba er sielffuer med, och att droningenn aff Engelandt er y søenn med all hindis macht, om hunn kunde fange hannum. Denn andenn hans dotter will hann nu snart skicke indt thill kongenn aff Franckerigh³. Thenn frid y Franckerige er nw brochenn paa nøi⁴, de ere stercke paa beggi siider,

¹ *Kejseren fik ligesaa lidt her som ved andre Lejligheder Held med sig i sine Reformbestræbelser.*

² *Maximilian I's ældste Datter Anna blev den 12. November 1570 gift med Filip II.*

³ *Maximilian I's næstældste Datter Elisabeth blev den 26. November 1570 gift med Karl IX.*

⁴ *Dette er ikke vigtigt; da nærværende Brev blev skrevet, var der Fred i Frankrig; Freden i St. Germain-en-Laye havde i August 1570 endt den tredje Religionskrig.*

gud naadeligh stride for sinn ringe hob, huad ende dett tager, skall wii well sinn tidt ydermere skriffue. Allerkieriste fader, wide wii icke anditt att skriffue ether till paa denne tidt, menn will nw och thill euigtidt haffue ether gud befalindis med alt thett ether kiert ær. Hann wnde os ochsaa denn glede, att wii maa see ether och wor hierte kiere moder och alle wore wanner karsk och sunde igienn. Will y well giøre och helsne Jacob Høgh och jomffrw Mergrete och jomffrw Dorrette¹ paa wore wegne. Ex Tybingenn 1. septemb. anno 1570.

Udskrift: Erligh och welbiurdigh mandt Christopher Giøde thill Gunderløffsholm, wor allerkieriste faderbroder, gandske ydmigelighenn thilskriffuit².

98.

Tübingen 1. September 1570.

Mogens og Falk Gøje til Birgitte Belle.

De ankom til Tübingen den 27. Juli.

Wor gandske ydmigeligh, kierlig helsenn nw och alle-tidt forsendtt med wor herre. Allerkieriste maader, ethers staare welgierninger och moderlig hiertelaff, y haffuer alle-tid aff ethers egenn godhed hafftt thijll os (hulcktt gud ether rigelige beløne, och wij med all tacknemlighed och willighed will were redbornn aff wor fattige formue att fortiene) kreffuer, att wij nw, epher os stedis orsag, skall besøge ether med wor ringe skriffuelse, endogh wij platt inthett nøitt haffuer att skriffue om, bedindis ether ydmigelighenn, y wijll tage thett y denn beste mieningh och forlade os, wij saa dristeligh och wflitig skriffuer ether thijll, thij wij paa denne thid och sted wed icke andenn tieniste att betie ether enn thilbiude ether wor wilckuor.

¹ *Vistnok Dorte Urne.*

² *Segl, delvis bevaret.*

Derfor wille wij os der y lade findis willige, thijll saa lenge effnenn bliffuer bedre thijll att beuise ether ydermiere tienstactighed. Wij dog well wed, att y begierer att wide, huor thett ganger sig med os. Allerkieriste maader, saa giffuer wij ether kierligenn att wijde, att wij er endnw, gud allermectiste were loffuitt, karske och sunde, hann wnde os thett samme thijll ether och wor allerkieriste fader alletid att spørge, da skall thett were wor største begieringh. Och kom wij well her op thijll Tybingenn denn 27. iulij, gud were loffuitt. Ær her och itt retteligtt gott studium och wesenn¹, gwd naadelig wnde os, att wij saa maatte forfremmis och skiche os, att thett kand were sig thill loff och ære, ether, wor kiere fader och slegtt behageligtt, wij med gudtz naadis hielp skall legge wind paa, att thett icke ille skall stedis, huad der kostis paa os. Huad nøitt her er for handenn, allerkieriste maader, haffuer wij skriffuitt wor kiere fader thijll, derfor wille wij icke der med bemøie ether, bedindis ether gierne, att y wille tage denne wor korte skriffuelse thijll tacke och icke fortенcke os, att wij saa dierffueligenn skriffuer ether thil, wij skall med thett allersnariste atter skriffue ether wittløfftiger thijll om all tingist. Nar ether stedis effne, er wor store begiering, y wille lade os thijlbiude ethers meningh och begiering, thett ær os aff hierthett kiertt, och ær redebornn y alle maade att føie os epher ethers wilge. Her med ether denn allssommectiste gode gudt befalindis, och hann wnde os, att wij maa finde ether, wor allerkieriste fader och wener glad och helbred igienn, naadelig for Christi skyld. Gjører well och siger jomfrw Margrete Høgh och jomfrw Dorete

¹ *Væsen, Anstalt.*

kiereste søster, som du nu est begierindis att wiide om wore heremend, huer att deth begiwer siigh, saa wiill iegh icke wenligen forholde diigh, atth wij ennd nu er alle aff guds naadiis hielp well tiill paas, hues gudth denn almectigeste forlenne naadenn tiill fremdelisze etc. M. a. k. s., som du och est begierenndis wdj denne din schriffuelsze att wiide, huer atth deth her begiuer sügh med denne forhauendis hannedell, saa hobiis wij ennd nu alle, att deth kannd bliue och forhandelith tiill enn god ennde, hues denn almectigeste gud nu wnnde wos naadenn tiill, och kannd icke wiist schriiffue diigh tiill, huer snaarth att wij kunde kome her fraa, men migh hobiis nest guds hielp wed juletiide, daa wiilde iegh giernne were hieme, om deth elders waar guds wiilli¹. Och kannd paa min saalighedth icke schriiffue diigh diigh (!) tiill minn lannge tiidth, som iegh nu haffuer haffth paa denne lannghwaarenndis reisze och migh saa korth paakom och tiill deth ringgeste icke hade forseeth migh atth kund elder schulldt waarith, men iegh wiill nu deth och alth anddith, migh tiith paalegis, befaalle gud och tiidenn etc. Nu min alder kiereste søster, iegh wiill well bekiende att were plicktigh att tiier haffue besøgt diigh, Pernnelle Oxe och anddere mine gode wener der wdj lanndith, och iegh icke haffuer schreffuith ether tiill, er icke laath aff nogenn anddenn meningh, ennd iegh icke haffuer hath dij bud, atth iegh torde elder kunde fortro (!), som iegh wiill wiider seluff berethe diigh, naaer gud will, atth wij findis. Och wiill nu inthed wiider forby migh modth diigh wdj denne min schriiffuelsze, men iegh wiill alle mine daaghe

¹ *Oluf Movridson var blandt de Adelsmand, der skulde gaa de fremmede Gesandter ved Fredsforhandlingerne i Stettin til Haande. Freden blev afsluttet den 13. December, men først i Januar 1571 naaede de danske Gesandter til Danmark, saa det er lidet rimeligt, at Brevskriveren har tilbragt Julen hjemme.*

quinnde, som er her hoss mig, som gjør the wallcke, att nar hun faaer affgiort for miig, att hun tha maathe kome tiill thiig, saa maa thu wiide wdj sannhedt, att ieg icke vedt nu tiill wisse, huor snart hun kanndt faa mitt tøgh ferrigt, och maa thu tro for wiist, att thett første hun faaer affgiortt for mig, wiill ieg lade enn aff mynne egenn wogne age hinnde tiill thiig, saa hun wist skall kome tiill thiig, thett aller første miig mueligt er. Och forhoffuis miig, att Chrestofer och du jo fortøffuer enn tiidt lanngh her wdj lannditt, och forseer ieg mig, attj baade komer hiidt tiill byenn tiill miidfaste¹. Kiere Birgitte och kiere søster, will ieg nu icke lennger wmage thiig mett thenne mynn schrifuillsze, efftherdj miig forhoffuis tha att kome thiig tiill ordz, och beder ieg thiig giernne, att thu icke willt fortenncke mig, att ieg icke sellff mett mynn egenn hanndt schreff thiig tiill, thu maa tro for wist, att thett er icke latt aff nogenn onndt wiillig eller for wmagenns skyllt, menn tiidenn er mig nu saa kort, och her wor nogenn fremitt hoss mig, att ieg icke kunde faa tiidt tiill att schriffue, menn wiill alle myne dage hullelige och giernne giøre, huis thu kanndt were thiennt mett och haffue gott aff, kiennde gudt almectigste, then ieg thiig nu och alltiidt lennge sundt wiill haffue befallitt. Lader Peder² och ieg hellsze Chrestofer och diig mett mannge m gode netter. Ex Kioffuinndhaffnn then 17. martij anno 1571.

Mette Rossennkranndtzs.

Udskrift: Erlliig, welbyurdiig frue Birgitte Chrestofer Gøysis tiill Gundersløff, min kiere nestsøskinndbarnn och sønnderlig guode wenn, gannsche wennlig tiilschreffuitt.

¹ Den 25. Marts.

² Breuskriverindens Mand Peder Oxe.

schriiffuellsze bemøie, menn wiill nu och euinndelligen haffue diigh gud almectigeste beffalenndis. Ex Brennthuidth mandaagh¹ med hast aar etc. 1571. Iegh ynnscher diigh och dinne jomffruer mannge godenether.

Olluff Moriszenn
m. e. h.²

103.

Gunderslevholm 14. Juni 1571.

Kristoffer Gøje til Jens Skriver.

Han skal opkræve nogle Penge; han maa sælge noget Malt; naar Jørgen kommer med Skuden, skal han straks komme til han.

Wiide maattu, Jenns, attu opkreffuer de pennges y Saxkiøffuuing och mett dett første sennder meg dem, och will ieg haffue gamell daler, som de haffuer loffuett meg, och der som der komer nogenn, som will kiøffue maltt, da maattu selge aff dett, lestenn for xlvij gamell daller och jnntett riinger, och der som Jørgenn komer derjnd mett skudenn, att hannd da strax vfortøffuennndis skønnder sig hidtt tiill meg. Hermet deg gud befallenndis. Ex Gundersløffholm denn 14. junius anno 1571.

Christoffer Gyøe.

Och skaltu icke sennde meg nogenn aff same pennges, før du sennder meg dem allsamenn, och attu sennder meg denum mett jtt wist bud.

¹ Brevet er rimeligvis skrevet i Slutningen af Marts eller Begyndelsen af April. Den 11. Februar opholdt Oluf Morridsen sig paa Klavsholm, den 30. Juni paa Helsingborg (Bricka, anf. Skr. S. 212, 216); naar han skriver, at han »iaften« er kommet »hid hjem«, er det vel fra sit Jyllandsoophold, og det omtalte Brev fra Fru Karen Gyldenstjerne er sagtens Brevet af 18. Marts eller det deri omtalte fra foregaaende Uge.

² Tidligere trykt i Bricka: Frederik den Andens Ungdomshjærlighed S. 224—25.

105.

Estruplund 18. Februar 1572.

Jørgen Fris til Birgitte Bølle.

Han beder hende og Kristoffer være ham behjælpelig i hans Frieri.

Mynn ganske wenlig helsenn nu och alle tid forsentt med gud. Minn aller kiereste morsøster, betacker ieg eder for ald dett ere och gode, som y meg alle tid giioertt och bewist haffuer, huesz ieg icke forskylle kand, men well dog, saa lenge ieg leffuer, fyndesz for eder hulle och gode barnn att giøre och att lade, huesz ieg wed, eder till welly och gode kand were. Minn aller kiereste morsøster¹, som eder well fortенcker, och ieg tallede med eder om nagenn handell², och y loffuett meg, att y wyllde were meg behielpelig y, som ieg heller ingenn tuill paa haffuer, saa haffuer ieg spurtt, att dy folck, som y well wed, er komenn y dend egenn. Minn aller kiereste morsøster, saa er minn ganske wenlig bønn till eder, att y well were meg wdj denn sag behielpelig, ty y er denn nest dend leffuende gud, ieg setter allt mitt hob till y denn sag, och ieg wed west och tuyller der intett paa, att y joo, effter minn gode tro, ieg setter till eder, jo gører edersz best och er paa minn syde y denne handell. Minn aller kieriste morsøster, saa sender ieg nu minn moder³ till eder om saame sag och beder eder for gud skyld och for allt dett ringe gode, ieg forskylle kand, att y well well giøre och were meg behielpelig hosz Krestoffer, att ieg motte fange ett gott suar paa dett, ieg haffuer tilltallett om, och forsyer meg till med gudz

¹ Slægtskabet mellem Jørgen Fris og Birgitte Bølle var ret fjærnt; den førstes Mormoder's Fader var Broder til den sidste's Mormoder.

² Denne »Handel» er aabenbart Brevskriverens Frieri til Anne Juell, en Datter af Palle Juell til Strandet, hvem han ægtede den 2. April 1573.

³ Sofie Albertsdatter Glob, Enke efter Iver Fris til Harridkær.

hielp, att der skall yngenn orsage were till andett end ett gott suar, ty ieg well med gudz hielp saa handele och skeke meg ymod dett meniske och alle hindersz, att ieg med gudz hielp well haffue tack bode aff hinder och alle hindersz, saa att dy skall intett haffue meg att beskylle, och wnder jeg ded menniske for alle dem, der leffuer paa jordenn, bror heller søsterer eller nogenn andenn, allt dett gode, ieg haffuer paa jordenn, och well dett och giøre saa klartt, nar gud well wnde meg ett gott suar, att minne aruinger icke skall are møgett efftter meg, om gud well kalle meg. Minn allerkiereste morsøster, saa er nu minn hiertte gode tro till eder, att y well giøre wdj denne sag, som mitt hulle hiertte stor till eder, och huerckenn beder eller wuere, och forsier ieg meg och till Krestoffer, att hand icke well staa derymode, menn hielpe till, att dette motte gaa for seg, som hand tillfornn haffuer loffuett meg, och ieg meg icke till hannom andett forsier. Minn aller kiereste morsøster, giører nu herwdj, som minn gode tro er till eder, och som y haffuer loffuett meg, ty ieg setter mynn tro till ingenn andenn end till gud och eder y denne sag. Ieg well were bode eder och Krestoffuer for ett barnn, dy dage ieg leffuer. Minn aller kiereste modersøster, ieg beder eder for gudz skyld, att y icke well fortенcke meg, att ieg byder saa dristig offuer eder och bemøder eder med denne minn ringe skriiffuellse, menn ieg well nu och alle tid haffue eder denn aller mectigeste gud befallendesz, eder och edersz kiere hoszbund, och gud wnde meg att finde eder hielbrett och glad och med gode tydende. Ex Estrup lund 18. dag februarij anno 1572.

Jørenn Friis
med egenn hand.

Udskrift: Erlyg och welbyrdyg frue fru Beretty Krestoffuer Gyøesz till Andzbyer, minn kiere morsøster och synderlyg gode wenn, ganske wenlygenn till skreffuetth.

106.

Rossølund 24. Februar 1572.

Sofie Glob til Birgitte Belle.

Angaaende et Frieri (formodentlig Sønnens)

Myn ganske welwelygh helsen aletyd forskrewed med gwd. Kyere Berete, myn hwilde och gode nesyskkyndbarn, yegh betaker degh med ale welwelygh helsen for ale ded ere och gode, dw dw (!) megh aff langem tyd gyort och bewyst hawer, hwelked gwd kyende, dw skalt fynde meg welwelygh tel ad forskylde och fortyene med ale ded gode, uy myn renge makt kand were. M. h. nesyskyndbarn, kwnde yegh nw yky lade ad skrywe deg tel, for yegh wore yky ret tel freds, der yegh skyeldes fra degh, och hafde yegh west, ded yegh nw wed, da skwilde yegh byd¹ den dagh, och west, hwad orsagh der ydermere wore tel dy ord och swar, der kom. Yeg hawer hørt noyed, syden yegh drog fra degh, som yegh yky kand skrywe, fyre yegh taler med degh. Weste yegh, nor den gode Krystofer och dw kom uy dene egen, da wylde yegh west tale med eder. Ded folk, dw wel west, wele yky lade sygh afsnake for ded første, mens acter alt ad kome ygen, om der ere nogen rod tel. Syned ere sa hart der tel, ad ded ere hart ad wende derfra. Yegh kand yky skrywe degh ale welkor y den sag, føre yegh fynder degh, yegh wylde aler trod ded, och ere dens tro sa tel degh, ted dw noyed mere hawer taled der uy. Yegh hawer yky end saged ded, sem ded wore.

¹ *Biet.*

Landskrona 9. Marts 1572.

*Jørgen Marsvin til Kristoffer Goje.**Indbydelse til hans Hustrus Kirkegang.*

Mynn ganntske wennligh hellsszenn nu och altid forssennndtt mett wor herre etc. Kiere Christoffer, synnderlighe gode wenn, betacker iegh dhig megitt giernne for alltt ære och gode, thu migh altid giortt och beuist haffuuer, for huilckit jegh wiill alle mine daghe findis goduilliig att forskylle, mett huis jegh wed, thu kannd haffuue ære eller gott aff. Giffuuer jegh diigh wenliighenn att wiide, thett gudtt almectigste haffuuer naadelige forløst Karine¹ aff henndis barsellsenngh, och acther jegh nesth gudz hielp att gjørre henndis kircke gonnggh her wdj Lanndzkronne² sønddaghenn misericordia, som er thenn 20. aprilis. Thi er mynn wennligh begieringh tiill diigh, att thu wille well giøre och haffue thenn wmaghe och komme hiid tiill mig forschreffne tiid, giørenndis diig glad mett mig och flere wore wenner, jegh forhobis nest gudz hielp her tha forsamblenndis worder. Thett forskyller jegh altid giernne, mett allth hues jegh wedtt, thiigh kiertt er, och wiill her mett nu och altid haffuue diigh gud almectigste befallenndis. Aff Lanndzkronne thenn 9. martij aar 1572.

Jørgghenn Marssuinn.

Udskrift: Erliigh och welbiurdiigh manddtt Christoffer Gøye tiill Gundersleeff, mynn synnderlighe gode wenn, ganntsk wennliighenn tiill schreffuuit³.

¹ Karen Gyldenstjerne, Brevskriverens Hustru. Det Barn, der var blevet født, var den senere saa bekendte Ellen Marsvin; hun fødtes den 1. Februar.

² Hvor Jørgen Marsvin var Lensmand.

³ Segl bevaret. — Brevet findes i Danske Selskabs Papirer i Rigsarkivet.

Udskrift: Erliigh och welbiurdiigh mand Christoffer Gøie till Gundersløff haalm, minn gunstige fordere, ydmigelighenn tilskriffuitt¹.

109.

Tørslundgaard 7. November 1572.

Erik Hardenberg til Birgitte Bølle.

Indbydelse til Oluf Mouridsøns og Anne Hardenbergs Bryllup.

Minn gannsche vennliig hiillssenn alth[iidt] forszennndtt medt vor herre. Kierre fru Byrgit[te], besønnderliig guode venn, nest enn vennlig thacksiiigellse for alltt gott, huilckitt ieg althid giernne forschille viill mett huis ether till viilge och thiennist kannd vere. Kierre fru Byrgitte, giffuer ieg etther vennliigenn tilkende, att erliig och velbiurdiig mandt Oluff Mauritzenn tiill Bollerup achter udj thj helligtrefolldiighetz naffnn att giørre sitt brøllup vdj Kiøbinghaffnn medt mynn kierre søster Anne Hardenberg thenn anddenn sønndag epther ny aars dag nu først kommenndis, som er thenn xj. dag januarij. Er therfor tiill ether mynn gannsche vennlig bønn, att y uille uell giørre och vmage ether did samme thiid, giørrenndis ether glad medt oss och flerre vorre venner, som mig forhobendis ther thaa forsamlennndis vorder, och y vuille verre ubesuerritt och verre om løffuerdagenn nest tilfornn udj Kiøbinghaffnn. Thett forskiller ieg giernne mett huis ether till vilge och tiennist kannd verre. Hermedtt ether gud almechtigste befallendis. Ex Tostelunndt thenn 7. dag nouembris anno etc. 1572.

Erick Hardenberg.

¹ *Segl bevaret. Brevet findes i den Bøllingske Brevsamling paa det kongelige Bibliothek.*

III.

Bregentved 26. November 1572.

Oluf Mouridsøn Krognos til Birgitte Belle.

Han vilde selv have været hos hende og Kristoffer og mundtlig bedet dem, men er nødsaget til straks at drage til Skaane.

Mynn ganntz wennliig helszenn nu och alltid forsenntt mett wor herre. Kierre Birritte, søster och besønnderliig gode wenn, tacker jeg tig ganntz wennliigenn och giernne for alltt gott, som dw mig altid giortt och bewiist haffuer, huilckett ieg alltidt ganntz godwilligenn och giernne hos tig forschyllde wiill mett hues ieg wed, tig kiertt och till wiillie kand were. Kierre Birritte, som dw nu thenne leiglihett forffarer aff thette hoss liggennendis breiiff, saa haffde ieg achtett mig sielff did till tiig och wiilde sielffue møndtligenn haffue yttermere beditt¹ bode tig och Christopher. Menn ieg haffuer haffdt mitt bud paa gaardenn, tha er mig berett, attw icke haffuer weritt hieme, ellers wilde ieg haffue komitt till tigh, menns nu er tidenn mig saa kortt, att ieg drager nu strax offuer tiill Skone, ellers wiillde ieg end nu sielffue haffue dragitt tiill tig och wiider haffue beditt tig, end jeg nu her vdj kand giøre. Thj er mynn gantz wennliig bønn till tig, attw wiilde jo wiüst were hos mig same tid, epher som ieg mig ther vdinden till tig forszeer. Huor ieg thett vdj nogenn made kand hos tig forschyllde och fortienne, tha skalltw thertiill altid finne mig ganntz wiilliig. Her mett tig gud allmectigeste beffalinndis. Ex Brenndtuedt thenn 26. nouembris 72.

Olluff Mowritzenn.

¹ D. e. indbudt til Brylluppet.

Udskrift: Erlliig och welbørdiig frw Biritte Christopher Gøyes, mynn søster och besønnderllig gode wenn, ganntz wennlligen¹.

112.

Fusingø 25. Februar 1573.

Margrete Brahe til Birgitte Bølle.

Hun beder hende takke Kristoffer for Fadder-gaven til hendes lille Søn; hun havde hellere set Birgitte og Kristoffer selv end deres Bud.

Myn ganske venliig, kiierliig helsen nu och allttiid forsendt med vor herre. Myn aller kereste faster, gud verre allttiid hos eder och beuare eder nadeliigen och vell fra alltt ontt bode ttiill liiff och sell. M. a. k. faster, betaker ieg eder saa gansk høgeliigen och gerne for alltt erre och gaatt, som y meg y mange maade giioertt och beuiist haffer, huilckett y skall alle myne dage fine meg aff myn rengen magtt ganske godveliigen ttiill att forskylle y alle dii maad, ieg ved eder ttiill ville och gode verre kan, som ieg kenes att vere eder pliigtiig. Myn allerkereste faster, beder ieg eder saa ganske gerne, att y vell haffe den vmage och ttake farbroder Krestaaffer paa myn liile søns² och myne vene for hans fadergaffe och for alltt andett gott, huilckett ieg skall alle myne dage fines godveliigen tiill att forskylle y alle dii maade, ieg kan. Gud ved, att Kresten³ och ieg hade møgett heller hatt eder sell en eders bod, om y hade kunett komet offer. Myn aller kereste faster, som y skriiffer, att ieg viulle skriiffe eder ttiill, huor meg liider, saa giiffer ieg eder venliigen tiill kene, att meg liider retteliige vell och er nu vell tiill pas, gud verre loffett, gud allemegtiigeste

¹ *Brevet er ikke egenhændigt. Tidligere trykt i Bricks: Frederik den Andens Ungdomskjærlighed S. 230—31.*

² *Sandsynligvis Albert Skel, født den 23. November 1572.*

³ *Brevskriverindens Mand Kristen Albertson Skel til Fusingø.*

och megitt gott, som du meg och mine børn altid wdj saa mange wsigelige maade giortt och beuist haffuer, huilcktt gud allermectigste wære theg goedtt fore thill euigtid. Thersom thett ware y min formuge eller machtt, ieg wdj nogen maade kunde forthiennett eller forskyllett eller giøre thett, theg till wilge eller thieniste kunde wære, skulle ieg wdj alle maade findis ther saa huld och goduillig thill, som du warst min egen kiødelige syster, som ieg maa well kiendis, att ieg høgelig pligtig er. Min allerkiæreste syster, kand ieg icke fuld skriffue theg thill, saa rettelige fast meg lengis ephther thegh aff allt mitt hierte, gud giffuett, att min kiere broder och du wille komme thill thette landtt¹, tha wille ieg wære ther rettelige glad thill aff allt mitt hierte. Saa beder ieg theg for gudtz skyldtt, att du thager meg icke thil møstøcke for din kiæde, for ieg haffuer hafftt hinde saa lenge. Gud wedtt, Mergrette Gye och ieg haffuer hafftt en rett stoer sorrig for hinde siden, men hun skall wære saa well foruaertt hoes meg med gudtz hielp, som hun laa y ditt egitt skriin. Och sk(r)eff min broder Greers² meg till, att hand will offuer thill Siellandtt med thett allerførste, saa skall ieg sende thegh then well beseglitt med hannom. Min allerkiæreste syster, haffuer ieg ephther min kiære broder Christophers och flere wore gode wengers raadtt, och haffuer (l) bud ephther Mogens och Falck Gye, gud sende thennom helbredig och glade hiem, de ære wngge, om thiden bliffuer beder, end hun nu er, tha kunde de well komme vd aff landett igien, och ther kunde bliffue nogett freligere, end nu er³. Min allerkiæreste syster,

¹ D. e Jylland; Dateringsstedet Skersø ligger i Mols Herred.

² Gregers Ulfstand til Torup, Barsebæk og Gammel Estrup.

³ Om Mogens og Falk Gøjes Bortrejse fra Frankrig se oufr. Brevet af 30. September 1572. Den 5. Juni 1573 skriver de fra Leipsig til Birgitte Gøje, at de Dagen i Forvejen har modtaget Moderens Brev,

medtt thine giørn skall ieg lade flyedtt, thett beste ieg kand, och lade lødde¹ hinde y then farffue, som then første skriffuelsze indholler, ieg fich med giørnen. Min allerkiæreste syster, ieg will icke nu vmage theg medtt nogen lang skriffuelsze, men ieg beder theg saa gandske gierne, att dersom min kiære broder och du wide y nogen maade, ieg kandtt giøre eller bestille nogett for ether y thenne egen, y wille tha biude offuer meg, ieg skall findis der huld och gandske goduillig thill, som ieg høgelig pligtigh er. Wiltu well giøre och siige min kiere broder Christopher mange m gode natter paa mine vegne. Mer-grette Gye lader siige theg saa mange m gode natter och saa mange tusindfold ære och tack for alle thine vsigelige welgierninger. Saa will ieg nu och till euig tid haffue theg gud allermechtigeste befalindis med allt, thues theg kiertt er, hand beuare thin sundhed och karskhed well. Ex Skiersøø then 2. dag aprilis 1573.

Idde Falck Gyes.

Udskrift: Erlig, welburdige frue frw Birgitte Christopher Gyes thill Gundersløffholm, min allerkiæreste syster, gantz wenligen thilschreffuitt.

114.

Olstrup 23. Maj 1573.

Anne Vasspyd til Birgitte Belle.

Hun takker hende, fordi hun behandlede Erik saa vel, og udtaler sin Glæde over, at han bevarede Livet; hun beder hende faa Kristoffer til at overlade hende en Bonde, der kan overtage en Gaard, hvis Fæster har sagt op; hun sender nogen Stivelse.

Søsterlig, kerlig helsenn altidt forsendt med wor herre. Kerre Birrite och allerkereste fencke, gud werre

hvori det paalægges dem at rejse hjem. Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjoe. II, S. 256—57.

¹ D. e. farve.

hos deg och beware deg och vnnde meg altidt ad spørre, ad deg lider well, och gud almechteste werre deg god for det gode budt, du har werret till dinn kerre man Christoffer paa mine weine, gud giffe, det ware y min macht, jeg kunde nogen tidt forschulde met deg, schaltu finde meg alle mine dag gudwillig ad gødewillich(!), haud du kant haffe godt aff, som denn fencke, du jngenn twill haffer paa. Och betaker ieg deg so gerne, for du forest so rettelich well med Erick¹, gud hann bewarede ham schinbarlig, han sloch icke sin hals sønner, denn dag han droch frann dech, wisselig tror ieg, den gamle kone y Ryde² hunn hadde sine vridere hos hann, ty hun wille icke gerne werre garsedequinde³, gud werre louet, hann fride, det hann beholt liuet och helbredenn⁴. Allerkereste fencke, er ieg gantsche bønfallenn till deg, at du willt werre meg it godt bud till din kere mann Christoffer, ad han h(!) will gøre for gudtz schull och for din bøn schull och min ydmygelig bøn schull och vnnde meg ien aff Hans Nilssen sønner, der kann besidde garenn, ty ieg har sport och formercket, ad din foet⁵ har taget gunst och gauw, ad Erick schall ingen bekomme aff dennum. Nu kan well Christoffers fromheit vnnde meg den vnge karll, der er heime hos faderen, som wed naun heder Jurgen Nielsen, so vnder hann ick Erick ham, for foeden har louet ham, ad Erick schall icke faenn, wed ieg wist, ad Christoffer

¹ *Brevskriverindens Mand Erik Grubbe til Olstrup.*

² *Ryde i Lollands Sønder Herred i Nærheden af Olstrup.*

³ *Gaardsæde betegner vistnok Fæsteren i Almindelighed, hvad enten han er Gaardmand eller Husmand. Smlgn. Kofod Anchers Samlede Skrifter II, S. 512—14.*

⁴ *Erik Grubbe var i Live, da dette Brev blev skrevet, men døde næste Dag efter en ganske kort Sygdom; den 21. Maj havde han været tilstede ved sin Sognepræst, Hr. Niels Pedersons Begravelse i Landet. Historisk Tidsskr. 2. R. V. S. 136. — Tekstens Mening er forøvrigt ikke klar.*

⁵ *Foged.*

hus. gudt giffue, att thu war y Rann ders i dagh, tha wilde ieg werre ther rett gladt till, oc thu fannt ther mange aff thinne goede wener. Saa beder iegh minn kierre broder oc theg saa ganntzsche giernne, att i iche wille forthencke meg, at ieg kann d iche komme saa snartt till ether, som ieg gierne wyle. Jeg haabis mett gudz hielp, att i bliiffuer her endnu nogen stundt y landit, saa schall jeg komme mett thett aller første till ether. M. a. k. søster, giffuer ieg theg wenligen at wiide, at mitt skiib kom fraa Thysklandt nu y mandag mett thine giørnn, och haffuer thett iche weritt y Thysklandt y thette aar, førindt nu thenne gang, for thett war i Norghe epther thømmer, saa senn der ieg theg nu thinne giørnn igenn, oc kann dt iche fuld-schriffue theg till, saa wnntt thett giør mig, att hun er iche saa smucke, som hun schulde, oc besynderlig thenn lyffarre¹. Thenn samme ther pleyer att lydhe for mig, hanndt lydett thenom ocsaa i aar, jeg beder theg giernne, att thu forthenncker migh iche her wdj, gudt weedt, att thytt erre mig saare hartt noch emoedt. Hanndt haffuer iche heller ludett thenom saadanne, som the thraae war, ther war bundenn omkring, oc haffuer hanndt ganske jld forthientt the penndinge, hanndt haffuer fangit therfor, och beløb the lyffare sigh iij pdt., ther finnge hanndt xx ð lub. for, och thenn andenn giørnn war x pundt, ther finnge handt for huertt pdt. iij ð lub. for, saa sender ieg theg vj ð lub. igen. Oc will nu iche wmaghe theg mett nogenn lange schriffuelsze, menn alle mine dage will finndes for thinn hulde, troffuillige søster mett allt thett, y min formouge oc macht kandt were. Minn broder Gregers oc min søster Karine² lader siige minn broder oc theg mange m goede natter, Mergrette oc Metthe Gøye lader siige

¹ *Livfarve d. e. Kødfarve.*

² *D. e. Sviigerinde, Gregers Ulfstands Hustru Karen Brikdsdatter Banner.*

att prentte for mig, da haffuer ieg innttett lad prenthett y langg thid, menns ieg gaff hannom thre mk. for huerтт offuer enn skiffue¹, och fick hann sell læritt och flock² och farnnis. Och thacker ieg thig saa gerne for denn fid, du haffuer giortt y och wille flyett mig enn fisker, och wiste lackop Thysk enn hid, menns du worst y Laaland, den beholltt ieg. Ieg kannnd icke klaffue, saa ieg har forsett mig, att ieg icke haffuer sennd min fadder gaffue offuer thill Hanns Jehannszens barnn³, ieg forszaa mig y dagh, jeg mennthe, att dett skulle haffuer weritt paa søndag aatte dage⁴, mens y dag saa jeg y briffuitt, att dett skall werre paa søndag⁵, och will ieg skriffue Margrette⁶ thill och sennde hinnde min fadder gaffue, menns dett kannnd nu icke komme frem før offer barssellett, nu wedtt ieg aldrig, heller Faabuslett ligger y Jølland heller y Fynn⁷. M. a. k. s., ieg thacker thig saa gerne for dy thiennder, du skreff mig thill fraa Kolling, och kand ieg icke skriffue, saa rett vnntt dett gør mig aff denn sthorre sorrigh, som her Jørrenn Løcke och denn guode Beatte⁸ er thillslaggenn⁹, herre gud thrøste dem mett sinn hillig ands naade och alle bedrøffuitt, och gud glede alle dy, der bortte ere. Ieg will nu icke lennger bemøde thig mett thenne minn welmenthe skriffuelsze och will nu jnntett forbydde mig ymod thig, menns du skalltt dog alle minne dage finne mig y all hulhed, som thig

¹ Sandsynligvis over én Bank, over ét Brat.

² D. e. bløde Haar (til Pensler).

³ Hans Johanson Lindenov til Fobislet; hans Søn Hans var født den 17. Oktober 1573.

⁴ Den 6. December.

⁵ Den 29. November.

⁶ Margrete Rosenkrans, Hans Lindenovs Hustru.

⁷ Fobislet ligger i Nørre Tyrstrup Herred i Vejle Amt.

⁸ Beate Brahe.

⁹ Nemlig deres Søn Kristian Lykkes kort i Forvejen indtrufne Død; han blev begravet den 20. December.

syn helyg ans node, och han vne meg den glede, ad du mott lenge leue och lyde vell, da er tthett myn sttørste glede. Yeg kune, m. h. k. s., nu ecke lenger fforhole ad skryue deg ttell, dy meg saa rett ffastt lenges efftter deg och ttenker deg saa møged. Yeg vell nu yntted fforbye meg ymod deg, mens du skaltt ale myne dage ffyue meg y all hulhed, som deg bør ad ffyue dyn hule søstter, godvelyg ttell ad gøre aff myn renge matt allt, hues yeg ved, deg kertt er, eler du kantt vere ttentt med, som yeg deg des plettyg er, och du ecke skaltt haue ttuyl paa, saa lenge yeg leuer. Yeg vell, myn h. k. s., nu och ttell euvg ttyd haue deg gud almetteste saa ttrolygen beffaled som meg sell, och han ophole och bevare deg lenge nodelygen och vell mett møgen løcksalyghed och vellfertt bode ttel lyff och sell. Yeg ønsker myn kere broder och deg altyd mange godenetter. Dattom Basttnes løuerdagen nestt efftter kynermøse or etc. 1574.

Kerstten Bøler.

M. h. k. s., yeg skreff deg tell ffra Egholem mett Mores Podeboskes vondryuer, yeg fforser meg ttell, ad du hauer vell bekomed breued¹. Nu gud bevare deg, m. h. k. s., mett syn velsenelse och benedydelse, och han vne vos snartt ad ffyndes sune och helbre etc.

*Udskrift:*² Myynn aller kerresthe søster frw Birretthe Christoffer Gøiis thill Gunnersløff hollm gannske wennllighen thill skreffuitt³.

¹ Er vel Brevet af 25. Januar.

² Ikke egenhändig.

³ Tidligere trykt (med moderne Retskrivning) i Museum 1896. II, S. 157—58.

endelyg ende dermett, och gud gyue, du kune snartt kome hem, meg lenges saa rett ffastt aff mett hertte efftter deg, gud vne vos snartt ad ffynes sune och helbre och y gus ffrott. M. h. k. s., yeg ttaker deg och saa rette-lygen gerne, ffor du estt saa omhøgelyg ffor meg, och er yeg lenge syden vell ttell pas ygen, gud ske loff. Yeg kan nu ecke skryue mer, menes saa lege yeg leuer, skalttu ffyne meg y all hulhed, som deg bør ad ffyne dyn hule søstter. Yeg vel, myn h. k. s., nu och ttell cuyg ttyd haue deg gud almetteste saa ttrolyge beffaled bo ttell lyff och sell som meg sell, och ønsker yeg myn kere broder och deg altyd mange gode netter och alte, y kan haue glede och gott aff. M. h. k. s., gør vell och syg myn gode Mette Per Oxes¹ och ale myne gode vener mange godenetter paa myne vene. Velttu och syge Margrette Base mange godenetter. Dattom Basttnes mandagen nestt efftter kyner møse mett hastt or etc. 1574.
Kerstten Bøler.

Udskrift: Tyll myn aler kerstte søstter ffru Berette Kresttoffer Gøys ganeske venlygen tell skreued².

124.

København 4. Marts 1574.

Kristoffer Gøje til Birgitte Belle.

Han haaber at kunne være færdig med Sagen inden Søndag og vil da komme hjem; om Salget af nogle Øksne.

Kyerre Byrrytte, gudt werre altydt hoess theg och beware theg lenngge och well fraa all thenn deell, ther wnnndt er. Mottuu wyde, adt wy jcke er ennu kommenn

¹ Mette Rosenkrans.

² Paaskrifter med Birgitte Bøllers Haand: »Hyllp gud.« — »Hyllp gud j euighed.«

tager myt spyudt hydt meg (!) seg och yt par aff dy lackscho, ther er gyortt paa Antzberg, och thu wylle sendde meg ij schyortter hydt och yt par lagenn och jnthet meer, ther hauffwer jeg nock y. Och tor jeg jcke lade staa dy peng, jeg hauffwer her, ner jeg drauer aff byuugenn, ther som Jacop Hanssenn jcke schuulle werre tyll lantztyng heller anderstedt, som macht paa laa, thaa kunde hann drauu hydt och førre thennom hyem, heller her Jacop, och ther som theg synnes saa, thaa kann Jorrenn Sommerfeldt och well gyorrett, och ner thuu faar thennom hyem, adttuu sydenn wyllt sette thennom y dytt lessekamer. Och thenn lylenn dreng, thuu hauffwer faet tyll thenn kyellerdreng, er meg wart, adt hann seer jcke well, och meenn dy ocsaa, adt han drycker gyerne. Och sennder jeg theg ocsaa eenn lylenn lempelyg kock hyem, som jeg hauffwer taget tyll meg paa eenn forsogelsse, och gyffwar hann seg wdt for eenn postebager och eenn symelbager¹, och syer hann, adt hann och well kann kage alle haande andet madtt, saa kant thuu forsogenn, hwadt hann kann, tyll gudt wyll, jeg komer hyem, bode medt kagenn och bagenn. Och kant thuu nu lade Peer Sorrensenn bekomme dy oxenn, som jeg schryeff theg tyll², och sy Ole, adt hann seer meg well tyll myne heste, och adt Otte lader see meg well tyll myne myonder och stoffwer och lader bejaa³ dy wngge stoffwer, och adt schryffwer drenggenn seer meg well tyll dy wngge myonnder. Och ner wy komer nu tyllbage fraa Bollerup, saa schall wy tyll Brentwyt och schyffte ther och sydenn tyll Clausholm, doch blyffwer edenn (!) jcke tyllbage. Kyerre Byrryt, jeg weedt nu jnthet andet adt schryffwe theg tyll paa thenne tydt, jeg wyll nu och altydt hauffwe

¹ *Simle er en Slags Hvedebrød.*

² *Smign. det foregaaende Brev.*

³ *D. e. dressere til Jagt.*

theg thenn alssommechtygeste gudtt beffalennedes, hann wnnde oss adt fynndes snartt hvelbret och gladt y gudts fryucht. Schryeffwytt y Kyoffwennhaunff thenn 5. mars datum mdlxxiiij.

Crystoffer Gøye.

Kyerre Byrrytte, ther som Jørrenn fyck nouget ogenn wandt y Koge, thaa sendt meg thet och schryff meg tyll, hwor thet [er] medt dyt beenn.

Udskrift: Mynn kyerre hustruu Byrrytte Bølle gantz wennlygenn tyll schryeffwyt y egenn hanndt¹.

126.

Basnæs 8. Marts 1574.

Kirsten Bølle til Birgitte Bølle.

Hun beklager, at Søsteren har slaaet sin Arm, men er glad over, at hun er kommen over Isen; hun vil gerne komme hende til Ords; om nogle Duge og Lagner; om nogle Paahøns.

Myn aler kerstte søstter, gud vere altyd hos deg, och han bevare deg lenge nodelygen och vell ffra allt thett, som deg kan vere skadelygett entten tell lyff eler sell, och han vne deg lenge ad leue och ad lyde vel, thett vell yeg saa trolygen ønske och be gud om som om myn egen velfferrt. Yeg taker deg, myn aler kerstte søstter, saa venlygen och ganeske gerne ffor dyn gode skryulse och ffor allt søstterlyg bevystt och møged hulhed och ere och gott, som yeg y ale mode beffyner aff deg, hues skall ale myne dage vere vfforglem hos meg y all trohed, och vel, saa lenge yeg leuer, ffyndes dyn hule søstter tell ad ffortted mettt allt, hues gott y myn renge matt er, der yeg ved ad gøre, der deg kertt er, eler du

¹ *Segl, delvis bevaret. Paaskrift paa Bagsiden med Birgitte Bølles Haand: »Hyllø g.... Hyllø gud j evighed.«*

kantt vere tentt mett, som yeg deg des plettyg er, och du alryg skaltt haue ttuyl paa, y all hulhed, saa lenge yeg leuer. M. h. k. s., ertt thett meg rettelygen kertt, ad yeg fformerker y dyn gode, hule skryulse, ad du estt, gud ske loff, vell hem komen, och gør thett meg herttelygen vntt, ad du hauer saa veltt och slaged dyn arm saa yle, gud almetteste ffor syn kere sønskyt vne deg snartt och vell ad kome ttell dyn helbre, yeg er rett yle tell ffres ffor deg. Yeg kan ecke skryue den soryg, yeg hauer hatt ffor deg, hor du skule kome ouer, tthett vor ecke vell gyortt aff deg, ad du saa fforvoked deg ad ffare ouer den ys, yeg hade ecke ttrod, ad ysen nu hade bored, dy han er her saa fflox op slagen, den almetteste gud ske loff tell euyg tyd, der deg saa nodelygen bevared, ad deg ecke verffors mere, thett vor vell en sttor node aff gud, du mottt vell syge, ad gud holtt nodelygen ouer deg, och ad du vastt velsened. Yeg beder deg ffor gudskyll, m. h. k. s., ad du veltt lade en basker se tell dyn arm, ad du ecke fforsømer deg sell, yeg er rett yle tellffres ffor deg. M. h. k. s., som du skryuer, ad ner thett blyuer bere mett dyn arm, saa velttu entten kome ttell meg eler och fforskryue meg ett stted, ad vy kan mødes, m. a. k. s., yeg betaker deg paa thett venlygestte, gud almetteste gyue, dyn lelyghed begaue seg saa, ad du vyle haue den vmage och kome ttell meg, da ved gud, ad thett vore meg en sttor glede, och du skaltt vere meg saa herttelygen vell komen, ad du ecke skaltt vere bere komen y noge hus. Och vell yeg herttelygen gerne kome tell deg ygen, ynor du sell veltt. M. h. k. s., lad vos nu ecke ttøue ffor lenge, ffør vy komer samens, dy yeg hauer noged ad talle mett deg, som matt po leger, och thett yeg ecke kan skryue. M. h. k. s., thett er meg rett kertt, ad dy ere vell komen tell ende mett deres

skyffte y Køuenhaun¹, gud ske loff, och ttror yeg vell, ad y komer nu snart ttell Yølen, fførste myn broder komer nu nu (!) hem, gud gyue, ad han komer snart sun och glad. Och som du skryuer, m. a. k. s., ad du veltt sene meg myne duge och lagen hem, nor du ffor lad ttod² dem, m. h. k. s., yeg beder deg gerne, ad du veltt engen vmage gøre deg der mett ad lade tto dem, mens fførste deg sttedes bod, da sentt meg dem vtton, dy yeg ser helstt, ad dy leger ett sttun, ffør dy tos, mens thett er saa vsttadytt ver. M. h. k. s., velttu ecke ffor-
 ttencke meg, ffor yeg nu ecke sener deg dyne skeuer duge³, myn pyge, som pleger ad stterke⁴, laa syg, der du ffeck meg dem, men nu er hon nylyg op komen, mens nor tthett blyuer nu smott ver, saa skal hon sttraxtt stterke dem. Yeg kan nu ecke skryue mer, mens du mott vestt ttro, ad meg lenges aff mett hertte efftter deg, gud vne vos snart ad ffynes sune och helbre och y gus fførøtt. Yeg vell nu yntted fforbye meg ymod deg, mens saa lenge som yeg leuer, skalttu ffyne meg y allteng. som deg bør ad ffyne dyn hule søstter. Gud almetteste beffaler yeg deg, m. h. k. s., saa ttrolygen som meg sell bo tell lyff och sell. Dattom Basttnes mett hastt den 8. dag mars or etc. 1574.

Kerstten Bøler.

M. a. k. s., yeg vell ecke sene deg dyne pohøns, dy her er kon en gamell pohane, yeg hauer vell onge pohøns, mens vy kan ecke se, huelke der er haner, ffør dy blyuer eler, saa ska yeg gyue deg en, och kam dyne pohøner allt ffor sylyg hyd yffyor, fføre ffeck dy engen køleng. Nu gud vere altyd hos deg, m. h. k. s. etc.

¹ Skiftet efter Oluf Mowridson.

² D. e. toet, vadsket.

³ D. e. Bordduge.

⁴ Sandsynligvis at stive.

meg muglych er, saa schall hann strax ther ouffwer, och erret ennthaa tydt nock, thy jeg [hauffwer] alde haannde adt bestylle medt hannom, for hann drauer ouffwer. Thenn dochter, thuu schryffwer meg tyll om, hauffwer sydenn taalt medt, och er hann har y thenn menyng, adt thet schall blyffwe godtt, och er jeg ocsaa y thenn forhabyng. Thet huuess, thuu schryffwer meg tyll om, ther lygger paa Orebyuu, kann jcke forres henn, for jeg komme hyem, saa schall thet strax schee. Peer Oxe hauffwer well werrytt tyll passe, sydenn thuu drost her henn, saa dro hann y lørdag syest forganggen¹ tyll Frerychborre, ther bleff hann syug jgenn mellom søndag och mandag natt och haddet saa hart, som hann hauffwer haffdt thet nougenn tydt tyllforrn. Kyerre Byrrytte, y morgenn achte wy os her fraa och tyll Helssyngborre, gudt gyffwe os eenn goedt, lucksalyg rese. Jeg wyll nu och altydt hauffwe theg thenn alsommechtygeste gudt beffalendes, hann wnnde oss adt fyendes snart hyelbredt och gladt y gudts frychtt. Schryeffwytt y Kyoffwennhaunff thenn 9. martyus datum mdlxxiiij.

Crystoffer Gøye.

Kyerre Byrrytte, er jeg well tyll frytz, adt ther blyffwer jcke soldt aff thet kornn, ther lygger paa Orebyuu, for jeg kommer syelffwer hyem. Kann hann faa saa møgytt, som jeg hauffwer schryeffwyt, tha er jeg tyll frytz.

Sennder jeg theg thet schugge, Borchter hauffwer gyortt, och syer hann, alle frannserenn kann nedenn om², och hauffde hann jnggenn fylt, theg hørde tyll, och sennder jeg theg ocsaa thet andet fløoll, hann hauffde, och yt par panntoffell.

¹ Den 6. Marts.

² Meningen er ikke rigtig klar. »Schugge« er maaske en Hattestygge; »og siger han, alle Frynserne kom nedem om« (?).

will ieg gjerne gør dett, och han skall jnttith mere blifue forfuld, før gud will, ieg komer eder til ords. Kiere søster, kand ieg icke fuldskriffue dig till, saa onth de gør mig, for ieg formercker y din skriffuelsze, attu est endnu saa swagh, den almechtigste gud, were din hiehp och hielpe dig snart til din fœrlighed igien, ded will ieg szaa trølig ønske och bede aff gud, som du worst min egen min (!) søster. Och beder jeg dig ganske gjerne, attu wilth icke fortencke mig, for ieg skriffuer dig icke sielff till, jeg er nogeth ilde til pasze, saa att ieg icke giid. Kiere søster, will ieg nu icke lenger vmage diig med min ringe skriffuelsze, men j huis maade jeg kand gøre, du kanth haffue ehr eller gott, skalthu finde mig szaa ganske godwillig til, szom ieg war din egen szøster, och will nu och altid haffue diig gud almechtigste befalindes med alth, huis dig kierth ehr, han beuare diig naadelig och well fraa alth onth. Beder giernne, attu wilth haffue den vmag och sige min morbror och din jomfru mange gode natter paa mine wegne. Actum Bierckholum den 18. martius anno etc. 1574.

Mette Oxsze.

Udskrift: Erliigh och welbyrdiig fruw fruw Berritte Christoffer Gyes, min kiere søster och sønderlig gode when, ganske wenlig tilschreffuitt¹.

129.

Eskilstrup 30. Marts 1574.

Anne Brahe til Birgitte Bølle.

Hun sender hende noget fersk Laks og beder hende ikke at drage af Landet, før de har truffet hinanden.

Mynn alder kieriste søster, gud allermectiiste were altid huosz diigh mett sinn helligaandtztz annd och naade

¹ Segl bevaret.

och beuare diig lennge och well y sinn ærrefuld faderlige frøgtt fraa allt, ther diigh skade kannnd ennthenn tiill siell eller lifff. Jeg betacker diigh saa gantz hiøgliigenn och mōgitt giernne for ald søsterligh huldhed och mōgitt ærre och gott, som du mig stedtze och alleitiid wdj saa mannge maade giortt och beuist haffuer, for huis du skaltt alle mynne dagge finde mig for dinn hulde søster tiil att forskyldde mett allt gott, huisz y mynn ringge magtt er, der du, mynn a. k. s., aldriigh skal haffue thuiffll paa, saa lennge ieg leffuer, thett kiennde gudtt aldermectiiste. A. k. s., sennder ieg dig itt lidit stōcke aff enn fersk lax, som wy finnge fraa Skonne y afttis, beenndis digh giernne, att du wiltt thage thett tiil tacke, indog dett er saa liiditt. Mynn alderkieriiste søster, beder ieg diig saa ganndske giernne, att du nu icke wiltt drage aff lannditt, førinnd jeg kommer diig tiil ordtz, thi ieg haffuer saa mōgitt att talle mett dig, ther ieg icke schriffue kand, och kannnd ieg ingenn lunde komme aff gaarde y thenne wgge, thi mynn sønn¹ er huoss oss, och wy winthther Albritt Oxe y mornn eller offuer mornn. M. a. k. s., jeg wiil icke nu lennger wmage theg mett langg schriffuelsze eller forbiue mig imodtt diig, menn wiill alle mynne dage huldeliigenn och giernne giørre allt. huisz ieg wiid, diig tiil wilge och gode kannnd werre, och wiil ieg nu och alletid haffue diig gud allermegtigste beffallindis. Harluff², Niels Krabbe och ieg ønnsker mynn kiere broder och diig mannge m guode netther. Ex Eskelstrup thenn 30. dag martij 1574.
Anne Brade³.

¹ *D. e. Svigerson, Niels Krabbe til Vegholm, gift med Brevskriverindens Datter Birgitte Skave.*

² *Herluf Skave til Eskilstrup, Brevskriverindens Mand.*

³ *Brevet er ikke egenhændigt.*

130.

Eskilstrup 28. Maj 1574.

Anne Brahe til Birgitte Bølle.

Hun takker for den tilsendte Gave; hun udtaler sin Beklagelse over Birgittes Sygdom og raader hende til at søge en Badskær; hendes egen Sygdom er begyndt igen; om en Valketvinde; hun takker for det, der skrives om Birgitte (Gøje?).

Min aller kereste søster, gvd almecktegteste vere alted hos deg oc opholle deg j sen erefolle, faderlege fryckt mett sen verdege helleg ands nade fra alt det onde, deg skade kand enten tel seel eller leff. Jeg vel nv, men aller kereste søster, for tedsens korthed lade ald telbørleg tackseelse bestaa for saa møgen søsterleg hvlhed oc saa mange m fold mange velgernenger, jeg alted vdj saa mange maade befender af deg, hvelcket dv maat vjst tro, aldrj skal blefve forglemt hos meg, saa lenge jeg lefver, mens vel alle mene dage fendes den gode, hvlle søster, trovellege oc gerne at gøre alt, hves dv kant hafve ere eller got af, som jeg vel maa bekende, at jeg deg des pleckteg er, oc dv aldrj skal hafve tvel paa, saa lenge jeg lefver. A. k. h. s., tacker jeg deg saa ganske gerne for den gode, hvlle, velmente skrefvelse oc for den smvcke ferske fesck, men gode broder oc dv sende os, oc for saa møget got, gvd almeckttegteste løne deg det alt samens. Oc gør det meg ont af alt met heerte, at dv har saa ont j dene ben, gvd for sen kere søns skyld vnde deg snart oc vel den helbrede jgen. Oc ber jeg deg for gvds skyld, at dv jcke saa lenge leder den svare ve oc sprecke¹, men sender bod tel Køfvenhafn, da faar dv vel der en god badsker, der lesker² deg den vedag, det er alt for lanckt at lede saa møget ont. Oc maatv vede, at den onde bleyn, jeg hade paa met ben, hvn var leckt mer

¹ Sprække, d. e. Smerte.

² D. e. lindrer.

men velmente skrefvelse eller forbye meg jmod deg, men saa lenge jeg lefver, vel jeg mett ald hvlhed gerne gøre alt, hves dv kant hafve ere eller got af, oc vel jeg nv oc alted hafve deg gvd almecktegte befalendes saa trolege som meg sels (!), gvd vnde os at fendes glade oc helbrede oc j gvds frycktt, nor det er hans gode vellj. Harlvff¹ oc jeg ønsker men kere broder oc deg oc Moens Gøe oc dene jomfrver mange m gode neter. Af Eskelstrvp den 28. dag mayj 1574.

Ane Brade.

*Udskrift:*² Mynn alderkierriste søster frw Birretthe Christoffer Giøis tiil Gundersløffholm ganntz wennligenn tiil schrifuitt.

131.

Sørup 28. Maj 1574.

Erik Basse til Birgitte Bølle.

Han vil ikke til Herredagen, da han intet har at bestille dér; hvis hun har noget at tale med ham om, vil han og hans Søster være hos hende Torsdag efter Pinse.

Kyære fru Berette och myn kyære morbroderdatter, gud allmegettigste være mett eder tiill siill och liiff. Megen ære och tack for all gott, huilck iig aff min ringe macktt er plictiig att forskyllle. Iig giffuer eder venligin att viide, att iig jcke vell tiill thene herredag, iig har jntte, gud haffue loff, att bestelle ther. Ther somm att j har noge att talle mett meg, om eder synness saa gott att være, att iig nu then torszdag nest efftter pinssdag tha att være huosz eder och myn søster³ mett, for hun ville gerne talle mett eder. Ved gud, iig veste jcke, att j vore

¹ Herluf Skave.

² Ikke egenhändig.

³ Margrete Basse, Enke efter Emmike Otteson (Emmikson).

her j lande¹, før end nu eders breff kom tiill meg. Kyære morbroder(!), iig har forfall, att iig ick kand bliffue hieme før torszdag. Eller ther som j velle tøffue, tiill j kome fraa herredag, att vy tha kand kame samem. Velle j vell gøre och berade eder her vdj. Eder gud allmegtigste mett alltt thett, i kiertt har, beffalendis. Och att j ville sigte Kristaffer Giøe mange guode netter. Ex Sørup mett hast fridagen for pinzedag 1574.

Erick Base.

Udskrift: Erlliig, welbyrdiig fru fru Berett Kristafferz Giøes tiill Gundersløff, myn h. k. morbroderdatter, kierligen tiill schreffuitt².

132.

Nakkebølle 4. Juni 1574.

Ejler Brokkenhus til Birgitte Belle.

Han beder hende drage og gaa for Borde ved hans Bryllup; hvis hun ikke selv er i Stand dertil, at hun da vil bede sin Søster, Fru Kirsten, være i hendes Sted.

Mynn ganske wennlig helsenn nu och altiid forsennd medt wor herre. Kiere fru Byrrete, slect och byrd och sønderlig guode wenn, tackir ieg edir ganske gierne for allt gott, som y meg altid giortt och beuiist haffuer, huilchiie ieg altid ganske gierne forskylle will y alle de mode, ieg wed eder til wiillie och thieniste kann werre. Kierre fru Byrrete, er mynn ganske wennllige bønn och begierring til edir, adj wiille well gjørre som mynn guode slect och byrd och haffue denn vdmaage och werre enn aff de guode fruer, som skall werre paa min side ad draffue och gaa for borre til mitt brulup. Kann

¹ D. e. i Sjælland; Erik Basses Gaard Scrup ligger i Ringsted Herred.

Segl bevaret.

thill thenne thiid, wdenn y haffuer storth forfald, heller y kunde thage skade theraff, da er ieg jngelunde detth aff eder begerendis, gud wed, myne wener paa mith mornne ere mett thidenn saare faa¹. Kann ieg nogen thiid y alle myne dage thienne eder igenn, da will ieg saa huldelig gjorre deth, som ieg waare eders kodelig sønn y alle maade, gud schall wide mith hiarthelaff.

Eyler Brochenhuus mett egenn handth.

Udskrift: Erlliig och welburdiige fru frue Byrrethe Christopher Gøyes, mi[n] kierre slect och byrd och sønde[rliig] guode wenn,² ganske wenlig[en] tilschreffuit³.

133.

Korsør 7. August 1574.

Ejler Krafse til Kristoffer Gøje.

Angaaende en Strid om Bisserup Overdrev.

Jøszus.

Myn ganske venlig hellszen nu och alle thidt ffor-szentt med vor herre. Kiere Chrestoffer Giøde, thacker ieg deg ffor alltt gott, hues ieg gierne ffor skelle vell. Kiere kiere(!) Krestoffer, giffuer ieg deg venligen thell kiende, att rett nu kom meg den skriffuuelsze thell hende, huor inden du giffuer thell kiende, att dett skulle vere szamthocht vde Kiøbenhaffuen, att du icke ville bevellige dett moede, szom vore beramett om Berszerop ordreff³,

¹ Slagten Bolles sidste Mand var død 1562; der var kun 3 kvindelige Medlemmer tilbage af den, Brevskriverens Møster Karen og hans to Næstsøskende børn Kirsten og Birgitte.

² Segl bevaret.

³ Angaaende Sagen om Bisserup Overdrev se ovenfor Brevet af 31. Januar 1563. Den 16. Juni 1574 var ved kongelig Retterthingsdom et af Oldinge svoret Markeskel blevet underkendt; 18. Oktober mødtes Ejler Krafse, Jørgen Daa og Axel Jensen, Niels Friis's Fuldmægtig, med 8 Oldinge angaaende Sagen; man enedes om at vælge 6 svildige Riddermænd, som sammen med 8 Oldinge skulde afgøre Sagen.

Udskrift: Erlig och velbyrdig frue frue Birgite Christoffer Gyes til Gundersløffholm, min kiere fencke och gode søster, gantz wenligen¹.

135.

Bygholm 3. Oktober 1574.

Karen Gyldenstjerne til Birgitte Bølle.

Angaaende nogle Smykker; Ermegaard Gyldenstjerne er kommen i Fruerstuen; forskellige Nyheder.

Myn allerkiereeste Berette oc myn allerkiereeste søster oc gantz gode wen, gud were altid hus dig mett ald welfart oc spare oc beuare dig lenge i sin frøctt. Ieg tacker dig saa gantz gierne for møgit beuist hulhed oc welgierninger, huilked ieg aff formuen vil findis dig mer en willig att fortiene. M. h. k. s., gyffuer ieg dig att wide ven[lig] att ieg rett nu bekom din gode sk[riffuelse], i huilken du begerer att wide, huordan di dem[antbra]tz war, som du sende mig, fick ieg saa sant hielpe [mig gud] smøck en
.
.
til Fiyen den fick ieg same smøcker mett sig, ij til Hilleborg oc tu til Wiueke², som deris naffn stod paa husen, men myn mod[er]³ tog Wiuekis tu oc lante hen til dise bruder⁴, saa hun fick icke sine før nu i Kalling marked, der hauer ieg mit bud hus Hilleborg mett dem, om hindis er icke iblant di tu, di ieg formerker . . . fik Wiueke it

¹ Segl bevaret. Brevet er en Del beskadiget af Fugtighed.

² Hilleborg og Vibeke er maaske Brevskriverindens to Søstre, af hvilke den første paa dette Tidspunkt endnu var ugift, den sidste kort i Forvejen var blevet gift.

³ Brevskriverindens Moder Jytte Podebusk, Enke efter Knud Gyldenstjerne, var død 23. Maj 1573.

⁴ Disse Brude er muligvis Brevskriverindens Søster Vibeke, som den 1. August 1574 var blevet gift med Niels Fris, og dennes Søster Birte, hvis Bryllup med Ejler Brokkenhus stod samme Dag.

breff till Mette Peder Oxses¹, att du will g[iøre we]ll [o]ch fi hinde thett.

Udskrift: Erlig och welbyrdiig frw fru Beritte Christoffer Giøees till Gvndersleffholm, myn kere søster och ganndske guode wenn, wennligen².

136.

Trudsholm 9. Oktober 1574.

Anne Lykke til Birgitte Bølle.

Smykkerne har hun efter Ønske antvordet Fogden paa Avnsbjerg; hun ønsker at vide, naar Kristoffer og hun kommer til Jylland; om nogle Troløvelser, som siges at have fundet Sted.

Miinn aller kiereste Birete Cristoper Giøes och minn kierre søster, ieg will nu for tiidzenns korthedtt lade all thachsigelse bestaa, dog skall du finde mig alle dj dage, ieg leffuer, ganntze guodtwiligenn till att gierne will giøre, huiis dig kiertt er. Minn kierre søster, haffuer jeg fanggitt dinn skriffuelse om di iiij smycker, som du haffuer lanntt mig, att ieg skulle anntworde ethers fogiidt paa Annsbierre, nar hanndt eller hans wise bodt komer till mig ephther same smycker, disligiste haffuer jeg och fanggitt dinn kierre hosbonnds skriffwelse om salig Birete Herloff Trolis hinnders lille rubins halsbonndt, att ieg wilde oc anntworde hanns fogidt thette paa Annsbiierre³. Minn kierre søster, saa er nu eders fogidt Esper Oluffsenn i dag komenn hidt till migh ephther samme klenodiom, saa haffuer jeg nu anntworditt hannom enn forzegelienn eskj, der y liger diinne iiij smycker och thette lille halsbonndt, som hørde salige Birete Herloff Trolis till, och war hinnders jomffrue Birete Rosennkrans hos, thenn tidt jeg an-

¹ *Mette Rosenkrans.*

² *Brevet er stærkt beskadiget.*

³ *Dateringsstedet Trudsholm ligger i Gjerlev Herred, Randers Amt, 7—8 Mil fra Avnsbjerg.*

namett same halsbonndt, och talde hun alle samenn ledenn paa same halsbonndt, daa war dj xxv ledt. Och skall du wide y sanndthedt, att ieg haffuer jnthett brugtt nogenn aff same diinne iij smøcker och ichj heller dett halsbonndt, dj ieg smøckett jnthett jomffrue Ingebore Hertuigs dater¹, som ieg haffde loffuitt och war tilbedenn. Min aller kiereste Birite, du skall wiide y sanndthedt, att migh lenngys møgitt eptther at tall mett dig, ieg wedt nu alldrig, nar jeg maae wennthe Cristopher och dig her offuer, ieg forhobiis, att der som i komer jchj førre, daa hobis mig wist, att i komer her offuer anthenn wiidt sanncte Mortenns dag eller till jul. Kierre søster, jeg wedt nu jnngenn synnderlige tidiinghe att skriffue till, andditt enndt nu wdj Aars till dj brøupper(!) bleff Tyge Brade och Heleuig Krabe samell giffuenn, och siger nu her van Donn for mig och dj andre tyske herre menndt, som er her nu huos mig, att nu wdj mandags lodt kong. maitt. giffue Benndix vann Anfeldt, som haffuer Spytrup, och jomffrue Dorite Krabe giffuet(!) samell, gudt allmectigste giffue dennom alle till lycke². Miinn kierre søster, saa will jeg nu och alletidt haffue dinn kierre hosbonndt och dig gudt almectigste beffalinndis, bediinndis dig saa giernne, att du willt siige dinn kiere hosbunndt c^m gode nater paa minne wegenn. Ex Trudtzholm sanncte Dionizj dag anno mdlxxiiij.

Mynn³ hyrte kere syster, dw skalt wydet j sanhed, at dw est wforglemt hos meg mett al hwilhed, och alle de dage jeg lefwer, skal bade Krestofer och dw fyne meg

¹ *Ingeborg Hartvigsdatter Juul var 26. September 1574 blevet gift med Mandrup Parsberg.*

² *Ved »givet sammen« maa her forstaas troløvet; de to Pars Bryllup fandt først Sted et Aarstid senere, den 2. Oktober 1575, og ikke i Aarhus, men paa Frederiksborg. De to Brude var Søstre, Døtre af Iver Krabbe til Østergaard.*

³ *Kun denne Efterskrift er egenhändig.*

som eders hwlle syster, om jeg j noget mode kan gøre det, eder kert vare. Gwd alsometteste vere bode ham och deg god fore den store velgernyng, j hafwe gyort jmod Ydde Falckes børn¹, dw kan aler troet, sa stort et lof der alle, det hører, gyfver Krestofer oc deg derfor, gwd almetteste bevare bode Krestofer oc deg fra alt ont, amen.

Anne Lycke, dyn hwlle syster,
egen hand.

Minne kiere søster, skall du wiide y sanndthedt², att ieg sende dig offuer medt Dorite Daa dette same liille halsbonndt, denn tidt hunn drog offuer till Szielannndt. Der hunn kom tilbage jgenn, daa laa dett jnnde huos dinne iij smykker, huilckett mig war wnderligtt widt, att ieg fich dett saa tilbage igenn.

Udskrift: Erllig och welbiurdige frue Biirete Cristoper Giøes till Annsbiere, minn kierre søster, ganntze wennligenn till schreffuitt.

137.

Klingstrup 5. November 1574.

Lisbet Urne til Birgitte Belle.

Om den Trætte, hendes Søn har gjort med Kristoffers Svende; hvis det er muligt, beder hun om, at Sønnen igen maa komme til Kristoffer.

Mynn ganndske weluillig helsenn nu oc altiit forsennnd med wor herre. Kiere Beritthe oc kiere søster, betacker ieg dig saa ganndske gierne for alt gott, som du mig altid giorth oc beuist haffuer, oc besynnderlig for dett

¹ *Mogens, Falk, Margrete og Mette Gøje, Børn af Falk Gøje og Ide Ulfstand.*

² *Denne Efterskrift og Udskriften ikke egenhändig.*

megle guode, som du haffuer beuist min søn¹, den stund hand haffuer werit hoes dig. Der som ieg nogenn tiid saadane dine welgierninge forskylle konde, skulle du finde mig for din hulle oc guode søster, som du wel forskylt haffuer, oc ieg dig plictig er. Mynn aller kieriste søster, som du schriffuer mig tiill, att der som du haffde werit oppe, skulde din hosbonde icke haffue faait att wide, hues tretthe oc klammer, som min søn gjorde med din hosbondis suenne, saa haffde ieg oc forseet mig dertiill, att der som du haffde faait det att wide tiillforne, haffde du wel straffit hannem derfor oc lerth hannem, att hand saadant icke skulle gjøre, thy wngdom oc wisdom will icke fyllis att, men ieg loffuer hannem det, men² hand wil icke lyde dennem att, som gierne will lere hannem det beste oc sitt gaffn, saa maa hand see sig sielffuer for, huor hand wil. Mynn aller kieriste søster, wil ieg icke forhindre dig med lang schriffuelsze paa denne tiid, men alt hues ieg dig tiill will oc tieniste kand were, skalthu altid finde mig for din hulle søster, saa lenge ieg leffuer. Oc wil ieg hermed nu oc altid haffue dig gud almectiigeste befalendhis tiill siell oc liiff. Ex Klindstrup den 5. dag nouembris aar mdlxxiiij.

Lyzabeth Wrne.

Mynn allerkieriste søster, beder ieg dig ganndske gierne, atthu icke wilt fortенcke mig, att ieg icke schriffuer dig sieffuer tiill med min egenn hand, oc betacker ieg dig saa ganndske gierne, dog ieg wed wel, att ieg kand icke

¹ *Brevskriverinden Lisbet Johansdatter Urne havde første Gang været gift med Peder Jakobsøn Lykke til Skovsbo og Klingstrup, død 1563, og var anden Gang blevet gift (omtr. 1570) med Johan Bockholt, en indvandret listandsk Adelsmand. Den Søn, der her omtales, maa være en af hendes 3 i første Ægteskab fødte, maaske den Lave Peder-søn Lykke, som i 1594 ægtede Johanne Bildt.*

² *D. e. medens.*

morbroderdatter¹, giiffuer ieg ether uenligenn thiilkiennde, att ieg haffuer j thj helliige trefoldighedtz naffnn giiffuett Viillum Grubbe² minn datter Marrinne. Jeg haffde uerriitt plicktiig thiill att raad medtt ether herom. Naar ieg kom, ther som j vaarre, da uaarre j siuge, elder ther uar saa mange fremmitt huos ether, att ieg icke torre giørre ether umage. Och sallig fruu Birgitte Giøis³, huis siell gud naade, hun uar then, som uille, att dett skulle strax gaa for siig, som ieg uill merre siige ether aff, naar gud uill, ieg kommer ether thiill ors. Eder uell ihukommer, att j skreff mig to elder tre gange thiill j sommer, att ieg skulle komme thiill ether, saa skreffue j mig strax tiilbage igenn, att ieg skulle icke komme, ieg uedtt, huor ethers breffue ærre. Kierre morbroderdatter, thenn søndag nest for alle hellginn dag⁴, tha giorde fruu Sidselle och ieg thennom itt liidiitt gestebudtt j Skonne, dog thenn gode frue kunde icke selffuer personlig uerre huos mig for hindis storre siugdom, som hun hastellig fick, dog beuiste hun sig imod minn datter och mig, saa ieg kann hinge aldrig thiill fulle tacke⁵. Minn kierre morbroderdatter, saa beder ieg ether kierligenn och giernne for thenn naade, j uille haffue aff gud, att j icke udj naagenn maade for-tencke mig dett eller lade mig ellder minne moderløsse børnn nyde dett ontt adtt. Ved gud, ieg forser mig paa

¹ *Brevskriverens Moder, Margrete Neb, og Birgitte Bøllers Fader, Erik, var Halvsødkende, Børn af Birgitte Daa og henholdsvis Klavs Neb og Mads Bølle.*

² *Han hørte til de Spærre, der kaldtes Grubbe, men førte Spærre-Vaaben.*

³ *Birgitte Gøje var død et godt Ejerdingaar i Forvejen, den 26. Juli. Viillum Grubbe var en Broder til den Jomfru Anne Grubbe, der i et senere Brev (af 17. Maj 1575) omtales som en af Birgitte Gøjes »hulde og fuldtro Venner«.*

⁴ *Den 31. Oktober.*

⁵ *Fru Sidsel er sandsynligvis Sidsel Ulfstand, Enke efter Knud Gyldenstjerne til Tim; hun døde det følgende Aar.*

allt thett, som thig kand werre skadelligt ennthenn thiill sell eller liuff. Jeg will nu, minn allerkiereste søster, for thidszens korthedz schyll laade all thaksigellsze opstaa, mendz will dog haffue all søsterlig beuist och all wellgiernigh wforgllempt y all thruoffhidt, och will, saa lengj jeg leffuer, findis thinn hulle søster, guoduillig thiill att forschyllle mett huisz guode, y minn renge formuoffue er, ther jeg wed att giørre, ther thig kiert er, eller thu kant werre thint mett, som jeg dig dis plegtig er, och thu jke schall haffue thuill paa, saa lenngj jeg leffuer. Minn hierte kierre søster, som thu est begierindis, att jeg wille biude thig thiill, om meg stedis bodt thiill thig, hur Chrestopher och jeg er nu thiillpasze, saa giffuer jeg thig gansche wenlligen tillkinde, att wy haffuer, gud werre loffuit, jnd werit will thiillpasze enntidlang wdenn thett wnde, jeg haffuer y minn binn, dog er thett, gud werre loffuit, jndu bedre mett meg y thenom, jndd thett war, thett siste thu warst hosz meg. Och som thu skriffuer, athu acter paa thisdag affstid thiill Thersløsze och strax ther fraa och affstid thiill Kiøpennhaffnn, saa acter wy osz nest gudz hiellp att drage her aff y morgenn och affstidt thiill Kiøpenhaffnn och acter nest gudz hiellp att werre ther paa hilletrekongers affthenn, och beder thig, minn hierte kierre søster, athu jke forthøffuer for lengj, før thu komer ther, thj meg schall rett hiertellig forlengis epher thig, før jeg komer thig thiill ordz, och haffuer saa giort, sidenn wy schillis adt, gud allermectigste wnde osz att findis snart sund och helbrede y gudz ere och frøkt, jnor thett er hansz faderlig willie. Och will nu, minn hierte kiere søster, jke lenger wmage thig mett minn wellmit skriffuellsze eller forbiude meg jmodt thig, mend will, saa lengj jeg leffuer, findis thin hulle søster, ther throlligen och giernne will giørre aff formoffuenn allt, huisz jeg wid att giørre, ther thu, min hierte kiere søster, kand haffue

ffelldt ved Vgerløsze, szaa bekizænder ieg, att ieg deg dett louede och velle ffly deg dett, dett aller fførste meg muligtt er. Jeg skulle haffue vertt paa Egholm¹ och ffly deg dett, nu haffuer jeg legett her paa sloett² och fforventt her hoffuemester, szaa ieg icke vedt, huadt dag handt komer offuer, och szaa atter jeg meg strax thell Egholm, szaa vell jeg ffly deg den, och fførser meg, niær som du den bekommer, er hun dog reнге theng niøtteg, vde lackop kunde ffaa niogett att ville fføre ffoelcke vde thrætte med, szom dog haffuer lett paa szege³. Kizære Chrestoffer, szaa vedt ieg nu indett andett att skriffue deg ttell, ieg giør giærne, hues dig kizærtt er. Lattir Helleborg⁴ [och] ieg hellsze deg [och] Birgett med mange m gode niatter. Ex Koerszør [s]loett 5. dag ianuaris anno dominj 1575.

Eyller Krassze.

Udskrift: Erlig, velbyrdig mandt Chrestoffer Giøde ttell Gundersløffuehollm, min synderlige gode ven, venligen skreffuett.

142.

Maribo 27. Marts 1575.

Hans Villumsøn til Kristoffer Gøje.

Han meddeler ham Omkostningerne ved at udrede et Skib til Norge efter Savdeler.

Laus deo semper.

Myn jdmyghe helssen altidth forsent medtt gudt wor here Jesu Kristo. Kiere Kristofer Giøe, gode, wforskylte wen, jegh betacker eder och eders kiere frue och gode

¹ Egholm i Søby Sogn, Voldborg Herred tilhørte Brevskriveren.

² Hvor Brevskriveren var Lensmand.

³ Meningen er ikke helt klar; Brevet er i det hele skodesløst skrevet, og det er muligt, at der mangler nogle Ord.

⁴ Hilleborg Bille, Brevskriverens Hustru.

myn ringe mact och formue. Och maa j fritt biude ofwer megh som ofwer eders egen daglige thiener. Kiere Kristofer, forlader megh, adt jegh bemøer eder saa megith medth myn skriwelsze. Hermedth wiill jegh haffwe eder och eders kier frue och gode søn Magnus Giøe dendt aldsom-mectigste gudth befalidth bode till liff och siell, amen. Och lader min hustruf Margrette jnske eder alde hunder gode nath och en godt, licksaligh thiillkomendis poske medth alt dett, j well wiille etc. Skrewith j Maribo palme søndagh anno Cristij 1575.

Hans Wiillumssen,
eder jdmige altidth.

Udskrift: Erligh och welbyrdigh mandth Kristoffer Giøe thiill Orebygaardt, myn gode wen, jdmigeligh thiill hande. 1575¹.

143.

Kokkedal 7. Maj 1575.

Frans Banner til Kristoffer Gøje.

Kristoffer maa efter sit Ønske have Henstand med at betale de 2000 Daler.

Minn wennlliig hellsenn fosennd mett vor here. Kiere Chrestopher, nesøschennbarn och sonnderlliigenn goede venn, thacher jeg theg giernne for allt goth, som thu meg aletid giorth och beuiiste haffuer, huelchett thu skalt aletid fennde meg ganske goedewiilliigenn och giernne thiill att forschylle mett huess jeg theg thiill viillgj eller goede kannnd verre. Kiere Chrestopher, som thu nu schriffuer meg och er begierenndes, adj ij m daller, som thu ehr meg schyllege, mothe stannde ett or jnndnu, saa vell jeg thett giernne gøre, thj moe vell stannd ett aar eller oc epther thinne eghenn viillgj. Jeg vell nu jnthett viidere schriiffue theg, menn vdj hues maede ther jeg

¹ *Segl bevaret.*

kannnd verre theg thiill villgj eller goede, schallthu allthitt fennde meg vellwiilligenn, och vell nu her mett haffue theg thenne allmecte gud befalennedes. Gjør vell och heltzenn thinn kiere høstru mett mannge goednnather paa minne vegne. Anne Oxe¹ laeder siige ether buoede mannge goednnater. Ex Kochedall thennd 7. majj anno mdlxxv.

Franndz Banner.

Udskrift: Errlliige och velbiurdiuge mannd Chrestopher Gjøede thiill Auinnsbiieg, minne kiere nesøschennbarn och besønnderligenn goede venn, ganske vennligenn.

144.

Frederiksborg 12. Maj 1575.

Jakob Høg til Kristoffer Gøje.

I Anledning af nogen Galds Afbetaling beder han Kristoffer tage nogle Kvitteringer med til Herredagen.

Minn ganndtze godwillig helsenn nw och altidt forsenndt medt wor herre. Küere moderbroder, will jeg haffwe ether ganndtz høieligen och gierne bethachit for allt erre och gode, som y meg altidt vthi mange maade giortt och beuisth haffuer, for huilchit y schall alle mine dage aff all min ringe magth finnde megh ganndtz godwilligenn thiill att gjøre och lade allt, huis y kanndt haffue erre och gode aff och werre thiennt medt. Kiire moderbroder, som ether well ffortencher, att minn søster och jeg war minn salig modersysters frw Iddis børnn² enn

¹ Anne Oxe, gift med Brevskriveren, Frans Banner til Kokkedal og Asdal, som døde kort efter, at nærværende Brev er skrevet.

² Ide Mogensdatter Gøje, død 1563 som Enke efter Otte Otteson Rosenkrans til Næsbyholm. Af de 5 i dette Ægteskab fødte Børn var paa denne Tid 2 Døtre i Live: Margrete, gift 1571 med Hans Johanson Lindenov, og Birgitte, der endnu var ugift, men i September 1575 ægtede Sten Brahe. En tredje Søster, Sofie, der var gift med Jakob Sefeld, var død i 1571.

thennche meg, att jeg bemøder ether thermedt. Der som de iche haffde werit meg saa hartt kreuffdt, schulle jeg som gudt iche haffue bemødit ethe[r] thermedt. Kiere moderbroder, saa will jeg nw iche widere opholde ether medt denne min korthe schriffuelse. Wdi alle the maade jeg widt att giøre, der ether thiill erre, willge oc thieniste kanndt werre, schall y altidt finde meg gandtz goduiligen thill. Saa will jeg hermedt nw och altiidt haffue ether medt alt, huis ether kiiertt er, denn alsomectigeste gudt euinndeligen beffalit. Aff Frederichsborg thenn 12. majj aar 1575.

Jacob Høgh, mp.

Udskrift: Erliig och welbyrdiig mandt Chriistoffer Gøiie thiill Gundersløffholm, mynn kiere moderbroder, ganndtz goduiligen thiillschreffwiitt¹.

145.

Herlufsholm 17. Maj 1575.

Hans Mikkelsøn til Kristoffer Gøje.

Han meddeler ham Herluf Trolles og Birgitte Gøjes Dødsdag; om kalkunske Høns; der findes ingen Harnisker og Rør paa Skolen; om nogle Dødsfald.

Kiere Christopher Gøye, myn gunstige guode ven, gud allmegtiste vere alltiidtt medtt eder, opholde eder naadelig wdj synn frøct medtt languarende sundhed och løcksalighed medtt eders kiere huusfroue och alltt, hues y vell vill. Kiere Christopher, nest en ydmig tacksigelsze for eders guoduillighed mod mig, hues ieg skall bede gud, hand vill eder beløne, och therhuos aff all myn formue alltiidtt findis eders veluillige thiener medtt all ydmig thienniste. Som y er begerendis, kiere Christopher, ieg ville schriue eder tiill, huad dag gud kallede salig her

¹ *Segl bevaret.*

Harloff Trolle och eders salige søster, saa døde hand then fempte och tiffuende dag junij anno mdlxv, och eders kiere søster, salig fru Berette Gøye, thend 26 julij anno mdlxxiiij, gud vnde osz finde thennom vdj then euig hemelske glede. Kiere Christopher, som y schriffuer om kalkunske høns, saa haffde vy her icke vden ett par, och the haffuer nu nogen faa køllinge theris affkom, som er møgit smaa; naar the opuoxer nogett, att thi duer att føre, schulle y rett gerne faa aff dennom. Kiere Christopher, nu then gode mand Albrett Oxe var her vdj scholen¹ med Laue Venstermand, ther the kom fran eder, forstod ieg aff hannom schulle vere sagdt for eder, her schulle findis vdj scholen harnsketøyl och røer² tiill en tolf eller xiiij mands berøstning. Haffde saa veret, myn gode Christopher, schulle ieg vell haffue ladet bode Albrett och eder thett vide tilforn, thi det var scholen inthet nøttigt. Men her er vdj sandhed icke vden nogen gamble støcker forbrent, som vy funde epher thenne jldbrand var her, vdj jorden, ther vy oprøddede, huilcke Albret saa. Thett beste var allt tilforn skienckt hen til salig Harloffs slegt och kommen til Ringkloster³, som Anders schriffuer vel viste sige Albret beskeen om. Kiere Christopher, ieg troer icke andet, y io haffuer hørd, gud nu haffuer kaldet Her Seffren her vdj Nestued⁴, hans liig bleff begraffuede vdj fredags nest forgangende⁵, hand haffde, guode mand, en haard helsoet aff vatthersoet. Same dag om morgen døde jomfru Anne Grubbe y lille Nestued, en aff eders salig søsters hulde och fuldtroe venner, hinders liig staa end nu vbegraffuet. All hinders

¹ *Brevskriveren, Mester Hans Mikkelsen, var Skolemester i Herlufsholm.*

² *Rør d. e. Bøsser.*

³ *Ring Kloster havde Birgitte Gøje haft i Forlening fra Herluf Trolles Død indtil 1571.*

⁴ *Søren Pederson, Præst til St. Peders Kirke i Næstved og Provst.*

⁵ *Den 13. Maj.*

till liff eller siell. Ieg wiill nu och altidt haffue ether saa gandske høgellighenn och gierne att betackitt for all saa megitt mangfoldellig ere och guode, som y mig i saa mange mangfoldelig maade giortt och beuist haffuer, och y synderlig tacker ieg ether saa gandske høgeligenn och gierne for ethers guode, welmenthe skriiffuelsze, huilckett ieg alle mine dage gierne wdaff min ringe magtt forskylde och fortiene wiill y alle de maade, ieg wed ether till welle och tiennist kand were. Min hierthe kiere moster, kand ieg aldrig full skriiffue ether tiill, saa rett fast mig lenngis aff alt mit ganske hierte effter ether, och saa rett onntt thed gjør mig, thed ethers leylighedt kunde icke begiiffue sig saa, thed y kunde hafftt denn wmage och komed hid till mig nu, och forszier ieg mig wiist tilliid, att y tho kommer tiill oss, naar wy lader schriistne (!) barnedt¹. Minn hierthe kiere moster, güffuer ieg ether wennligenn att wiide, att minn søster Ydde² haffuer bedett mig om at gaa far baare tiill Methe Gyes brølup, derfor er minn gandske wennligenn bønn tiill ether, att y wiille saa well giøre och lenne mig ethers flamske sennkler och siilcke sparlagenn och ethers duge och huad tingist y kunde tenncke, der mig tiener tiill att drage med. Minn hierthe kiere moster, ieg beder ether saa gierne, att y wiill icke wndfalle mig nu eller forthenncke megitt, thed ieg biuder saa drestelligenn offuer ether, thi mig trennger saa rett hartt, och ieg formecker, att thett er oplaanntt alle wegne her y landitt, saa att ieg bekommer innthett, ieg wiill med guds hielp foruare ether tett well,

¹ *Brevskriverinden, Margrete Herlufsdatter Skave, var (siden 1574) gift med Niels Ulfstand til Vemmetofte og Barsebæk; hun døde 6. Oktober 1575, Dagen efter Mandens Død. Af Ægteskabet var der to Børn (Tvillinger), Sønnen Peder og Datteren Sofie.*

² *D. e. hendes Svigerinde Ide Ulfstand, Falk Gøjes Esterleverske, Moder til den i Teksten nævnte Mette Gøje, som den 10. August 1575 blev gift med Axel Ottosøn Brahe til Elved og Orebygaard.*

saa ath thed skall inthett skade. Der som y och minn morster Kierstinn¹ wiill icke staa by med mig, da wed ieg aldriig, huor ieg skall bekomme nogitt naagenn steds. Minn allerkiierriste moster, ieg wiill icke nu lenger wmage eller wiider bemøde ether med denne minn ringge schriffuelsze, menn y alle de maade ieg [wed] att giøre naagitt, y kand haffue ær och tienist aff, skall y allttid finde mig saa gandske guoduelligenn som ethers egitt barnn. Kiiere moster lille, wiill ieg siell haffue bud effther tingisted, om y wiill schriffue mig ith ord tiill ommed, ieg kunde faaitt. Ieg wiill nu och alltid haffue ether gud almectigste beffalendis, hand spare och beuare ether naadellig languaendis och well y alle ethers wege fra allt thett, ether skadeligt kanndtt were entthen till liff eller siell. Bennis ether giernne, att y wiill haffue denn wmage och sige min kiere morbroder Schriistopher och Mons Gye och ethers iomfruer mange tuszenn guode nather. Aff Barsebech denn 2. dag iulius anno dominj 1575.

Margrethe Skaffue.

Udskrift: Erliig och welbyrdiig fro fru Beriithe Kriistopher Gyes till Gundersløuholm, minn hiierthe kiiere moster, gandske wennliigenn thiill schriiffuitt. 1575.

148.

Basnæs 2. Januar 1576.

Kirsten Bølle til Birgitte Bølle.

Hun haaber at kunne være i København paa Fredag.

Mynn aller kiiereste søster, gud uerre alltidt huos deg, och hand beuare deg lenge nodliigenn och vell fra allt, deg kand verre skadliigtt enttenn ttiill sell eller liiff. Mynn aller kiiereste søster, ieg vell nu for ttiidens kortthed

¹ *Kirsten Bølle.*

149.

Vegholm 16. Januar 1576.

Niels Krabbe til Kristoffer Gøje.

Indbydelse til en Søns Daab.

Venlig helsenn nu och altiid forsend med wor herre. Kerre Christoffer, tacker ieg eder ganske gerne for allt gott, som y myg giortt och beuist haffuer, huilkid ieg ganske gerne forskylle will y hues made ieg eder tiill wilge kand werre. Kerre Christoffer Gøye, giffuer ieg eder venligenn att vide, att gud almegtigste haffuer nu naadeligenn forløst mynn kerre hustru och giffuitt oss enn vng søn, for huilkid gud almegtigste ske euig ære. Saa acter ieg vdij the hellige treffoldigheds naffn att giørre mynn kerre hustruis kyrckegang och lade kryssne mynn vnge søn fastelagens søndag, som er thennd 4. dag martij først kommendis. Therforre er mynn venlige bøn tiill eder, att y ville well giørre och haffue thenn vmage och komme hid om løuerdagenn tiillforn och om søndagen att hielpe mynn vnge søn tiill kristendom och siden giørre eder glad med mig och flere vorre gode wenner, som mig forhaabis nest guds hielp her da forssamlendis vorder. Thed forskyller ieg ganske gerne vdij slig maade och andre, huor y mig tiilsiigendis vorder. Och vill ieg nu och altiid haffue eder thenn almegtigste gud beffalendis med allt hues eder kertt er. Ex Wegeholt then 16. ianuarij anno dominij 1576.

Niels Krabbe.

Udskrift: Erlig och velbiurdig mand Christoffer Gøy till Gunnerslø, min besunderlige gode wenn, ganske venligen till skreued¹.

¹ *Segl bevaret.*

150.

Basnæs 6. Februar 1576.

Kirsten Bølle til Birgitte Bølle.

Hun takker for Birgittes og Kristoffers Besøg og for Birgittes Skrivelse; hun har indtegnet de »forvorpne Dage« i Søsterens Almanak; hun sender et Fad og nogle Miler til Heste; hun kom godt hjem fra Næstved; om Kristoffers Helbred; om en Guldsmed; hun har faaet Niels Krabbes Barselbrev.

Myn aler kerstte søstter, gud haue deg altyd y syn nodyge bevareng och affvende allt, hues deg kan vere skadelygett bode ttell sell och lyff, och han lade deg lenge leue vdy gus frøtt mett møgen langvarenes helbred och vellffartt bode tell sell och lyff, thett vel yeg saa ttrolygen ønske och bede aff gud som ffor meg sell, tthett ttro ffor vestt. Yeg bettacker deg, m. a. k. s., saa høge-lygen och ganeske gerne ffor allt søstterlyg bevystt och møged hulhed och ere och gott, som du meg stese och altyd y saa mange mode gyortt och bevystt hauer, och bettaker yeg m. k. broder och deg paa tthett aler venlygestte ffor eders sttore vmage, tthett y vore her hos meg, och ffor al eders gode omgengelse, oc ffor y ffor saa rettelygen vel mett meg, och yeg vor eder saa vell komen, och y bevystte meg saa møged gott. Gud vere eder bode god, tthett mett allt aned aned (!) skall ale myne dage vere vfforglemtt y all ttrohed, och vell, saa lenge yeg leuer, ffyndes eders hule søstter, godvely ttell ad gøre aff myn renge fformue allt, hues yeg ved, eder kertt er, eler y kan vere ttentt mett, som yeg eder dys plettyg er, och y alryg skal haue ttuyll paa, saa lenge yeg leuer. M. a. k. s., skalttu och haue saa møgen ttack ffor dyn gode skryulse, som yeg rett nu bekom och och (!) fformerker dery, ad deg ffiorlenges saa rett ffastt efftter meg, saa bettaker yeg deg, m. a. k. s., saa rettelygen gerne, och mottu vestt ttro, ad du gør tthett ecke ttell fforgeues, dy meg ffiorlenges aff mett hertte efftter deg

alttyd mange gode netter och allt, hues y kan haue glede och gott aff. Mo yeg be deg, m. a. k. s., ad du veltt haue den vmage och syge Mons Gøye och dyne yomffror mange godenetter paa myne vene. Dattom Basttnes mandagen nestt efftter kynermøse dag or etc. 1576.

Kerstten Bøler.

M. a. k. s., ffeck yeg y gor Nyls Krabes barsellbreff¹, och skall yeg vere ffader och skall myn søstterdatters kerkegang vere och deres søn kresttenes ffasttelagens søndag, och ttror yeg vestt, ad myn søstter fforttøuer y Skone, ttel barseled hauer vered. Nu gud spare deg lenge sun, m. a. k. søstter etc.

Udskrift: Tyll myn aler kerstte søstter ffru Berette Kresttoffer Gøys tyll Oreby ganeske venlygen tyl skreued.

151.

Fusingø 22. August 1576.

Margrete Brahe til Birgitte Bølle.

Hun længes efter at tale med hende, og det gør hende ondt, at hun ikke kom Birgitte til Ords, medens denne var i Randers.

Min aller kieriste farsther, gud almegtigste vere altid huos eder och beuare ether altid naadeligenn och vell fra alt thett, y kand haffue onnt aff. Min aller kieriste farster, bethacker jeg ether saa gandtze høgeligen och gierne for alt ære och gott, y meg altid vdj saa mange mader giort och beuist haffuer, for huilckit y skall alle myne dage beffinde meg saa ganndske goduiligen mett ether jgenn att forskille y alle thj mader, ieg nogen thidt aff min ringe magt vid att giøre thett, y kanndt haffue gott aff heller vere thiennt mett, som megh bøer att giøre. Kiere farsther, som y schriffuer meg till, att thett gjør eder

¹ *Smlgn. Brevet til Kristoffer Gøje af 16. Januar.*

152.

Basnæs 8. November 1576.

Kirsten Bølle til Birgitte Bølle.

Hun er glad over, at Søsteren er i Jylland, paa Grund af den Sygdom, der hersker paa Sjælland; hun takker for Brevet; om Sagen mellem Eggert Ulfeld og Oxerne; Kongen, der vilde have været i Jylland, har ombestemt sig, og Raadet er indkaldt til Kallundborg.

Myn aler kerstte søstter, gud haue deg y syn nodyge bevareng och affvende allt, hues deg kan vere skadelygett bode ttell sell och lyff, och han lade deg lenge leue vdy gus frøtt mett møgen langvarenes helbrede och vellffartt, tthett vell yeg so ttrolygen ønske och be gud om som ffor meg sell. Yeg kan deg, m. h. a. k. s., yeg kan deg alryg nocksom fful ttacke ffor allt søstterlyg bevystt och møged hulhed och ere och gott, som du meg sttese och altyd y ale mode gyortt och bevystt hauer, och taker yeg deg y synerlyghed ffor dyn gode skryulse, tthett mett allt aned skall ale myne dage vere vfforglemtt y all ttrohed, och vell, saa lenge yeg leuer, ffyndes dyn hule søstter, ganeske godvelyg ttell ad fforskyle och ffortted mett allt hues gott y myn renge fformue er, der yeg nogenttyd ved ad gøre, der deg kertt er eler du kantt vere ttentt mett, som yeg deg des plettyg er, och du ecke skaltt haue ttuyll paa, saa lenge yeg leuer. M. h. k. s., yeg kan ecke skryue, saa rett ffastt som meg fforlenges aff mett hertte efftter deg och vell gøre, ttell gud vel vne meg den glede, ad vy mo ffyndes, gud almetteste vne vos ad ffyndes mett glede, sune och helbre y gus frøtt, ynor han vell fføge ttyden. Och er yeg rett gla ttell, ad myn kere broder och du er y Yølen ffor dene sygdom, her reger saa mange stter y laned¹, gud sttele tthett snartt nodelygen och vell, och gud ffor syn kere søn skyll hole syn nodyge ffaderlyg hon ouer deg och

¹ *Smlgn. Mansa: Folkesygdommenes Historie i Danmark. S. 210 ff.*

vyle vered ouer ttell Yølen, nu er tthett affslaged, och rodett er fforskrued, ad dy skall vere paa Kalenbore den søndag nestt efftter santte Morttens dag¹. Nu gud be- vare deg lenge sun, m. h. a. k. s. Skreved mett hastt etc.

*Udskrift:*² Mynn aller kyerste søstter fru Berrette Chresttoffer Gyøs thyll Gundersløffholm ganske venlygen tthyll skreffuett³.

153.

Skørringe 15. November 1576.

Sibylle Gyldenstjerne til Kristoffer Gøje.

Angaaende Værgemaalet for Henrik Gøje, som Henning Valkendorf nu skal overtage.

Min gandsche wennliig hielssen nu och altidt forszendt mett wor herre. Kierre Christopher och synderliig guode wenn, tacker ieg diig saa ganndsche giernne for alth gott, som dw mig wdj mannge maade giort och beuist haffuer, huilkith ieg ganndsche giernne aff formuffuenn mett diig igienn forschylle will mett huis ieg nogenn tidt widt att gørrer, thett thw kand haffue ere, thiiennist eller gott aff. Kierre Christopher, kandt ieg icke forholde atth lade diig widetth, att nu kong. matt. wor her wdj landith att jaffue⁴, kom hans naade her till gaarden till mig, och ieg icke wiste theraff, førre handt stodt for porthen, och strax hand kom op paa gaarden, spurde handt, huor Hendrich Gøye⁵ var oppe, saa gick hans naade strax op till hannom och talde mett hannom, førren hand gick op paa min stue. Ther handt gick nedt fraa hannom, spurde hand miig atth, huem ther wor Henndrich Gøies och minne

¹ Den 18. November.

² Ikke egenhändig.

³ Segl bevarat.

⁴ Kongen opholdt sig paa Falster i Midten af Juni og i første Halvdel af Juli 1576, paa Gennemrejsen fra og til Güstrow.

⁵ Henrik Gøje er den ældste Søn af Brevskriverinden og den i Aaret 1573 afdøde Eskil Gøje til Skørringe; han var født i 1562.

børns werrige, tha suarrith ieg, att ieg wiste jngen andenn werrige endt Christopher Gøye. Tha sagde hans kong. mat. saa, att Henndrich¹ Gøis søstersønn wor nermer till att werre hans werre endt hans farbrodersønn, och menthe hans naade saa, atth som thett kom wdj trette, tha bleff Henning Wolkendrup tilldømppt att werre Hindrich Gøes werrege. Wor ther ocsaa en aff minne wenner her hoes mig och warith miig atth, att Erich Wolkendrup² haffuer sagdt, att ieg schall icke haffue then tredie penge fra then tiidt, Henning wor saa gamell, att handt kunde werre werge ephther loffuenn, och jntill ieg bliffuer aff thermet. Saa haffuer ieg nu retth mig eptther och fergitth³ giorth alle minne regensschaff och giernne wille aff mett thennom mett thett første och liffuere thennom godzith nu till wollermis⁴, saa wille ieg ganndsche giernne haffue diig ombedith, atthw wille finndis wbesuergitth och haffue thendt wmag och werre ther hoes, nar samme handell schulle gaa for sziig, om thett wor diig nogennlunnde mueligt att gøre, ieg beder diig giernne, atthw wille well gøre och biude mig herpaa etth gott suor tilbage igien, och dw wilth haffue miig wfortencktt, att ieg biuder altidt saa dristigt offuer diig. Ther som ieg icke forsaa miig gott till diig, tha torde ieg icke saa dristigt biude offuer diig altidt, ieg kunde dog icke andeth endt lade diig wide thenne handell och raade mett thiig herom, ieg will jntidt schriffue Erich Wolkendrup till enthen om regenskaff eller anditth, førrenn ieg faar schriffuelsze fraa diig igienn. Kerre Christopher, huor ieg wdj nogenn maade kanndt

¹ »Henrik« er aabenbart en Fejlskrift for »Eskil«. Eskil Gøjes Søstersøn er den nedenfor nævnte Henning Valkendorf, Søn af Jørgen Valkendorf og Mette Gøje; Kristoffer er, som i Teksten rigtig angivet, en Farbrodersøn.

² Erik Valkendorf til Glorup var Farbroder til Henning.

³ Færdig.

⁴ Voldermesse, Valborgs Dag, den 1. Maj.

siig Bierget mange guode natthir paa mynn wegne. Skreffuet paa Orumhalt thinn 28. februar ar 1577.

Mogens Gøye.

Udskrift: Erliig och wiilbierdig mand Krestoffer Gøye thiill Affuensbieriig, mynn kiere suager och syndirilig guode wenn, ganske wenlig till skreffuet¹.

155.

Visborg 11. April 1577.

Jakob Sefeld til Kristoffer Gøje.

Angaaende et paatankt Mageskifte mellem Brevskriveren og Kristoffer Gøje; om Staal og Kalk.

Mynn ganntz wenlig helsenn nu och altid forsenndt mett wor herre. Kiere Chrestopher, suoger och synnderlige guode wenn, nest enn wenlig thacksigillsze for alt godt, som du mig giorth och beuist haffuer, huilcket jgien ath forschille du schall alle min dage finde mig willig med huis jeg wed, du kanndt haffue theniste och godt aff. Kiere Christopher, ephersom tig wel fortенcker, ath du thilforne haffuer talit mett mig om dj twende gaarde, som du wille haffue aff mig, thenne enne vdj Skawtrop och thenne anden y Beszerop, och du wille vnnde mig thenne gaard igien y Masetrop, szaa haffuer jeg sport, ath du haffuer enn buol vdj Skindbierig², som schiøller en ørter kornn, j brendswin och ij marc, szaa sender jeg tig her jndliggenthis enn zedel, som jeg haffuer ladet optegnne, huis baade din guodtz och min schyøller, och haffuer ladit ligne thett, som du kandt wel sielffuer widre forfare vdj samme zedel. Er therfor min gantz wenlig bønn thil tig, du widt nu giøre som min guode swager och lade thett nu sielffuer offuerlegge och lignne epher thin egenn willie,

¹ *Segl bevaeret.*

² *Skovtorup i Kongsted S., Faxe H., Bisserup i Holsteinborg S., Vester Flækkebjerg H., Mastrup i Buderup S., Hornum H. og Skindbjerg i Skorping S., Hellum H.*

kalck, och will wy wel forligs om kiøbet, nar gud will, wi komer thil hobe. Kiere Christopher, jeg will paa thenne tiid jcke lennger opholle tig mett thenne min schriffuellse. Vdj huis maader jeg kanndt thiene tig, schaltu finde mig willig. Och will hermett haffue tig nu och altid gud almechtigste befaletthis. Lader jeg och Sophie¹ helsnne tig och Berette med mannge guode nather. Actum Wisborch thendt 11. aprillis anno 77.

Jacop Szefeldt.

Udskrift: Erliige och welbiurdige manndt Christopher Giøe thill Affundszbierig, min kiere suoger och synnderlige guode wenn gantz wenligen thill schreffuit².

156.

Herlufsholm 11. Maj 1577.

Hans Mikkelsen til Kristoffer Gøje.

Han meddeler ham Herluf Trolles og Birgitte Gøjes Dødsdag; han ved ikke af andre Breve end dem, der vedkommer Skolen, men desuden har han en Kiste, som Børge Trolle har givet ham i Forvaring, og hvortil Hvitfelderne vistnok har Nøglen.

Kiere Christopher Gøye, mynn gunstige, guode ven, dett er mig rettelig kiert, att ieg aff eders goduillig schriffuellsze til mig formercker eder vere vell hiem kommen, gud skee loff, och hand beuare eder framdelis vnder syn guddomelig beskiørmelsze lenge att leffue gandske løcksalig medt eders kiere huusfroue och allt hues y vell vill. Kiere Christopher, ieg betacker eder gandske ydmigenn for allt det møgle ære och guode, y mig bode meene och beuijse, gud skulle vere eders løen for altsamen, och ieg altiid findis eder til vilge och thiennist gandske redbon. Som y schriffuer mig till, huor lenge eders salig søster s. fru Berette Gøye leffuede ephther hinders salig hosbunde,

¹ *Sofie Bille, Breuskrivørens Hustru.*

² *Brevet er noget beskadiget.*

saa døde salig her Harloff anno lxxv then xxv vdi iunij monath, och salig fru Berette Gøye anno lxxiiij then xxvj iulij. Saa hun haffuer leffuede epther salig Harloff vdi ny aar och hen ved fire vgger. Then euig gud giffue osz finde dennom bode y then hemmelske euige glede. Kiere Christopher, som y vider bemeler om vdi eders schriffuelsze, om ieg vist aff nogen breffue, som schulle findis her vdi scholenn¹ och komme eder medt eders medtarffuinge vedt, saa ved ieg vdi sandhed icke aff anden breffue at sige, her schulle findes, vden the scholen er anrørendis och steden, vndertagen en kiiste, som salig her Byrge Trolle² antuordett mig vdi foruaring, ther hand bleff forstander, som salig froue Berette saa, ther ieg fick then, och ieg vell troffuer the Huitfelder, hans søster-sønner³ skall haffue nøgell tiill, thi hand antuordet mig then icke, ey heller haffde bud epther then, siden hand antuordet mig then. Men thi Huitfelder haffuer en gang eller tho taled mig tiill om, thi finder vdi hans bøger optegnede en kiiste, hand haffuer mig antuordet, och ieg fremdelis ville foruare dennom then. Vill hermedt haffue eder then euig gud befallendis medt eders kiere husfroue och gandske huusz. Ex Herlofsholms fry schole then 11. maj anno 77.

E. v. th.

Hans Michelsøn.

Udskrift: Erliige och velbyrdiige mand Christopher Gøye tiill Gundersløff, myn gunstig herre och besønnderlig guode venn, gandske ydmigen⁴.

¹ *D. e. Herlufsholm, hvor Brevskriveren var Skolemester.*

² *Børge Trolle, en Broder til Herluf, var død i 1571.*

³ *Arild og Jakob Hvitfeld, Søner af Kristoffer Hvitfeld til Berridsgaard og Øllegaard Trolle, en Søster til Herluf og Børge Trolle.*

⁴ *Findes i den Bøllingske Brevsamling i det Kongelige Bibliothek. Tidligere trykt i Ny kirkehistor. Saml. VI. S. 176—77. — Segl bevarat.*

Kierre Mogennsz, bedendis thig giernne, athu wille lonne megh ett paar aff thj gull hager, thu haffde wdj thenn stakit sorte fløueyllszkiortell, och jeg mothe become thenom mett thette mit bodt.

Udskrift: Erllig, welbiurdiug mannd Mogenns Gøye thiill Gallmendrup, minn kierre suoger och sønderllig guode wenn, gantzke wennlligen tillschreffuit¹.

158.

Skørringe 27. Maj. 1577.

Sibylle Gyldenstjerne til Birgitte Bølle.

Hun langes efter at komme hende til Ords; i København har hun for ikke længe siden været, men havde dér ingen gode Venner, som vilde hjælpe hende.

Mynn allerkierriste Birgitthe och kierre søster, gud alsommetigste haffue diig nu och altidh y sinn faderliig fry[ckt] och beskermelsze, och hannd beuare diig fraa alth thett, de[g] schadę kanndh enthenn till siell eller liiff, thett will ieg ynndsche diig saa troliigtt aff alth mitth hiærthe som mig sielff. Kierre søster, tacker ieg diig saa ganndsche wennliigen och giernne for alth hulhedtt och gott, som thw mig wdj mannge maade giorth och beuist haffuer, och synderliig for thinn guode, welmenthe schriffuelsze, som ieg for fire eller fem dage sidenn fraa diig bekommith haffuer, huilkith baade thett och alth annditth hulhedtt schall werre hoes mig, saa lennge ieg leffuer, wforglemth och alle minne dage goduilligen och giernne aff formouffuen mett diig igenn forschylle will, mett huis ieg nogen tidh widh att gøre, thett thw kanndt haffue thiennist eller gott aff, ther schaltt thw icke haffue merre thuiffuell paa, endh som ieg worre thin egen borren søster. Min allerkierriste Birgitte, formerckthe ieg wdj thin schriffuelsze, atthw haffde actth diig hiidh offuer till lannditth, førren

¹ *Brevet er ikke egenhændigt. Segl bevaret.*

maade ieg wed eder kand were till willige och gode, saa wiit dett y min ringe magt were kandt. Kiere fru Beriitte, giffuer ieg eder wenligen ad wede, dett jeg thuende gange haffuer bekomedt eders schriffuellsze, dett ieg wille lanne eder smøcker och hallsbaandt till ad rede Margrette Giøe till brud medt¹. Kiere fru Beritte, saa haffuer ieg icke hallsbandt, icke helder smøcker vden tho, dett kannnd y suarligen lett were beholpen medt, men der som ieg haffde enthen hallsband eller smøcker, och wore dett end x, daa skulle y saa giernne faa thenom som nogen wen, ieg haffuer, och icke were eder for gode, men dett lille, ieg haffuer, dett skall y faa till fulld wesze om fredagen² ad affte[n]n y den landsby, som y ligger med bruden wdj om natten, och wille ieg gjerne haffue sent eder dett, nu er dett icke her, dog skall y west faa dett. Kijere fru Beritte, er ieg och saa storligen bønn[f]allden till eder, om y wille giøre saa w[ell] for allt dett gode, ieg throer eder till, och lanne meg eders boskab, bode flamsk tha[p]etter och silckethyg till att drage her med [pa]a Silkeborig emodt konge. matt.³, dett skall nest guds hielp icke worde mere ad skade, end y haffde dett selluff, och beder ieg eder møgett giernne, kiere fru Beritte, dett y icke wille lanne dett fraa meg, om nogen komer till eder, som skall drage y Fynn till Hinrick Gyldenstierns brølup⁴, for wij icke wed, nar kong. matt. komer hiidt, och daa bleff dett for seent for meg att faa dett effter brølupett. Kiere fru Berithe, giører nu, som min gode thro er till eder, och vndfallder meg iicke nu, och beder ieg eder gjerne, attj

¹ Margrete Gøje, Kristoffers Broderdatter, blev den 20. Juli 1578 gift med Erik Lykke til Skovsgaard.

² Den 18. Juli.

³ Frederik II opholdt sig paa Silkeborg, hvor Brevskriverindens Mand, Mandrup Parsberg, var Lensmand, i Slutningen af August og Begyndelsen af September 1578.

⁴ Henrik Gyldenstjernes Bryllup med Karen Bille stod den 28. August.

Udskrift: Erlig och velbyrdig fru Berite Christoffers
Giøs tiill Affuennsbiere, min kiere farsøster, ganske venn-
liggenn tiill schriffuit.

161.

Spotrup 19. Juni 1578.

Dorte Krabbe til Birgitte Bølle.

*Hun sender efter Ønske nogle Smykker til Jomfru Margretes
Bryllup, men ønsker at faa dem tilbage, saa snart de er brugte, da hun
har lovet dem andetsteds hen.*

Minn gandske wennliig wennliig (!) helssenn nu och
altiid forssennt med gud wor herre. Kiere morsøster,
frue Biriitte, gud allemectigste vere altiid huoss eder med
sin helligand och naade och beuare eder naadelügenn och
well fran ald ditt, eder kand were skaadelig, ennthin thiill
siell eller liiff. Kiere morsøster, frue Biriitte, biithaker ieg
eder gandske giernne for aldt gott, som y mig giortt och
beuist haffue, for huilckiit jeg alle mine dage viill findis
guoduiligen och giernne thiill att forskylle y alle dy made,
ether thiill viilge och guode verre kand. Kiere morsøster,
frue Biriitte, som y schriffuer mig thill, att ieg ville laane
eder min halszbund och smøcker thiill att smøcke jomfrue
Mergtrt¹ thiill brud mett, sa giiffuer jeg ether venlliig att
viide, att ieg aldrig haffuer hafftt halszbund, men sennder
eder nu med ditte ethers bud mine smøcker, saa mange der
duer nogiutt, der som ieg haffde hatt fiere, diitt eder kunde
haffue thienntt, skulle y giernne haffue bekommitt dennom.
Och beder eder saa giernne, attj ville sennde mig dennom,
strax y haffuer hollitt paa thennom, dy ieg haffuer loffuitt
dennom in andin sted hinn. A. k. m. s., saa viill iig nu
icke lennger opholde eder mett thinne min schriffuelsze,
men alle min dage gandske gierne gøre aldt, huis y kand
haffue erre och gott aff och vere thiennit mett, kiende

¹ *Margrete Gøje.*

gud allermechtigste, din ieg vill haffue eder befalitt thill sell och liff och aldt, huiss eder kiertt er. Wiille y haffue thind wmag och sige edirs kiere hossbond mange guode nether paa mine weiginn. Aff Spøthrup thind 19. dag junij ar mdlxxvij.

Doritte Krabbe.

Minn morster, sender ieg ether en reigister paa samme smøcker.

Udskrift: Erlliig och welbiurdiige frue, frue Biritte Bølle Christoffer Gyis thiill Gunisløffholm, min kiere morssøster och synderlig guode wenn, ganndz vennlligin thiill schriiffuiitt¹.

162.

Dronningborg 19. Juni 1578.

Hilleborg Daa til Birgitte Bølle.

Om nogle Smykker, Birgitte har bedt om at maatte laans til Margrete Gøjes Bryllup.

Mynn gandsche wennllig och guod[welig helszen etter] nu och altiitd forszennnd med wor [herre. Myn] hertte kiere fadersøster, gud alm[egtigste were]altiitd hos etter och sparre och beuare [etters] kierre hosbundet och etter languarendis och well med lycke och wellffartt fraa alltt onntt, etter kand schade enntten tiill siell eller lyff. Ieg betacker etter saa gandsche guoduilligenn och gierne for all mangefoldige erre och guode, y mig altiitd y mange maade giortt och beuist haffuer, for huilckett y schall alle myne dage finde mig guoduillig tiill ad forschylle y alle de maade, ieg kand giørre, dett y kand haffue erre, tienist och gott aff, som ieg bekiender ad werre etter plicttug. H. k. fadersøster, gyffuer ieg etter gandsche guoduillig tiilkiennde, dett Iørgenn²

¹ *Segl bevaeret.*

² *Brevskriverindens Mand Jørgen Skram til Tjele, Lensmand paa Dronningborg.*

mange guode natter. Aff Drottningborig denn 19. junij anno 1578.

Hylleborig Daae.

Udskrift: Erlliig och welbyrdug fruffue fruue Birgitte Cristoffer Giøes till Gundersløff, mynn hiertte kiere fadersøster och synnderlliig guode wen, ganndsche wennlig tiilschreffuitt.

163.

Eriksholm 7. Juli 1578.

Otte Thott til Birgitte Bølle.

Indbydelse til Ove Brahes og Karen Thotts Bryllup.

Minn ganndske vennlig hellsszenn nu oc altid forszent medt wor herre. Kierre fru Birgette, syndelig gode wenn, nest enn venlig tachsiggellse for alltt gaatt, huilchett jeg altid gierne mett eder igen forschylle vill, giffuer ieg eder venligen tillkende, att erlig oc velbyrdig mand Offue Brade thiill Tonnyhollm acter vdi de hellige trefoldigheds naffn att giøre sitt brøllup vdi Malmø mett min kierre søster, erlig oc velb. jomffru Karine Thott søndagen nest ephther Mariæ fødzilsdaug, som er thenn 14. septembris først kommendis. Saa er minn venlige bøn till eder, attj ville vell giøre oc haffue thenn vmag oc komme thill Malmø om løffuirdagen nest thiilforn oc thaa giørendis eder glad[e] mett oss oc fle[re] begge voritz gode venner, [som] mig forhaabis nest gudtt thaa forsamlindes vorder. Thett forschyllder jeg gierne vdi slig eller andre [maade], mett huis ieg eder till vilge oc gode kand verre. Oc vill hermedt haffue eder gud almectigste beffalendis. Datum Eriixholm thenn 7. julij 1578.

Otte Thott.

Udskrift: Erlliig oc welbyrdig fru Birette Kristoffer Gøis, min syndelig gode wen, venligen thillschreffuitt¹.

¹ Segl bevaret. — Brevet er noget beskadiget.

164.

Silkeborg 31. August 1578.

Arild Hvitsfeld til Kristoffer Gøje.

Han udbeder sig de Penge, der var forfaldne til Bartolomai Dag.

Venlig hellszenn ether nu och alltiid forszennddt mett gudt wor herre. Kierre Crestoffer Giøe, synderlig gode wen, nest en wenlig tacksigellsze for alltt gott, huarfore jeg stedze aff formuen findis godwillig, giffuendis ether wenligen att wiide, att jeg nu haffuer afferdigitt thette mitt bud till ether ephther de pendinge, jeg skulle hafft nu till sanctj Bartholomaj dag forleden, bedendis gierne, hand thennum nu maatte bekomid, hand skall ether igienn offueranthuorre ethers breff. Och wdj hues maade jeg kand giørre, dett i eller ethers kierre hostru kand haffue gott aff, findis jeg stedze willig. Befalendis ether hermett gudt allmechtigste. Actum Syllkeborig 31. augustj anno 78.

A. Huittfeldt.

Udskrift: Erlig och welbyrdig mandtt Crestoffir Giøe till Gundersloffhollm, min synderlig gode wen, wenligenn¹.

165.

København 3. September 1578.

Mette Rosenkrans til Birgitte Belle.

Hun beder om at maatte laane Birgittes Duge, Haandklader og Damaskes Tapet til sin Datters Fastensøl.

Minn ganndsche wennlig hellszenn nu och altid till-fornn schreffuit mett wor herre. Aller kieriste Birgitte och min kiere søster, will ieg haffue thig saa ganndsche høgeligenn och giernne bethackitt for møgitt hulhed och gott, som ieg wdj mannge maade aff thig befunditt haffuer, huilckitt ieg alle mine dage will finndis guoduillig att for-

¹ *Segl bevarret. — Tidligere trykt i Rørdam: Arild Hvitsfeldt. Till. S. 41, men Datoen er her læst som den 30. August.*

skylle y alle the maade, jeg wed thig till willig och guode kannnd werre. Aller kieriste Birgitte och kiere søster, kannnd ieg thig icke fuldschriffue, saa rett fast mig aff alt mitt hierte forlengnis ephther att thalle medt [thig]. Och sagde thinn søster Kirstenn for mig, nu hund wor her wdj byenn, att thu haffde acthed thegh her wdt, huilckett ieg wor mөгitt glad till, och haffde wist forhoffuett att skulle komett thig till ordtzs. A. k. Birgitte och kiere søster, forseer ieg mig, att thu haffuer well hørtt, att ieg acter att giøre min datters festennøll¹ her wdj Kiøffuindhaffnn thennd neste sønndag ephther sanncte Mickells dag nu først komeendis², och throer ieg icke anddett, ennd att Christopher och thu haffuer faaitt breff therom. Er therfor min ganndsche wennlig bønn till thig, att thu willt well giøre for huis gode, ieg nogenn tid mett thig forskylle kannndt, och laanne mig thinne flamsche kleder, dreill, damaskis duge, huid søms duge och hannd kleder, baade aff dreill, damask och huidsøms³, att thu och will laanne mig thitt rødde damaskis tapett offuer tho skiffuer, som thu fick ephther sallig Olluff Mouritzszenn, och fick frue Anne Hardernberg magenn till thett, thu haffuer, och wille ieg bruge same tappeitt wdj sallenn her y min gaardt. Aller kieriste Birgit[te] och kiere søster, att thu nu willt giøre herwdj, som min fuldkomelig gode thro er till thig, och wnnfdaldt mig nu icke, och huis thu willt laanne mig, att ieg thett motte become nu mett thette mitt budt, jeg skall mett gudtzs hielp well lade forwarre thett, saa thett jnnthett skall bliffue att skade y mine werre. Och thersom [ieg] paa enn anddenn tidt haffuer nogett, som thu er begierindis, skallt thu gierne

¹ Datteren er Birgitte Rosenspærre, der blev troløvet og senere (i 1580) gift med Preben Gyldenstjerne til Vosborg.

² Den 5. Oktober.

³ Hvidsøm d. e. hvidt Broderi.

166.

19. September 1578.

Knud Bille til Birgitte Bølle.

Indbydelse til at mødes med ham i Svendborg.

Mynn ganntze vennlige helsenn altid forsenndt mett vor herre. Kierre fru Birritthe, besønnerlige gode venn, betacker ieg ether vennligenn oc gierne for alt godt, i mig altid giort och beuist haffuer, huilcket ieg met alt gode ganntz gierne forskylle vill. Giffuer ieg eder ganntze vennligen tilkennde, at ieg haffuer forschriffuit nogne myne gode venner at ville velgiørre oc verre i Suenborg hosz mig søndagenn efter omnium sanctorum, som er thenn 2. nouembris først kommendis. Thi er min ganntze vennlige bønn thill ether som till min gode venn, atti ville velgiøre, haffuendis thenn wmag oc komme thill Suenborg om løffuerdagenn tilforne oc fortøffue der enn tre eller fire dage hosz mig oc flere mine gode venner oc tha vidre at thale mett eder, en ieg nu schriffue kand. Kierre fru Birritthe, giørrer nu her vdi, som min gode tro er till eder, oc i ville velgiøre oc findis her wdi vbesuerit. Huor ieg i slige eller andre maade ether till villie oc gode verre kand, findis ieg ganntz veluilligen. Oc vill her mett haffue eder thenn almectiste gud befalendis. Datum thenn 19. septembris aar 1578.

Knud Bille.

Udskrift: Erlige och velbyrdige fru Birritthe, Christoffer Gøyes till Gundersløffholm, min besønnerlige gode venn, venligen tilschreffuit.

167.

Klavsholm 6. Oktober 1578.

Jakob Fris til Birgitte Bølle.

Om en Karl, der har beligget en Pige; om Kvægbestanden og forskellige Husholdningsanliggender paa Klavsholm.

Miinn jdmigiilliig, plictig, troff tenneste nu och altiidt forszennndt medt gudt. Kiere fruw, giiffuer jeg ether jd-

ether ij bocke belle¹ mett Per skreffuer. Kiere frue, er ther slett jnngenn fructer j haffuen j ar vden iij eller fere snes perer. Kiere frue, er allt ethers queg well wed mecte her paa gordenn, gudt ske euig ære dirfor. Kiere frue, attj welle biøde mig tiill, huor jeg skulle ber mig ad for enn fadzburdsquendē. Kiere frue, neste guds help thaa skall ethers kleder jnthe bleff att skade j nogen made, førenn gudt allemetigeste will, j komer selffuer hem. Kiere frw, skiicke mielckedye siig riit well vdj hindis bestelling. Hermedt ether gudt allmetigeste befallendis buode tiill liiff och siill och alt thett, som j vill vell. Gudt allemectigeste spar och beuore ether lenge och wiill epher siin guode, gudomellige wiille. Actum Cllauishollum denn 6. octobris anno 1578.

Jacop Fris.

Kiere frue, fennge j three stor lesz hempe² j aar, och finge j vll aff ethers egenn faar nu tiill sanctj Mechaels dag vj pundt iij mk. vell.

Udskrift: Erlliig och welbiiurdiig frue frue Berthe Bøller Christoffers Giøes tiill Cllauishollum jdmigiilliig tiill skriiffuenn.

168.

Trudsholm 26. December 1578.

Jakob Høg til Kristoffer Gøje.

Om Kristen Quitnøvs Frieri til Brevskriverens Søster Margrete; han beder Kristoffer om de to Gaarde i Hammerum Herred, som han tidligere har stillet ham i Udsigt; han har lovet Jakob Rostrup dem, og denne vil ikke give Afkald paa dem uden imod en ubillig Erstatning.

Mynn ganndtze godwillig, kiererliig helsenn nw och altiidt forszennndt medt wor herre. Kiere morbroder, gudt

¹ D. e. Bukkeskind.

² D. e. formodentlig Hamp; Hempe betyder ellers en Bondetvøj.

nogen kortt tidt siden, hanndt er komen igenn, saa haffuer jeg saa santt hielpe meg gudt jnnthett maatte wide deraff, andett enndt fremit folck viste att sige, før nw wdi then vge for juell handt talde meg till derom paa Hamergordt. Saa haffuer y och well vdenn thuiuell hørtt denn handell, hanndt haffuer verit vdi medt thenn kinde, som kom her jnndt effter hannom, denn er meg saugt, att hanndt gaff hinne vidt iij^m daller, før hanndt kunde bliffue henne kuitt. Och schall thett vell werre adt beffrøgte, att handt joe for thett och andett sider y enndt stor gielldt. Och thalde Erick Hardenberg¹ och hanns broder Frederich Kuitzo min morster Inger² till paa hanns wegne wdi Othense, och gaff hinne thiill kiende, att handt agtidt att lade thalle om minn søsther Margrethe och begeredt, att hun wille werre hannom godt derwdi. Saa wedt gudt, jeg haffde retteliige giernne selff tallidt medt ether baade om thett och andett, meg magt paa liger, saa kanndt nw min leilighedt icke begiffue seg saa paa thenne thiidt, thi jeg haffuer nogitt att bestille till dette snapslandtzting, som meg magt paa liger, eller skulle jeg wist selff haffue komitt offuer thiill eder. Saa beder jeg eder nw giernne, adt y wille vell giøre och findis wbesuerdt hervdi och meddele eder gode raadt medt meg, huadt eder synis gaatt adt werre, och giiffue meg eders gode miening hervdi tilkiende. Kierre morbroder, som ether och wellffortencker, att jeg for nogen tidt sidenn forledenn haffuer thalidt medt eder om tho gorde wdi Hardsyssell vdi Hamerumherit, som kallis Thuedenn, som jeg giernne ville, att y for schell och fyliste ville vnnde meg till Jacob Rostrup, och y samme tidt vdi Københaffn gaff meg godt fortrøstning therpaa, saa gaff jeg Jacob Rostrup mitt breff

¹ *Erik Hardenberg til Matrup var gift med Kristen Quitsovs Møster Anne Ejlersdatter Rønnow.*

² *D. e. hans (mange Aar ældre) Søskendebarn Inger Oxse.*

paa samme tho gorde, att ieg schulle flye hannom dennom for hanns partt her vdi Thrudtzholms gordtz medt mere, jeg fick aff hannom¹. Nw begynnnder hanndt att vill eske samme gorde aff meg medt rigens rett, och jeg nw saa snartt iche kanndt komme medt eder therom tiill handdells. Saa er derfor min ganndtze wennligen bønn thiill ether, kierre morbroder, att y wille well giøre och wnnde meg samme tho gorde tiill maglaug, jeg will giffue oc giøre eder skell och fyliste igen for dem wdi Hardsyssell baade for eigendom och skyllde wdi alle maade. Jeg kanndt icke stille Jacob tilffridtz, vden jeg kanndt fly hannom de samme tho forskreffne gorde², och haffuer jeg bodett hannom godtz vdi Hardsyssell, eigendom modt eigendom och skyllde imodt skylle, thaa viill handt iche lade seg sige, medt minder enndt jeg will giffue hannom lige eien- dom och skylde och hanom saa vell beleiligt och thertill medt quetere hannom for viij⁶ daller, hand var salig her Otte³ schyldig, huilchit breff medt lodt fild meg tiill paa skiffthe, och der till medt haffuer handt soldt en gordt, som stodt os alle vskiffit imelom, oc vill ocsaa, ieg skall holde hannom ther kuitt for for alle vore medtarffuinge, huilche hans begiering meg synis megit vtolig att vere paa min side, huorfor jeg beder eder gandtze gierne, kiere morbroder, att i wille ansie min leilighedt oc schriffue meg itt gaatt suar tiill herpaa igen, huadt fortrøstning y will giffue meg hervdi. Jeg wille heller giøre eder dobbelt skell for dennom, thi hanndt setter saare fast effther min

¹ *Saa vel Breuskriveren som Jakob Rostrup til Lergrav, der i 1594 endte sit Liv paa Retterstedet, hørte til Arvingerne efter den i Aaret 1569 som barnløs afdøde Otte Krumpen; Jakob Høgs Fader Just og Jakob Rostrups Moder Anne Høg var Børn af Otte Krumpens Søster Johanne og Jakob Eskilson Høg.*

² *Tved (i Avlum Sogn) ligger i Nærheden af Jakob Rostrups Gaard Lergrav.*

³ *Otte Krumpen.*

169.

Trudsholm 26. December 1578.

Jakob Høg til Birgitte Belle.

Han beder hende være ham behjælpelig hos Kristoffer, at denne vil give ham de to Gaarde, han har skrevet til ham om.

Minn ganndtze godwillig, kiierlig helsenn nw och alltiidt forskreffuitt mett wor herre. Min allerkiersthe morsther, gudt almectigeste werre nw och altidt hos ether medt sinn anndt och naade och spare och beuare ether altidt naadeligen och well fraa alltt thett, som vnntt er. Och wyll nw haffue ether saa ganndtze høieligen och giernne bethackit for alltt erre och gode, y meg altiidt och vdi mannge maade giortt och beuist haffwer, for huilchitt y schall alle mine dage finde meg gandtze goduiligen och redeboen tiill att forschyllet oc fortienitt medt alltt huis gode y min ringge magt er, och jeg wedt adt giøre, der eder tiill erre, wilge, thienisthe och gode kanndt were, som jeg kiennendis eder høieligen pligtig att werre. och y aldrig schall haffwe thuiell paa, saa lennge gudt wiill, jeg leffuer. Min allerkiersthe morsther, saa giiffuer jeg ether ganndtze wennligen thilkiende, att jeg haffuer schreffwiitt min morbroder thiill om tho gorde vdi Hardsyssell, att hanndt wille well giøre och vnde meg dennom till maglaug, jeg vill giffue hanom saa gott godtz igen wdi Harsyssell, bode paa eindom och schyllde, thi meg threnger nw saa hartt tiill dem¹. Jeg haffuer tillforn sellff taledt mett hannom derom, daa haffuer handt giffuit meg gode suar therpaa, och ieg deroffuer haffuer giffuet Jacob Rostrup mitt breff paa, att jeg schulle flye hanom dem. Nw begynder handt att eske aff meg mett riigens delle, och jeg iche vdi anden maade kanndt stille hannom tillfriidtz wdenn min storre schade, som jeg haffuer schreffuitt min morbroder den sags leilighedt thiill, huorfor er tiill eder, min aller-

¹ *Smlgn. det foregaaende Brev.*

kieristhe morsther, min gandtze wenliige bønn och begerinng, att y wiille well giøre for allt huis gode, jeg nogen tidt kandt forskyille medt ether, och were meg behielpig hos min kiere morbroder, att hanndt wiille wnnde meg samme tho gorde, som kaldiis Thueden, till maglaug, jeg vill giøre hanom godt schell och fyliste vdj oc medt saa gott godtz och saa vell beileilig igen vdj Hardsyssell, dett første gudt vill, hanndt kommer her offuer till lanndett, och holde hanom thett vden all schade vdj alle maade. Jeg thuiler inthett paa, ther som y wiill werre meg godt och behielpig her- vdj, daa bekomer jeg well nogen gode suar herpaa. Min allerkieriisthe morsther, schall y haffue saa megenn stor erre och thack for thett haffre, y gaff meg, och for allt anden eders gode vellgierninnger, y meg altidt beuiste, gudt almectigste giffue, jeg wisthe wdj nogenn maade att kunde tienne eder igen eller giøre nogit, ther y kunde haffue erre och gode aff, daa ville jeg vdj alle maade findis ther gandtze goduiligen och redebon thiill, och beder ether giierne, att y iche wille fortennche meg, att jeg biuder saa rundeligen offuer ether, min storre nothorfft forderer meg thertiill, ellers schulle ieg vdi denne min ringe schriiffuese iche haffue bemødett eder. Allerkieriste morster, giører nu hervdj, som min gode throff er thiill ether. Jeg will altidt gierne giøre allt, huis ether kiertt och tiill willge kandt were. Saa wiill jeg hermedt nw och altidt haffue eter denn alsomectigeste gudt euindelige beffalitt. Och ynnsker Liisbett ether mange thusinde gode nather. Aff Thrudtzholm anden dag juell aar 1578.

Jacob Høg.

Udskrift: Erliig och welbiurdiig frwe frw Berethe Christoffer Gøies thiill Gundersløffholm, minn kiere morsther, ganndtze goduiligenn thiillschreffwiitt¹.

¹ *Segl, delvis bevaret.*

171.

Kolding 10. Januar 1579.

Frederik II til Kristoffer Gøje.

Indbydelse til Niels Parsbergs og Lisbet Sehesteds Bryllup.

Friderich thend anden mett gudtz naade Danmarchis, Norgis, Wendis oc Gotis koning etc.

Wor gunst tillforn. Wiid, att wij achte wdi the hellige threfoldighedtz naffn att lade giørre wor kamerers osz ellschelige Niels Parsbergis brølluppe mett en hogborne førstindis wor kierre høstruis jomfruer osz ellskelige jomfrue Liszibett Seested her paa wort slott Koldinghuss nu fastelaffuens søndag, som er thend første dag martij først komendis¹. Thj [bede]r wij theg oc naadigst begier, athu willt rethe theg ephter paa samme thiidt att werre her tillstede, thagendis thin høstrue oc hindis jomfruer mett theg och tha att giørre theg glad mett osz och andre wore wndersaatte aff adelen, som wij thend thiid thill osz forskreffuit haffuer. Ther mett giør thu osz synderligen til willge, oc wij forlade osz ther wist till, befalendis theg gud. Schreffuitt paa wort slott Koldinghuss thend x januarij aar etc. 1579 vnder wort signet.

Friderich.

Udskrift: Osz ellskelige erlig oc welbiurdig Christopher Gøye till Gundersløff, wor mand oc thienner².

¹ *Samme Dag gjorde Kongen ogsaa Breide Rantsaus og Sofie Rosenkrans's Bryllup.*

² *Brevet, der er lidt beskadiget, findes i Danske Selskabs Papirer i Rigsarkivet. Paa Bagsiden findes følgende Paategning, der dog aabendart kun maa opfattes som en Penneprøve: »Thette kong. mats. breff bleff lest paa Flackebiierge herriids tynnggh thaarsdagen thenn 12. februarij 1579.«*

174.

Odense 16. September 1579.

Niels Kaas til Birgitte Bølle.

Angaaende en Karl, der er født paa Kristoffers Gods i Laaland, men nu tjener Otte Erikson; han beder hende tale Drengens Sag hos Kristoffer, at han vil give ham kvit.

Mynn ganske wenlig helsenn altid forszendt med wor herre. Kere Birgite, synderlig guode wen, jeg taker thig wenlig och gierne for alt beuist gott, huilkid jeg aff formugen alle min dauge will findis goduillig att forschulle medt alt, huisz i min macht er, der thu kandt haffue gott aff och were thent medt. Giffuer jeg ether wenligen att wiide, at senist jeg war paa Gundersløff, talede jeg medt Christoffer om en dreng, som er født paa ethers gotz wdj Lolandt och nu thener Otte Erichszen, att handt for min skyld wilde giffue hannom quit, och handt tha paa samme tiid wegrit sig ther wdj. Saa haffuer therfor drengen nu paa thett ny mig igien besøcht och min forschriff till hannom werit begerindis, huilken jeg hannom iki wiste att kunde wegre. Er therfor min wenlig bøn thill thig, thu wille welgiøre och forhjelpe hannom huosz Christoffer medt et gott ord for min skyldt till thett beste. Ther som jeg kand gøre nogit, ther thu kandt haffue gott aff, schall thu altid finde mig goduillig. Will her med haff thig gud almegtigste beffalit. Aff Ottensze thendt xvj septembris aar 79.

Nelsz Kaasz.

Udskrift: Erlig och welbyrdig frue Birgitte Bølle Christoffer Giøes, mynn synderlige guode wen, gantz wenligen tilschreffuitt¹.

¹ *Segl, delvis bevaret.*

175.

Kallundborg 9. Oktober 1579.

*Peder Bille til Kristoffer Gøje.**Angaaende en Tratte mellem Ejler Krause og Johanne Oxe.*

Minn ganntzsche wenlige hielsenn alltiid forsennt mett wor herre. Kiere Christoffer, frennde oc synderlig guode wenn, nest min wenlige thacksigelse for alltt gaatt, huilchet ieg giernne forschyllde will mett huis ieg wed thig thill wilge oc guode kand werre. Kiere Christoffer, giffuer ieg thig wenlig thilkiende, att thin schriffuilz kom mig rett nu thilhande, huorvdj thu giffuer thilkiende om thend thrette emellom Eyler Krause oc jomfru Jahanne Oxe om thj bondgarns sette¹ wiid Bramsnæs, oc est begierendis, att ieg wilde giffue en steffning vd til the gode mend, i befalningen er, ephther att ieg er formand vdj sagenn. Saa kand ieg thig icke wenligenn forholdiit, att ieg war inthett vdj thennd befalning, och icke helder ieg wed, huilche the guode mend erre, som er vdj befalningen, men ieg kom vngeferlich samme thiid thil Suanholm, dha bad Eyler Krause mig om, att ieg wilde følge hannom thiid, som thretten begiffuir siig, huilchit ieg oc giorde, oc tha møtte ther ingen paa jomfru Jahannis siide, men thet kong. m. breff, jomfru Jahanne sennde mig, thett sennde ieg thill Eyler Grubbe och therhois schreff hannom thill, att hand samme steffning wilde vdgiffue, thj ieg icke wiiste, huem the guode mendt war, som befalningen paa lydde, oc icke ieg endnu wed thett, thj ieg war inthett thagenn vdj thend befalning, men ieg bleff thagen enn andenn steedt. Oc sennder ieg thig herhois ett breff, ieg haffuir Egler Grubbe herom thilschriffuitt, oc thet kong. m. breff mett min egen schriffuise sende ieg thill hans fogitt paa Thryggeuelde², saa ieg wisselig forseer mig, att Eyler haffuir breffuene

¹ *Sæt d. e. Fangstgarn, hyppigst brugt om Jægergarn.*

² *Ejler Grubbe var Lensmand paa Tryggevalde.*

bekommit. Kiere Christoffer, ieg will icke lennger op-
holde thig mett thene min schriffuise, men will allt-
tiid gierne findis willig att giøre, huis thig kiertt er. Oc will
hermett haffue thig gud befalenndis. Lader Birgitte¹ hiilse
thig oc thin kiere høstru mett mange guode natter. Aff
Callundborg slott thend 9. octobris anno 1579.

Peder Biillde
til Suanholm.

176.

Totterup 3. Juni 1580.

Ide Munk til Kristoffer Gøje.

*I Anledning af en Trætte med Ejler Grubbe beder hun Kristoffer
komme til hende paa Tirsdag og Dagen efter følge hende til Aastederne
og staa hende bi.*

Min ganndske gouduillig hellssenn nu oc altidt for-
senndt med gud wor herre. Kiere Christopher, goude
frennde oc besynnderlige goude wenn, betacher ieg dig
saa ganntze wennligenn oc giernne for alt ere oc got,
du mig i mannge maade beuist oc giort haffuer, huilchit
ieg aff formuen will finndis ganntze gouduilligenn oc giernne
medt dig at forskylde i alle de maade, ieg weedt dig till
wilge oc goude kanndt were, med huad deell ieg got
formaar. Kiere Christopher, giffuer ieg dig wennligenn
at wide, at Eyler Grubbe haffuer ladit mig steffne medt
iiij goude menndz steffning ephther en konng. mat. be-
falning, som handt haffuer forhuerffuit till denum om
nogen trette, som hannd haffuer mig paaført om enn sø,
kallis Tuemosse sø, liggendis emellum min gaard Totterup
oc hans gaard Lystrup, emodt denn forligelsse oc contract,
goude menndt haffuer osz giort emellum, oc wi sampligenn
haffuer forseglede oc wunderschreffuit huer med woris
egenn haand [m]ed the [an]dre gode [me]nnd, oc wansiet

¹ *Birgitte Rosenkrans, Brevskrivērens Hustru.*

Udskrift: Erllige oc welbiurdige Christopher Gøye till Gundersløff, min kiere frennde oc synnderlige goude wen, ganntze wennligenn tiilschreffuit¹.

177.

Rygaard 27. September 1580.

Johanne Oxe til Kristoffer Gøje.

Hun sender den Hund, han begærede, da han var paa Rygaard.

Mynn allerkieriste morbroder, gud allemegteste werre nu oc alltidt huosz deg oc beuare deg nadeligenn oc well fraa allt thit, thig kannd werre skadeligenn baade thill sill oc lifff. Oc will ieg nu haffue thig saa ganndske høgeligen oc gerne bethackit for allt ere, godt, som thu mig alltidt giort oc beuist haffuer, huillke du skalld alle dinne dage finde mig gannske guodwiligenn att forskylle med allt huisz godt y min ringge mact er, de du kann haffue ere eller godt aff. Kannt du alldrig thro, saa ret ker dit er meg, de du oc Berite er nu komenn her y lanndit² thill osz igienn, gud werre loffuidt. Kier morbroder, som deg well forthennker, denn thid du warst her paa Rygardt hosz meg, da wars du aff mig begierenndis enn hundt, som war da en hualpe, saa haffuer ieg spurt, att du er nu hieme, saa sennder ieg dig nu same hund, som er nu aar gamell, saa sannte hielpe meg gud, som thit er denn same hundt, gud gat (!) hand kann werre saa ret guod, som ieg siert giernne, ieg wille giernne ha hagt enn hosz mig, ennthill thit bud hauffde komedt efftherenn, saa frøckthit ieg, att enn skulle icke saa well bliffue behesit³ hosz meg som hosz deg, derfor sennder ieg enn deg nu. M. a. k. morbroder, will ieg nu icke lennger

¹ *Brevet er noget beskadiget.*

² *D. e. til Sjælland; Dateringsstedet ligger i Rye Sogn, Voldborg Herred. Hise d. e. lade en Hund jage; behisset er vel altsaa afrettet til Jagt.*

wmage deg med min skriffuellse, menn du skall alle mine dage finde meg for dinn hulle, thro søsterdather, ther thu jnngenn thuell paa haffuer, thit kinnde gud allemeecteste, ieg will nu oc alltidt haffue theg lennge sundt befallenndis med allt, huis theg kert er, oc gjør well oc ha den vmag oc sig Berite oc din jomfrw mannge gonnet paa mine wegne. Skriffuit paa Rygardt tenn 27. september aar 1580.

Jahanne Oxxe.

Udskrift: Erllig och welbyrdige mannd Christoffuer Gye till Gundersløffholum, mynn kierre morbroder, gandske guoduiligenn till skriffuidt.

178.

Bremersvold 2. Oktober 1580.

Mogens Anderson Gøje til Kristoffer Gøje.

Han sender en Mynde og nogle »Stænger» og beder om at maatte faa en Tønde Most; den Skødehund, han har lovet Birgitte, skal hun senere faa.

Min gandske wenlig helsen theg nw och altiid forsentt med wor herre. Kiere Christoffer, suoger och sønderlig gode wenn, tacker ieg theg for allt gaatt, som thw meg altiid giortt och beuiist haffuer, och sønderlige for eble och kalkuniske høns, som thw sende meg, huilkett jeg gandske gerne forskylde och fortiene will wdj hues maade ieg kand. Sender jeg theg nw thennd møind, som bleff tilbage, forseer ieg meg, hand bliffuer rettelig goed. Wilde ieg gierne haffue wist bud till Birgitte, att hun wiilde giffue meg en tønde must, thw wiilde were mitt bud till hende therom, som ieg theg till tror. Och sennder ieg theg the stenger, ieg loffuitt theg. Vdj hues willige och wenliige maade ieg kand gøre nogett, theg kand komme till tienniste och gode, skaltw altiid finde meg willig som thin gode wen, thend thw jngen tuill paa

haffuer. Will hermed haffue theg gud almechtigeste be-
falendis. Giør well och siig Birgitte mange gode natt paa
mine wegne med tacksiiigelsze for alt gaatt. Aff Bremmers-
uold 2. octobris anno 1580.

Mogens Gøye.

Thend skiude hund, ieg loffuitt Birgitte, skall hun
bekomme, naar min dreng kommer hiem med hannem.

Udskrift: Erliig och welbyrdiig mandtt Christoffer Gøie
till Gundersløffholm, min kiere suoger och sønderlig gode
wenn, gandske venligen till schreffuitt.

179.

Bremersvold 5. Oktober 1580.

Mogens Anderson Gøje til Kristoffer Gøje.

*Han sender et Brev og en Tøjrring til en Mynde; Navnene paa
de tre Mynder, han har sendt; han beder om et Brev paa nogle Enge
samt et Raabukkevir.*

Min gandske wenlig helsenn theg nw och altid for-
sentt med wor herre. Kiere Christoffer, suoger och
sønderlig gode wen, tacker jeg theg for allt gaatt, som
thw meg altid giortt och beuiist haffuer, huilkett jeg
gandske gerne forskylder. Som thw skriffuer meg till
om eth breff till thend karll, som boer i Wingorden, om
thin degen¹, saa sennder jeg theg nw same breff, des-
liigeste sennder ieg theg en tøj ring till thend tredie
møind, ieg gaff theg, och heder thend første møind Hudto,
thend anden Werp om, thend tredie Tastenan. Tacker
ieg theg for thend must, thw loffuer meg vdj thende thin
skriffuelsze². Theg well fortencker, thw loffuede meg eth
breff paa the enge, thw meg wntt och giffuitt haffuer,
jeg thett motte bekomme, och nogle raabucke wyr, som

¹ *D. e. Kaarde.*

² *Smlgn. det foregaaende Brev.*

[thw] loffuitt meg. Jeg gør altiid gerne, hues theg kertt er. Will hermed haffue theg gud almechtigste befaenndis. Gør well och siig Birgitte mange gode natt paa mine wegne. Aff Bremersuold 5. dag octobris anno 1580.

Mogens Gøye.

Udskrift: Erliig och welbyrdiig mand Christoffer Gøie till Gundersløffholm, min kiere suoger och sønderlig gode wen, gandske venligen¹.

180.

Oreby 19. Oktober 1580.

Birgitte Belle til Kristoffer Gøje.

Hun finder ikke Behag i den Kvinde, Kristoffer har talt med, og vil ikke have hende til Malkedeje.

Min hierte kierre mand, gudt were althidt hosz ether och opholde och bewarre ether lenngj løkeligen och well y ale ethersz weye och beuare ether fraa alt thett, ether kand were schadeligt ennthenn till sell eler liuff, och ladt ether lenngj leffuue mett møgen sundhidt och welfardt. Min hierte kierre mandt, giffuer ieg ether gantzke wennligen thiillkiende, att herr kom en quinde rett nw hidt thiill gordenn och siger, att honn thalde mett ether sielffue wedt ferienn², och haffuer fogden schiffuit mett hende, om jeg wilde haffue hende thiill en miellkedej. Saa behaffuer meg hende slett jnnthett, och sender hennde therfor thiilbage jgien, och haffuer giffuit hende en mk. fore hendisz wmagh. Och sender ieg ether en schiffit paa nogen erinn, som bleff forglempt att besteale paa Gundersløwff och wthj Kiøpennhaffn, och wille nw jke lenger wmage ether mett min wellmiente schiffuelsze eler forbiude

¹ Segl bevaeret.

² D. e. Færgen; som det fremgaar, navnlig af det følgende Brev, opholdt Kristoffer Gøje sig paa Gunderslevholm.

meg emodt ether, men wille hermett haffue ether gudt alermegtigste befallendis. Aff Offuerbygordt then 19. october anno 80.

Berethe Bøle.

Myn h. k. h. mand¹, beder jeg jer opaa ded aller uenlygste, j uell haue meg uffortyngtt, for jeg hauer jcke skreued jer tyll mett myn egen hand, dy jeg hasted saa harth atth send kuynd tyllbag mett. Nou gud far, søn och hyll and befall jeg jer altyd, m. k. m. Gør uell och lad pygeren² kom snarth.

Udskrift: Min hierte kierre mand Chrestopher Gøye thiill Gundersløwffholm gantzke throffwiligen thiillskiffuit³.

181.

Oreby 25. Oktober 1580.

Birgitte Bølle til Kristoffer Gøje.

Pigerne er komne og har medbragt, hvad Kristoffer har sendt hende; om den Syge, der regerer, og ogsaa er kommen til Oreby; om hendes Helbredstilstand; hun beder ham blive borte, til Sygen aftager; hun sender noget Lavendelfrø; beder ham sende hende en Hue; Sidsel Urne er syg.

Min hierte kiere mandt, gudt haffue ether althidt wthj sin nadelige bewaring och spare och beware ether lengj och well fraa alt thett, ether kandt werre schadeligt enthen thiill sell eler liuff. Min hierte kiere mandt, giffuer ieg ether gantzke wennligen thiill kiende, att mine piger kam hiem idag, ther klokenn war tholff, och haffuer ieg bekomit mett thennom, huisz y sende meg fraa Gundersløwff, huillkit iegh taker ether gerne for. Och will ieg ether wennligen ike forholde, att thenn nye siuge, som regerit her wthj lanndit, ther y drog bordt, er ochsaa

¹ Kun Efterskriften er egenhandig.

² Pigerne, smlgn. det følgende Brev.

³ Segl bevaret.

komin her thiill gaardenn, saa mieste paarten aff follken haffuer hafft same siuge och some aff thenom haffuer enw, saa ieg haffde jke ett helbrede mennesche her paa thenne stoffue hosz megh nw y løffuerdagsz affthen sist forgangen¹, och legher Margrete Basze² enw slett wedt sengen. Och er thett gudt werre loffuit, nogit bedre mett meg y mine bin, jn thett war, dog haffuer ieg werit och er enw saa jle thiillpasze aff damp³ och snue, och throffuer well, att thenne nye siuge hielper och till, saa ieg haffuer jke werit fraa sengen wden thre dage, siden y drog bordt. Dog hobes ieg nest gudz hielp, att thett maa nw snart bliffwe gott. Min hierte kiere mand, beder jeg ether gerne, ephtherhj thenne siugdom er her paa gaarden, attj daa wile forthøffwe ther wthj landit paa othe eller thij dagsz thidt, ennthiill thett bliffwer nogit stele jgien mett same siuge, thett alerførste thett bliffuer stele, saa will ieg strax lade ether wide thett. Och sennder ieg ether nogit lawendell frøe och beder ether giernne, attj wile fange Berete thett, att honn wile saa meg thett wthj haffwen⁴, och schall honn saa thett well wit. Och will nw jke lenger wmage ether mett min welminthe schriffuelsz, men will hermett haffue ether gudt alemectigste befalindis, han wnnde osz att findis snartt sunde och glade. Datum Offuerbygaard then 25. october anno 80.

Berethe Bøle.

Min hierte kiere mand, beder ieg ether giernne, attj wile tage megh min hw⁵, som star y thett øffuerste skab wedt kamerszdøren, och er ther mwr⁶ omkreng same hw,

¹ Den 22. Oktober.

² Margrete Eriksdatter Basse, født 1552, siden gift med Hans Stenson, var i Huset hos Kristoffer Gøje og Birgitte Bølle.

³ Formodentlig Sved.

⁴ I Gunderslev.

⁵ Hue.

⁶ Maarskind.

och leger nøgeln thiill same skab y Margrete Baszes høye skrein, som fogdenn haffuer nøgelen till.

My h. k. h. mand¹, gud fad, søn och hylland beffall jer saa høglyg som meg sell mett mæg lycke och lang warens sondhed och uellfarth, och beder jer gerne, j ull hau meg wffortyngth, for jeg haur jcke skreued jer tyll mett myn egen hond, dy jeg ær saa suag, jeg gyd jcke, dy jeg kom jck aff myn senng jdag, och kand jeg aldry fulld skryue jer, saa syg SysseU Urne ær² och leg silett ued sengen, och saa hyrttlyg bedrøu och red jeg ær for jer for den stor syg, dy syg, der ær j Køunhawn och deslygesth her, gud far søn och hyll and beuar jer alltyd uell och und os atth fyns snartt| sond och glla j gudz frøgtth, dy meg for lens aff alltt mett hyrtt æfter jer.

Udskrift: Minn hierte kiere mand Chrestopher Gøye thiill Gundersløwffholm gantzke thruoffwiligen thilschriffwit.

182.

Oreby 6. Januar 1581.

Jens Nielson til Birgitte Belle.

Han sender nogle Medikamenter og meddeler hende, hvorledes de tilberedes; om Ostene og Slagtning af Svin paa Gaarden; om nogle Ærender, han skal besørge.

Mynn ydmygliigh plettiigh thro tieniste altiid forszendt medtt medt (!) wor herre. Kiere frue, maj wede, att iegh sender ether nu nogiitt wannd och nogitt smørelsze, szom Berette Knabis haffuer giortt, och søe³ hun wanditt saaledis: hun tog ij nye potter och tog enn pott wand y thenn enne pott och en pott edick y thenn andenn pott,

¹ Kun denne Efterskrift er egenhändig.

² Smilgn. Brevet af 2. Maj 1581.

³ Sød d. e. kogte.

well kome offuer tiill ether och giøre ether same smørelse. Kiere frue, maj wede, att her bleff j fierdinge sødeoste aff thet, her wor, och et tiuffue oste tiill offuer, och bleff her j tønne suroste och j ottingh. Kiere frue, maj wede, att ieg szennde frue Karen Gregers Truszen¹ thett breff, och gaff hun buodett for suar, att hun wiille sielffuer skiicke ether suar wdjgienn. Kiere frue, maj wede, att ieg wiille nu lade slacte suine paa thette nye, saa wiille ieg schriiffue ether tiill, huor mөгitt yster ther bliiffuer aff thenem. Kiere frue, wiille y well giøre och siige Christoffer, att ieg kunde icke nu saa kuortt flie Christoffer beskeen paa hues erenge, hand haffuer schriiffuitt meg tiill om, men ieg hade buod och lod forhøre, om Laue² war hieme, thaa war hand icke hieme, men the winntte hanem hieme wdj diisze dage, saa wiille ieg talle med hanem, saa skall Christoffer fange beskeenn. Kiere frue, som y schriiffuer megh tiill, att Christoffer wiille schriiffue Mogens Giøe tiill om enn stienn, som y wiille haffue ethers woben wd-schrogen paa, saa warett gott, om hand skriiffue hanem tiill med thette første. Kiere frue, maj wede, att iegh szender ether nu then budiicke och thenn nøgell wdjgien och ij stienne, som y skriiffue meg tiill om. Hermed ether gud befallendis. Ex Orebygordt hiilletekongersdag aar 1581.

Jenns Nielszen
ethers thienner.

Udskrift: Erlliigh welbiurdiigh frue frue Biirgitte Bølle Christoffer Giøis tiill Gunndiisløffholm gantz ydmygeliightt tiillschriiffuittthtt.

¹ *Karen Banner, Gregers Trudsen Ulfstands til Torup, Barsebæk og Estrup.*

² *Rimeligvis Lave Venstermand til Stadager, død 1587.*

døter, huilket meg høgeliigen fforvndrer, at hand ville tage seg dette y sinde oc icke raade met meg derom, ocsaa er ocsaa (!) min ffuldkomelige troff saa god til dig oc min hulle, gode søster, at y icke heller haffuer raad hanom det. Saa beder oc fformaner ieg dig paa den store broderlig troff oc loffue, som min salige hosbonde, hans ffader sate til dig, besynderlig y sin dødstund¹, oc beffallet dige meg saa trolige som denom, huilket ieg vel oc giffue dig vindisbyrd ffor den megtige gud oc hanom, naar vii der ffindes, attu haffuuer ffuldkomelige hollet y alle maader, saa beder ieg dig ffor Iesu død oc pine skyld, attu ville raade hanoom derffraa, ttii det skald aldrig verre met min ville, at hand skal fforse seg paa de steder, oc der som hand gaar nu vdaff mit raad, da suer ieg det ved den leffuendes gud, at ieg vel aldrig kende hanom ffor min søn, oc skal aldrig ffaa hult hierte hierte (!) aff meg eller naagen aff sine søster oc icke heller suore², icke tror ieg heller, at hand gaar ffraa den fforpligtelse, som hand haffuer giffuet dig, oc haffuer ieg vel betenct hanom paa de steder, som ieg fforhobes, at min søster oc dig skal vel behaffue. Den her oc gud ved, at ieg haffuer icke fforskyldt slegt aff mine sønner. Ieg haffuer nu sedt effter deres salige ffaders død paa siyuende oc tiyuende aard oc lid stor bedrøuelse, mere end ieg haffuer nogentid veret bekend, oc mine børen ville giøre meg sleg fforagtelse oc giiffue seg paa de steder, som meg imod vore, det skulle angrede (!) meg, ymen ieg leffde. Oc haffuer Mette Gøe oc ieg saa søret siden, at der som at dete skulle lenge vare saa met meg, da fførde dene sorig meg y min graff³.

¹ *Smlgn. ovfr. S. 111.*

² *De to Søstre Mette og Margrete var gifte henholdsvis med Axel Brahe og Erik Lykke.*

³ *Mogens Gøje blev senere gift med Ejler Kræfsses Datter Hilleborg. Svigerfaderen vandt næppe tre Maaneder senere en sørgelig Navn-*

kiere høstruis jomfruers brøllope, erllig oc velbiurdige jomffrue Helle Bases mett erllig oc welbiurdige mand Erich Thott till Hiulbierig den neste søndag for sanctj Deonitij dag, som er then 8. octhobris først komendis. Er therfor min wenlig bøenn till ether, attj ville haffue then vmage och kome till Vggerop om leffuerdagen tilfornn oc om søndagen giøre ether glade mett meg oc flere voris gode wenner, som ieg forhobis, ther thaa forsamled worder. Dett forschjølder ieg althid giernne y slig eller ald anden made. Hermett eder then almechtigste gud beffalendis. Aff Helsingburg then 21. octhobris (!) anno 1581.

Arild Vggeroph.

Udskrift: Erlliig oc velbiurdiige manndt Christoffer Gjøde till Gunderstorp (!), min synnderlig gode ven, ganndtz wennligenn¹.

189.

Selsø 27. August 1581.

Jakob Ulfeld til Kristoffer Gøje.

Han har til en Bygning paa Bavelse ladet indføre nogle Materialier til Karrebæksminde og beder nu om at maatte laane nogle af Kristoffers Vogne til Transporten.

Mjnn wennligh helszen nu och altidt forsenntt mett wor herre. Kiere Christoffer, frennde och synnderlige gode wenn, nest minn wenlige tacksigelse for allt gott, huilckett jeg giernne mett dig forskylde will, mett huis dig till wilge och gode kannnd were. Giffuenndis dig ad wide wennligenn, ad jeg om gud will achter ad lade bygge noyed paa minn gaard Bauelse, huortill jeg wdj Carebecks

¹ *Segl bevaret. Et ligelydende Brev (kun med smaa formelle og orthografiske Afvigelser og med den rigtige Dato 21. August) fra samme til samme findes.*

y skall haffue deraff, yeg kand vell ttenke, hor besuerligett dett er eder, att y skulle saa snartt drage derfra. Och sender yeg deg enn sedell paa saa mange, som yeg kunde forfare, hand hade breffue ttiill, och fick yeg och breff, gudt almecste vnnde meg, att yeg kunde bekomme ett-smochtt sttab, yeg befrøchter meg, att dett skall vere vndtt att bekomme, for ttiiden er saa kortt, och fiik yeg konglig maüstiis breff yke før y y (!) affttes, daa badtt yeg den leger¹, att hand viille gaa straxtt ttiill Gunderslaff, daa vor dett yke andett muligtt, andett end hand viille yo ttyll Esküllstrop førstt och saa fra Gunderssløff och ttyll Voringbore, och vor ham befalett, att hor dii vor ycke selff hiime, daa skulle hand andttore deres foger breffuen. M. h. s., skriff meg nu ett ordtt ttiill, hor snartt y komer her offuer, och hor miin kiire broder och deg liider, gudtt almecste giiffue, att y kome gladtt och helbre, och att yeg maa alttiidtt høre, att eder maa liide vell, da vedt gudtt, att eders sundhedtt skall vere meg saa kiiertt aff allt mett hiierte som min egen vellfartt. Och kand yeg yke skriiffue, saa rett hiiertelig bedrøffuedtt som yeg er for denn sttore vløke, som yeg vedtt vell, du har hørtt, der miin kiire broder Eyller² er komen y, denn almecste gudt ttrøstte hans bange samuiitiighedtt och vnnde ham vell att bliiffue forliigett førstt mett gudtt och saa faa kon. maystts. venskaff och saa bliiffue forliigett mett salige Ttyges slect och vener, och att denn arme bedrøffuedtt mandtt matte kome ttiill fredt och rolighedtt ygenn, och haffuer yeg aller hørtt enn sttøre vløke, den almecste gudtt for siinn kiire søns skyldtt giiffue dii bestte medell och radtt hery, att dett matte kome ttiill enn goudtt forliigelse, och gudtt ttrøstte och husualle denn

¹ Ligger d. e. kongelig Brevdrager.

² D. e. Brevskriverindens Svoger Ejler Krafse; se Brevet af 30. August.

arme, bedrøffuedtt mandtt och hans bedrøffuedtt høstru och børn¹ och vos andenn hans goude vener. M. h. s., er minn ganske venlige bøn ttiill deg, att der som du eler miin broder skall vere Prebenn Gyldensttiernes fader², att eders bodtt matte ttage diise tthu breff mett syg, som yeg har skreffuen Mette Rosenkrans och Malene Paaviisk³ ttyll. Preben har ben meg ttiill fader, saa har yeg skreffuett Malene ttiill, att hunn vell sttaa fader for meg, och der som eder yke stteds bodtt diidtt, daa beder yeg deg paa dett venligestte, att eders fogett matte forskiikett dem ttiill Rasmus Ybsen y Morop⁴ och ttegne paa en sedell, att hand skulle føre dem ttiill Vasbore ttiill Preben Gyldenstyernes gardtt. M. h. s., yeg vell nu yke lenger bemøde deg mett denne myn velmentte skriiffuelse, och vell nu ynthett forbyde meg ymodtt deg, mens saa lenge yeg leffuer, daa skaltt du finde meg y ald hulhedtt, som deg bør att finne diinn hule søstter, ganske godtviliig ttiill att giøre aff formuen altt⁵.

192.

Staarupgaard 1. September 1581.

Kristence Rotfeld til Birgitte Bølle.

Hun beklager Birgitte Bølle for hendes Sygdom og ønsker, at der aldrig maa vederfares hende en saadan Hjertesorg som den, der er overgaaet hende selv; hun sender efter Ønske Birgitte et Stob.

Mynn gansche wennlig helszenn alletid forsendt mett wor herre. Kiere Bergette oc kiere søster och besynderlig

¹ *Ejler Krafsses Hustru var Hilleborg Bille; af Ægteparrets 6 Sønner og 5 Døtre blev 3 Sønner og 4 Døtre voksne.*

² *Preben Gyldenstjerne til Vosborg var det foregaaende Aars 28. August bleven gift med Birgitte Rosensparre; det her omtalte Barns Navn kendes ikke.*

³ *Mette Rosenkrans, Peder Oxes Enke, og Magdalene Povisk Wulfsdatter, ugift.*

⁴ *I et senere Brev (af 4.—5. Oktober 1582) staves Landsbyens Navn Mordrup.*

⁵ *Slutningen af Brevet mangler. At Brevet er fra Kirsten Bølle,*

gode wenn, gud beuare thig alletid naadeligenn oc well oc spare oc beuare thig lenge oc well mett megitt langwarindis helbred, sundhed och welfartt fra allt thett, thig kand were skadeligtt antthen till siell eller liuff. Kiere Bergette och kiere søster, bethacker ieg thig saa gansche høgllig oc giernne for allt gott, som dw mig alletid giortt oc beuist haffuer, och nu synderlig for din hulde oc gode schriffuilsze och for din thrøst och huszwalze, som dw giffuer miig. Gud were thig euindelig god therfor, och jeg will thett mett thig allethid huldeligenn och ganske giernne forskylle vdj alle the maade jeg wed, dw kand haffue ere oc gott aff, saa wiett y min ringe magtt er. Kiere Bergette och kiere søster, som dw schriffuer mig thiill, att dw haffuer weritt saa schrøbelig och jlde till paasze, sidenn dw kom her till landitt, och jeg for thenn aarsage skyld wille haffue thig wndskylytt, att dw ickj har weritt her hosz mig, saa kiende gud allemegtigeste, din skrøbelighed giør mig wndt aff allt mitt hiertte, och hagde ieg ickj anditt forlatt mig till, jnd du jo hagde besøgtt mig vdj min bedrøffuilsze, gud giffue, att dw eller nogenn aff dine gode wener aldrig frester thenn hiertte sørrig, ieg haffuer frest¹. Kiere Bergette och kiere søster, som dw schriffuer mig till, y huilcke dw er begierindis, att ieg wille vell giøre och lone thig etth stob, som dw wille giffue giffue (!) till fader gaffue², saa sender ieg thig nu etth stob, som weger etth hundritt thiffue och thow lod. Och der som dw ickj hagde weritt min wenn, som gvd hagde dw ickj bekomitt thenn, och begier ieg ickj pendinge therfor, menn lige saadantt etth stob jgienn och saa gott

fremgaar med fuld Sikkerhed ikke blot af Indholdet, men ogsaa af Haandskriften, der genfindes i flere af hendes (ikke egenhændige) Breve fra disse Aar.

¹ *Hendes Mand, Bjørn Kaas, var død den 26. Marts 1581.*

² *Sagtens ved Kongedatterens Daab; smlgn. det foregaaende Brev.*

som thenne er. Kiere søster, huis ieg kand gjøre, dw kand haffue ere och gott aff, findis ieg allethid gansche goduillig thertill, och will hermett nu och euindelich haffue thig gud allemegtigeste befallendis. Lader mine jomfruer helsze thig mett mange gode natter. Aff Starupgaard then 1. september 81.

Chrestenntz sallig Biørn Kaaszes.

Udskrift: Erlig och welbiurdig frw Begette Chrestoffer Gøys till Gundersløff, min kiere søster och synderlig gode wenn, gansche wenlig tillschreffuitt¹.

193.

Rugaard 6. September 1581.

Axel Brahe til Kristoffer Gøje.

Det Stob, Kristoffer beder om, kan han ikke faa; derimod sendes der ham en Kande.

Mynn gansche wennlig helssen nu och altid forssend mett gud. Kiere Christoper och kiere farbroder, nest mynn wenlig tacsigelsse for allt gott, som y mig altid giort och beuist haffuer, huilchit ieg altid gerne aff formuenn forskile och fortienne will wdj huiss made, ieg wid eder tiill wlie och tienist kann wehre. Kere farbroder, haffuer ieg bekomit ederss schriffuelsze, horwdj y ehr begerendis, att ieg wile lanne eder det stob, som minn moder fru Beathe² gaff Methe³. Kiere farbroder, saa kand ieg eder wennlig iche forhole, att same stob haffuer werit mehr enn y othe dage wdj Onss att lade sethe andenn wabenn paa, thi ieg ehr och selff bedenn till fader paa same tiid, menn der som ieg hade wist det nogit tilforrn, daa schulle y saa sant helpe mig gud gerne haffue be-

¹ *Segl bevaeret.*

² *Beate Bille, Otte Brahes Enke.*

³ *Mette Gøje, Brevskriverens Hustru.*

szender jeg deg nu en raff och Birrette nogin regling¹, som nu nyes er komen fraa Norge, beder jeg deg giernne, att du wiill tage en liden gode wiilig thill tacke. Kiere Chrestoffer, som deg wel forthenker, att jeg thallett mett deg om den jactt, som jeg haffde wntt Sten Brade, att hannd motte jaffue der paa skollenn², och du sagde att wiille giffue der saa megitt aff som hand, saa er jeg well dermed thill fredz, mett saadan skell att diitt folck icke skall bryde mig huell paa dy gerrer deromkring haffuerne wed skolen och giøre skollen dermett skade, att du wiille skriffue mig din wilig der thill om och sende mig breffuitt thill Harluffsholm, dy jeg bliffuer der en dag eller tho och haffuer nogett att bestelle mett klamer och trette der. Kiere Christopher och kiere broder, y alle dy maade jeg kand thiene deg y, wiill jeg gierne giøre, och wiill jeg nu och altidt haffue deg gud almetiste befallendis. Anne³ och jeg ønsker deg och din kiere høstru mett mange m gode nether. Ex Eskelstrup den 27. dag septhembris aar 1581.

Harluff Skaffue.

Udskrift: Erliig och welbyrdiig mand Chrestoffer Gøye thüll Gundersluffholm, min kiere broder och syndelig gode wen ganze wenligen thüll skriffuitt⁴.

195.

København 30. September 1581.

Frederik Hobe til Kristoffer Gøje.

Han beder Kristoffer efter sit Løfte at love for ham til Kongen for 3000 Daler og sender ham Galdsbrevet til Besegling.

Min ganske wenlig helsen nu och altidt forsendt mett wor here. Kiere Christoffer, suoger och besynnderlige

¹ *Rav og Rakling er Dele af Helleflynderen.*

² *Herluf Skave var Forstander for Herlufsholm fra 1577 til sin Død 1583.*

³ *Anne Brahe, Brevskriverens Hustru.*

⁴ *Segl bevaret.*

giøred bere. M. a. k. s., sa uel ieg hafue deg sa ganske hellig oc gerne betaked, bade for thett oc for alt got, ieg altid befiner af deg, gud giue ieg ueste noyed, ieg kune gøre eller bestele for deg, da skule du fine meg der mer en uelig til, oc uel nu icke lenger opehole deg mett dene myn uelmente skriuelse, men du skal altid fine meg for din hule, tro søster, der du ingen tuil skal hafue pa, thett kene gud almeteste, der ieg altid uel hafue deg lenge sund befallindes mett alt, deg kert er, oc beder deg gerne, ad du uel hafue den umage oc sie myn morbroder ^{c^m} gode nater po mine uene. Datom Køuenhøuen tisdagen nest efter kynermose or mdlxxxij.

Y. O.

198.

Nørregaard 20. Februar 1582.

Karen Gyldenstjerne til Birgitte Belle.

Hun beder Birgitte være hende behjælpelig hos Kristoffer, at han ikke farer saa haardt frem mod Eline, salig Mads Grambos, og fremstiller hendes Sag.

Min a. k. Berethe och min hierthe kere søsther, here gvd vere altid hos deg med sin hellig ands naade och deg naadeligen bevare vel med langvarindes lif och svndhed, dett vel ieg ønske deg saa hvdeligen och gerne, som dv vore min egen baaren søsther, saa santt hielpe meg gvd. Min a. k. Berethe, ieg bethacker deg paa dett aldervenligste for saa møgett bevist eære och gode, der dv har altid i saa mange maade bevist meg meg (!), som gvd vere deg god derfor, och i synderlig for allt gaat, der dv i alle maade bevisthe meg, nu der ieg sidst var paa Oreby hos deg, som gvd vere deg god derfor til efvig tid, och ieg, i alle de dage ieg lever, vel af min ringe formve finde deg for saa hiertheligen hvlden ven til ad gøre och lade alt, ieg kand vide deg til vellig ad vere, och dv kant vere tintt med, som dv vore min egen baaren søsther,

och som ieg bekender ad vere deg plegtig, och dv altid har forskykt. Min h. s., gir ieg deg nv gandske venlige ad vide, ad som deg och vel drafves til mine, ad der Knvd Bilde¹ och ieg vi gjorde bøn for Elline sallige Mads Grambo² til Kresthof, och da lofvede Kresthofer vos vestt, ad hand vilde aldtting for vaar bøn skyld ofverfare med det besthe med Elline med afsyn paa gaarend och skofven, naar dett var af sagtt, och saa lofved och Kresthofer vaas, ad ieders foved skvlde først skifthe dett gods, som Elline lod efthe seg i Eæthehafve³, som var hindes bryge reie⁴ och hindes haaper och foler och svin och bir och hindes ges och ald hindes rvg saad, det lofved Kresthofer, ad Iens Nilsen⁵ skvlde skifthe det med hinde der, och siden skvlde hand drafve til dem, der som dett anden gods blef ført, och der skifthe det andett. Kere Berethe, saa har nv baee presthen och Elline vered drafven til Eæthehafve och vilde gerne, ad Iens Nilsen vilde skifft der med dem, hvad der var i Eæthehafve, da vilde Iens Nilsen inthed skifthe med dem dett gods, der var i Eæthehafve, før de fick førtt det andet gods til Eæthehafve med, och naar ieders foved feck skift godset i tho parther, och hand feck saa thagett dend ieæne part til Kresthors part, saa vel Iens Nilsen gøre forbod paa hindes part, saa det skal och blifve der, och icke hvn

¹ Rimeligvis Knud Stenson Bille til Billeskov, Højbygaard og Kærsgaard.

² Mads Grambo og hans Enke synes ikke — hvad man efter Navnet kunde have nogen Grund til at tro — at have været adelige; hele Sagen er forøvrigt ikke ganske klar; se nærmere et Brev af 10. November s. A.

³ Ettehave i Stemminge Sogn, Musse Herred, i umiddelbar Nærhed af Nørregaard, der tilhørte Brevskriverinden Karen Knudsatter Gyldenstjerne, Enke efter Hans Lavridson Baden. Ettehave havde tilhørt Kristoffer Gøjes Halvsøster Elline Gøje.

⁴ D. e. Bryggeredskaber.

⁵ Kristoffer Gøjes Foged paa Oreby.

skal maa faa det deraf, for det ad gaarend och skofven er sagt i feld¹. Min a. k. Berethe och kere søsther, saa beder ieg deg gerne, ad dv for gvds skyld vel vere en god hielp hos Kresthofer, ad hand icke vel lade sin foved handele saa hartt med hinde, men ad Kresthofer vel io lade hinde naaget nydett gaatt, som hand lofve vaas, baae Knvd Bilde och meg, der vi var hos ham, ad hand vilde alting ofverfare med det besthe med Elline, och nv gir ieg deg self ad bethencke, min a. k. Berethe, ad skal ieder foved nv ttrenge hinde ttil ad føre sit gods tilbage igen til Eæthehafve, och hvn skal lade skifthed och først thage ded i part af godse och kvegett fra hinde och saa gøre forbod paa ded anden par af godsett, som hinde skvlde tilfalde, da gir ieg deg self ad bethencke, min a. k. Berethe, ad det er møget hartt handeled med hinde, endda ad Mads Grambod vnde hinde sin anpartt af sitt gods i sit lefvinde liff, saam mange gaatt folck var ofververindes, baaede prowesther och presther derhos, der hand gaf hinde bref och seg[l] derpaa, ad hvn maathe nyde hans part med sin, och gvd hielpe meg saa af alt dett, meg kand vere imod, som ieg aldrig bad Mads Grambod derom paa hinded vegne elder lod bede ham derom, men hand gjorde det af sin egen gode fri vellig och gaf hinde saa gaath ed skvdsmaal i gaat faalckes nerverelse, som naagen mand kvnde gøre, och det høre ieders egen foved paa, hand var derhos, endda ieg har hørt, ad dett skvlde vere ført for Kresthof, ad Elline icke skvlle skecked seg saa vel med Mads j sin sygdom, som hvn var plegtig och bvrde ad gøre, gvd hielpe meg, saa santt som hvem det har sagt for Kresthofer, da har de sagt dett, der de aldrig kand bestaa, men de har gjort dett mere, for de vilde, ad Kresthofer skvlle skelle hinde

¹ *Sige i Fæld d. e. domme til at forbryæes.*

199.

Matrup 22. Marts 1582.

Erik Hardenberg til Kristoffer Gøje.

Angaaende en af Kristoffers Bønder, der har indhegnet noget Jord af Lysholts Fællesmark; Brevskriveren har tidligere paa Grund af Kristoffers Fraværelse ladet Sagen henstaa, men beder ham nu at give Møde i Lysholt, for at Sagen kan granskes.

Mynn ganndtz goduilig helsenn altid thilforrn med tacksigelse for altt godt, du mig, kierre Chrestoffer, broder och synnderlig gode wenn, giort och beuist haffuer, huis att forschylle jeg stedtz goduilgenn will finndes, wdj alle dj mode ieg tig till wilge och gode werre kann. Kierre Chrestoffer, broder och synnderlig gode wenn, haffuer tinn fogett Jesper tig wdenn tiuell beret och tillkinde giffuenn, huor tinn thienner wdj Liusholt¹ nogenn tid forledenn haffuer jndhegnett nogett jord aff Liusholtz fellidtzmarck, och ieg thennd arsag lod tinn bunnde ther samme stedtz tilthalle, dog efftherdj du, kierre Chrestoffer, war icke wdj landdett, bleff dett formedelst beges worres wenner, som samme dag war paa Nøruangsherretztthing, saa tallet, att altinnng skulle opstaae, till gud wille, du komst wdj landdett. Saa haffuer ieg effther samme midt løffthe hertill inted wille widre trette eller dielle derpaa, efftherdj ieg holder dig, kierre Chrestoffer, for minn hulde wenn, thennd ieg well erre och thienne och icke wdj noger made thrette med, will ieg haffue tiig wennligenn ombedett, tu, kierre Chrestoffer, wille werre wbesuerrett paa enn beleleg tid med enn eller thuo dinne wenner och møde wdj Liusholtz, saa well ieg och beuilge noger minne wenner och møde tiig samme stedtz, adt thj kunde grandsche och forfarre paa rett och wrett, finndes dett, att minn thienner haffuer wider jnndtaget, enn dett sig børd, skall hand thett strags wdenn ald wider tiltalle wd-

¹ (Store) Lysholt i Hornstrup Sogn, Nørvang Herred.

lege, thj jeg begerrer icke wider, ennd mig kannd med loff, rett och bilighed till komme, ieg forhobber mig thett samme till tiig, kierre Chrestoffer, wdjgenn. Bedenddis giernne, du, kierre Chrestoffer, herom wille biude mig thin wille thill wdjgenn. Huis tig, kierre Chrestoffer, kiert er, gør ieg altid giernne, thett kinde gud, ieg tüg sampt Bergete med lannguarrendis welfart will haffue beffallett. Lader Anne¹ helse eder buode mett mange tusenn gode nater. Datum Matrup thend 22. marxj anno 1582.

Erick Hardennberig.

Udskrift: Erlig och welbørdige mannd Chrestoffer Gye till Auindtzberre, minn synderliig gode wenn, ganndtz wendligen till skreffuet.

200.

Tersløse 5. Juni 1582.

Kirsten Bølle til Birgitte Bølle.

Hun beklager, at Søsteren og Svogeren ikke har kunnet komme til hende, da de har haft fremmede; hun vil rejse til København, men først paa Onsdag 8 Dage; hun beder Birgitte laane hende nogle Smykker til dermed at smykke Jørgen Daas Datter, der skal have Bryllup.

Min allerkiieriste søster, gud were altid med digh, hand beuar dig y alle thynne wey fraa aldt thett, szom deg kand were skadeligt, buuode tiill sell och lifff. Jeg thacker dig, mynn alerkieriste szøster, paa thett allerhøigiste saa vennligenn och gandske giernne for aldt søsterlig beuist och møigitt erre oc gott, som ieg altid vdj alle maade aff dig befonnden haffuuer, och tacker jeg dig y sønnderlighed for thiinn guode schriffuelsze, som ieg nu haffuuer bekommitt, huisz du skalltt alle mynne dage fynnde mig for thjnn hulde søster, gandske godueligen tiill att forskylle oc forthienne aff formoffuenn y alle dy made,

¹ *Anne Rønnow, Brevskriverens Hustru.*

der ieg ved att gjørre, der dig tiill velle och guode kand verre, oc tu kandt verre thienndtt med, som ieg dig disz plitig er, och du ycke skalltt haffuue thuiffuuell paa, saa lennge ieg leffuuer. M. hiiarte søster, jeg kand ycke schriffuue, saa rett fast som mig forlennngis aff alltt mytt. hiiarte ephther min kiierre broder och dig, och haade ieg nu saa vist forhobidis, att y skuulle haffuue kommitt tiill mig ydagh. Nu formercker ieg, att ther er fremidt hossz eder, att y for thennd aarsag skyldt ycke kunde kome, saa giør dett mig rett vnndt, att y icke kom till migh, menns ieg viill ønske, att gud viill føy tidenn, att vy maa snartt fyndes sonnde oc medt glede vdj guds frøgtt. Min hiiarte søster, som du schriffuuer, att du agther dig tiill Kiøffuinghaffnn nest guds hielp om tisdagenn y thennde tiillkomendis vge¹, gud allermectigste giffuue, att du och mynn broder komme der y enn løcksalig tidt, at y maa verre der med glede oc mett en godt helbredt, och acter ieg med guds hielp att komme tiill Kiøffuinghaffnn som paa onsdag bliffuer viij dage, gud alermetigste giffuue, att vy kommer der alle y en løckelig och god tidt. Jeg viill, min allerkieriste søster, ycke lennger bemøy dig mett thennde mynn welmendte schriffuuelsze, menns du skalltt alle mine dage fynde mig y ald huldhed, som dig bør att fynde thynn hulde søster, miierre gudvellig tiill att gjørre aff formoffuuen, huisz ieg vedt, dig kiiert er, elder thu kandt verre thiennt medt. Och viill hermedt nu och altiit haffuue dig gud allermectigste beffalindes, hand beuare dig lennge sonndt. Jeg ønsker mynn kiere broder och dig altid mannge guode nether. Maa ieg bede dig, att thu viilltt haffuue thennd vmag och sige mig Monns Gøy och dynne jomfruer och alltt thitt guode selskaff

¹ Den 12. Juni.

manngue guode nether paa miine weynne. Datum Thersløsz thenndt 5 dag junij anno 1582.

Kiierstenn Bøller.

M. h. a. k. søstter¹, gud vere alttyd mett deg, och han spare och bevare deg lenge nodelygen och vell, bode ttell sell och lyff mett mett (!) allt, hues deg kertt er, mett syn velsenelse och benedydelse, och han vne vos snart ad ffynes mett glede och y gus ffrott. M. a. k. s., er myn ganeske venlyge bøn ttel deg, ad du veltt gøre som myn gode søstter och lone meg dyne smøke ttell ad smøke Yøren Das datter med, nor hon skall vere brud, och skall bryloped vere den søndag ffor santte Berttelemeg dag². Meg fforhoues, ad yeg komer deg nu snart ttell ors mett gus help, mens yeg beffrottet meg, ad der skall kome nogen anen och lone dyne smøcke. Nu gud ffader och søn och den helygan beffaler yeg deg och myn kere broder nu och ttell euyg ttyd etc.

Udskrift: Mynn allerkiieriste søster fru Berrithe Christoffer Gøiesz tiill Gonndersløffholm gandze kiierligenn tiill schreffuitt³.

201.

Terløse 9. Juni 1582.

Kirsten Bølle til Birgitte Bølle.

Hun beder Søsteren meddele, naar denne og Kristoffer vil drage til København; hun selv vil drage dertil imorgen 8 Dage i Anledning af, at Kongen vil have en af hendes Gaarde i Mageshifte.

Mynn allerkiieriste søster, guud allermectigste handd ver altid med diigh, hand beuare dig y alle thiine wey fraa aldt thett, szom dig kannd werre skadeligt, endtenn

¹ Kun denne Efterskrift er egenhändig.

² Den 19. August. Dorte Jørgensdatter Daas blev gift med Klavs Hundermark.

³ Segl bevarat.

tiill sell elder lifff. Jeg tacker dig, min allerkiieriste søster, paa thett alleruennligste saa høgeligen och ganndske giernne for aldt szøsterlig beuist och alltt huuldhed och mœigtt ere och gaat, som thu mig altid vdj saa mange maade giort och beuist haffuuer, huis du skaalltt alle miinne dage fynnde mig for thiin hulde. szøster gandze guoduuelig tiill att forskylle och forthienne aff formoffuenn y alle dy made, der ieg wed att giøre, ther thu kandt haffuue erre, thienist och gaatt aff. M. hiiarte søster, ieg kann ycke schriffuue, saa rett fast szom mig forlenniges epher miin kiierre broder och diigh, jegh viill ønnske, att gud viill føy tidenn, att vy maa snart fynndes sunde och medt glede vdj guds frøgt, och beder jeg dig paa thett alleruennligste, mynn hiiarte søster, att thu viilltt haffuue thenndt vmagh och byude miig tiill, huor diig och min kiierre broder lider. Gud allermectigste vnnde mig altid att hørre, ad eder maa lide vell, daa ved gud, ad eders sondhedt er mig kiiert aff alltt mytt hiiarte. Mynn hiiarte søster, viilltt thu haffuue thennd vmagh och byude mig tiill, huilckenn enckende dag att thu acter att werre y Kiøffuinghaffnn, och viill jeg med guds hielp drage did, saa att ieg kandt werre der ymod ymornn othe daghe. Gud allermectigste vnde osz att giørre enn løckelig och god reisze, att wy maa were der mett glede och en god helbredt. Jegh wiill, min hiiarte søster, nu ike lennger bemøy diig mett thennde min velmendte schriffuuelsze och viill nu yndtett forbyude mig emod digh, menns thu skalltt alle mynne dage fynnde mig y ald huuldhed, som dig bør att fynnde thin hulde szøster, gandske guoduueligenn tiill att giørre aff formoffuuen alltt, huis ieg wed digh kiiert er, elder tu kandt werre thiennt medt. Jeg viill hermett nu oc altid haffuue dig guud allermectigste beffalindes, hand beuare dig lennge sond, buode tiill sell och lifff med allt, huisz dig kiiertt er. Jeg ønnsker min

kiiere broder och dig altid mannge guode nether. Maa ieg bede dig, att thu viilltt haffuue thend vmagh och sige thynne jomfruuer mannge guode nether paa mynne wegne. Datom Thersløsz thenndt løffuerdagh nest for hylletrefoldiigheds sønndagh anno 1582.

Kiierstenn Bøller.

Myn aler kerstte søstter¹, er yeg ttell syns, ad yeg vell ecke draue ttell Køuenhauen ffør ymod ymoren otte dage. Kongelyg mayesttatt vell haue yen aff myne gore ttell magskyffite, och derffor mo yeg dyd, eler hade yeg yntted atted meg dyd, gud gyue, vy mo ale kome dyd y en løkelyg och en god ttyd, ad vy mo vere der mett glede och en god hellbre, och gud senene vos ale gla och hellbre hem y vortt hus ygen. Yeg kan ecke skryve, saa rett ffastt som meg fforlenges aff allt mett hertte effter deg, och gør meg rett vntt, ad vy ere saa lenge ffra hynanen. Der som yeg hade vestt, ad du hade hatt ffremed, ad du ecke kune komed ttell meg, som du hade skreued, da skule yeg haue komed ttell deg anen pyns dag², mens syden vyle yeg ecke gøre dyg vmage, dy yeg vestte, ad du hade saa møged ad gøre mett dett ffly³, mens meg houes mett gus help, ad vy ffynes nu y Køuenhaun, gud vne vos ad ffynes mett glede och y gus ffrott. Nu gud ffader och søn och den helyg an beffaler yeg deg, m. h. a. k. s., nu och ttel euyg ttyd.

Udskrift: Mynn allerkiieriste søster, fru Berithe Christoffer Gøiiesz tiill Gondersløffholm gandske kiierligen till schreffuit.

¹ Kun denne Efterskrift er egenhändig.

² Den 4. Juni.

³ Formodentlig en substantivisk Form for Verbet fly, at varetage, bringe i Orden.

Tersløse 5. Juli 1582.

Kirsten Belle til Birgitte Belle.

Hun beder om Meddelelse om, hvordan det gaar med Søsterens Sygdom, og raader hende til ikke at faste saa længe om Morgen; hun vil rejse til Basnas; hun spørger, hvordan det gaar med Kristoffers Sag.

Mynn aller kierriste søster, gudt werre allttid med dig, och hannd haffue dig j sinn nadige beuarinnng, att du matt lennge leffue y gudz gudz (!) frøctt med mōgenn lanngwarennndis helbred och wellfiertt, dett will jeg saa throligenn ønske dig som mig sellff. Jeg tacker dig saa wenligen och ganndze giernne for alltt søsterlig beuist och mōgett hullhed och erre och guott, som du mig allttid y saa mannge made giortt och beuist haffuer, thacker ieg dig j synndelighed for dett mōgnne erre och guode, du beuiste mig nu y Købennhaffnn, och for du for saa rettelig well med mig, nu ieg war huos dig, huis du skall alle minne dage finde mig for dinn hulle søster, ganndze guoduilig thill att forskylle och forthienne aff formuenn y alle dj made, ieg wed att giørre, der du kannd haffue erre, thienniste och guott aff, som iieg dig dis plitig er, och du jcke skall haffue thuill paa mig, saa lennge jeg leffuer. Minn aller kierriste søster, er min gandze wennlige bønn thill dig, att du nu willtt lade mig wide, huor dett begiffuer sig med din sygdom, gud for sin kierre sønns skyld wnnde mig guode thinder fraa dig och wnnde mig allttid att hjørre, att dig maa lide well, daa wed gud, att dett skall werre mig saa kiertt som mynn egenn wellfiertt. Mynn hierrtte syster, beder jeg dig paa dett wennligste, att du willtt jcke faste saa lennge om morgennen, som du pleer att giørre, menns du wille ede, første klokken er ny eller thj, du kannd ycke thro, som dett suarer¹ dig, att du faster saa lennge. Och atker

¹ D. e. besvarer.

ieg mig med gudz hiellp thill Basnnes paa løffuerdag¹, saa skall jeg kome thill dig, dett aller første mig muligtt er. Mynn hiertte søster, lad mig nu wist wide, huor du erst nu thill pas, gud allmegettiste størcke dig mett sin hillig anddz nade och wnde dig snnartt nadeligen och well att kome thill dinn helbed (!) jgen och wnde mig aller att saffinne min kierre broder och dig, saa lennge som ieg skall leffue. Jeg will nu jcke lennger bemøde dig med denne min wellmennte skriffuellse och will nu jndett forbide mig ymod dig, menns saa lennge ieg leffuer, skalltt du finde mig j all hullhed, som deg biør att finde dinn hulle søster, ganndze guodvilig thill att gjøre aff formuenn huis ieg wed, dig kiertt er, och du kanndt werre thienntt med. Och will hermed nu och allttid haffue dig gud allmegettiste beffalenndis, hannd beuare dig lennge sund. Jeg ønnsker min kierre broder och dig allttid mannge guode netter och alltt, huis j kannnd haffue glede och guott aff. Maa jeg bede dig, att du willtt haffue denn wmage och sige dinne jomfruer mange guode netter paa mynne wenne. Dattum Therslørsze denn 5. dag julius anno dominj 1582.

Kierstenn Bøller.

Mynn hiertte søster, willtt du haffue denn wmage och biide mig thill, om dett gick mett min broders saa thill lanndzthinng, som hann wille haffue, och huor snnartt hann actter sig thill Laland, gud allmegettiste wnde ham well att kome thill enn guod ennde med sin sag der², och wnde hannem att gjøre enn løckelig och enn guod rese, och hann sennde ham snnartt sund och gllad och helbred hiem thill dig ygen.

¹ Den 7. Juli.

² Sagen drejede sig om Sakskøbing Borgeres Ret til Ind- og Udskibning udfor Oreby Gaard og Strand.

guode natter paa mynne wegne. Datum Bassnes thennd
28. augustj anno 1582.

Kierstinne Bøller.

Myn hertte aler kerstte søstter¹, den almetteste gud vere altyd hos myn kere broder och deg mett syn helyg ans node och spare och bevare eder lenge nodelygen och vell, bode ttell sell och lyff mett eders ganeske hus mett syn velsenelse och benedydelse, och han vne meg alryg ad sane eder, saa lenge som yeg skall leue. M. h. a. k. søstter, var meg satt ffor vestt, ad Per Byles brylop vor opsett ttell den søndag nestt ffor santte Mekels dag, och var yeg rett glad der ttell, dy yeg hade da vered vnskyled ad vered derffra, dy Yøren Daas datters brylop skall vere paa same dag², mens y yaffttes feck yeg brylopsbreff, och skall tthett vere nu paa søndag otte dage, saa haver yeg ffaatt saa sttor bøn, ad yeg skall kome dyd, saa atter yeg mett gus help paa mandag eler och paa ttysdag ad kome ttell myn kere broder och deg, endog y kan yntted haue der aff vden vmage, och atter yeg saa nestt gus help ad ffare ttell same brylop, gud vne meg mett allt mett ffolck ad gøre en løkelyg och en god rese, och gud almetteste sene vos ale sune och glade hem y mett hus ygen ffor syn kere søns kyl, och gud vne meg ad ffyne myn kere broder och deg sun och glad. M. h. a. k. s., gud ffader och søn och den helygan beffaler yeg myn kere broder och deg nu och ttell euyg ttyd etc. M. h. s., yeg er saa red, ad m. k. broder och du vele snartt ttel Yølen, gud vne meg den glede, ad y vyle blyue her y laned y vyntter, da ved gud, tthett vor meg en sttor glede.

¹ Kun denne Efterskrift er egenhändig.

² Søndagen for Mikkels Dag er den 23. September.

Udskrift: Mynn allerkieriste syster fru Biritte Christoffer
Gjøis till Gundersløffholm gandske kierligen tilskreffuitt¹.

204.

Basnas 4. og 5. Oktober 1582.

Kirsten Bølle til Birgitte Bølle.

Hun takker Birgitte for hendes og Kristoffers Besøg, før de drog fra Landet; hun sender en Tjener med nogle af de Klenodier, hun har laant af forskellige Adelsdamer til Dorte Daas Bryllup og beder Søsteren være hende behjælpelig med at befordre dem videre; hun takker Søsteren for hendes Skrivelse fra Odense og for de tilsendte Spejelaks.

Mynn allerkieriste syster, gud almechtigst werre altid med dig, hand haffue diig y synn gudommelig, nadig beuaring, att du mott lenge leffue y guds frychtt med megenn languarendis helbred oc welferd, bode till sell oc lifff. Jeg tacker thiig, mynn allerkieriste syster, paa thett allerwennligste saa høiligen oc gandsk giernne for ald systerlig beuist oc megid huldhed, ærre oc gott, som jeg altid y saa mange made aff dig beffunnditt haffuer, hues du skaltt alle minne dage finde myg for dinn hulde syster, gandsk guoduilig till att forskylle oc fortenne aff formuenn y alle de maade, jeg wed dig kiertt er, oc du kand werre tienntt med, som jeg dig des plichtig er, oc du icke skaltt haffue tuill paa, saa lennge jeg leffuer. Mynn allerkieriste syster, tacker jeg diig y synderlighedt for denn suore wmag, mynn kierre broder oc du y wor her huos mig, før y drog aff landditt, gud worde ether good, thett wor enn stuor fromhed aff ether. Saa kand jeg icke skriffue, saa rett fast som mig forlengis effter ether, saa beder jeg dig paa thett alleruenligste, mynn hiertte syster, att du nu med thette mitt bud wille lade mig wide, huor mynn kiere broder oc dig oc dinne jomfruer lider, oc huor y haffuer werid till pas, sidenn y drog

Paa Bagsiden af Brevet en Penneprøve med Birgitte Bølles Haand.

her fraa landitt. Gud almechtigste wnde mig altid att høre, att ether maa lide well, da wed gud, att ethers sundhedt er mig saa kiert aff ald mytt hierthe som mynn egenn welferd. Mynn aller kieriste syster, jeg will dig wennligen icke forholde, att jeg haffuer nu send thenne mynn tienner offuer till Judland med nogen aff dj clenodium, som jeg hade laantt till att smycke Jørenn Daais datter medt¹. Saa beder jeg dig, mynn aller kieriste syster, paa thett alleruennligste, att du wiltt haffue denn vmag oc forschicke mig somme aff samme clenodium, oc sennder jeg dig enn sedell paa, huem dj tilhører, oc wille jeg, att thenne mynn tienner schulle drage till Woossborig till fru Mette Peder Oxis oc till fru Biritte Rossenspar² oc antuorde dem deris halssbonnd oc smycke, oc beder jeg dig, mynn aller kieriste syster, oc for allt thett guode, jeg troer dig till, att du wiltt annamme disse andre clenodium till dig, oc du wiltt haffue denn wmag oc forschicke mig dem till dj andre fruere, som dennom tilhører, att jeg kunde bekomme enn sedell fraa huer aff dem, om dj icke wille schriffue meer, nu med thenne mynn tienner, att dj haffuer annamidt derris clenodium jgenn, gud almechtigst wnde mig, att huer motte well bekomme sitt jgenn, jeg bliffuer icke well tilfridz før. Mynn aller kieriste syster, sennder jeg diig oc dinne clenodium jgenn nu med thenne mynn tienner oc betacker dig paa thett alleruennligste, bøde for dem oc for allt gott, oc er dem gud skie loff jntid bleffuenn att skade, gud giffue, jeg hade nogensinde nogid, ther du wiltt haffue, da skalthu were thett saa raadegtt, som thett kunde werre ditt eigedt. Jeg will, mynn aller kieriste syster, nu icke lenger bemøie dig med thenne mynn welmente schriffuelsze oc will nu jntid forbyde

¹ Se Brevet af 28. August.

² Birgitte Rosensparre, gift med Preben Gyldenstjerne til Vosborg, var en Datter af Mette Rosenkrans, Sten Rosensparres og Peder Oxes.

kan vere skadelygett, bode ttell sell och lyff, och gud almetteste lade eder lenge leue vdy gus ffrott mett all langvarenes helbre och velffartt, tthett vel yeg saa ttrolygen ønske och bede aff gud som ffor meg sell. M. h. a. k. s., bekom yeg dyn gode skryulse, som du skrestt meg ttell ffra Odensø, och kan yeg ecke skryue, saa kertt som tthett er meg, ad yeg hør y dyn gode skryvelse, ad myn k. broder och du kamstt saa vell ouer, gud ffor syn kere sønskyll bevare eder y ale yere vege, och han sene yer gla och helbre hyd ttell laned ygen. Yeg kan ecke skryve, saa rett ffastt som meg ffrolenges aff allt mett hertte efftter myn kere broder och deg, gud vne vos ad ffynes mett glede och y gus ffrott, nor han vell fføge ttyden, och beder yeg deg paa tthett aler venlygestte, ad du veltt nu byde meg ttell mett dene myn ttener, hor myn kere broder och deg och dyne yomffror lyder, gud ffor syn kere sønskyll vne meg altyd ad høre, ad eder mo ale lyde vell, da ved gud, ad eders sunhed er meg ker aff allt mett hertte. M. h. a. k. søstter, sener yeg deg nu dyne smøke och dett arembon ygen och be ttaker yeg deg, m. h. a. k. søstter, paa tthett aler venlygestte, bode ffor tthett och ffor allt gott, och er tthett gud ske euyg loff yntted bleued ad skade, och beder yeg deg, m. h. a. k. s., ad du veltt gøre som myn gode, hule søstter o[ch] haue den vmage och fforskecke Karen Per Moks¹ hynes halsbon och ij smøke, och du veltt och haue den vmage och vere vbesuered y och fforskecke Karen Henreck Løkes² hynes halsbon, som leger y en eske, och Hylebore Daa³ syne smøke, som leger y dette fformaled skryn, och sttor deres naun skreued paa hers

¹ *Karen Skel, gift med Peder Munk.*

² *Karen Banner.*

³ *Gift med Jørgen Skram til Tjele.*

yser, och ad dett bod motte begere yen seder¹ aff huer, ad dy hade anamed deres klenodo. M. a. k. søstter, gør nu hery, som myn gode ttro er ttell deg, du gør meg saa sttor en tteneste hermed, gud almetteste vne meg, ad huer motte nu vell become deres klenodom ygen, yeg blyuer ecke vell ttell ffres ffør, och hauer yeg gyved dene myn ttener beffalneg paa, ad han skall draue ttell Ousbore² mett Mette Per Oxes halsbon och Berette Prebern Gylensternes halsbon och smøke, och mo han huerken spare natt eler dag, dy Mette er saa hartt begerenes, ad hon kan ffaa tthett ttylyge nok ygen ttell yomffro Mette Vonsplys brylop, yeg vyle som gud ecke ffør en sttor tteng aned, en hon skule yo ffaa tthett ttylyge nok. Och vor tthett ett rett smott, løsttytt brylop paa Snedege³, och geck rett vell tell mett alteng, gud ske loff. M. h. a. k. søstter, fforttenck meg ecke ffør gud skyll, ffør yeg byr saa drysttett ouer deg och gør deg saa møgen vmage mett myn besttelneg, gud gyue, yeg kune nogesyne ttene deg ygen, da ved gud, ad yeg vel ale myne dage ffynes dyn hule søstter, mer en velyg. Nu gud ffader och son och den helygan beffaler yeg myn kere broder och deg nu och ttell euyg ttyd mett eders ganske hus och allt, hues eder kertt er etc.

Kerstten Bøler.

Myn hertt aler kerstte søstter, rett som mett breff vor ttellskreued, da bekom yeg dyn gode skryulse mett Las Krog och derhos tto skøne spegelaxe, som myn kere broder och du hauer sentt meg och begaued meg med. Gud vere eder bode god bode ffør den velgerneg och

¹ *En Seddel.*

² *Vosborg.*

³ *Brylluppet paa Snedinge er det oven omtalte mellem Klavs Hundermark og Dorte Daa.*

uaring, att du mott lenge leffue y guds frychtt med megenn languarrendis helbred oc welferd bode till sell oc lifff, thett well jeg saa trolig ynnske oc bede gud om som for mig selff. Jeg tacker diig, mynn allerkieriste syster, paa thett wennligste saa høiligen oc gandsk giernne for ald systerlig beuist oc megiid huldhed, ærre oc gott, som jeg altid y saa mange maade aff thiig beffunditt haffuer, hues du skaltt alle mynne dage finde mig for dinn hulde syster gandsk guoduilig till att forskylle och fortienne aff formuenn y alle de made, jeg wed diig kiertt oc till willig oc guode kand werre, som jeg dig des plichtig er, oc du icke skaltt haffue tuill paa, saa lenge jeg leffuer. Mynn allerkieriste syster, jeg kand icke schriffue, saa rett fast som mig forlengis effter mynn kiere broder oc thiig, jeg will ynnske, att gud will føie tidenn, att wij maa snartt findis sunde, med glede oc y guds frychtt. Oc beder jeg dig paa thett wennligste, att nar diig stedis bud, att du daa altid wiltt lade mig wide, huor mynn kiere broder oc du oc dynne jomfruer lider, gud almectigste wnde mig altid att høre, att ether maa alle lide well, da wed gud, att ethers sundhed er mig kiertt aff ald mitt hierthe. Mynn allerkieriste syster, jeg will diig wennligen icke forholde, att jeg haffuer thuende ganngæ hafftt mitt bud y Kiøbindhaffnn huos Gempelins¹ quinde om dinne lifffstycke, da bliffuer thett første lifffstycke icke ferdig førend paa søndag nu først komennndis², oc haffuer jeg send Karenn y mynn sallig faders gord³ dj vj daller, som du sende mig till same lifffstycke, paa thet att nar nogen aff dem bliffuer ferdig, att hunn da wille annamme dem strax, att hunn icke skall selle dem henn, oc haffuer jeg

¹ *Rimeligvis Portratmaleren Tobias Gemperlin, der var indvandret fra Augsburg.*

² *Den 21. Oktober.*

³ *Erik Belle havde ejet en Gaard i Kødmanderstræde i København.*

schreffuid hinde till, att hunn skall faa hinnde pengenne med forordt, att ther som dj icke er y thett sind¹, du wiltt haffue dem, da skall hunn annamme dem till siig jgienn, saa jeg skall well flij diig samme lifstykke y thett sind, mynne er y. Myn allerkieriste syster, jeg will nu icke lenger bemøie dig med thenne mynn welmennte schreffuelse, oc will nu jntid forbyde mig imod thig, mens du skaltt alle mynne dage finde mig y ald huldhed, som diig bør att finde dinn hulde syster, gandsk guoduillig till att giøre aff formuenn, hues dig kiertt er, oc du kand werre tienntt med. Oc will hermed nu oc altid haffue diig gud almechtigst saa trolliig beffalid som mig selff. Jeg ynsker minn kiere broder oc dig altid mange guode natter. Maa jeg bede diig, att du wiltt haffue denn wmag oc sige dinne jomfruer mange guode natter paa mynne wegne. Datum Bassnes thennd 17. octobris anno 1582.

Kierstinn Bøller.

Myn² hertte aler kerstte søstter, gud almetteste vere euyg och altyd hos myn kere broder och deg, och han bevare eder y ale yere veg ffra allt tthett, yer kan vere skadelygett bode ttell sell och lyff, och la yer lenge leue vdy gus ffrott, tthett vell yeg ttrolygen be myn gud om. Yeg kan, m. h. a. k. s., ecke skryue, saa rett ffastt som meg fforlenges aff mett hertte efftter deg och myn kere broder, gud almetteste fför syn kere søn skyll vne vos ad ffynes mett glede och y gus ffrott, nor han vell fføge ttyden, och beder yeg deg, m. a. k. s., ad ner deg sttedes bod, ad du veltt da altyd lade meg vyde, hor myn kere broder och deg och dyne yomffror lyder. Gud fför syn

¹ *D. e. paa den Maade.*

² *Kun denne Efterskrift er egenhändig.*

kere sønskyll spare och bevare eder y dene ffariyge ttyd mett syn velsenelse och benedydelse och gud vne meg altyd ad høre, ad eder maa ale lyde vell, da ved gud, ad eders sunhed er meg ker aff allt mett hertte, gud ffior syn kere sønskyll vne meg alryg ad sane¹ deg och myn gode broder, saa lenge som yeg skall leve. M. h. a. k. søstter, yeg ttaker myn kere broder och deg paa dett aler venlygestte ffior dy tto skøne spegelaxe, y sende meg och begaued meg med, och hauer yeg och bekomed en ttyne røged syll, som eders ffod sende meg ffra Gunersløff, gud vere eder god, bode ffior den och ffior allt gott, och ered allt ffior møged, yeg ved ecke, hor yeg kan fforskyled, mens gud gyue, yeg vestte tthett y nogen mode ad fforskyle, da ved gud, ad velen skall vere god. M. h. s., er yeg saa sttorlygen bønffalen ttel deg och beder deg paa tthett venlygestte, ad nor Yakop Høges ffiro² komer ttell deg, ad du veltt da gøre dett beste, om du kune ffly meg nogen mersegttrod bøged ad haue ffior vner myn fflouels luge, som du hauer vner dett sette³, du gor huerdag mett, meg behauer dett saa rett vell. M. a. k. s., fforttenck meg ecke, ffior yeg byr saa drysttytt ouer deg, gud gyue, yeg kune ttene deg y nogen mode, da ved gud, yeg vell ale myne dag ffynes dyn hule søstter dertell. Gud ffader och søn och den helyg and beffaler yeg myn kere broder och deg nu och ttell euyg ttyd, han spare och bevare eder lenge sun mett eders ganeske hus och allt, hues eder kertt er etc.

My h. s., yeg skreff deg ttell ffior en xiiij dage syn⁴

¹ *D. e. savne.*

² *Jakob Justson Høg til Vang (død 1610) var den 28. Juli 1577 blevet gift med Lisbet Maltesdatter Sehested, født 1556, død 1600; han blev anden Gang gift (1604) med Maren Bryske.*

³ *Sat, Hovedsat.*

⁴ *Se Brevet af 4.-5. Oktober 1582.*

skiikett dett breff, som miinn broder hade skreffuett Sttenn Brade ttiill, och har yeg och skreffuett ttiill Kiiøffuenhaffuen, om diinne lifsttøkker er y dett same siind¹ miinne er y, daa har yeg senndtt pengene vdt mettt forordtt, att dii skall sende meg lifsttøkene, om dii er feriiig. Myn hiirte sötter, formerker yeg y diin goude skriiffuelse, att du estt nogett ylde ttiill pas, saa att miinn broder och du kann yke kome ttiill meg før ennd paa ttiisdag, saa giør dett meg vndtt aff allt mettt hiirte, att du estt ylde ttiill pas, gudt almeste for siinn kiire søns skyldt vnnde deg snartt naligen och vell att kome ttiill diinn helbre ygenn, gudt vedt, att y skall vere meg hiirttelig vell komen, nar eders lelighedt kand saa begiiffue siig. Och formerker yeg, att eders boudt vor affstedtt dragen ttiill Laland, och som du skriiffuer, att miinn broder vell forskiike dem diidt, saa skall hand yke giøre siig denn vmagenn, menns gudt giiffue, att du viill haffue denn vmage och faa eders fogett dett, att hannd viille sendett dett henn, der Sezell Vrne skall haffue, nar ham stteds boud, och att diinne yomffrur viille ttage meg dett hiidtt mettt siig, der mynn sötter Anne skall haffue, dii yeg ttenker vell, att hunn drager vell nu sttraxtt fra Sezell. M. a. k. s., forttenk meg nu yke denne miinn kortte skriiffuelsse, meg forhobes, att vy fiindis nu snartt. Nu gudt fader, sønn och hiileg andd befaler yeg deg, m. h. s. Yeg ønsker miinn kiire broder och deg altidt mange goude netter. Dattom Bastnes vor frou dag² mettt hastt anno 1582.

Kiirsttenn Bøller.

¹ D. e. paa samme Maade.

² Hvilken af de mange vor Frue Dage der her er ment, kan ikke ses; blandt Hovedfesterne var den 2. Februar, den 25. Marts, den 15. August, den 8. September.

Mette Gøje til Birgitte Bølle.

Hun vilde gerne være kommen med det første til Birgitte og Kristoffer, men maa først sætte en Perlestikkerske i Gang med at stikke hendes Huer; de »Brodder«, en Kvinde i Aarhus skulde somme for Birgitte, er endnu ikke færdige, da Kvinden har haft en bullen Finger; hendes Søster Margrete har det nogenlunde.

Mynn allerkieriste farster, gud fader, sønn och denn verdige threfoldighedt haffue sinn allerhøgiste beskyttelsze och beskermelsze offuer ether och minn kiere farbroder Christoffer och spare och opholde och beuare ether lenge lycksaligen och well fra alt det, ether skadeligt kand vere, bode thill lifff och siell, och lade ether lengi leffue mett møgen languarendisz sundhed och welfart wdj guds ære och fryct, thet will ieg saa troligen ynske och bede aff gud som for mig selfff. Saa tacker jeg ether saa ganske hiøligenn och gerne for alt mangfoldigt ære och megit guode, i mig vdj saa mange vsigelige maader giort och beuist haffuer, for huilcket den euige barmhiertige gud vere ether lønner, och ieg aldrig will forglemme, de dage ieg leffuer, och will altiidt findisz ganske weluilig at forskyll wdj alle de maade, jeg veed at giøre ether thill vilge, tieniste och guode kand were, som ieg kiendisz mig dog disz pligtigere at vere, och i ickj skall haffue mere tuil paa, en ieg vaar ether egen kiødelig datter. Minn hierte kiere farster, saa skal i ochsaa haffue saa megit tusinde fold ære och tack for denne ether guode skriffuelsze, som i nu skreff mig thill, och begierrer, at ieg wille komme thill ether, for huilcket gud almegtiste vere ether guod for thill euigg tidt, och ieg rettelig gierne ville komme, och hadde ieg ickj heller actet mig at draffue aff denn land, førindt ieg talde medt minn kiere farbroder Christoffer oc æther, gud alsommegtiste vnde mig at finder glade och vel thill pasze. Saa hadde ieg actet

mig mett det allerførste at drage thill ether, saa kom Vønicke pelsticker hid iafftis, och skall hund sticke mig mine huer, saa vill jeg, det allerførste hun er kommen noget i giengng mett dennom, komme thill ether, thi mig lengis nu saa ret hart effter at tale med ether. Myynn allerkieriste farster, som i skryfuer mig thill om de brodder¹, som den quinde i Aarhusz haffuuer at sømme for ether, at ieg skulle sende ether dennom, om de vaar ferdig, saa giffuer ieg ether wennlig tillkiende, ati er ickj ennu ferdig, thi quinden, som haffuer dennom, haffuer hafft en bullen finger vel i fiorten dage, saa hun ickj kunde sye. Om iij eller fire dage saa skall ieg sende ether dennom medt mit egit budt. A. k. farster, som i skriffuer mig thiil, at ieg skulle lade ether vide, huor de vaar med minn syster Mergrete², saa er det nu huosum³, gud vere loudt, dog er hun nogit suag, dog hobisz wi, at dj bliffuer got snart mett guds hielp. Saa vil ieg nu ickj lenger bemøde ether mett denne min velminte skriffuelsze, menn gjører alle mine dage gierne, huis ether kiert och thill vilge kandt vere, dett kiende gud, och hannom will jeg haffue thig gud almegtiste befalendisz. Lader minn moder⁴ och minn syster Mergret helszen ether och minn kier farbroder Christoffer med mange cm gode natter. Aff Haffreballegaardt anno 1582.

Mette Giøe.

Udskrift: Erliig och welbiurdig frue frue Byrrithe Christoffer Giøis thiil Clausholm, minn hierte allerkieriste farster, ganske vennlig thiilskreffuit.

¹ *Maaske Border, d. e. Brømmer.*

² *Margrete Gøje, Erik Lykkes.*

³ *Hovsom d. e. taaleligt, nogenlunde.*

⁴ *Ide Ulfstand.*

Elsborg 26. Januar 1585.

Jesper Olufsen til Birgitte Bølle.

Angaaende nogle Retstrætter med Fru Karen Niels Skeels, Gjord Pederson og Jakob Rostrup.

Myynn jdmigelig troff thienniste ether nu och altiidt forszend med gudt wor herre. Kiere fruu, maa y wede, att fru Karen Niels Skiels¹ haffuer laditt giffue warszell thill Affuindtzbierig for sandmendt, som hun will haffue emellom Affuindtzbierig marck och Hørup marck, och desligiste haffuer hun laditt kraffue syun thill Homell mølle² och mener, [a]tt hun will driffue thenn op, fordj hun siger, att thenn skal støffue paa hindis thienners enngy. Kiere fruu att ther som mandt kanndt become breffuenn denn sag well bliffue klarit, fordj ther er først breff och sydenn rydmandtz breff therpaa och saa wede, att ther er enn kongelig maystas skødebreff paa Homell mølle, saa att thenn er skøtt her Mogens Gøye³ thill med hindis tilligelsze, menn hues mandt kand jcke become disse forskreffne breffue, thaa befricter jeg, att y skall thage skade therwdj. Kiere fru, maay wede, att Giordt Pierszønn⁴ haffuer laditt giffue warszell och will førde trette paa enn boell, ligenndis wdj Klackrindt, och er sagenn nu satt op wdj sex wger, om y wedt nogenn breffue therpaa, anthenn skødebreffue eller skifftebreffue. Kiere fru, maa y och wede, att Jacop Rostrup førde ethers thienner møgitt thrette paa baade

¹ *Karen Krabbe. Smign. om Sagen Brevene af 15. April 1564 og 31. December 1567.*

² *Humle Mølle i Sjørsløv S., Lysgaard H.*

³ *Kristoffers Fader, død 1544.*

⁴ *Gjord Pederson Galt til Palsgaard og Tyrrestrup; Klakring er Anneks til Assens Sogn, hvori Palsgaard ligger.*

dy, som boer wdj Tued och wdj Tørlundt¹, och stannder thett hartt, jeg kanndt forbede² thenom. Och war thett gott, y gaff nogenn aff ethers wenner thett thiill kiennde, saa y kunde fange enn konglig maiestas skriffuelsze till hanom, thett ethers fattig thienner motte were tillfredtz. Hermedt will jeg baade nu och altiid haffue ether gudt allemectigste beffallinndis till liff och sell. Skriffuitt wdj Elsborig³ denn 26. dag januarj aar 1585.

Jesper Olluffszønn.

Udskrift: Erlliig och welbiurdiige fruue Biritte Bølle thiill Gundersløffholm ganske jdmigeligenn thillskriffuitt thette breff⁴.

211.

Uranienborg 30. Januar 1586.

Tyge Brahe til Birgitte Bølle.

Den Bygmester, hun har skrevet om, er ikke tilstede, men naar han kommer, skal han give ham hendes Besked at vide.

Min gandske wenlig helsen etther nu och althidt forsendt medt gudt wor herre etc. Kierre fru Beritte och kierre fadersøster, betacker jeg etther saa gandske gierne for aldt ehre och gott, y mig althidt giortt och beuist haffuer, huilckett att forschylde jeg alle min dage will findes willig och redebon thil medt allt, hues vdi min ringe formu kandt werre. Giffuendis etther wenligen thilkiende, att then byggemester, som y schriffuer mig thil om, wedt naffn mester Hans⁵, handt icke nu er hoesz meg, men

¹ Tued i Avlum S., Hammerum H. (i umiddelbar Nærhed af Jakob Rostrups Gaard Lergrav); Tørlundt maaske Tørlund i Ørre S., Hammerum H.

² Forbede d. e. gaa i Forbøn for; her vel i Betydning: udrette noget ved at gaa i Forbøn for.

³ Elsborg i Elsborg S., Lysguard H.

⁴ Brevet er en Del beskadiget.

⁵ Hans Stenvinkel.

jeg wentter hannom hidt att skulde komme om en dag tre eller fire. Och tror jeg iche andett, indt handt io well skulde kunde giorre samme arbedt, att thett skulde werre vstraffeligt, thersom handt icke haffuer tagett naagett andett arbedt ahn att bygge vdi sommer, men bliffuer medt etther om etthers arbedt forehnett, Huorfor jeg gierne will, naar handt hidt kommer thil mig, giffue hannom etthers arbedt ahn och sige hannom therom, hues leylighedt y haffuer schreffuett mig thil, att handt fanger etthers wille hervdi att wide, och hues beschen handt giffue fran sich, will jeg entten schrifflich lade etther wide, eller handt och selff skall komme thil etther och giffue etther nerwerrendis thilkiende. Kierre fru Beritte och kierre fadersøster, will jeg icke lenger oppeholde etther medt thenne min schriffuelse, men gior althidt gierne, hues jeg wedt etther thil ehre och tieniste kandt werre, och will hermedt nu och althidt haffe etther then alsommechtigste gudt thil siel och liiff befaendis. Datum Vraniborg then 30. januarii anno 1586.

Tyge Brahe
egen hand¹.

Udskrift: Erlig och welbyrdig frue Beritte Bølle thil Gundersløffholm, min kierre fadersøster, gandtske wenligen thilschreffuitt².

212.

Nielstrup 28. April 1586.

Sidsel Urne til Birgitte Bølle.

Det gør hende ondt, at Birgitte har været ilde tilpas; hun beder hende skrive, naar hun kan ventes til Laaland.

Min allerkieriste morssøster, gud allmegettbeste werre nu och allttid hosz eder mett siin hellig annds naade och

¹ Kun Underskriften er egenhändig.

² Segl, delvis bevarat. — Brevet, der findes i den Bøllingske Brevsamling i det kgl. Bibliothek, er tidligere trykt i *Danske Magazin* II. S. 239 —240.

beuare e[der] mett siine hellige enngle paa alde eders weye och naadellige affuennde alltt dett, y kunde haffue ontt aff ell[er] eder kannnd skadelligtt werre etthenn tiill lifff eller [sell], och hannnd lade eder lennge leffue och liide well y sinn faderllige frøgtt, dett will ieg saa throllig ønske och wnde eder som meg sellff, och will ieg nu och allttid haffue eder saa gannske høgellig och giernne bettackett for alltt møgett beuist huldhed, ere och gode, huellckett ieg alde minne dage gannske goduillig och giernne forskyllde och forthienne will mett alltt dett, ieg aff min ringe formue kannnd wiide att giøre, der y kunde haffue ere, thienste och gott aff, som ieg eder plligttig er. Min hiertt allerkerste morssøster, ieg formercker aff eders skriffuellsze, att y haffuer werett møgett jilde tiill pasze y wiintther, saa wedtt gud, att dett giør meg hierttellige ontt och wille ønske, att gud allmegtteste will naadellige och well hiellpe eder tiill eders helbrede, och att y mett sundhed och gllede motte snartt kome her tiill lanndett, huillckett meg retth fast efftter forlenges, och beder eder ganske wennlig och giernne, att y will haffue denn wmage att skriffue meg tiill, hor snartt wii nu maa forwentte eder her offuer, och hor y nu ere tiill pasze. Mett Fredrich¹ och meg och wore børnn er dett enu gott efftter wor leyllighed, gud allmegtteste were louett. Min a. k. morssøster, saa will ieg nu icke wiidere bemøde eder mett denne miin wellmentte skriffuellsze, menn will alde min dage findis eders hulle och thro søsterdatter, der y aller skall haffue thuill paa, dett gud allmegtteste kiennde, ham will ieg nu och allttid haffue eder lennge sund beffallindis. Fredrich och ieg ønsker eder mange hunder thussend gode natter. Och beder ieg eder gannske giernne, att y will haffue denn wmage att siige eders jomffrur mange

¹ *Frederik Hobe, Brevskriverindens Mand.*

bris, bekomett thuenne edder schriffuelse, huorwdj y giiffuer mig tiill kiende om slachterie och andenn bestilling, huilckett skall ske effter edders befalling, mett huis faer och lamb, som skall slachtis, skall nu bliffue slachtett y thenne nede¹, desligeste giesz, naar dy bliffuer sadann, att jeg maa och lade slacht aff dennom, och bleff edders faer och lamb thoett och klippet for otte dage siiden, och skriffuer y mig tiill, att huis øxsenn och kør, som skall slachtis, skall yeg intett lade slachtte aff, førinn gud will, y kommer hiem, huilckett icke skall skee, menn mig tøkkes, thed første waar thett beste, for kød och thallett skiild, gar flux aff aff thenne suarre regenn, kuld och gutz werleg, och haffuer jeg køfft i lest salt tiill slachterie, och er thett megett dur, saa ieg motte haffue bod tiill Korsøe, førind jeg kunde thett bekomme, for wdj Nsted och wdj Skielsøer war thett jntett att bekome, och kunde jeg icke fange tønner ringer enn viij mk. och iij sk. mett thred och alt etc. Kierre frue, som y och skriffuer mig tiill, om thenn købmand aff Hussum wille købe roug, saa hade hann bod hos mig, om y wille selle nogenn, thaa suarrett jeg hannom, jeg hadde jngenn befalling derpaa att selge, førinn gud will, jeg fick beskedenn fraa edder, och siger, hann will giffue rede pending straxs. Kierre frue, som y ochsaa skriffuer mig tiill mett Iffuer jegerdreng, att jeg skulle sende edder dy Nsted menns breff, som er Hanns Matzenns forlofftismends, saa haffuer jeg werritt ther y thing, siidenn y drog aff landiitt, och ydag war jeg der, war ther jngenn thing for kongenn och hans folckis skiild, och haffuer jeg thagitt steffning offuer byfogdenn for same sag, att dersom y icke bekommer edders pending heller dom jndenn onsdag atte dage²,

¹ *Næ, Maanens Aftagen; Fuldmaane var den 17. Oktober.*

² *Den 2. November.*

Herloffsholm lod driffue ind, mend dy fick konn enn ringe thing, for merre enn otte dage siidenn dy motte thage dennom aff, och wille wy mett gutz hielp beginde att lade slachte aff suinnene, y nøett¹ der nu kommer, saa y skall fange god beskedenn for thed minste gris, der er paa skoffuen. Om dy bockanne roder och persille røder, desligeste kabus kall², jeg skall købe for edder, will jeg giorre mitt beste, huor jeg kann bekome dennom. Hues andre bestilling y haffuer skreffuett mig tiill om, skall bliffue bestiillett effter edders skriffuelse. Och er Jens wogennsuen nogett wordenn tiill pas³, saa hann kann nw were up. Med denn blind piig er thett ennu, ligesom thett waar. Kierre frue, som y skriffuer tiill om thenn gard y Skouettrup⁴, thenn karll wille haffuede fest, saa waar jeg der ner och haffuede bod hos hannom, om hann wille haffue denn for dy lxx sins thoffue daller, thaa wille y vnde hannom denn, daa gaff hann mig sadann beskedenn, hand skøtte indtett om denn, men hann motte icke fange denn denn thiid, hand will haffue den haft, saa jeg wiid jngenn gode rad, huor y skall fange enn god thiener tiill denn och denn andenn, for dy andre fattig mend bliffuer ode med, skall dy nw saa och pløge, for dy haffuer suartt nock huer y deris eigett. Kierre frue, war jeg till lantzthing nu paa onsdag⁵ mett denn steffning offuer Laurens, daa waar lantzdomer der jntett, saa jeg jngenn beskedenn kunde fange aff skriffuerenn, for hand thog alle sager up, tiill lantzdommer kom der sielff, och sagde hann, lantzdomer kom der jntett førinn om iiij wger mod, och er thett nu paa thorsdag otte dage, der skall

¹ *Maanenyet var den 1. November.*

² *Kabudskaal d. e. Hovedkaal; hvad Bokannerøder er, vides ikke.*

³ *D. e. blevet noget bedre tilpas.*

⁴ *Skoutorup i Kongsted Sogn, Faxe Herred.*

⁵ *Den 19. Oktober.*

dømes paa tiill herritzthingett, och siger Laurens, att hann will jntett winde wdenn for lantzdomer sielff, och dersom thett skall drage saa langt hen, haffue wy jntett god aff hanns winde, huad gode rad y tencker dertiill om, att jeg motte fange thett att wiide mett dett første jndenn søndag y thett sinneste. Hermett edder gud aldermechtigste befallindis. Aff Gundersleholm denn 24. octobris anno 1586.

Peder Skriffuer.

Kierre frue, will jeg giernne, y wille forskaffe nogenn siild hiid tiill gartz behoff, for y wede well sielff, her waar kund j hall tønne siild och enn ferding y enn andenn, saa wy kand jntett hielpe osz lenger enn paa otte dages thiid, for her er vj plogemend, iij tersker och andiitt gartz dage-lige folck, her komer att arbeit, y wille vnde mad och øll, och kann jeg jngenn sted hørre bekomme nogenn fisker, och haffuer jeg allewegenn hatt bod, och jngenn jeg kann fange, der kann med thett, saa y haffuer stor skade deraff, y haffuer icke ij gode karll, for bønderne skall nu saa och age wed och gjørre andett arbidt, saa dy kand jntett fange stunder dertiill, och waar thett møgett godt, y kunde bekomme ij gode karll. Och er icke heller, kierre frue, nogenn lius paa gardenn, som dy skulle nw bruge arlle och siille y slachtery och andenn bestilling, huad gode rad y wide, for wy thør jntett lade thage aff thett nøethalle, der nu bliffuer slachtett, forint wy fanger edder willie att wede. Och er denn karll dragett fraa Jnger Polsdatter, som skulle haffuede hafft hinder, och siger, att handd will icke haffue hinder, huad gode rad wy fanger tiill gardenn ygenn, att denn stander icke øde mett dy andre, och om jeg maa feste enn andenn then, om der komer nogenn, for Hening Nilssen siger, att handd will icke saa till sinn gard, icke heller Seffrinn Fønno, om dy kann saa bliff der aff mett.

som dy godt folck waar hos, saa der er jngenn far paa ferde. Och haffuer jeg forsend dy breffue henn, y sende mig, och jngenn beskedenn jeg haffuer fatt ygenn, menn saa snartt jeg fanger nogenn, skall y thenn bekomme, och besiinderligenn fraa thenn weffuer om edders drell. Som y skriffuer mig tiill, huor megett korn her er wtorskenn, saa er her i¹ guld¹ rog och i² guld biug, saa er her ny mall aff thett aars affuell, roug enn kastening³ v pund, thind roug³ iijj pund v skr., biug aff gartz affuell xiiij⁴ pund ij skr., tindbiug i⁴ pund vij skr., och hues der er wtorskenn, skall bliffue torskenn mett thette første, haffre aff thette gartz affuell xxxix tønner, thindhaffre vj tønner. Kiere frue, er her nogind købmend wdj Nsted aff Rostock och Lubeck, som wille købe heste, dersom y wille selge den folle, y fick først aff Mickell Andersenn, thaa fanger y well pending for denn, huad rett er. Saa gud werre loffuett, alting gaer ennu well tiill. Och sender jeg edder thett regiister ygenn, y sende mig om, hues wy skulle wtage aff edders kieller och fadbor. Och will hermed haffue edder gud aldermechtigeste befallindis. Ex Gundersleholm denn 25. february anno 87.

Peder Skriffuer

e. h.

Udskrift: Erliig och welbiurdige frue Berrette Boller, zallig Christoffer Gøes efterleuerske tiill Gundersleholm, min kierre hosbund ganske jmogeligenn⁴.

¹ *Guld, et Maal for Korn.*

² *Kastning, ligeledes Maal for Korn.*

³ *Tiende-Rug.*

⁴ *Segl bevaeret.*

217.

*Avnsbjerg 14. Juni 1587.**Mikkel Anderson til Birgitte Belle.*

Om Tilstanden paa Avnsbjerg, Kvæget, Smørret, Ostene, Kornet osv.; om Salg af Korn; han beder om Kvittering for nogle Penge; om Køb af Sild; om en Gaard, der skal bortfastes; om et Mageskifte med Falk Geje; om en Trætte med Hr. Movrids i Ørum.

Ydmygge helszenn etther nu och allttidtt forszennidtt medtt wor herre. Kierre frow, maay weede, att alltengest er weell weed magtt, gud allmegtigste werre louedt, vnd-tagen ij øxenn er bleffuenn dødt, och lodtt ieg slagte dønom, som ieg haffuer schreffuidtt om tillforrn. Och thiir alle slags kornn sig møgedtt weell her paa marckenn, gud allemegtigste werre louedtt, och er her saadtt xxxj tønner v skr. biug nu yaar, och lodtt ieg førre møg paa begij homell haffuerne, ellers haffde her bleffuidtt saadtt mierre biug, och er her saadtt xv tønner iiij skepper boghuede, och er eders skoffue och møgedtt weell tidtt till aaldenn her y landitt, och er ther nu tilslagedtt y ladgaardt sydenn stj. Wolborig dag fem fieringer och iiij pund smør och giortt long oster en hunder och tyffue, stackitt oster lxxxj, sur oster ij^c xxvij, och slaes ther nu om vggenn vj pundtt v mk. smør weed enn pas, och giøris ther xxviiij long oster, xxj stackitt och halfftridiszens tyffue och fem sur oster, och haffuer ieg epther eders befallning laditt kornett maele, att her er rug j^c xli tønne, miell xxvj tønner forwdenn ditt skalid miell, maltt ix lester v tønner, biug iiij lester v tønne j skeppe, haffre j^c xxv tønner, och suerd ieg om gudtt, adtt ditt er rettferdelig mold, saa adtt eder er jngenn wreet skidtt therwdj, och er her soldtt rug

Vegne antvorde eders Frue denne min Skrivelse til troer Hænde, og hvis muligt er, hjælpe med Ord til bedste hos hende. Jeg vil tjene eder igen af al min Formue, saa længe jeg lever.

lxviiij tønner ij skepper, thøndenn for viij mk., och suerd ieg om gudtt, ieg icke enu kunde haffue sold enn thønnde, haffde ieg icke borgedtt ditt henn till stj. Olluffs dag¹, och kand ieg enn nu jntthett selge for rede penndinge, therfor selger ieg jnthett, førend Olluff komer tilbage jgienn, och haffuer ieg jntthett biug sold vndtagen xiiij tønner ij skepper, thøndenn vij mk., og dag² therpaa till stj. Mours dag³ paa penndingen, ellers haffde ditt och weridtt wszoldtt, och kand ieg nu jntthett fonge wdenn vj mk. for j tønne biug, malltthett weell bønderne sleett jntthett kiøbe, for den aarszag mand skall kiøbe saa møgidtt rug och biug till adtt ede, och weell kiøbmendtt jntthett gyffue miere end xlvij daller for enn lest maltt, och siger Chresten Skiill, at hand icke heller kand flij eder miere for lestenn, och siger hand, ad hand haffuer soldtt hans lige saa. Saa siønes mig ad werre raadeliggt ad selge ditt y aar, ditt dyreste mand kandtt, som andre herfolck och kiøbmend selger sitt, thj ditt bliffuer icke saa dyre jgienn med gudz hielp y mange aar, och thencker ieg, thersom y wilde selge thøndenn for vj mk. och gyffue dag paa pendingen till stj. Mours dag, da willde ieg weell selge enn partt aff biug och malttthett, och er ditt for lesten liiij daller, och thersom gudtt weell, att y agter nogidtt snartt hidtt till gaarden, da kannd her icke selgis saa møgidtt rug och maltt, som her ellers kunde selgiis. Kierre frow, sende ieg etther med etthers skibs folck ij^c tønner haffre och thre thønder boghuede grynn, och sender ieg nu etther med Olluf Jespersen enn hunder och tyffue daller, och kunde jntthet bekomme dønom føre, haffde ditt en kost hals⁴, och suerd ieg om gudtt, adtt

¹ Den 29. Juli.

² Dag d. e Opsættelse, Frist.

³ Den 22. September.

⁴ »Havde det end kostet [min] Hals«.

ieg lontte di xl daller aff Rolland y Wiborig, bedendis etther gandtze gierne, atty wille sennde mig med Olluff quitandz paa thønom, disligist quitandz paa ditt pendinge och guldtt, ieg sende eder med Jffuer, och beløb ditt guld och penndinge sig y enn suma j^c xl ix daller ij mk., thj ditt vaar xvij ruoszenobill, huer iij daller, x engelotter, huer ix mk., en dobbeltt ducatt, xij mk., en j milderees, viij mk., och thertil j^c daller y pendinge. Och som y schriffuer, ad mand kunde fonge en woll sildtt weed Nibe for iij alb. och thøndenn for enn daller, saa haffuer ieg icke kunde fongidt bedre kiøb der yaar en viij alb wollenn, thj ieg haffde icke reett mig epther ad kiøbe sildtt her y landitt, førend enn nu jegh fick eders schriffuelsze therom, dog kiøbtte ieg denn 12. aprillis xlj woll sild y Lonoe¹, thj her vaar da sleet jngen ferske sild paa gaarden, førend ieg fick dønom, saa strax derepther sende y vj tønner sild hidtt til gaarden, derfor kiøbtte ieg jngenn fierre, førend nu sist ieg fick eders schriffuelsze, haffde ieg strax bud weed Nibbe och kiøbtte ther j^c viij woll sildtt och gaff viij alb. for wollenn, och bleff ditt icke aldiellis iij tønner, och kandtt ieg jntthett fonge enn thønde saltted sild entten y Nibe eller Aalborig renger end ij daller, en thønde Norig sildtt kand ieg jnttedtt renger become en iij daller, och er her ij tønner Norig sildtt paa gaarden. Och haffuer ieg hafftt budtt y Randers huos Robert om ditt winn, saa haffuer hand jnthett, men Jahan Orum y Aars haffuer weell ij^c amer, och siger hand, att hand weell haffue xx daller for amenn, kand skie, hand gyffuer weell bedre kiøb. Ditt leridtt, y schriffuer om, haffuer ieg bud om y Skiw. Och som y schriffuer mig till om Enge y Haurum², saa er ditt jntthett wdenn lögenn och

¹ *Lundo i Fjends Herred, ved Limfjorden.*

² *I Houlbjerg Herred.*

holditt threede med mig itt gandtze aar om same løffte, och haffuer enn skalckagtige forfaldtt och paafundtt eptther en andenn. Och er her xvij karle¹ løuendis och enn hund och en lam løuendis, och thre smucke føller er till fødtt, och thre hopper med søll, och haffuer di calconske hønns xj kyulenger. Kierre frow, weed ieg nu jntthett synderligtt mierre paa thene tidtt adtt schriffue etther till paa thenne tidtt(!), men weell hermedtt haffue etther gudtt allmegtigste till seell och lifff befallendis. Actum Andtzberig thendt 14 junj 1587.

Michill Anderszenn.

218.

Næstved 23. Juni 1587.

Knud Jørgenson til Birgitte Bølle.

Han har modtaget hendes Brev, hvori hun beder ham komme, enten den følgende Dag eller om Søndagen, for at forrette Gudstjenesten i Gunderslev Kirke; paa Grund af M. Jørgens Fraværelse er han forhindret i at komme den følgende Dag, men han skal indfinde sig Søndag Morgen.

Gudttz naade och wennskaff ynnsker jegh ethers welbyrdiighedt euindeligen. Kierre fruffue Birgitte Bølle, haffuer jegh ethirs welbyrdighedt paa thett allirwennligste betachitt for alltt ære och fromhedt, som baade beuist er och med wor herris hielp beuisis skall, tiill huillchitt igienn att forskyllde y skulle finde migh redebonnliigh aff min fatige effne och formuffue, saa lenge jeg leffuer.

Disligiiste giuffuer jeg ethirs welbyrdighedt ganntske wennliigen att forstaa, att ethirs schriffuillse er mig tillhonnde kommitt, lydindis om min begiering, som jeg tillformn haffuer fremsett for ethir wdij min schriffuillse och suppliceringh², och ethirs w. erre nu begierindis, att jeg wdij morgenn willde komme till ethir eller paa sønndagh³

¹ D. e. Kalve.

² Smlgn. Brevet af 2. Juni.

³ Den 25. Juni.

och lade mig høre paa gudttz wegne wdij ethirs sogne kierck paa prædicke staalenn och for alltteritt, att ther som denn allttsommigtigste gudtt, som allting forordinerer och skichir, effter sin gaade, guddommelige willie haffuer thett saa beskichit, att mit fatige liffs brødt skall paa den stedtt afflis, wille y medt ethirs mænnige sogne menndt giffue mig ethirs kalldt och sambycke. Saa giiffuer jeg ethirs w. ganntske wennliigenn att forstaa, att jeg icke wdij morgenn kannd komme, thi thenn dannemannnd m. Jørgenn¹ er icke hiemme, och jeg therforre maa haffue alle thiennisteenn wdij morgenn, baade hans och min egenn, menn paa sönndagh morgenn medt gudttz hiellp, om gud sparer liff och helbrede, will jeg komme tiill ethir betimmeligenn och gjørre thienniste for ethir baade for allterit och paa prædicke stollenn, saa witt som gudtt giiffuer aandtt och naade tiill, och siidenn talle medt ethirs welbyrdighedt om de andre omkringstendelige wilkor, gudtt giiffue, att jeg findir e. w. till pasz effter gudttz willie. Och ther som saa skier, att e. w. och ethirs mænnige sogne foellch mig behagindis bliffuer, will jeg ingenn andenn thienere werre ethir eller dennem end som en søn, saa att wy wille findis gudtz børn paa domme dagh.

Hermedt will jeg haffue ethirs w. och allt thett, som ethir kiertt er, denn allttsommigtigste gudtt befallit. Aff Nestuid stj. Johannis bap. affthenn anno 87.

Knudtt Jørgenszenn,
e. w. thienner.

Udskrift: Erliigh och welbyrdiigh fruffue fruff Birgitte Bølle tiill Gundersløffholm, Affuindttzbierrigh och Orebygordtt, sin gunstiige wenn, ganntske wennliigenn wdij egenn handt.²

¹ Jørgen Anderson, Præst ved St. Peders Kirke i Næstved.

² Segl bevaret.

wennlige bøn till ethirs w., och jeg forseer mig ochsaa thertiill, att thett maa staa wdij min egenn willie om nogen hustruff och ecteskaffis stalbroder att tage och icke thuingis till nogenn mod min willie¹, thi nest gudtz (!) da stor en mandz wellfart herpaa wdij werdenn att fange enn god, dydelig hustruff, som e. w. beder wed end jeg, och herpaa will jeg komme till ethir och sette alltingist y denn alltsommegtigste gudtz handtt. Och er jeg glerne begierrindis ethirs welbyrdighedttz willie herom att maatte mig wdsendis medt kalldtzbreffuit. Hermed will jeg haffue e. w. med alltt thett, som ethir kiertt er, denn euige gudtt befallindis. Aff Nestuidtt then 8. jullij anno 87.

Knud Jørgenszenn.

Udskrift: Erliige och welbyrdig fruff fruff Birgitte Bølle tiill Gunderløffholm, Affuindtzbiereg och Aarebygordtt, sin gunstiige wen, gannske wennligenn.

220.

Avnsbjerg 22. Juli 1587.

Mikkel Anderson til Birgitte Belle.

Om Høsten og Markarbejderne; han sender nogle Pengø; om Salg af Korn og Køb af Sild; om Smør og Ost; om Landgilden; om nogle Retsstridigheder; han beder om, at hans Regnskab maa blive afhørt.

Ydmygge helszenn etther nu och altditt forszendt medtt vor herre. Kierre frow, maay wide, att alltengest er gandttze weell weedtt magtt, gud allmegtigste verre louedtt. Och theer alle slags kornn sig møgedtt weell her paa marckenn vndtagenn boghuedenn, dit bleff sleett heden frøzen², nu paa torszdag vaar otte dage³. Och haffuer her icke weridtt slig rug till gaardenn føre y xl aar,

¹ Om Knud Jørgensøn er blevet nødt til at agte Præsteenken, vides ikke; han døde som Præst i Gunderslev 1599.

² Slet (d. e. ganske) henfrossen.

³ Den 13. Juli.

allmechtigste euendelig befalddt. Actum Andttzbierig
thenndt 22. julj anno 1587. Michell Anderszenn.

Kiere fru¹, haffuer jeg schreffuitt Las Krog till om
nogen leyllighedt, handt skulle giffue ether till kiende,
bedinndis ether gandske giernne, attj wille wide mig ett
godt suaar therpaa effther ethers gode thøckj, och thoerde
jeg ickj bemøde ether sielff mett saamme schriffuelsze.

221.

Odense 27. December 1587.

Axel Brahe til Birgitte Bølle.

Han har besluttet at gifte sig igen og at bede om Kirsten Hardenberg; han udbeder sig hendes Raad derom; han har bedet sin Søster Margrete videre at tale med hende derom.

Mynn gansche wennlig helszenn nu och altid forszennnd mett gud. Kere farsøster, betacher ieg eder saa gansche gernne for alt gott, som y mig altid giort och beuist haffuer, huilchit ieg alle mynne dage wyll findis gansche godwiligen mett eder att forschyle och fortiene, wdj alle de made ieg wid eder tyll wile eller tiennist kannnd were. Kere faster, giffuer ieg eder gansche wennligen att widj, att ieg wdj gudtz naffnn haffuer mig fortagit att wyll gifte mig wdjgenn, och der som gud det haffuer forssett och slegt och wenner det wyll samtøche, haffuer ieg wdj synde att lade bede om erlig och welbyrdig mand Erich Hardenberg til Matrop hanss dater Kyrsten Hardenberg. Hoerfor er mynn wennlig bønn til eder som til mynn gode farsøster att schriffue mig ederss gode mening til derom, och huad y rader mig derwdj, och er och mynn wennlig bønn til eder, att y icke wil fortenncke mig, att ieg iche selff drager till eder och tall mett eder, som mig well burde att gjør, gud wid, att

¹ *Med en anden Haand.*

myn leylighed sig iche saa begiffuer, att ieg det kand gjøre. Jeg haffuer schreffuid myn søster Margrete til, att hund paa mine wegne wile drage til eder och widre tale mett eder, en jeg nu kand schriffue. Och wil jeg dog self mett gudz hielp mett det første talle mett eder. Kere faster, fortенcker mig icke denne myn korte schriffuelsze. Wdj alle de made ieg wid eder til wile och tienist kand were, schall y altid fende meg wilig, som jeg kendis mig pligtig att were, och wil nu och altid haffue eder mett alt huiss eder kert ehr, gud almetigeste beffalendis. Hand beuare eder lenge och well och wnde eder it gott løgsaligt nytt ar. Datum kong. matts. gard wdj Onsse tredie jule dag 81.

Axell Brahe
egen hand.

*Udskrift:*¹ Erlige och welbyrdige frue Birrette Christoffer Gøyes till Ourebye, min kiere faster och sønderlige gode wenn, gandtз wenligen till schreffuitt.

222.

Roskilde 28. April 1588.

Niels Kaas til Birgitte Bølle.

Angaaende en Tratte mellem Birgitte og Niels Anderson til Kastrup.

Mynn ganndtze wennligh hellszen nu och allethiidt forszendt medt wor herre. Kiere Birgettj, søster och besynderlig gode wenn, jegh thacker theg wennligen och gantz gierne for ald beuidsthe ære och gode, huilchett igien att forskylle ieg alle mine dage aff formugen wiill findis goduillighen. Giffuer ieg thegh wennligen atth uide, att thin schriffuelsze er meg thiilhende komen, therudaff ieg haffuer forfarit saa well som aff thin thieneris mundtlich beretning, huor alleting sziig thildrager om thend

¹ Ikke egenhändig.

verett eders sedvane, att y gierrne har komett nogen steds, hor y icke var vell komen, saa ttro vy eder icke y nogen maade ttyllytt, att y skolle mene oss dermed, thy dersom y vylde hafftt den vmage oc komett ttyll oss, daa skall gvd vydettt, att y skolle verett oss saa rettelygen vellkomen, som y konne verett vores egen kødelyge moder, thy varett den allerryeneste¹, y hade y eder gaar, y had[e] vyst ttyll oss, daa skolle han verett os ve[ll]komen, en ssye eder sell. M. h. a. kiereste [moder], dersom nogen haffver beførtt oss f[or] eder, daa ttror ieg eder saa vell, att y icke forfføre paa oss y nogen mode før dett anderledes aff os, thy ieg oc bedett aff gvd, att ieg mot, att y vylde haffve den vmage offver ttyll oss, daa skall gvd vere oss rettelygen vellcome moder, endog vy bekiender, att vy konne icke fare megett vell med eder. Myn hiertte allerkiereste moder, saa vyll ieg icke eder dett venlygen forholdde, att gvd allermettteste har naadelygen oc vell forløst meg oc gyffvett oss en vng søn², oc haffuer vy ladett krystnett ham oc opkallett eders gode salyge hosbon, hvys sell gvd haffve oc gyffve med alle ttro krystne en glledelyge opstanellse for alltt dett menne ære oc gode, der han bevyste meg. M. h. a. k. moder, beder ieg eder paa dett allervenlyste, att y vyll haffve den vmage oc skryffve meg ett or ttyll med dett første, hor eder lyder oc y er ttyll pas, thy gvd ved, att meg lenes aff alltt mett hiertte efftter att vyde, hor eder lyder, gvd for ssyn allerkiereste søns naffns skyll onde oss alltyd den gilde, att vy motte høre oc spørre, att y lyder vell oc er vell ttyll pas, daa skall gvd vere vortt vyndesbyr ttyll, att dett skall vere oss saa kiertt att høre, som vores egen

¹ *D. e. allerringeste.*

² *Kristoffer Stenson; Margrete Basse var gift med Hans Stenson til Stensgaard.*

skiffte, derhos och bekommit register paa samme godts, saa well paa thett, thu tiill vederlagh er begierindis, som thett, hindis naade er begierindis, huilchet ieg hindis nade vnnderdanigen haffuer berettit, thett hindis nade siigh well lader befalde, och szennder theg herhos kon. mats. beffalling tiill Christoffer Roszengidt¹ och Fredrich Hobbe, som beggie godtzene schall besiigte, therudaff thu ydermere thes leilighedt haffuer att forfare. Huadt thett belanger med thend sognetiende, som thin thiener haffuer fest aff lennszmandt paa Siilkeborg, therpaa haffuer ieg sagdt thenne thin thiener beskeedt, huilcke handt theg kand wiide att berette. Wdj alle thi maade ieg kandt giøre, thu kand haffue tiienist och gott aff, therthiill schallthu finde meg wiillig. Wiill hermed haffue theg gud allermectigste beffallid. Aff Kiøpnehaffn thend 2. decembris anno 1588.

Niels Kaasz.

Udskrift: Erliig och welbiurdiigh frw Biirgettj Bøller tiill Gundersløff sallig Christoffer Gyes epterleffuersche, myn kiere søster och synderlig gode wen, ganndz wennligen tillschreffuit².

225.

Villestrup 4. December 1588.

Ove Juel og flere til Birgitte Bølle.

Indbydelse til deres Moders Begravelse.

Wor wonlliig helszen eder altiid forszenn med wor herre. Kiere frue Berretty, sønderlig guode wen, neste en wenliig tackszigellsze for alt got, oss altiid aff eder beuist oc giort er, huilckit wy aff formuen wiill findis gandske guoduilliig igien met eder at forskilde, giffuer wy eder sørgeliigen tiill kiende, at gud almægtigste haffuer nu heden

¹ Rimeligvis Kristoffer Rosengard.

² Findes i den Bøllingske Brevsamling paa det kongelige Bibliothek.

kalled worres kiere oc salige moder, erliig och welbyrdig frue Kiersten Lunge tiill Wellestrup¹, aff den sørgefuld oc forgengeliig werden oc tiill szin euige riige oc salighedt, gud giiffue hende med alle wduolde en glædeliig oc erre-fuld opstandelsze. Szaa ather wy med gud hielp at lade hendis salige liige begraffue her wdy hendis sogenkyrcki Astrup kircki den neste ottenssdag effther helliig trey kongers dag, som er den 8. dag januarij nu først kom-mendis. Thy er worres gandske guoduilliig oc wenliig bøn tiill eder, y wiill well giore oc haffue denn wmag oc kome hied tiill oss ttiill Wellestrup om tisdagen tiillforn oc om ottenssdagen hereffter at følge hende tiill szin legersted oc y saa mader giøre hendis salig liig den sziste tyenneste oc erre. Sliig eders wmag oc weluiliighedt igien at forskilde wiille wy altid findis gandske guouilliig, dett kiende gud almegtigste, hannem wy eder nu oc altid well haffue beffalled. Skreffun paa Wellestrup den 4. dag decembres aar 1588.

Offue Juell
Niils Jull
Abszelon Jull
Jffuer Juell
Christoffer Miickelsen
Hertuig Kaas²
Ellis Juell
Kirstenn Juell.

Udskrift: Erlig och welbyrdig frue Birgitte salig Christofer Gyøes tiill Awendzberig, woris sønderlig gwode wen, gantske sorrighen tillschreffuitt³.

¹ *Kirsten Lunge, Enke efter Axel Juel til Villestrup, var død den 28. November.*

² *Kristoffer Mikkelsen Tornekrans var gift med Axel Juels Datter Dorte, Hartuig Kaas med hendes Søster Anne. Naar Giftermaals-aaret for de sidste angives som 1610, er dette sikkert forkert.*

³ *8 Segl, delvis bevarede.*

Basnæs 23. Maj 1589.

Kirsten Bølle til Birgitte Bølle.

Hun har modtaget Søsterens Brev, at denne vil rejse til København idag; selv kan hun ikke rejse derhen før henimod næste Søndag, da hun har fremmede.

Minn alerkierriste søster, gud almechtigste werre euig och altid hos dig, hannd opholde och beuare dig, at du maa lenge leffue y gudtz frøgt mett all løcksalighed och welfert tiill siel och lifff, det will ieg saa throlig ynske och bede aff gud som for mig selff. Jeg taker dig, min alerkieriste søster, paa det alleruenligste saa høgligen och gandtzt gjerne for alt søsterlig beuist och megen huldhed, ære och got, som du mig altid y saa mange maade giort och beuist haffuer, och y synderlighed for din gode, hulde skriffuels, ieg nu har bekomit, huis du skalt ale min dage finde mig for din hulde søster gandtzt guduillig tiill at forskylle aff formuffuen y alle de maade, ieg wed at giøre, ther dig kiert och til vilge och gode kannnd werre, som ieg dig pligtig er. Minn hierte søster, ieg will dig venligen icke forholle, at ieg y afftis sildig bekom din gode skriffuelse, som dj sende mig fra Thersløs, och formerker they, at du agter dig ydag affsted tiill Kiøpnehaffn, gud almechtigste giffue, du giøre en løckelig och god reisze. Och som du est begierendis, at ieg wiile komme ther mett det første, och at ieg wile lade dig wide, huor snart ieg agther mig dig(!), saa wil ieg mett gudtz hielp komme ther ymod den anden søndag¹. Jeg kannnd icke komme ther før, thj ther haffuer stedtze werrit got folck hos mig, siden ieg kom hiem, och er endnu. Jeg wil nu icke lenger wmage dig mett dene min welmente skriffuelse eler forbye mig mod dig, mens du skalt ale min dage finde mig y all huldhed, som dig bør at finde din hulde søster,

¹ Den 1. Juni.

dagh weell haffue eders bocker slagted helder ey. Och weell hermed haffue eder gudtt allmegtigeste befaledt. Aff Andzbierig torsdagen nest ephther Marie besøgelse dagh ano 1589.

Mechell Andersen.

Och maaj weede, att di calconske hønns lae paa mierre enndt xxx egh, och der bleff ephther viij kyfflenghe, och di er døde.

Udskrift: Erlige och welbyrdige frue Bergette Bølle till Andzbierigh, min kiere hosbunt, gandze ydmygeligen tilschreffuidt¹.

229.

Ormholt 22. August 1589.

Helvig Gøje til Birgitte Bølle.

Om Birgittes Sygdom; hun haaber snart at faa hende i Tale; om nogle Galdsbreve, Mogens Gøje skal have, ved hun ingen Besked.

Mynn allerkiériste Berette och kiere søster, tacker jeg dig gandske gierne for møgidt gott, som du mig giort och beuist haffuer, huilchedt jeg will alle minne dage gandske giernne forskylde medt digh, y alle the made jeg widt dig thill willie och guode kannd werre. Allerkiereste søster, som du skriffuer mig thill, att du haffuer werid saa jlde thill pas och er enndnu, saa maa du wist tro, at thett gjør mig sa wntt, som du warst minn egenn søster, gud allermegtist giffued, at du kunde bliffue well thill pas, mig lennges nu saa møget effter att thalle med dig. Jeg hobes med gudz hielp, at thu kommer nu snart hiem thill Ausbiere, willt du da biude mig till, daa will jeg komme thill dig², jeg haffuer saa møgidt at talle mett dig, som mig liger stuor magt paa. Allerkiereste søster,

¹ *Segl bevaeret.*

² *Ormholt ligger i Torslev Sogn, Dronninglund Herred.*

som du skriffuer mig till, att Mogens Gyø haffuer nogenn breffue, thett minn sallig broder skulle were mig noget skyldig¹, saa wed jeg icke, huad thett er om, for thett er saa lennge siidenn, oc beder jeg dig gierne, at du lader hanum jcke faa thenum, før ennd jeg komer dig till ords.

Will jeg nu jcke opholde dig mett thenne min skriiffuelsze, menn jeg vil nu altidt haffue thig thennd allmectist gud befalendis bode thill sell och liiff, hannd wnde mig altidt at spørge, thig lider well. Skreffuedt paa Ormholt thennd 22. dag augustj y thett aar 1589.

Helffuigh Gyø.

Udskrift: Erllig och welbyrdig fru Berete Bølle s. Chrestoffer Gyøes thill Ausbiere, min kiere søster, gandske wennllig thill skreffuidt. 89².

230.

Stensgaard 25. November 1589.

Margrete Basse til Birgitte Bølle.

Om sin og Hans's Sygdom; hun beder Birgitte komme til Stensgaard 14 Dage eller 3 Uger efter Jul, ved hvilken Tid hun venter at blive forløst.

Myn ganske vellvelyg hellssen eder nu oc alty forsend med vor hier. Myn hiertte allerkiereeste moder, den evyge here oc gvd daa vere stese oc alty hoss eder med syn helyg ans naade oc opeholde oc spare oc bevare eder lenne oc vell med megen lanvarendes sondhed, lycke oc vellfar, dett vyll ieg saa ttrolygen ønske oc begere aff gvd for eder som for meg sell, oc gvd allermetteste daa lade eder lenne leffve oc lyde vell oc lade oss icke saffne eder for ssyn kere søns naffn skyll. Myn hiertte allerkiereeste moder, ieg ttaker eder saa ganske

¹ *Mogens Anderson Gøje er Brevskriverindens Mand, hendes søsalig Broder er vel Kristoffer Gøje. Segl bevarat.*

vores gode moder, oc ttro er ttyll eder, oc vmage eder offuer ttyll oss paa saame ttyd oc verett hos meg paa den ttyd, som gvd allermetteste vyll forløsse meg, gvd allermetteste skall vydet, att y skall vere oss hierttelygen vell komen, ehör vy ellers kan fare med eder oc vere vos en stor gळेde, att vy kan faa eder en gon y vortt hvz, oc gvd ved, att y gör oss en stor ttyeneste dermed, att y paa den ttyd vyll vere hos oss, ehör vy y nogen maade dett hos eder kan forskyllett aff vor formve, skall y fynde oss for eders hvlle børn derttyll, som y(!) eder plyttyg er. Och skolle ieg lenne syden skryffvett eder ttyll herom, men som gvd dett icke har verett latt aff nogen ond velle, men som gvd dene store sott oc sydom har ttagett oss dett aff, dett ved nu gvd, oc ieg icke kan fvll skryffve eder ttyll, saa rettelygen ontt som ieg har fott y en aff myne fyndre paa myn høgre han, saa ieg har gaaett lam y den y ett gott son(!)¹, ellers skvll y lenne syden faett myn skryffvellsse, oc ieg har verett saa yllde ttyll pas, att hverkien Hans eller ieg har verett nogen sted aff vortt hvs, synden vy var i Køvenhaffn ttyll heredag², gvd allermetteste daa vere vores hiellp, nar dett er hans godommelyge velle. Myn hiertte allerkiereste moder, beder ieg eder paa dett allervenlyste, att y vyllde gøre som myn gode moder, oc ttro er ttyll eder, oc skryffvett meg ett gott svar ttyll med Hans, horeffter ieg motte rette meg, om ieg motte forhobes den gळेde; att y vyllde vere hos meg paa same ttyd, nar gvd vyllde forløsse meg. Myn hiertte allerkiereste moder, beder ieg eder oc paa dett allervenlyste, att y oc vyllde skryffve meg ttyll med Hans, hor eder lyder oc y er ttyll pas,

¹ *Meningen er ikke tydelig; Sætningen skal maaske forstaas: »saa jeg har gaaet lam i den i en god Stund«.*

² *Herredagen var i København den 25. Maj 1589.*

haffuer louit for meg for, men dy Orbye mend end part forthryder, att ieg haffuer saa møgit, att ieg kand skiffle meg y, derfor bereth dy for ether en løgen ephther andden, och minte, attj schule fortryde, att ieg haffde nogit att hielpe meg mett, men nar huer bekomer derisz, som ieg er schyldig, daa schall gudt wide, att min part er renge for 16 aardz tieneste och paa thett søtennde, thj thett war ethers egne ere møgit miere, att ieg haffuer nogit aff ethers thineste jnn slett jnthett, men ieg throffuer ether enw møgit bedre, jnn som Orebye mend fører ordenn, och forsier meg thiill ethers egen guode løffte, attj lønner meg well for lang thineste. Kiere frw, haffuer ieg och giffuit Knud bropending for dj 44 tdr. salt, ieg opskibit y somer, saa ieg wedt paa min salighedt jke, att ieg haffuer opskibit wider, jn som jeg haffuer giort ether fyleste for, jke schall jeg helder lade opske mier paa ethers bro, før gudt well, jeg thaler mett ether sielffuer. Disligiste gaff ieg Knudt paa ethers wegne iiij mk. d. for vij suin, ieg haffde paa Stindz wene, thersom y well haffue mier, daa well ieg gierne giffue ether mier, och thersom thett kand findis, att ieg haffuer fler ther paa skoffuen, daa well ieg giffue ether xx dl. for huer suin, jndog thett er anderledis beret for ether, som ieg thit och ofte kand høre blandt andre gott folch, och spørger meg aad, om thett er saaden, attj thracter saa hart ephther meg, bode om bropenge, oldengiell och andit, att ieg jke schule haffue giort ether den dell, ther rett er, som Orbye mend gjører Saxkiøpen, Orbye och andre steder full aff, huilkit ieg kand sielffuer formerke, att dj siger møgit ephther ethers mund, huilkit y aldrig haffuer sagt, men dy siger, som dy gierne saa. Jeg well neste gudz hielp jke gjørre andit, jnn som ieg well forsuare, første for gudt, for ether och for huer erlig mand, saa paszer ieg jnthett paa, huad dj siger. Jeg well hermett haffue ether gudt aler-

metigste till sell och liuff befallendis. Actum Saxkiøpen
then 12. december anno 90.

Niels Sørensen.

233.

Ulfeldsholm 7. Januar 1591.

Korfits og Jakob Ulfeld til Birgitte Bølle.

*De beder hende lade sin Tiltale falde mod en af deres Bønder, der
har fisket for hendes Gaard.*

Worris gandske wenlig helszen ether nu oc altid for-
sent med wor herre. Kiere fru Berrette, synderlige goude
wen, nest woris wenlig tacksigelsze for allt gott, huilcked
wy altid gierne jgienn med ether forskylle will, med huis
ether till wille or gode kand werre, giffuer wy ether
wenligen adt wide, ad en aff woris thiener till Bauelsze
haffuer werred her hosz wosz oc berrett, ad j skall haffue
tiltalle til hanom, for hand haffuer fiszsked for ethers
gaard¹, oc werret wor forskriftt til ether begerendis. Er
therfor til ether woris gandske wenlig begeringh, ad j
will gjørre well oc efterlade, huis tiltalle j kand haffue
til hanom. Thersom wy jgien vdj slig eller andre
maader kand giøre nogett, som j kand haffue gott aff,
wille wy gierne thertill findis willigh. Oc will wy hermed
haffue ether gud almegtigste befallendis. Datum Wlfelds-
holm den 7. januarij anno 91.

Corffidzs
Wlfeldt.

Jacob
Wlfeldt.

Udskrift: Erlig oc welbiurdig fru Berrette Bøller, s.
Kristoffer Gøes efterleuerske til Gundersløff, woris synder-
lig goude wenn, gandske wenligen tilschreffuit.²

¹ *Gunderslevholm.*

² *Et Segl bevaret; i Skjoldet, der er firdelt, staar Bogstaverne I. S. T. D.
og over Hjælmen F. D. B.*

thenn orsag, att thieris gorde er engløs, oc er befryctende, att y faa øde gorde, wthen y for gudz skyld wille wnde thenum nogitt eng tiill gorden igien, saa the thermett thenum nogitt kunde behielpe. Oc huis y wiide nogin maade, ieg wtj etthers frawerilsze kunde thienne etther, tha byudir mig tiill therom, ieg wiill mett ald thro thieniste findis etther willig tiillneygitt, kiende gudt almectigeste, wnder huis beskyttning oc beuring ieg nu oc altiitd wiill haffue etther giffuitt oc anttuorditt. Ex Almindt then 20. dag martij anno dnj. 1591.

Etthers wnderdanige oc willig thienir
Anders Pouilszinn¹
prest y Almindtt.

Udskrift: Erlig oc welbørdig frv frv Byritte Bølle tiill Auintzbierg, mynn gunstige fru oc gode wenn ydmygligenn sennadis thette breff.²

235.

Viborg(?) 19. Oktober 1591.

Jakob Sefeld til Birgitte Bølle.

En af hans Bøndersønner har besværet sig over, at Birgittes Foged vil dele ham til Stavns paa Birgittes Arvegods; han beder hende forhindre dette, da det ikke sker med Rette.

Min ganntzsche wenlig helsenn nu och alltidt forsennndt medt wor herre. Kiere Birgite, synderlige guode wenn, nest min wenlig thacksigellsze for allt godt, som du mig alltidt giorth och beuist haffuer, huilcket ieg igienn ganntzsche giernne forskiølle will, vdj huisz maader jeg wedt dig thill willie och guode kandt were etc. Kiere Birgite, giffuer ieg dig wenligenn thill kiennde, adt thenne breffuiser wid naffnn Mickell Hannsønn, som er enn aff mine bønder

¹ Anders Poulsen Vinter, død 1599.

² Segl bevaret.

236.

Avnsbjerg 7. September 1592.

Birgitte Bølle til Sten Brahe.

I Anledning af en Uenighed med Niels Skram om en Mølle beder hun Sten Brahe skaffe nogle Oplysninger hos Rentemesteren.

Mynn ganntze wennlig helszenn nu och altid forsend med wor herre. Kiere Stenn, kiere broder och goude brodersønn, tacker ieg tig paa thett allerwenligste och gantze gierne for ald huldhied och møgitt gott, som thu mig altid y mange maade giortt och beuist haffuer, huilckitt aff enn ringge formouffue jeg alle mine dage will finndis gantze wellwillig att forskylle, om jeg wdj nogen maade kunde giøre nogitt, thu kunde haffue er, tienneste och gott aff, som jeg pletig er, och thu jcke sckaltt haffue tuill paa. Kiere Stenn och kiere broder, kand jeg icke fuld-schriffue thig, saa rett fast mig lenngis epther thig och thin goude høstrue¹ och gierne wille wide, huor ether lider, gud almighty vnnde mig altid thenn glede att spiørge, att ether lider well, thett will jeg altid ønnske och bede aff gud saa troulig som for mig selff. Kiere Stenn, som thig wden tuill well dragis till minde, jeg sist schreff thig tiill om opbørsill aff enn mølle, kallis Aarrup mølle,² liggendis till Drotningborig y Houilbiereg herritt, huilcken min annpartt opbørsill aff same mølle Niels Skramb skulle wederlegge mig, som thu selffuer flyde mig prindtzens schriffuilsze thil hanum, att hand skulle vdlegge mig, och hand therwdj besuer sig och jcke will wdlegge mig thett, før jeg flyer hanum beuisz aff renteriedt, huilckitt aar same annpartt mølleskyldt først er giortt regenschaff for och leffueritt till kronenn, och huor mange aars opbørsiill theraff tiill kronenn er opboriitt till

¹ *Sten Brahe var gift med Kirsten Holk.*

² *Over-Aarup Mølle i Vellø Sogn.*

møgitt haffuer weritt y lang tidt, att jeg holler mest wed senngen, att jeg jcke well gider laditt schriffue.

Kiere Steen, thersom thin leylichied sig jcke saa begiffuer, attu komer selff y tall med rentemester, attu tha wille giøre saa well och schriffue hanum thenne leylichiedt hied thil, som forskreuet staaer, saa sckall mitt egitt bud gaa till hanum med thin schriffuilsze och tage suar therpaa.

Udskrift: Erlig, wellbyurdig mand Steenn Brae till Knudstrup, høffuitzmand paa Kallundborig, min kiere brodersønn och goude broder ganntze wennligen tillschreffuitt¹.

237.

Ormholt.

Helvig Gøje til Kristoffer Gøje.

Hun kan ikke komme til ham Lørdagen efter Paaske, men vil gerne tale med ham, for han drager af Landet; hun har en Sag for Viborg Landsthing og beder om hans Bistand i den.

Søsterlyg kerlyg helsen nu och alletyde fforsen med wor herre. Kerre broder², tacker jeg deg ffor meget got, som du meg alletyde giort och beuyst hauer, wylket jeg wyl gerne fforskulde med deg y alle de made, jeg wed deg tyl wyllyg och gode kan were. Kerre broder, som du skryuer meg tyl, at jeg skulde kome tyl deg den fførste lørdag effter paske, sa gyuer jeg deg wenlyg tyl kende, at jeg jcke kan kome tyl deg sa snart, men dersom du wylt byde meg hyemme tyl om onsdagen der-effter, daa wyl jeg wist kome tyl deg, jeg wylle jcke gerne, det du skulde drage her aff landet, ffor jeg kam

¹ Segl bevaret. Brevet er ikke egenhændigt.

² Brevskriverinden er Kristoffers Søster Helvig Mogensdatter Gøje, død 1597, gift første Gang med Olte Henriksen Gyldenstjerne til Iversnas, død 1551, anden Gang (omtr. Aar 1570) med Mogens Anderson Gøje, død omtr. 1608. Nærværende Brev synes at være skrevet i hendes Enkestand.

deg tyl ors, ffor jeg hauer at tale med deg, som meg lygger macht pa. Kerre broder, gyuer jeg deg wenlyg tyl kende, at jeg hauer lat stenffne Offue Mørck och nogen anden men tyl Wyborg lanstying den fførste lørdrag effter paske, dy beder jeg deg ganske gerne, det du wylde wel gøre och haue den wmage och drage tyl lanstying och sware ffor meg, du kant aldryg tro den store wret, dy gør meg. Kerre broder, gør nu herudy, som myn gode tro er tyl deg. Y wad made jeg wed at gøre det, deg kan were tyl wyllyg och gode, det wyl jeg alle tyde gerne gøre. Wyl jeg jcke nu lenger bemøe deg med denne myn skryuelse, men jeg wyl nu och alle tyde haue deg den almegtyste gud beualendes. Lader Karren¹ syge deg mange gode netter. Skreued paa Orumhalt² klogker onsdag³.

Hiluyg Gøye.

Udskrift: Tyl myn kerre broder Krestoffer Gøye ganske wenlyg tylskreued.

238.

Bregentved.

Oluf Mouridsøn Krognos til Kristoffer Gøje.

Han sender Kristoffer nogle Sild og beder ham komme til ham paa Klavsholm.

Kiere Christoffer och kiere morbroder, iegh wiill nu icke meth møgenn lanngh tacksziellsze bemøie diigh, menn du finnder migh dog diigh wiilligenn att tienne wdj allth etc. Kiere Christoffer, sennder iegh diigh nu her nogenne

¹ *Brevskriverindens Datter Karen Gyldenstjerne, gift med Jørgen Marsvin til Dybæk (død 1581), selv død 1589 som Moder til 10 Børn.*

² *Ormholt i Torslev Sogn, Dronninglund Herred.*

³ *Klokker Onsdag er Onsdagen før Paaske.*

241.

Søren Pederson til Birgitte Bølle.

Han meddeler hende, hvilke de Salmer er, som kaldes de syv Salmer, og sender hende en Bog, der er tilskrevet hendes Fader af salig Doktor Peder.

Tisse ere the psalmer, som kallis siw psalmer,

Den første psalme er then vj:¹

Ach herre, straff mig icke y thin wredhe oc twcthe mig icke y thin grumhedt, herre, wer mig nodig, thi jeg er skrøbelig etc.

Den anden psalme er then xxxij:

Salig er then, som offuertrædilse ere forladene, then synden er skiuldt etc.

Den tredie psalme er then xxxvij:

Herre, straffe mig icke y thin wrede oc reffse mig icke y thin grumhedt, thi thine pile side y mig, oc thin haand triicker mig.

Den fierde psalme er then lj:

Gudt were mig naadig effter thin misckundhedt, affslet mine synder effter thin store barmhertighed.

Den femte psalme er then cij:

Herre, hør min bøn oc ladt min rob komme til tig, skiull icke thitt ansicct for mig, bøy thin ørne till mig i nødt, nar ieg kaller paa tig.

Den siette psalme er then cxxx:

Aff thett dybe rober ieg, herre til tig, herre, hør min røst, ladt thine ørne mercke po mine bønners røst.

Den siuende psalme er then cxlij:

Herre, hør min bøn oc mercke min formaning for thin sandhedt skyldt.

Kiere frue, thisse psalmer stoer wdi etthers ny Daidtzs psalter, then y loode mig siist see. Oc sender jeg etther

¹ D. e. den sjette af Davids Salmer.

en liden bog, som etthers salige fader er tillscreffuitt aff doctor Peder salig met gudt, then maa y beholde altiit¹. Hermett etther oc Christoffer Gøye oc alle etthers thenn almectiste euige gudt beffallindis, bode tilliff oc siel, amen.

Søffuerin Pedersszenn.

242.

Kirsten Bølle til Birgitte Bølle.

Hun haaber at Kristoffer og Birgitte vil komme til hende, naar Sagen med Niels Fris er overstaaet, og at de maa komme til en god Ende med Sagen.

Myn hertte kere søstter, fformertte yeg y myn broders gode skryvlse, ad thett er nu paa ttorsdag, dy hermen skall vere paa tthett ordreff, fførste thett er ouersttod, saa fforhoues meg, ad y mett gus help komer ttell meg. Och hauuer yeg hørtt, ad der som Nyls Frys² komer der eck sell, da skall Ereck Valkyndrop³ vere der paa Nyls Ttroles⁴ børns vene, here gud vere derhos mett syn helyg ans node och vne eder snartt och vell ad kome ttell en god, endelyg ende dermed, och ad myn broder mo bekome al den del, der han hauuer rett ttell, som han vell gør mett gus help. Nu gud beuare deg alttyd m. a. k. s. etc.

Udskrift: Tell myn alerkerstte søstter ffiru Berette Krestoffer Gøys tell Gunersløffholm ganeske venlygen tellskreued.

-
- ¹ *Peder Palladius, død 1560, havde dediceret Erik Bølle, død 1568, sin Oversættelse af Melanctons Traktat om de Dødes Opstandelse, Kbh. 1555. Maaske er det denne Bog, der her tales om.*
 - ² *Niels Henrikson Fris til Ørbækklunde, født 1544, død 1610.*
 - ³ *Erik Henningson Valkendorf til Glorup, født c. 1523, død 1605.*
 - ⁴ *Niels Jakobson Trolle til Braadegaard, født 1520, var død den 11. Juni 1565; hans Enke Anne Fris, død 1570, var en Søster til den nysnævnte Niels Fris.*

243.

Movrids Podebusk (?) til Kristoffer Goje.

Angaaende Pengene for Bygningen paa Klavsholm; han beder om at maatte faa Hovedstolen og Rente.

..... ofer et mit for meg i Køge, som ieg haff . . . afferdiget til din gaard, før ieg uiste, du komst til Kiøp[ne]haffnn, saa drager ieg nu i dag til Ualø och taler mett Børg . . . Per Bildes¹ och i afften til hindis moder², och derffor haffuer afferdiget dene mit bud til deg om di penge for den bøgning paa Klaus-holm, bedin[dis] deg gierne, at ieg mote become hoffuidstoelen och rente, thi jeg derom haffuer bekomet min søsterers skriffuelse, di uil intet affstaa, at du derfor uile giøre, som ieg deg tiltror, at ieg bekommer denom mett dete bud. Gud befaler ieg deg altid.

m. p.³
e. h.

244.

Rugaard 24. Marts.

Mette Goje til Birgitte Bølle.

Hun takker for Brevet og udtaler Ønsket om at træffe hende ved Herredagen.

Myn gandtzt godwilligen hellsenn nu och allttiid for-sentt mett wor herre. Mynn allerkyerste faster, gud allermecttigste haffue sin nadighe wellsynnelse och bennedyllse

¹ Birgitte Olufsdatter Rosenkrans, død 1592, gift 1548 med Peder Eskesøn Bille til Svanholm og Ø. Vallo, der døde 1580.
² Ide Mogensdatter Munk, død 1586, siden 1545 Enke efter Oluf Nielson Rosenkrans til Vallo.
³ Brevskriveren er rimeligvis Movrids Podebusk, en Fætter til den i 1573 afdøde Oluf Mouridsøn Krognos, der havde ejet Klavsholm.

offuer etther och beware etther allttiid lyckesalliigh och well mett langewarindis sundheddt och kariske wdy gudttz ære och fyrctt. Iegh kand etther, myn allerkyerste faster, alldrigh nockesamelliigen flud bettake far saa maaghe wellgerninger, som y migh wdy saa maage wsygelliigh maade giørtt och bewist haffuer, for huillkett tthen euighe gode gud werre etther løner och bettaller for tthett alltt sammens tthiill euighe tthid, och iegh well, tthenn stund iegh leffuer, fyndis etther hulle och tthiennistachtthiid mett alltt, hius y min ringe formue och machtt kand werre, saa yderlliigen som iegh kunde verre etthers egen datter, som iegh hygelliighen plyttighe er. Myn hierrte allerkyerst ffaster, gud werre etther gode tthiill euige tthiid for etthers gode skriffuelse, tthett y welle nu skriffue migh tthiill, gud widett, hor hyerttelige glade bode Axell¹ och iegh er, nor wy kand fange bode far etther, och wy kand hørett. att myn kyerre farbroder och etther lyder well, da wy gud, att tthett skall werre os en stor glæde. Myn hiertte allerkyerst faster, saa kand iegh icke flude skriffue etther tthiill, hor rette faste som migh lenges efftter etther, och hobis migh mett gudttz hiellpæ att fynde etther y tthenne herredaghe mett gudttz hiellp. Och well nu icke lennger wmaage etther mett tthenne myn ringe och wellmintt skriffuelse, mens well nu och tthiill euighe thi haffue etther tthiill sæll och lyff och alltt, ether kyett er, gud allermectichstt befallendis, hand beware bode myn kyer farbroder och etther for sinn euighe godtz skyll lenghe och well y sinn faderlliighe fryctt och beskermellse. Well y well giøre och syger myn kyerre farbroder [mange] gode netter paa mynne w[egne]. Aff Rugegorde tthen 24 martius.

Mette Gyøe.

¹ *Axel Ottesen Brahe (født 1550, død 1616), med hvem Brevskriverinden Mette Falksdatter Gøje (død den 15. November 1584) var blevet gift den 20. August 1575.*

246.

Kirsten Bølle til Birgitte Bølle.

Om en Foged, der har passet sine Sager ilde, og som hun vil give Afsked; angaaende en Sag, hvorom de senere skal tales nærmere ved.

Myn aler kerstte s., gud bevare deg deg (l) y ale dyne vege fira allt thett, som deg kan vere skadelygett, entten tell lyff eler sel. M. h. k. s., som deg vell ffortenker, ad yeg sa deg, ad yeg vyle nu høre myne ffoders renskaff, saa gyr yeg deg, m. a. k. s., ganeske venlygen ad vyde, ad yeg hauer nu latt hørtt dem, och kanttu ecke ttro, saa møgeed her er fforttered y yor y allteng mere en y ffyor, och hauer myn ffod sett rett yle till, saa han hauer yntted opsene hatt¹, och sttor her och møged ttellbage, bode aff møleskyl och aned, som han hauer ecke ynkreued, och vyle yeg nu ecke gerne haue ham lenger her paa gorden, mens yeg ved ecke, huor yeg kan nu bestt blyue aff med ham, dy yeg kan ecke gyue ham kuyttans, ffør her er ennu sttor effttersta hos bynerne, och thett menn yeg, ad hann borde ad skriue op, och vyle ecke gerne haue ham saa lenge her po gorden, och han gor kon och ttyr sttele och er vell ttell ffres, ad thett kan saa stto hen en ttyd lang, och yeg vyle nu paa ttysdag eler onsdag tell Ttersløse och lade gøre venttanned² klartt, och yeg vore nu gerne aff med ham ffør. Saa beder yeg deg saa rettelygen gerne, ad du, m. h. k. s., veltt gyue meg dett gode rod hery, huor yeg bestt kann blyue aff med ham, om yeg skall gyue ham pasbor och saa begere hans breff ygen, ad han skall ynkreue allt efftterstad, som han bør ad gøre, och syge ham, ad yeg haver nu ecke lenger hans ttenestte behoff.³

¹ *Har intet Opsyn haft.*

² *Rimeligvis Inventariet.*

³ *Her ender anden Side af Brevet; det følgende er skrevet paa tredje Side; sandsynligvis har der imidlertid ligget et eller flere Blade imellem, som nu mangler.*

REGISTER.

I Registeret er forbigaaet dels Kristoffer Gejes og Birgitte Belles Navne, dels Navnene paa saadanne ellers ganske ukendte Personer, som kun nævnes i Forbigaaende. Naar Sidelallet efter et Personnavn er kursiveret, betegner det, at vedkommende er Brevskriever eller Modtager af Brevet. Et „Dat.“ ved et Stednavn betegner, at Stedet paa de følgende Sider er Dateringssted.

- Åhus 34, 42.
 Aalborg 387, 393.
 Aalholm (Musse H.) 105, 401.
 Aarhus 8, 121, 367, 387.
 Aarup (Hovlbjerg H.) 394, 422.
 Aasmarke (Musse H.), Dat. 427.
 Abel (Jomfru) 153.
 Adolf, Hertug, 14.
 Alba, Hertugen af, 156, 159, 175.
 Albert Skotte 416.
 Alefeld, Bendix von, 238, 240.
 Almind (Lysgaard H.), Dat. 420.
 D'Andelot 155.
 Anders Povlsøn, Præst i Almind,
 419 f.
 Anna, Dronning af Spanien, 175.
 Anna, Frederik IIs Datter, 246.
 Anne Jensdatter 1 f.
 Antvorskov, Dat. 37.
 Antwerpen 175.
 Askild 393.
 Astrup (Hindsted H.) 403.
 August, Kurfyrste af Sachsen, 120.
 Aumale, Hertugen af, 156.
 Avnsbjerg (Lysgaard H.) 6 f., 8, 16, 24,
 35, 41, 55, 70, 77 f., 220, 239, 290,
 370, 385-389, 392-396, 407 ff., 413,
 Dat. 9, 10, 369, 389, 396, 408, 423.
 Båhus 85, 92 f., Dat. 95.
 Båstad 29, Dat. 30, 33.
 Banner, Frans, 18, 22, 27, 32, 89,
 251 f., 257.
 Banner, Karen (Henrik Lykkes), 356.
 Banner, Karen (Gregers Ulfstands),
 30, 204, 314.
 Barnekov, Frederik, 146.
 Barnekov, Jørgen, 65 f.
 Barnekov, Morten, 146.
 Barsebäck (Harjager H.), Dat. 260.
 Basnæs (V. Flakkebjerg H.) 51 f.,
 85, 140, 202, 349, Dat. 212, 215,
 217, 223, 258, 261, 268, 319, 352,
 355, 358, 360, 365, 405, 406.
 Basse, Ellen, 268.
 Basse, Erik, 231 f., 243 ff.
 Basse, Helle, 322 f.
 Basse, Maren, 244.
 Basse, Margrete, 212, 217, 231, 311 f.,
 398-401, 409-412.
 Bavelse (Tybjerg H.) 323 f., 418.
 Beck, Lave, 236.
 Beck, Vibeke, 236.
 Berridsgaard (Musse H.) 416.
 Bille, Beate, 125, 330.
 Bille, Ermegaard, 7.
 Bille, Hartvig, 72.

- Bille, Hilleborg, 235, 249, 328.
 Bille, Jørgen, 50.
 Bille, Knud, 289, 337 f., 340 f.
 Bille, Maren, 69, 266.
 Bille, Peder Eskesøn, 25, 134, 136, 303 f.
 Bille, Peder Jørgensen, 351 f.
 Bille, Sidsel, 84.
 Bille, Sofie, 275, 421.
 Birgitte Knabis 312 ff.
 Birkholm (Merløse H.), Dat. 227.
 Bisserup (V. Flakkebjerg H.) 5 f., 234, 273, 421.
 Bistrup, Dat. 7.
 Bjørn Andersøn 4 f., 6, 166 f.
 Blæsbjerg (Hjerm H.), Dat. 2.
 Bollrerup (Ingelstad H.) 219, 220, Dat. 194.
 Bockholt, Johan, 243.
 Boserup (Hammer H.) 144.
 Brahe, Anne (Herluf Skaves), 227 f., 229 ff., 332.
 Brahe, Anne (til Hammer), 325.
 Brahe, Axel, 317, 330 f., 397 f., 413, 433.
 Brahe, Beate, 211.
 Brahe, Henrik, 324 f.
 Brahe, Holger, 23.
 Brahe, Jørgen, 20, 34, 47, 47 ff., 51, 59, 79, 104, 413.
 Brahe, Magdalene, 83, 143 ff.
 Brahe, Margrete, 173, 196 f., 265 f., 281 f., 397.
 Brahe, Otte, 8, 79 f., 124—127, 173 f.
 Brahe, Ove, 285.
 Brahe, Sten, 300, 332, 365, 413 f., 422 ff.
 Brahe, Tyge (Jensen), 238, 240, 325, 327.
 Brahe, Tyge (Ottesson), 371 f.
 Bramsnæs (Merløse H.) 303.
 Bregentved (Ringsted H.) 12, 102, 220, Dat. 107, 134, 138, 143, 151, 184, 185, 194, 426.
 Bremersvold (Fuglse H.), Dat. 308, 309.
 Brokkenhus, Ejler, 232 ff.
- Brokkenhus, Frans, 135, 137.
 Brokkenhus, Gese, 69.
 Bygholm (Hatting H.), Dat. 182, 238.
 Bølle, Erik, 2 f., 4, 104, 148, 359, 369, 431.
 Bølle, Karen, 148 f., 234.
 Bølle, Kirsten, 12, 19 f., 30, 32 f., 49—52, 67, 80, 84, 87, 95, 97, 100, 104 f., 139 f., 148 f., 202 f., 207 ff., 209—212, 212 f., 213 ff., 216 f., 221—224, 233 f., 246 ff., 256 ff., 260 f., 263 ff., 267 ff., 287, 318 ff., 326 ff., 343 ff., 345 ff., 348 ff., 350—353, 353—358, 358—362, 364 f., 374, 404 f., 428 f., 431, 434 f., 436 f.
 Bølle, Mads, 369.
 Børge 339 ff., 363.
 Børringe (Vemmenhøgs H.) 60.
 Coligny 155.
 Condé, Ludvig, Prins af, 155.
 Daa, Dorte, 241, 345, 352, 354, 357.
 Daa, Hilleborg, 283 ff., 356.
 Daa, Klavs, 16 f., 20, 22, 31, 80 f., 89, 95, 135 f.
 Daa, Oluf, 238.
 Daa, Salome, 258.
 Dalarne 56.
 Dohna, Frederik v., 75.
 Dohna, Kristoffer v., 75, 240.
 Dresselberg, Niels, 248, 398.
 Dronningborg (Støvring H.) 422, Dat. 285.
 Due, Johan, 334.
 Duelund (Lysgaard H.) 407.
 Egholm (Voldborg H.) 215, 249, Dat. 213.
 Elfsborg 68, 71 ff., 75, 96, Dat. 76, 98, 100.
 Eline (Mads Grambods) 337—341, 362 f.
 Elisabet, Dronning af England, 175.
 Elisabet, Dronning af Frankrig, 175.
 Elisabet af Valois 128.
 Elsborg (Lysgaard H.), Dat. 371.

- Engelholm 137, 143, Dat. 130.
 England 119.
 Erfurt 120.
 Erik XIV 128, 141.
 Eriksholm (Skaane), Dat. 285.
 Eskilstrup (Falsters N. H.) 327, 332,
 Dat. 228, 231.
 Estrup (Sønderhald H.) 203, Dat.
 205.
 Estruplund (Rongsø H.), Dat. 187.
 Ettehave (Musse H.) 337—339, 340,
 362.
 Everlöf (Torna H.), Dat. 56.
- Falkenberg 77.
 Filip II af Spanien 175.
 Flakkebjerg Herred 5, 169, 398.
 Flensborg 8, 161.
 Fobislet (N. Tyrstrup H.) 211.
 Frankfurt Marked 92, 118, 156.
 Frankrig 128, 146 f., 155 f., 175,
 192.
 Frans Olsson, Magister, 129.
 Frederik II 36 f., 60, 62, 83, 108,
 125 f., 130 ff., 153, 269 f., 299,
 334, 335, 347.
 Frederiksborg 83, 225, Dat. 254,
 301, 334.
 Fris, Birte, 233, 237.
 Fris, Dorte, 238.
 Fris, Jakob (uadelig), 289 ff., 298.
 Fris, Jørgen, 186 ff., 189.
 Fris, Lisbet, 415.
 Fris, Niels, 431.
 Fusings (Sønderlyng H.), Dat. 197,
 266, 281.
 Fyen 53, 141, 237, 280, 284, 335.
 Färlöfholm (Göinge H.), Dat. 4.
 Førslev (Ø. Flakkebjerg H.), Dat.
 236.
- Galt, Gjord, 370
 Gemperlin, Tobias, 359.
 Glob, Sofie, 186, 188 f.
 Gotha 120.
 Grambod, Mads, 161, 337—339.
 Grubbe, Agate, 235 ff.
- Grubbe, Anne (Erik Gris's), 374 f.
 Grubbe, Anne (Jomfru), 255 f.
 Grubbe, Ejler, 257, 303 ff.
 Grubbe, Elsebe, 236.
 Grubbe, Erik, 200 f.
 Grubbe, Knud, 375.
 Grubbe, Lavrids, 201.
 Grubbe, Mette, 201.
 Grubbe, Peder, 201.
 Grubbe, Regitse, 201.
 Grubbe (Sparre), Villum, 244.
 Grumbach 120.
 Guise, Familien, 156.
 Gullbergs Enge 72, 96.
 Gunderslev (Ø. Flakkebjerg H.) 10,
 16, 19, 27, 52, 77 f., 110, 209,
 214, 302, 309 f., 327, 333, 351,
 361, 364, 375—382, 398, 406, Dat.
 12, 14, 133, 184, 248, 277, 379,
 382.
 Gunderslev Kirke 9, 383 f., 389—
 392.
 Gyldenstjerne, Ermegaard, 238.
 Gyldenstjerne, Henrik, 123 f., 132 f.,
 280.
 Gyldenstjerne, Hilleborg, 230, 237.
 Gyldenstjerne, Karen (Holger Rosen-
 krans's), 182 f., 183 f., 230, 237 ff.,
 253.
 Gyldenstjerne, Karen (Lavrids Ba-
 dens), 336—341, 363.
 Gyldenstjerne, Karen (Jørgen Mar-
 svins), 12, 36 f., 190, 425.
 Gyldenstjerne, Mogens, 37.
 Gyldenstjerne, Otte, 36 f.
 Gyldenstjerne, Peder, 18, 25, 45,
 95 f.
 Gyldenstjerne, Preben, 328.
 Gyldenstjerne, Sibylle, 269—272,
 278 f.
 Gyldenstjerne, Vibeke, 237.
 Gøje, Birgitte, 11 f., 13 ff., 33, 55,
 153, 230, 239, 244, 255, 275 f.,
 292, 301.
 Gøje, Eline, 2.
 Gøje, Eskil, 14, 270.
 Gøje, Falk Falksøn, 81 ff., 84, 90 ff.,

- 110, 112, 114, 116 ff., 118 f.,
127—130, 145 ff., 154—157, 157
—160, 172 f., 174 ff., 176 ff.,
198, 241, 388.
- Gøje, Falk Mogensen, 111, 317.
- Gøje, Helvig, 12, 37, 395, 408 f.,
424 f.
- Gøje, Henrik, 269 f., 416.
- Gøje, Ide, 252.
- Gøje, Margrete, 198, 204, 241, 280,
282, 284, 317, 367.
- Gøje, Mette, 204, 241, 259, 317 f.,
330 f., 366 f., 422 ff.
- Gøje, Mogens Andersøn, 219, 272 f.,
277 f., 307 f., 308 f., 364, 369,
409, 413.
- Gøje, Mogens Eskilsøn, 2, 370.
- Gøje, Mogens Falksøn, 81 ff., 84,
90 ff., 110 ff., 113 f., 114 ff.,
118 f., 129, 145 ff., 154—157,
157—160, 172 f., 174 ff., 176 ff.,
198, 231, 241, 250 f., 258, 260,
265, 271, 290, 301 (?), 314 (?), 316 f.,
319, 344.
- Gøje, Pernille, 300.
- Göinge Herred 141.
- Gønge, Mikkel, 56.
- Halmstad 68, 71, 97, Dat. 70, 78.
- Halsted Kloster (Lollands N. H.)
160.
- Hammergaard (Vrads H.) 292 f.
- Hans, Præst, 341.
- Hans Kordesøn, Borgmester i Næst-
ved, 321.
- Hans Mikkelsen 254 ff., 275 f.
- Hans Nielsøn 200 f.
- Hans Villumsøn 249 ff.
- Hardenberg, Anne (Erik Ruds),
427.
- Hardenberg, Anne (Oluf Movrid-
søn Krognos's), 193 f., 287.
- Hardenberg, Erik, 43, 90, 193 f.,
253, 293, 342 f., 397.
- Hardenberg, Kirsten, 396.
- Havreballegaard (Ning H.), Dat.
367.
- Havrum (Hovbjerg H.) 387.
- Hedvig, Fredrik II's Datter, 326,
329.
- Heidelberg 192.
- Hellerup (Vinding H.), Dat. 149.
- Helsingborg 29, 32, 62, 173 f., 219,
225, Dat. 125, 174, 322, 323.
- Helsingør 61, 137, 219, 274.
- Helvig (Fru) 153.
- Hengkiert 395.
- Henrik Skotte 416.
- Henrik, Konge af Navarra, senere
af Frankrig (Henrik IV), 155 f.
- Henrik, Prins af Frankrig, senere
Konge (Henrik III), 156.
- Herlufsholm 255, 292, 332, Dat. 256,
276.
- Herrevad Kloster 35, Dat. 34.
- Hjort, Povl, 416.
- Hobe, Frederik, 300, 315, 332 f.,
373, 402.
- Hobe, Magdalene, 315 f.
- Hobro 274.
- Hofslag, Arent, 157 f.
- Holaveden 88 f.
- Holk, Hans, 46, 70 f., 74.
- Holk, Kirsten, 422 f.
- Holland 159.
- Holle, Jørgen v., 21, 27, 29.
- Hovbjerg Herred 394.
- Humle (Lysgaard H.) 8, 370, 393.
- Husum 376.
- Hvedholm (Salling H.), Dat. 318.
- Hvitfeld, Arild, 276 f., 286, 301,
369, 384, 416.
- Hvitfeld, Jakob, 276 f., 362, 368.
- Høg, Birgitte, 252.
- Høg, Jakob, 84, 152, 170 f., 173,
176, 252 ff., 291—295, 296 f.,
395.
- Høg, Just, 253.
- Høg, Margrete, 82, 84, 86, 152,
170 f., 176 f., 252, 292 f.
- Høg, Sofie, 252.
- Højbjerg (Lysgaard H.) 394.
- Hørup (Lysgaard H.) 8, 126, 370.

- Olstrup (Lollands S. H.), Dat. 201.
 Oreby (Musse H.) 36, 55, 105, 109,
 225, 311 f., 336, 341, 362 ff.,
 368 ff., 399, 417. Dat. 110, 310,
 311, 314.
 Ormholt (Dronninglund H.), Dat.
 273, 409, 425.
 Orum, Johan, 387.
 Otte Eriksøn 302.
 Oxe, Albert, 228, 253.
 Oxe, Anne, 18, 30, 32, 69, 252,
 257.
 Oxe, Inger, 47 f., 50 ff., 52 f., 59,
 79, 84, 86, 102, 164, 245 f., 293,
 334 ff.
 Oxe, Johan, 268.
 Oxe, Johanne, 53, 303, 306 f.
 Oxe, Mette, 146, 226 f., 268.
 Oxe, Peder, 1, 107, 130, 131 f.,
 133 f., 136, 140, 181, 225.
 Oxe, Pernille, 19, 57, 63 ff., 162 ff.,
 165 f., 167 ff., 179, 429.
 Oxe, Sidsel 48, 52 ff., 58 ff.,
 108.
 Palladius, Peder, 431.
 Palstrup (Lysgaard H.) 394.
 Paris 191.
 Parsberg, Anne, 230.
 Parsberg, Mandrup, 240, 281.
 Parsberg, Niels, 68, 299 f.
 Pax, Kristoffer, v. Festenberg, 96.
 Peder Skriver, Foged paa Gunders-
 lev, 375—380, 380 ff., 384 f.
 Peder, Præst, 87.
 Peuter, Michael, 91.
 Podebusk, Anne, 144.
 Podebusk, Erik, 5 ff., 18, 57, 62,
 76, 86, 89 f., 108.
 Podebusk, Jytte, 203, 237.
 Podebusk, Movrids, 23, 215, 219,
 394, 432.
 Povisk, Malene, 328.
 Povl Madson, Biskop i Sjælland,
 391.
 Preetz, Dat. 153.
 Qualen, Josva v., 15.
 Quitzov, Frederik, 293, 406.
 Quitzov, Henning, 292.
 Quitzov, Kristen, 292 f.
 Råhus (Luggude H.) 174.
 Radsted (Musse H.), Dat. 105.
 Randers 204, 266, 387.
 Ranzau, Daniel, 15, 23 f.
 Ravensberg, Anne, 66.
 Ravnstrup (Tybjerg H.), Dat. 81,
 136.
 Reedtz, Peder, 334.
 Reventlov, Henning, 394.
 Ringkloster (Vor H.) 255, Dat. 173.
 Ringsted 167.
 Rinkaby (Villands H.) 34, 40, 42,
 Dat. 36, 38, 42, 43.
 Ronneby 34 f.
 Rosengard, Kristoffer, 402.
 Rosenkrans, Anne, 380.
 Rosenkrans, Birgitte (Peder Billes),
 432.
 Rosenkrans, Birgitte, 239.
 Rosenkrans, Folmer, 121 f.
 Rosenkrans, Frederik, 182.
 Rosenkrans, Holger, 122 f., 142,
 182, 238, 253.
 Rosenkrans, Inger, 375.
 Rosenkrans, Jørgen, 122, 125, 414.
 Rosenkrans, Margrete, 211.
 Rosenkrans, Mette, 132, 180 f., 217,
 239, 286 ff., 328, 354 f., 357.
 Rosenkrans, Sofie, 253.
 Rosensparre, Birgitte, 287 f., 354 f.,
 357.
 Roskilde 9, 218, 248, 335, Dat.
 398.
 Rossølund (Rougø H.?), Dat. 189.
 Rostock 104, 382, 416.
 Rostrup, Jakob, 293—297, 370.
 Rostrup, Karen, 334.
 Rotfeld, Kristence, 328 ff.
 Rotfeld, Margrete, 72, 74.
 Rud, Birgitte, 140, 206, 426 f.
 Rud, Erik, 55, 268, 427.
 Rud, Jørgen, 18, 60—63.

- Rud, Karen, 405 ff.
 Rud, Otte, 51, 55, 56 f., 65, 84.
 Rud, Pernille, 406.
 Rugaard (Skovby H.), Dat. 331, 433.
 Ry (Tyrsting H.) 121, Dat. 122, 123.
 Ryde (Lollands S. H.) 200.
 Rygaard (Voldborg H.) 306, Dat. 307.
 Rånneslöf (Höks H.) 31.
 Rønnov, Anne, 43, 230, 343.
 Rønnov, Birgitte, 292.
 Rørbæk (Musse H.) 369.
- Saksøbing 109, 184, 349, 417, Dat. 418.
 Sandved (V. Flakkebjerg H.) 428.
 Schurmand, Berndt, 320 f.
 Schurmand, Gert, 8.
 Schwartzburg, Günther af, 21, 29.
 Sefeld, Jakob, 253, 273 ff., 420 f.
 Sehested, Abel, 152.
 Sehested, Anne, 152 f.
 Sehested, Lisbet (Niels Parsbergs), 299 f.
 Sehested, Lisbet (Jakob Høgs), 295, 297, 361.
 Selsø (Horns H.), Dat. 324.
 Sigbrits Gaard i København 277.
 Silkeborg 280, 402, Dat. 281, 286.
 Sjælland 28, 99, 126, 198, 205, 232, 241, 321, 335.
 Sjørup (Lysgaard H.) 419.
 Skaane 18, 44, 48, 58 f., 60 ff., 64, 84, 137, 194, 226, 228, 244, 271, 333, 335.
 Skafterup (V. Flakkebjerg H.) 5.
 Skara 88, 93, Dat. 90.
 Skardal (ved Båhus) 92.
 Skatelöf 137.
 Skave, Herluf, 228, 231, 331 f.
 Skave, Margrete, 258 ff.
 Skel, Albert, 196.
 Skel, Karen, 356.
 Skel, Kristen, 173, 196 f., 266, 281, 386, 413.
- Skel, Sofie, 266.
 Skelskør 85, 376.
 Skersø (Mols H.), Dat. 83, 199.
 Skindbjerg (Hellum H.) 273.
 Skinkel, Dorte, 335.
 Skodden (Norge), Dat. 172.
 Skovgaard, Hans, 136, 150.
 Skovtorup (Faxe H.) 273, 378.
 Skram, Jørgen, 283 f.
 Skram, Kristen, 93.
 Skram, Niels, 422.
 Skram, Olive, 334.
 Skram, Peder, 98.
 Skørtinge (Falsters S. H.), Dat. 271, 279.
 Skot, Søren Jensen, 82 f., 92, 112, 114, 116 f., 118—121, 128 f., 147, 157, 160, 173, 191 ff.
 Småland 137.
 Sninge (V. Flakkebjerg H.) 357.
 Sofie, Frederik I's Dronning, 79.
 Sofie, Frederik II's Dronning, 246, 335, 402.
 Sommerfeld, Jørgen, 220, 290.
 Sorø, Dat. 300.
 Spanien 119.
 Sparre, Anne, 236.
 Sparre, Karen, 236.
 Speier 175.
 Spøttrup (Rødding H.) 240, Dat. 283.
 Staarupgaard (Fjends H.), Dat. 330.
 Stege, Dat. 66.
 Stenbock, Gustaf Olofsson, 23.
 Stensgaard, Dat. 401, 412.
 Stenvinkel, Hans, 371 f.
 Stensøn, Hans, 401, 410 ff.
 Stensøn, Kristoffer, 400, 412.
 Stettin, Dat. 180.
 Strassburg 82, 84, 91, 119, 191, Dat. 92, 112, 114, 116, 118, 120, 129, 147, 157, 160, 191.
 Sture, Barte, 153.
 Sture, Wulf, 153.
 Sturm, Johan, 91.
 Stygge, Movrids, 394 f.
 Svanholm (Horns H.) 303.

- Svendborg 289.
 Sverige 6 f., 18, 21 f., 27, 34, 40,
 42, 62, 71, 75, 88, 92 f., 121,
 123, 142.
 Søby (Aasum H.) 164, 206.
 Søgaard (Søbysøgaard, Aasum H.),
 Dat. 165, 207.
 Sønnerslöf 44, Dat. 45.
 Søren Pederson 430 f.
 Søren Pederson, Præst i Næstved,
 255.
 Sørup (Ringsted H.), Dat. 232,
 245.
 Tarlund (Hammerum H.) 371.
 Teglgarden, Dat. 80.
 Tersløse (Merløse H.) 104, 246,
 248, 257 f., 261, 320, 404, 436,
 Dat. 3, 202, 208, 345, 347, 349.
 Thott, Erik, 321 f., 323.
 Thott, Karen, 285.
 Thott, Otte, 285.
 Tidemand, Markvard, 149.
 Tinbus, Hilleborg, 17, 20, 22, 81,
 135 f., 183.
 Tiveden 88 f.
 Toftaholm (Sunnerbo H.) 23.
 Tornekran, Kristoffer, 402 f.
 Tornemark (Faxe H.) 274.
 Torning (Lysgaard H.) 407
 Torstedlund (Hornum H.), Dat. 193.
 Tostrup (Ingelstad H.) 20, 48.
 Totterup (Faxe H.) 304, Dat. 305.
 Trane, Jep, 10, 24—27, 33, 35.
 Trolle, Børge, 33, 86, 276.
 Trolle, Herluf, 12, 126, 255, 275 f.,
 301.
 Trolle, Niels, 86, 301, 431.
 Trudsholm (Gerlev H.) 294, Dat.
 240, 295, 297.
 Tryggevælde (Faxe H.) 303.
 Træholt (Lysgaard H.) 394.
 Tuemose Sø (Faxe H.) 304.
 Turnau, Hennike, 23.
 Tved (Hammerum H.) 226, 293—
 297, 371.
 Tübingen 172, 174, 177, Dat. 176,
 178.
 Tyskland 204, 274.
 Uggerløse (Merløse H.) 249.
 Ugerup (Gårs H.) 322 f.
 Ulfeld, Eggert, 248 f., 268.
 Ulfeld, Jakob, 99, 323 f., 418.
 Ulfeld, Korfits, 418.
 Ulfeldsholm (Vinding H.), Dat. 418.
 Ulfsbæk 21, Dat. 22.
 Ulfstand, Gregers, 198, 204.
 Ulfstand, Hak, 23 f., 31, 54, 61,
 300, 333.
 Ulfstand, Ide, 84, 112, 113, 154,
 157, 192, 197 ff., 203 ff., 241,
 259, 316 ff., 367.
 Ulfstand, Margrete, 69.
 Ulfstand, Peder, 259.
 Ulfstand, Sidsel, 244.
 Ulfstand, Sofie, 259.
 Ulstrup (Tybjerg H.) 374.
 Ungstrup (Lysgaard H.) 407.
 Uranienborg 372.
 Urne, Axel, 140 ff., 164 f., 206 f.,
 427.
 Urne, Dorte, 176 f., 401.
 Urne, Kirsten, 12.
 Urne, Lave, 149.
 Urne, Lisbet, 241 ff.
 Urne, Sidsel, 300, 312, 315 f., 333,
 365, 372 ff.
 Urup, Arild, 3 f., 322 f.
 Urup, Erik, 3 f.
 Urup, Jørgen, 3 f.
 Urup, Margrete, 3 f.
 Vale, Johan, 205.
 Valkendorf, Erik, 270 f., 431.
 Valkendorf, Henning, 270.
 Vallø (Bjeverskov H.) 432, Dat. 132.
 Walter, Hans, 68.
 Vandet (Lysgaard H.) 419.
 Varberg 46, 68, 70, 77, 135, 137,
 Dat. 71, 72, 74.
 Vasspyd, Anne, 199 ff.

- Vedby (Løve H.) 62.
 Vegholm (S. Asbo H.), Dat. 262.
 Vejle 82.
 Venke Perlestikker 230, 367.
 Venstermand, Johan, 85 f., 169—
 172, 427.
 Venstermand, Lave, 85, 255, 314.
 Vesterstad (Fårs H.) 46.
 Viborg 10, 122, 292, 387, 395, 425,
 Dat. 421 (?).
 Viffert, Mette, 69, 93.
 Vilhelm af Oranien 155 f.
 Villestrup (Hindsted H.) 403, Dat.
 403.
 Vind, Kristen, 334.
 Vinderslev (Lysgaard H.) 407.
- Vingaarden 308, Dat. 103.
 Vinstrup (Ø. Flakkebjerg H.), Dat. 5.
 Visborg (Hindsted H.), Dat. 275,
 421 (?).
 Vitskøl Kloster (Slet H.), Dat. 124.
 Wittenberg 192.
 Vium (Lysgaard H.) 393.
 Wolfgang af Zweibrücken 155 f.
 Vonsflet, Mette, 355, 357.
 Vordingborg 327.
 Vosborg 328, 354 f., 357.
 Vø 44, 55, Dat. 50, 67.
 Væbner, Peder Terkelsen, 238.
- Ørum (Sønderlyng H.) 388.
 Østraby (Fårs H.) 46, Dat. 47.

